

Jaroslav Dlouhý:

Katechetické promluvy.

II.

Výklad Desatera.

1

1928

NÁKLADEM CYRILLO-METHODĚJSKÉHO KNIHKUPECTVÍ
GUSTAV FRANCL, PRAHA.

Nihil obstat.

Dr. Antonius Canonicus Eltschkner,
censor.

Imprimatur.

Pragae, die 23. Aprilis 1928.
Nr.4975.

† **Antonius Podlaha,**
Episcopus Paphiensis,
Vicarius generalis.

Desatero.

Víra naše nám praví, že po krátkém a strastném životě pozemském následuje život jiný, nevýslovně blažený, který nebude mít konce nikdy. Ale tento život je zaslíben za odměnu pouze těm, kteří si ho svým chováním zde na zemi zaslouží: Nebývá ověřen, leč kdo zápasí náležitě (2. Tim. 2, 5). Co tedy máme činiti, abychom tohoto blaženého života dosáhli? Tuto otázku položil Kristu Pánu, když ještě dlel viditelně na této zemi, jeden jinoch, tážaje se ho: Mistře, co dobrého mám činiti, abych obdržel život věčný? (Mat. 19, 17). On pak mu odpověděl: Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání! a jal se mu vypočítávati desatero přikázání Božích. — Než nejen věčné, ale i časné blaho naše, ba veškeré společnosti lidské, záleží na dobré znalosti a svědomitém zachovávání Desatera. Proto chci započítí řadu promluv právě o těchto přikázáních. Dnes vizme 1. jakým právem nám je Bůh dal; 2. proč jsme povinni je zachovávat.

1. Jakým právem nám je Bůh dal. — Kdo by se opovážil popírati, že Bůh má právo dávat lidem zákony? On je stvořitel, on je pán, on je král... Bůh, vyvodiv z ničeho bytosti, dal jim také nutné zákony k uchování jejich života. Hvězdy, větry, oblaka, země, moře, drží se ustavičně cesty, kterou jim již na počátku vyměřil Pán. Zkoumejte, je-li vám libo, všechny bytosti, které vás obklopují, jednu za druhou: shledáte, že všechny jsou podrobeny jim příslušným zákonům, zákonům, které nám zjevují neskonalou moudrost Boží.

A toliko člověk, stvořený k obrazu Božímu, veledilo jeho všemohoucností, ten jediný ze všech bytostí by neměl podléhati zákonu žádnému? Jako úd rodiny závisí

člověk na pravomoci otcově, jako obyvatel obce, města, je povinen zachovávatí nařízení obecních a městských úřadů; jako poddaný státu je ve své volnosti a svobodě omezen četnými zákony občanskými, a jako tvor Boží, jako sluha Boží, jako poddaný a syn Boží, by neměl býti povinen zachovávatí žádného zákona, žádných nařízení? Nebyl by takovýto požadavek urážkou víry a zdravého rozumu?

A Bůh již tehdy, kdy člověka stvořil, vryl mu svá přikázání do srdce. Proto také člověk nikdy nežil, aniž by věděl, co má činiti, a čeho se mu je vystríhati. Je jisto — a lze to dokázati i na národech nejdivočejších — že člověk vždycky věděl, že lháti, krásti, vraždití je něco mravně zlého. A jestliže se dnes najdou lidé, kteří by chtěli svět převrátiti a volají: „soukromý majetek je krádež!“, jestliže i vraždu osob, stojících v čele států, za něco dobrého prohlašují, křesťané, buďte ubezpečeni, že tady uvnitř jim srdce mluví zcela jinak. A kdyby tak někdo chtěl páchatí na nich, co oni chtějí na jiných, oh! jak by tu ihned křičeli, že se jim děje veliké bezpráví.

Tento zákon, napsaný Bohem do srdce lidského, se jmenuje zákon přirozený. Žel, že hřích dědičný, který zatemnil rozum a naklonil srdce lidské ke zlému, měl také svůj neblahý vliv i na tento zákon. On i jej zatemnil tak, že lidé beze všech výčitek svědomí v mnohém se jej jali překračovati. Tak se stalo, že bylo zapotřebí, aby Hospodin svou vůli člověčenstvu znovu oznámil a zcela jasně mu ji věděti dal. A Bůh ve své dobrotivosti tak učinil národu svému vyvolanému. S hory Sinai za blesků a rachotu hromu mu volal: „Lidé israelský, nebudeš míti jiných Bohů mimo mne; jen mně se klaněti a jen mně sloužiti budeš; nevezmeš jména mého nadarmo; pomni, abys den sváteční světil: šest dní v týdnu smíš pracovati, ale sedmý den patří mně, výhradně mně; cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi; nezabiješ; nesesmilníš; nepokradeš; nepromluvíš klivého svědectví; nepožádáš manželky bližního svého, ani statku jeho.“

Neříkejte mi pak: Tato přikázání dal Bůh Israeli-
tům, kdežto my žádní Israelité nejsme, a proto se nás
netýkají. Je sice pravda, že naším pánem a mistrem
není Mojžíš, ale Ježíš Kristus. Než Kristus Pán zá-
vaznost Desatera i pro nás křesťany výslovně potvrdil,
an děl: Nepřišel jsem rušití zákona, ale na-
plnití (Mat. 5, 17). A tak je povinností Církve sv.
pečovati, aby věřící tento zákon dobře znali a jej svě-
domitě plnili.

2. Proč jsme povinni Desatero zachová-
vati. — Vyžaduje toho

a) spravedlnost. — Co jsme vzhledem k Bo-
hu? Jsme jeho tvorové, jeho služebníci, jeho poddaní.
Tu pak se táží: Který dělník nevstiskuje své vůle do
svého díla?... který syn není povinen poslouchati na-
řízení a vůle svého otce?... který služebník by ne-
měl býti ve všem podroben svému pánu?... který
poddaný by měl býti vyňat od plnění zákonů, da-
ných hlavou státu? Kterak tedy bychom my neměli
býti úplně podrobeni zákonům Božím? Nebylo by ú-
plnou vzpourou proti Bohu přestoupiti jeho přikázání i
jen v jedné věci?

b) vděčnost. — Je to Bůh, jemuž vděčíme za
vše, co jsme a máme: Co máš, a bys to nebyl do-
stal? (1 Kor. 4, 6). píše sv. Pavel. Naše tělo,
naše duše, náš život, naše zdraví, náš majetek, vše
to je od Boha. Nejsme tu povinni všech těchto darů
používatí k jeho slávě, nejsme tu povinni všech
svých schopností používatí k věrnému plnění při-
kázání, která nám dal? Chcete-li Bohu opravdo-
vě projevit svou vděčnost a lásku, slyšte co pra-
ví Kristus Pán: Kdo má přikázání moje
a je zachovává, ten mne miluje (Jan 14, 21). —
A co důvodů má Ježíš Kristus, abychom stále a věrně
plnili jeho zákon! Jeť on náš spasitel, náš vykupitel,
naš pán, náš vzor!

Neříkejte pak, že vám zachovávatí přikázání Boží
není možno. Moudrý vladař neuloží svým poddaným
takového zákona, kterého by nemohli zachovávatí; spra-
vedlivý soudce netrestá přestupků takových, kterým se

člověk nemohl vyhnouti. A Bůh, jenž je ze všech vládařů nejmodřejší, ze všech soudců nejspravedlivější, ten že by něco takového učinil? Ten že by dal lidem příkázání, kterých by nemohli ustavičně, věrně a úplně zachovávat? Nebylo by tvrditi něco takového rouháním? — Sv. Augustin, syn sv. Moniky, pokud byl otrokem ohavných náruživostí, pokládal zachovávání Desatera za nemožnost. Zdálo se mu býti nad jeho síly, aby zanechal oněch rozkoší, do kterých se nestoudně spustil. Ale konečně si děl: „Když tak mnozí a mnozí těchto rozkoší se zřekli a odhodlaně a s radostí plnili to, co se mi zdá tak velice těžké, proč bych to nedokázal i já? A rozhodl se obrátiti a vésti život zcela křesťanský a kajicný. Již pak od prvního okamžiku tohoto svého rozhodnutí pocítil blaho zcela zvláštní. Vyznává to on sám slovy: „Když jsem měl ztratiti ony rozkoše, byl jsem pln bázně; ale když jsem jich zanechal, byl jsem nevýslovně spokojen. Odevzdati se Bohu pokládal jsem za trýzeň, a zatím to je radost; pokládal jsem to za námahu, a zatím to je odpočinek.“ Zkusil tak sám na sobě, co vyřkl Kristus Pán: Jho mé jest sladké a bří mě mé jest lehké“ (Mat. 11, 30, a co řekl sv. Pavel (Filip. 4, 13): „Všecko mohu v tom, jenž mne posiluje.“

c) náš prospěch. — Když nám Bůh předpisuje zachovávatí svůj zákon, je to nejenom pro jeho větší slávu, ale i pro naše blaho. „Budete-li poslouchati hlasu Boha svého, dí on v Deuteronomiu, budete-li šetřiti všech příkazů, které vám dávám, povýším vás nade všechny národy, kteří sídlí na zemi, a všeho druhu požehnání snesou se na vás“ (28, 1. 2).

Plnění zákona Páně je nejbezpečnější zárukou pravého štěstí pro jednotlivce, pro rodiny, pro celou společnost lidskou. A jakou odměnu připravuje nám Bůh na věčnosti za věrné plnění jeho přikázání? Nebe s jeho nevýslovnou blažeností. Proto ho prosme o milost, abychom stále byli poslušni jeho zákona a tak si zasloužili královati s ním na věky věkův.

II.

Vlastnosti víry.

Lid israelský ubíral se po poušti do Země zaslíbené. Na té cestě za noci mu vadil nedostatek světla, ve dne pak žhavé paprsky asijského slunce. A tu Bůh sám přispěl mu na pomoc tím, že zvláštním oblakem jej ve dne chránil před přílišným slunečním žářem, v noci pak onen oblak zázračně měnil v ohnivý sloup, který mu osvětloval cestu po poušti. — I my, drazí moji, po poušti tohoto světa se ubíráme do země zaslíbené, do nebe. Na překážku nám tu často jsou temnoty bludů a žár zlých tělesných náruživostí. Než dobrotivý Bůh spěje na pomoc i nám, a to světlem víry, která jako svíce svítící na místě temném (Z Petr. 1, 19), nám osvětluje cestu do blažené věčnosti a chrání srdce naše před hříšnými náklonnostmi. Jak velice tedy máme zapotřebí tohoto světla víry, nemají-li o nás platiti slova chodí jako slepí (Sof. 1, 17), a chceme-li dojítí spásy! Než jako učitelé se každý od žáka vypracovaný úkol nelíbí, tak i Bohu se nelíbí víra naše jakákoliv. Aby se mu líbila, je třeba, aby měla čtyři vlastnosti, aby byla 1. obecná; 2. pevná; 3. živá; 4. stálá.

1. Obecná, — t. j. máme věřiti všecko bez výjimky, čemu Církev katolická učí. Když Ježíš Kristus posílal apoštoly do celého světa, zároveň jim přikázal: Učte je zachovávatí všecko, co jsem přikázal vám (Mat. 28, 20). Jako tedy apoštolové obdrželi rozkaz kázati celou nauku Ježíše Krista, tak také věřící jsou povinni celou ji přijmouti, chtějí-li dojítí spásy. Kdyby tedy někdo věřil ve všechny články víry, které nám Bůh skrze Církev k věření předkládá, a jen v jeden jediný nikoliv, (na př. že kněz na místě Božím nemá moci odpouštětí hříchů, neb by neuznával papeže za hlavu Církve a posmíval se jeho neomylnosti), víra jeho by nebyla obecná a neprospěla by mu pranic. Proč?

a) Dejme tomu, že by vám někdo ukazoval cestu do určitého města a řekl, že vám je třeba jíti napřed

vpravo, pak přímo atd. Kdybyste mu věřili a uposlechli ho ve všem, pouze v jednom nikoliv a na př. pouze jedenkrát místo vpravo šli vlevo, přišli byste do onoho města? Nuže: Církev nám ukazuje cestu do nebe. Kdo by jí věřil ve všem, jen v jednom nikoliv, dojde do něho? Nikdy ne!

b) Bůh je svrchovaná moudrost, svatost, pravdomluvnost. Kterak tedy věřití pouze v část toho, co on zjevil, a ostatek odmítati? Jaký užitek může vzejíti z takového osekávání jeho nauky? Což může Bůh býti Bohem pravdy a klamu zároveň? Nebylo by takovéto tvrzení hanebným rouháním, svrchovanou urážkou Boha? —

c) Nelze býti křesťanem napolo. Náboženství Kristovo je buď všechno, nebo nic. Popírati pouze jediný článek naší sv. víry značí ničití její krásu. Pouhá pochybnost, že by Církev, jež je sloupem a základem pravdy, nás v něčem mohla klamat, stačí, aby z nás učinila nevěrce!

2. Pevná, — t. j. máme věřití bez nejmenší pochybnosti a ani dosti málo nesvoliti k myšlence, že by něco mohlo býti nepravda, čemu Bůh skrze Církev učí. Takovou víru na př. měl Abraham. Dlel ve svém rodném kraji, když tu z nařízení Božího se měl odebrati do země cizí a neznámé: I vyšel nevěda, kam jde. (Žid. 11, 8). Bůh, aby ho zachránil před hladem v zemi kananejské, mu poroučí, aby šel do Egypta. A on poslouchá ihned. Bůh mu slíbil, že se stane praotcem mnohých národů, a on, ač byl již stár a žádného syna neměl, uvěřil. A když mu Bůh konečně syna dal, opět mu poručil, aby mu ho obětoval. Abraham důvěřoval v Boha i tu a byl ochoten tak učiniti. A tak nám zanechal zářivý příklad pevnosti ve víře. Ale kde je pevnost víry naší? S neuvěřitelnou lehkomyšlností nasloucháme nejbezbožnějším obžalobám proti tajemstvím své víry. Nehrozíme se pranic čistí knihy a noviny, z nichž nevěra do člověka vstříkuje nejzhoubnější jed... Ale kterak tu můžeme zůstatí uchráněni pochybností ve víře? Řekne někdo: víra naše by byla mnohem pevnější, kdybychom užřeli ně-

jaký zázrak... Ale marný klam! Mnohých zázraků byl svědkem lid hebrejský, a přece zůstal ve své nevěře. Farao žádal na Mojžíšovi důkazů jeho poslání, a dostalo se mu jich mnoho a velikých; ale on tím více zatvrdil srdce své. Máme tolik důkazů pro pravost Církve, i dnes dějí se zázraky... Ale kdyby se jich dalo mnohem více, byly by to utvrditi ve víře ty, kteří se v ní viklají? Pamatujme, ó draží, že pochybnost je smrt víry. A proto víra naše budiž pevná jako věž, která se žádným víchrem nehne! Je to sám Syn Boží, který nám ručí za její pravdy.

3. Živá. — Abychom takovouto víru měli, je třeba, abychom byli tak živi, jak toho víra žádá, abychom ji osvědčovali svými skutky. Tak tomu výslovně učí Ježíš Kristus, an dí: Ne každý, kdo mi říká „Pane, Pane“, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. (Mat. 7, 21). Tak to přikazoval, když bohatému jinochu, děl: Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání (Mat. 19, 17). Této povinnosti učil i tu, když prohlásil, že v den posledního soudu vezme k sobě do nebe pouze ty, kteří činili dobré, kdežto zlé zavrhnou do pekla, poněvadž dobré konati opomenuli (Mat. 25, 35).

Sv. Jakub (2, 14, 26) píše: Co prospěje, bratři moji, praví-li kdo, že má víru, skutků však nemá? Může ho víra spasiti? Jako tělo bez ducha jest mrtvé, tak jest i víra bez skutků mrtva. — Nechceme-li tedy, aby na soudě posledním to s námi dopadlo tak, jako s fíkovým stromem, kterému Kristus Pán zlořečil, že neměl ovoce, je třeba, abychom nesli ovoce dobrých skutků!

d) Stálá. — Sv. Petr dí, že máme býti silní ve víře (I. 5, 9). Jsme syny milionů mučedníků, kteří raději všechno, i život dali, než by od víry odpadli nebo ji zapřeli. Oni pro víru ochotně snášeli posměch, bití, okovy a žaláře; pro ni byli kamenováni, na mučidla natahováni, mečem usmrcováni; v chudobném obleku a o hladě bloudili v pustinách a v horách

a v jeskyních a v rozsedlinách zemských. A stálosti ve víře je třeba i nám! Je sice pravda, že víra naše není vydána tak velikým zkouškám, jak tomu bylo u prvních křesťanů, ale stále budou platit slova sv. Pavla: Všichni, kteří chtějí pobožně žít v Kristu Ježíši, budou pronásledováni (2 Tim. 3, 12). —

Velikou zkouškou pro stálost víry naší jsou lidské ohledy. Předvídal je sám Kristus Pán. Aby pak nás proti nim posílil, děl: Každého, kdo mě vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým (Mat. 10, 32). Jak velice by se měli zamyslet nad těmito slovy nejedni křesťané, kteří se ničeho více nebojí, než, aby nebyli pokládáni za pobožnítkáře, za klerikály! Aby svou slabost ve víře aspoň poněkud ospravedlnili, říkají, že stačí pobožnost v srdci, a že jí není třeba projevovati navenek. Ale kdo opravdově miluje svého otce, nestydí se lásku svou k němu ukázati před jinými. Podobně ani vy se nemáte stydět ukázati před světem, že patříte Bohu, že milujete Ježíše Krista, že jste zbožnými dětmi sv. Církve! Která dívka by se styděla, ba naopak se tím nehonosila, že je snoubenkou nejkrásnějšího, nejvznešenějšího, nejbohatšího, nejušlechtilejšího a lásky nejhodnějšího muže na světě? A není Ježíš Kristus tisíckrát více, než všichni takoví lidé? Proto pryč se všemi lidskými ohledy! Zvolejme: Vím, komu jsem uvěřil (2 Tim. 1, 12). Při tom pak se modleme: Věřím Pane, pomoz nedůvěře mé (Mar. 9, 23)!

Drazí moji! Věřme pevně, bez nejmenších pochybností všechno, co nám Ježíš Kristus skrze Církev svou k věření předkládá! Víra naše nechť je vždy v souladě s celým životem našim, a neohroženě ji projevujeme před světem dobrými skutky, které nám ukládá! Pak víra naše bude líbiti se Bohu a přivede nás do země nám zaslíbené, do blaženosti věčné!

III.

Nevěra.

Urozený římský jinoch, Sebestián, nosil na krku medaillonek, který mu byl velice drahý. Měl na něm vyryta tato slova: „Jsem křesťan“. Proč jej nosil, vyznal nejednou on sám, an děl: „Vědomí, že jsem křesťan, mne pudí, abych byl ctnostný.“ Když mu jednoho dne ukrutný císař Diokletián hrozil smrtí, nezřekne-li se jména křesťanského, odpověděl: „Divím se, že mi takovýto návrh činíš!“ Císař svou hrozbu splnil. Sebestián byl uvázan ke sloupu, a řada střelců jala se na něho střílet z luků. Šíp za šípem se vrýval do jeho těla, až, krváčeje z mnohých ran, omdlel. Katané jej pak metlami, kyji a železnými tyčemi utloukli. — Příkladu sv. Sebestiána následovalo na tisíce jinochů, kteří vesele spěli na smrt, volajíce: Jsme křesťané! I v největších mukách a v hodině smrti opakovali tatáž slova: Jsme křesťané!

Než, žel, jak se časy změnily! Dnes mezi námi nejedni za jméno Kristovo se hanbí, od víry odpadávají a prohlašují se za bez vyznání náboženského, stávají se nevěrci. Promluvme si o nich dnes a vizme 1. kdo se nevěrou prohřešuje; 2. jak nešťastným se činí; 3. jak velikého hříchu se dopouští.

1. Kdo se prohřešuje nevěrou? — Na tuto otázku katechismus náš odpovídá: Nevěrou se prohřešuje, kdo vlastní vinou v Boha nebo ve zjevení Boží nevěří. Činí tak tedy

a) předně ti, kteří, třebaž byli pokřtěni, popírají docela i jsoucnost Boží. Takovýto lidé nemají víry vůbec: jsou méně věřící, než židé, turci, ba i divoši.

b) Nemají dále víry křesťanské ti, kteří o sobě sice říkají, že jsou věřící (ne křesťané), ale jediné proto, že připouštějí jsoucnost nějaké nejvyšší bytosti, ale při tom popírají vše, co Bůh zjevil. Jedni, aby uvěřili, by ho chtěli slyšeti mluvit na své vlastní uši... Druzí pak říkají, že není možno, aby Bůh, svrchovaný a neskonalejší, se snížil tak, aby s ubohými a hříš-

nými lidmi mluvil jako se sobě rovnými... Přemoudřelí! Zapominají, že ten neskonale Bůh je náš O t e c, a, jako takový, nejen může, ale i má se o nás starati, nám poroučeti a nás poučovati.

2. Nevěra činí člověka nešťastným — a to již zde na zemi. Lidé, kteří od víry odpadli k bezvyznání, se domýšlejí, že vykonali kdovíjak hrdinský skutek. Ale,

a) jestliže skutečně nevěří, jsou nešťastní. Nemohou v nic doufat za hrobem: všechno, ovšem jen dle jejich mínění, končí v tomto pomíjícím životě pozemském. Již tedy nikdy neužijí svých zesnulých přátel, příbuzných a osob nejvíce drahých...! Neužijí nikdy, kterak budou vyrovnávány tak četné nespravedlnosti a nepopíratelné nesrovnalosti, které zde na zemi kolem sebe vidíme...! Neukojí nikdy všem lidem, tedy i jim, vrozené touhy po pravdě a po štěstí úplném, věčném, neskonalem!...

b) Chtějí mítí nebe zde na zemi, ale nenaleznou ho, poněvadž nebe na tomto světě vůbec není možné. Nechť o ně usilují sebe více, naše země zůstane vždy jen, a i pro ně, slzavým údolím. Jestliže se jim podaří nějakou růži pozemských rozkoší utrhnouti, ona brzo uvadne a uschne. A není růže bez trní: co bolů a hořkých zklamání čeká i na ně! A co jim tu z jejich pozemského nebe zbude? Kde naleznou útěchy, kde posily? Sv. apoštol Pavel, věda, že jeho dobrotivý Otec nebeský nad ním bdí, v největších utrpeních volal: P ř e k y p u j i r a d o s t í p ř i v š e m s o u ž e n í s v ě m (2. Kor. 7, 4). A právě v takovýchto případech nevěrcům, kteří nechtějí viděti nic za tímto světem, zbude pouze volba mezi návratem k odhozené víře, neb zoufalstvím a smrtící zbraní.

c) Ještě pak horší je to, že nevěrci nemohou nikdy býti ubezpečeni, že po tomto životě již není žádného jiného života. Byť by to sebe více a sebe rozhodněji tvrdili, přece aspoň jakási pochybnost, jakýsi stín pochybnosti v nich zbude vždycky. Že tomu je skutečně tak, dokazují oni sami, svým tupením a pronásledováním lidí věřících. A tato nejistota bude

je stále znepokojuvati, stále rozrušovati jejich mysl, stále otravovati jejich život.

3.. Nevěra jest hřích největší — tak to vyřkl veliký učitel církevní sv. Tomáš Aquinský. Dívíte se tomu, drazí moji? Namítáte mi snad: Což jest nevěra větší hřích, než na př. loupež, cizoložství? Což jest nevěra větší hřích, než hříchy do nebe volající, mezi nimiž na prvním místě se jmenuje zúmyslná vražda? Nemohu jinak, než odpověděti: Ano, nevěra je větší hřích, než kterýkoli hřích do nebe volající! A proč? Protože nevěra je sebevražda duše. Každý smrtelný hřích sice duši vraždí, odnímaje ji život věčný. Ale každý hříšník: smilník, lupič, ba i vrah může činiti pokání a dojíti odpuštění; kdežto ten, kdo víry nemá, pokání činiti nemůže. Jako se ze hříchu svého nemůže káti sebevrah, když okamžitě, na př. dobře mířenou střelnou ranou, skoná, tak tomu je i s nevěrcem. Aby mohl dojíti odpuštění, bylo by mu předem třeba spáchaných hříchů, tedy i hříchu nevěry, litovati. Ale on v Boha, který hřích nenávidí a trestá, nevěří! On z toho všeho, co koná, nic za hřích nepokládá! Kterak tedy má hříchů svých litovati?

Než nejen to! On má dále doufati v odpuštění hříchů pro zásluhy Ježíše Krista, skrze jeho smrt. Ale kterak, když on v božství Ježíše Krista nevěří? On se má ze hříchů svých zpovídati a vyplniti vše to, co mu Bůh skrze Církev, aby mu mohlo býti odpuštěno, učiniti ukládá. Ale kterak to učiní, když on v to, co Bůh skrze Církev zjevil, nevěří? Ne, pokání jest mu nemožné, podobně jako sebevrahu!

Chápete již, drazí moji, proč Ježíš Kristus vyřkl: Kdo neuvěří, bude zavržen (Mar. 16, 16)? Chápete již, proč sv. Tomáš Aquinský napsal, že nevěra jest největší hřích? Nevěřec je vrahem duše své a nemůže za hříchy své činiti pokání. Jak tedy bude takovýmto duším, až budou nuceny stanouti před soudní stolicí Ježíše Krista?

Než táži se tu dále: Jak bude také těm, kteří slovy, tiskem a bezbožným životem bližní své k ne-

věře svádějí? Mocný Bože! Když jsi na Kaina, vraha svého bratra, zvolal: Co jsi to učinil? Hlas krve tvého bratra ze země volá ke mně (Gen. 4, 10), co teprve řekneš vrahům nesmrtelných duší lidských, rozšiřovatelům nevěry? Nebudou ty svedené duše také k tobě volati o pomstu?

Drazí moji! Děkujeme Bohu za dar svaté víry, že ji v nás i v nynější protináboženské době uchoval. Při tom však zároveň mu slibme, že nebudeme ani čísti, ani poslouchati, ani podporovati to, co učí nevěře a vraždí duše, zkrátka, že se nedáme nikým a ničím oloupiti o poklad své víry katolické!

IV.

Zdroje nevěry.

Mezi hříchy, kterými se proti prvnímu přikázání Božimu V jednoho Boha věřiti budeš! prohřešiti můžeme, uvádí katechismus na předním místě nevěru. Dopouští se jí ten, kdo vlastní vinou v Boha nebo ve zjevení Boží nevěří. A žel! Co je dnes těch, kteří o sobě vyznávají: „Ztratil jsem víru.“ Ale uvažovali ti o lidé také vážně o tom, co je do nevěry zavedlo? Jsou hlavně tři zdroje, ze kterých nevěra vyvěrá: 1. pýcha, 2. náboženská nevědomost; 3. zkažené srdce.

1. Pýcha. — Úplně se uvarovati pýchy je velice obtížno. Je sice pravda, že všichni nevěrci nejsou pyšní, ale tolik lze rozhodně tvrditi, kdyby bylo na světě méně lidí pyšných, že by také na něm bylo méně nevěrců. Či, co je víra? Je to podrobení rozumu Bohu a pravomoci jeho Církve. A co je nevěra? Je to vzpoura rozumu proti Bohu a proti Církvi. Když Mojžíš a Aron ohlašovali faraonovi vůli Hospodinovu, že má propustiti lid israelský z Egypta, tu on, neuznávaje nad sebou žádné vyšší moci, užasle a vzpurně se tázal: Kdo jest Hospodin, abych musil poslechnouti jeho hlasu? (Ex. 5, 2). Podobně i dnes ne-

věrec nechce uznati nad sebou žádného vyššího pána a volá: Není Boha nade mnou; já sám jsem svrchovaným pánem svého rozumu a mohu věřiti, co chci; já sám jsem pánem své vůle a mohu jednati, jak chci; já sám jsem pánem nad svým srdcem a mohu ukájet jeho choutky, jak se mi zlíbí; já sám jsem pánem nad svými ústy a mohu se rouhati dle libosti. Nevěřci chtějí býti něco více než ostatní lidé kolem nich a mají za to, že by si zadali a se ponížili, kdyby věřili a jednali, jak věří a jednají ostatní. Proto zavrhuji to, čemu se jiní obdivují a obdivují se tomu, co jiní zavrhuji. Vidíte je pyšně státi, když jiní klečí, se bavit, když jiní se modlí. Jejich pýcha je tak veliká, že kdyby byli pověřeni, aby sestavili nějaké nové náboženství sami a dle své chuti, ihned by je opustili, kdyby se ho všichni ostatní přidrželi. Chtějí se lišiti od jiných: a když vidí, že jiní věří, prohlašují se za nevěrce. Ale kdyby je opustila pýcha, přestali by ihned býti nevěrci a zvolali by jako apoštol Tomáš po zmrtvýchvstání Páně: Pán můj a Bůh můj! (Jan 20, 28).

2. Náboženská nevědomost. — a) Nemluví tu o těch, kterým se nedostalo potřebného vzdělání: Nemluví o dělnících, kteří nechtou nic jiného, než noviny, o nichž mají za to, že hájí jejich zájmy, a věří všemu, co v nich je psáno, i když to jsou noviny výslovně nevěrecké. Nemluví ani o těch, kteří něco studovali, poněkud přičichli, abych tak řekl, ke gramatice a dějinám, k chemii a fysice, již chtějí luštiti nejtěžší otázky náboženské a o nich hovoří, jako kdyby byli nějací Augustínové, Tomáši Aquinskí, Newtonové neb Pascalové. Nemluví ani o světáckých ženách, které jen shánějí parádu, zábavu a klepy, přechtí nějaký neslušný a protináboženský román, a již si osobují právo odsuzovati a tupiti náboženství. Všichni ti jsou spíše k politování a patří mezi ty, o nichž píše sv. Juda (11): Tupí, co neznají.

b) Mluví o těch, kteří zaujímají vynikající místo ve společnosti lidské. Co z náboženství mnohdy vědí ti? Znají dobře Církev sv., kterou s okázalou pový-

šeností odsuzují i zavrhuji? Tato Církev trvá již dva tisíce let za stálého odporu proti ní, za stálých pronásledování a bojů. A přece se rozšířila po celém světě; k ní se hlásili a jí bránili největší a o člověčenstvo nejzasloužilejší veleduchové. Co jsou s to namítnouti proti zcela jasným důkazům o jejím božském původě? Dovedou snad vysvětliti, kterak dvanáct prostých rybářů bylo s to lid, oddaný hovění všem vášním a nepravostem, jak tomu tehdy bylo v říši římské, přivést k úctě Boha, zemřelého na kříži? Dovedou snad vysvětliti, proč veškeré úsilí pohanské filosofie, zloba a nenávist učenců a státníků z dob pozdějších nebyly s to zničit díla toho, o němž říkali a říkají, že byl synem tesařovým? Nežádejte odpovědi na tyto otázky. Oni neznají našeho náboženství a pro jeho božský původ svědčících důkazů. Jestliže se kdysi z katechismu něčemu naučili, to již dávno zapomněli; jestliže o náboženství něco studovali, bylo to pouze z knih proti němu bojujících, a ne je hájících.

c) Nevyzná-li se někdo v chemii, právnictví, medicíně, dějinách, vystříhá se hovoru o nich. Proč se lidé tímto rozumným pravidlem také neřídí, když běží o náboženství? Opravdový učenec nemluví o náboženství, leč s chvěním; kdežto ten, kdo z něho neví nic, si osobuje právo je posuzovati a odsuzovati dle libosti.

3. Zkažené srdce. — a) Odstraňte Desatera, děl jeden novodobý nevěrecký pohlavár, a my budeme Věřím v Boha vyznávatí s vámi. Vyřkl tím velikou pravdu: Onen smyslný a nezdrželivý člověk by byl rozhodným křesťanem, jen kdyby křesťanství neodsuzovalo jeho nepravosti. On bouří proti náboženství, ale to v jeho očích nemá žádné jiné chyby, než, že odsuzuje jeho hříšný život. Jasný důkaz této pravdy vidíme na vladaři Felixovi ze Skutků apoštolských: Apoštol sv. Pavel přišel do Cesaree, a tam byl od židů u vladaře Felixy obžalován jako buřič. Sv. Pavel při své obhajobě podal krátký výklad křesťanského náboženství. U vladaře tím probudil ta-

kový zájem o křesťanství, že týž po několika dnech ho žádal, aby přišel a náboženství, jež hlásal, mu podrobně vysvětlil. Apoštol mu vyhověl. Ale když počal mluvit o čistotě a budoucím soudě, zachvěl se Felix strachem, poněvadž tonul v kalu nečistoty, žije v hříšném poměru se souložnicí Drusillou. Proto jej rychle propustil, se slovy: Pro nynějšek, jdi. (24, 25). Nemravný život byl příčinou, proč nechtěl slyšeti o víře Kristově. Proto volám: Buďte ctnostní, chcete-li zůstatí lidmi věřícími; víry si nelze uchovati, leč jediné pod touto podmínkou!

b) Onen člověk má hojné jmění, ale nashromážděné způsobem nepoctivým. Církev mu tu poroučí, aby cizí majetek navrátil. To však on učiniti nechce a proto popírá Boha a jeho přikázání.

c) Ona žena se spustila do víru hříšných zábav a rozkoší. Ale náboženství ji takovýto hříšný život zakazuje. A co tu ona? Prohlašuje o sobě, že nevěří nic. Pozorujte dobře, jak žijí ti, kteří nevěří, a u valné části z nich se přesvědčíte, že pláštěm nevěry chtějí zakrýti svou špatnost a utlumiti výčitky svého svědomí. Platí o nich slova sv. Pavla: „Ztratili víru, protože se spustili do hanebných náruživostí (Řím. 1, 26).“

Drazí moji! Nechť lidé dají výhost pýše, náboženské nevědomosti, špatnému životu a tu místo „ztratili jsme víru“, budou volati právě naopak: našli jsme víru a s ní nevýslovné duchovní blaho již i zde na zemi.

V.

Bludařství.

Božský Spasitel náš ve své vševědoucečnosti předvidal pronásledování své Církve nejen od nepřátel zevnitřních, ale i od zlých synů jejích. Věděl dobře o tom, že v ní vyvstanou nepraví proroci, kteří budou překrucovati slova jeho, hlásati bludy a snažiti se

svěsti jeho věrné. Jak výstižně popsal tyto bludné učitele! Předpověděl, že budou vystupovati jako ovce, t. j. jako křesťané, ale kdo je důkladně bude pozorovati, že uzří, kterak jim zpod ovčí kůže vyčnívají vlčí drápy. — A kdo jsou ti nepraví proroci? Sv. Jeroným na to odpovídá: „Co se tu mluví o nepravých prorocích, kteří něco jiného hlásají svými slovy a něco jiného svými skutky, týče se obzvláště bludařů, kteří se halí v šat zbožnosti, ale uvnitř mají černou duši a otravují srdce svých důvěřivých spolubratří. — Na bludařství, další to hřích proti víře, obraťme dnes pozornost svou a vizme 1. v čem spočívá; 2. jak povstává; 3. jak velikým jest hříchem.

1. V čem spočívá. — Katechismus náš dí: Bludařstvím (kacířstvím) se prohřešuje, kdo zarputile nevěří v pravdu, kterou Církev k věření předkládá. Kdežto nevěrec popírá vše, co Bůh zjevil, bludařství propadá ten platně pokřtěný křesťan, který nevěří všemu, čemu Ježíš Kristus učil, neb tomu nevěří tak, jak tomu skrze Církev svou učí. Tak jsou křesťané (protestanté), kteří i po svém odpadu od Církve některé články víry katolické podrželi a na př. věří, že Kristus je vtělený Syn Boží, ale nevěří, že jest sedm svátostí. Oni ve víře bloudí, jsou bludaři.

Hlásáním nepravých nauk, bludů, povstává sekta, t. j. náboženské sdružení, které se odtrhlo od Církve katolické a svým způsobem si vykládá Písmo sv. a učí o spasení. Bludaři sice často říkají: My Pánem Ježíšem nepohrdáme, my naopak hlásáme jeho čistou nauku, kterou Církev a kněží překroutili. Ale mylí se, nešťastní! I ti z nich, kteří jsou o pravdě svých nauk přesvědčeni, ve skutečnosti bloudí. Mnohé pak z nich zaslepila pýcha tak, že se na nich splňují slova sv. Pavla: Nebo bude čas, kdy zdravého učení nesnesou, nýbrž nashromaždí si učitelů podle vlastních chťíčů a od pravdy sluch svůj odvrátí a obrátí se k bájím (2. Tim. 4, 3).

2. Jak povstává. — Bludařství a sekty náležejí k nejsmutnějším zjevům v dějinách Církve. Pánem Ježíšem založená církev jest, jak svatí Otcové učí, jaksi předrahým a nesešivaným rouchem Kristovým, napojeným jeho nejsvětější krví. A nešťastní bludaři toto nedělitelné roucho násilně roztrhávají! Obyčejně povstává bludařství takto: Některý kněz neb řeholník byl uražen ve své pýše, že se mu nedostalo postavení neb vyznamenání, po kterém toužil; neb že nechtěl plniti slibů, které při svěcení na kněze učinil, jako na příklad slib celibátu; neb že nebyl spokojen s poměry v Církvi panujícími, a tu se jal hlásati s kazatelnou, s učitelské stolicí, neb ve svých spisech učení bludné. Ač představení takovéto lidi upozorňovali: „vy bloudíte, hlásající takovéto nauky, jste povinni odvolati své bludy!“, oni zatvrzele trvali na svém. Na neštěstí si získali i řadu přívrženců. Když biskupové a papež jim šíření bludných nauk zakazovali, oni, nepamatující na slova, která děl Pán Ježíš apoštolům a jejich nástupcům: Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal (Luk. 10, 16), stáli na svém, tvrdíce, že jsou v právu.

Když takto církev vyčerpala všechny prostředky a domluvy k návratu bloudícího, ale on se nevracel, tu papež nad nepravým prorokem a jeho učedníky vyřkl klatbu a tou ho vyloučil ze společnosti věřících. Papež tím vyplnil to, co Pán Ježíš nařídil učiniti s neposlušným bratrem: Nebude-li jich dbáti, pověz Církvi; neposlechneli však ani Církve, budiž tobě jako pohan a celník. Vpravdě pravím vám: Cokoli svážete na zemi, bude svázáno na nebi; a cokoli rozvázáte na zemi, bude rozvázáno i na nebi (Mat. 18, 18). Církev bludaře ze svého středu nejenom vylučovala, ale i mínění a nauky jejich slavnostně a úředně na velikých sjezdech biskupů, církevních sněmech, zavrhovala. Žel, často i po rozhodnutí sněmů se bludaři nepolepšili, ale naopak, vyloučení byvše z Církve, se snažili pro svou sektu získávati stále více

přivrženců. Tak žalostně bylo roztrháváno spanilé roucho Kristovo, a odtrženy byly od něho celé veliké části. Stalo se tak obzvláště v 16tém století, kdy skrze tak zvanou reformaci i velicí národové od Církve odpadli.

Byla to krivda a škoda pro Církev. Ale co ztratila v Evropě, to jí bylo vynahrazeno získáním nových dítek v jiných částech světa missiemi a hlavně působením sv. Františka Xav. Mnohem větší škodu utrpěli oni bludařští národové. Odtrhli se totiž od překrásného a kvetoucího stromu, který na světě jedině je stromem spásy. Nešťastně ztratili různé milosti, plynoucí ze sv. svátostí, které zavrhlí. Tak sobě ztížili svou spásu. Toť jest ta nejhorší kletba každého bludařství, že své vyznavače připravuje o rozmanité prostředky ke spáse, že jim na úzkou a příkrou cestu do nebe hází balvany a skály často úplně nepřekročitelné.

3. Jak velikým je hříchem. — Je velikou urážkou Boží. Dejme tomu, že by čestný a pravdomluvný přítel náš se vrátil z dalekých cest a jal se nám vypravovati divy, které v různých velikých městech viděl. Kdo by mu tu, aniž by tím dával najevo svůj nerozum, mohl říci: já ti věřím, co vypravuješ, ale ne všechno? Nemohl by tu přítel vším právem odpovědět: Buď věříš, že jsem schopen tě klamati, a tu mi nemáš věřití vůbec; neb věříš, že jsem pravdomluvný, ale jakým právem pak pochybuješ o některých věcech z mého vypravování?

Nuže: lze-li již tolik říci o tom, kdo nevěří úplně svému příteli, co teprve je třeba říci o tom, kdo nevěří ve všechny pravdy, které nám Bůh skrze Církev k věření předkládá? On takřka Bohu dí: Z toho, co jsi řekl, tomu a tomu nevěřím. Tu ses buď mýlil, a tedy nejsi neomylná pravda, nejsi vševědoucí, neb: tu a tu jsi pravdu říci nechtěl, tedy jsi lhal. Ale takto o Bohu mysliti neb mluviti je děsné rouhání, strašlivý hřích! Proto volá Bůh: Běda vám, muži boha-prázdní, kteří jste opustili zákon Pána nejvyššího (Sir. 41, 11)! Pán Ježíš pak bludařům hrozí slovy: Kdo mnou pohrdá a nepřijímá

slov mých, ten má svého soudce: To slovo, které jsem mluvil, jej odsoudí v den poslední (Jan 12, 48).

Bude tedy každý nekatolik, jinověrec, bludař zatracen? Ano, jestli ví, že Církev katolická jediné má pravou víru, a přece ve svých bludech setrvává. Žije-li však jinověrec v přesvědčení, že víra jeho jest pravdivá a vězí-li v bludařství z nevědomosti a nezaviněně, ale zároveň podle příkazů srdce a svědomí žije, dojde spásy i on, poněvadž, ač nenáleží k tělu Církve katolické, náleží k její duši.

Obzvláště však velikou vinu na sebe uvalují šířitelé bludů. Strašlivé běda, které Ježíš Kristus vyřkl nad pohoršovately, padá obzvláště na ně. Oni na sebe svolávají děsnou kletbu, o níž mluví sv. Pavel: I kdyby anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme vám kázali, buď proklet (Gal. 1, 8). A jak přísně nejednou je trestal Bůh již zde na zemi, bylo by lehce možno dokázati z dějin i nejnovějších.

Za dob sv. Polykarpa vyskytovaly se mezi křesťany, zejména v Římě, různé bludy. Jak velice se sv. Polykarp těchto bludů hrozil, o tom svědčí sv. Ireneus, an o něm píše: Zaslechli-li učení kacířské, zacpával si uši, volaje: „Bože dobrý, k jakým časům jsi mne dochoval!“ a hned utíkal s místa, kde seděl neb stál. Jednoho dne se v Římě potkal s nebezpečným bludařem Marcionem, který ho oslovil takto: „Znáš-li mne?“ Polykarp mu odpověděl: „Znám prvorozence satanova.“ — Takto se řídili apoštolové a jich učeníci napomenutím sv. Pavla: Člověka bludaře po jednom a druhém napomenutí se varuj, věda, že takový člověk jest převrácen a hřeší, sám sebe odsuzuje (Gal. 3, 10). A tak se jim řídme i my: čiňme tak předem z lásky ke svým nesmrtelným duším a pak i z lásky ke své vlasti, na jejížto půdě bludy domácí i z ciziny přinesené přímo bujely, ale vždy jen na velikou její škodu.

Odpadlictví.

Dějiny nám vypravují, kterak první křesťané raději všechno ztratili, ba i život svůj obětovali a v největších mukách umírali, než by víru svou zradili a od ní odpadli. — Ale jak se časy změnily! Nyní naopak nejedni katolíci pro zájmy pouze časné, z malicherných příčin politických, ba někdy takřka z pouhého rozmaru křesťanské víry veřejně a úředně se zřikají, dopouštějí se hříchu odpadlictví. Co katolických křesťanů v poválečné době se takto prohřešilo a vystoupilo z té Církve, do které je Bůh bez jejich zásluh a z pouhého milosrdenství svého přijal! Vy, draží moji, jste všem svodům k tomuto hříchu odolali. Ale abyste se tím více ve své lásce k Církvi utvrdili a věděli, co je třeba souditi o oněch nešťastných oběťích, které se k odpadlictví dávají svěsti, rozjímejte se mnou dnes, jak těžkého hříchu se dopouští odpadlík a to: 1. proti Bohu; 2. proti bližnímu; 3. sám proti sobě.

1. Proti Bohu. — Kdyby se našel boháč, jenž by některému člověku zaručil bezstarostný a blažený život až do smrti, a kdyby onen chudšas tímto dobrodiním pohrdl, co byste o tom soudili? Neřekli byste, že to je veliký nerozum a svrchovaná urážka onoho boháče? A hle, Bůh člověku, který u porovnání k němu je mnohem méně než nejnuznější žebrák proti nejbohatšímu vladaři, dal tu milost, že ho přijal do své Církve, která je jedinou bezpečnou cestou do života věčného. On mu skrze ni zaručuje nevýslovnou blaženost, která nebude mít nikdy konce. A tu odpadlík mu toto dobrodiní metá zpět a při tom aspoň v duchu mu zpupně volá: „Vezmi si zpět svou víru, já nevěřím tobě, já nestojím o tebe!“ Není to, draží moji hrozný nevďek proti Bohu? Není to nesmírná urážka Boha? — Když Bůh odpadlíka na křtu sv. do své Církve přijímal, tu on slavnostně sliboval, že chce býti věrným synem Církve katolické a dle její víry až

do skonání býti živ. Ale on svým odpadem Bohu učiněnou přísahu ruší, jej zrazuje, jako zradil Jidáš Krista Pána. Oh, jak hroznou urážkou Boží je hřích odpadlictví!

2. Proti bližnímu — poněvadž mu odpadlík svým neblahým krokem dává preveliké pohoršení. Sv. Pavel dí: Bez víry nelze líbiti se Bohu (Žid. 11, 6). A bez které víry? Rozhodně bez té, kterou hlásal sv. Pavel, a kterou nyní jediné hlásá Církev katolická. Kdo tedy od této víry odpadá, dává lidem pohoršení, špatný příklad, ve věci nejdůležitější. Z toho poznáváme, že zejména ti lidé, kteří zaujímají vynikající postavení ve společnosti lidské a odpadají, dopouštějí se hříchu hrozného. Mnohý člověk méně vzdělaný, vida jejich nešťastný krok, má za to, že jest správný. I kdyby snad neodpadl také, zůstane aspoň v pochybnostech o pravosti své víry. A co je teprve třeba říci o lidech, kteří, nemajíce dosti na tom, že samí odpadli, svádějí k tomu i jiné? Kterí do té propasti, do níž se sami spustili, hledí strhnouti kde koho řečmi, novinami, vyhrožováním a všemožným pronásledováním? Není to veřejné vybízení k boji proti samému Bohu, není to dráždění lidu ke hříchu nejhoršímu?

A proč se toto pobuřování děje? Z lásky k Bohu? Nikoliv. — Z přesvědčení, že to náboženství, ke kterému se má odpadnouti, je lepší? Rozhodně ne, ale jest to namnoze nesvědomitá hra s ubohým lidem, který teprve po hříchu vidí, jaký svým nerozvážným skutkem provedl nesmysl. — Z lásky k chudým? Pomůže jim snad odpad od víry k lepšímu soustu chleba? — Z lásky k vlasti? Bude snad člověk, který nezůstal věren Bohu, věrným svému národu? Nezradí i jej při nejbližší příležitosti, jako zradil Boha a svou viru? Proto také všichni rozumní lidé odpadlíka od víry katolické jako zrádce se varují. Dějiny nám připomínají, že anglický král Jan Bezzemek prosil krále marockého o pomoc proti Francouzům. Za odměnu slíbil platiti roční poplatek a, bude-li si král přát, přijmouti také náboženství Mohamedovo. Když angličtí poslové přišli, četl král marocký právě listy sv.

Pavla. Když pak od poslů vyslechl žádost krále anglického, jim děl: „Právě jsem četl knihu jednoho velmi moudrého křesťana, jehož učení a činům se obdivuji. Co však si mám mysliti o vašem králi, který jest hotov za pomoc vojenskou této krásné víry se zřici? Kdybych neměl víry své, ihned bych ji přijal. Váš král jest bidný a bojácný člověk, a já jím pohrdám tak, že bych ho nepřijal ani do počtu svých otroků.“ Tak mluvil Turek, a podobně, aspoň ve svém nitru, mluvívají o odpadlících od víry katolické i nejedni jinověrci. My, které náš božský Mistr naučil milovati všecky lidi bez rozdílu, jimi ovšem nepohrdáme, ale máme pro ně, zvláště pro ubohé oběti svůdců k odpadlictví, hlubokou soustrast.

3. Sám proti sobě. — Jest sice pravda, že nelze tvrditi, že všichni, kteří se nehlásí veřejně k Církvi katolické na věky zahynou. Jest také pravda, že žádný hřích není tak veliký, že bychom nemohli dosáhnouti jeho odpuštění, činíme-li pokání. Pokání pak může činiti i odpadlík a tak dojiti spasení i on. Toto pokání může záležeti buď v tom, že se k Církvi katolické opět veřejně přihlásí, neb že snad učiní pokání aspoň v srdci svém na smrtelném lůžku, jak to učinil lotr na kříži. Tolik však je jisto, že se každý odpadlík vydává v největší nebezpečství věčného zahynutí.

Vždyť, kdyby se mohl věčně radovati s Kristem Pánem i ten, kdo jeho vykupitelským dílem pohrdl a ve svém odpadlictví až do smrti setrval, o kom bychom tu měli býti ještě v pochybnostech, zda bude věčně zatracen? Pán Ježíš pak sám praví, že široká jest brána, která vede k zahynutí, a úzká, která vede do života, a že mnoho jest těch, kteří spěchají k zahynutí, a málo těch, kteří se ubírají do života (Mat. 7, 13). Kterak by tedy měli spěti do života věčného odpadlíci od víry? — Představme si konečně, co stálo Krista Pána práce a utrpení, aby založil svou Církev. Vždyť mnozí svatí Otcové a učitelé církevní tvrdí, že se Církev jeho zrodila z jeho otevřeného boku, tedy že jest ovocem jeho největších bolestí. A člověk odpadlík, který byl tak šťasten, že se stal beze všech

svých zásluh údem této Církve, tento drahocenný dar Pánu Ježíši pohrdavě metá zpět! Nemáme se vším právem o takovém nevďěčnicku domnívati, že, neučiní-li náležitěho pokání, se ztratí? Ale odpadlíci činí pokání velmi zřídka... Nestyděli se pranic od Krista Pána odpadnouti, ale navrátiti se k němu — to se stydí a raději ve hříchu svém hynou na věky. Za časů francouzské revoluce, kdy katoličtí kněží po stech byli odpravováni, také nejedni, aby zachovali svůj život od víry odpadli. Mezi nimi byl i pařížský biskup Jan Gobel. Před národním konventem se opovážil prohlásiti, že doposud hlásal náboženství nepravé a že přijímá náboženství nové, náboženství svobody a rovnosti. Při tom nohama pošlapal své biskupské odznaky. Ale brzo došel odměny za svou zradu. Upadl v nemilost ukrutníka Robespiera a byl odsouzen na stinadlo. Tu teprve poznal své těžké provinění na křesťanském náboženství a velice litoval, že dal lidu a kněžím pohoršení. Den před svou popravou napsal jednomu ze svých vikářů (Lothringesovi): Zítřka odpykám své provinění proti Bohu a svatému náboženství smrtí. Jelikož nemohu se zpovídati ústně, posílám vám své vyznání hříchů písemně. Prosím Vás o Vaše duchovní přispění. Přijďte zítřka ráno nepozorovaně k bráně žaláře a udělte mi ve vší tichosti kněžské rozhřešení. — Doufejme, že onomu ubohému biskupovi brána vězení při kněžském rozhřešení se stala branou do šťastné věčnosti; ale kolik se takto upřímně kajících odpadlíků následuje jeho příkladu?

Věru, velice těžkého hříchu dopouštějí se odpadlíci proti Bohu, proti bližnímu a sami proti sobě. Politujme jich upřímně v srdcích svých a modleme se za ně, aby poznali, jak osudný krok to učinili a jej co nejdříve napravili. Sami pak buďme Bohu vděční, že beze všech zásluh svých jsme údy jeho pravé Církve, ji si vážme, dle jejího učení žijme, a ona nám bude zdrojem věčné spásy.

Lhostejnost ve víře.

Jednou z nebezpečných nemocí, na které nyní společenost lidská stůně, je lhostejnost ve víře. Co dnes vidíme kolem sebe lidí, kteří buď o žádné náboženství nedbají, nebo všechna náboženství za stejně pravdivá a stejně dobrá pokládají! Jedni mají za to, že stačí, jen když je člověk počestný, na tom pak, co věří, že nezáleží; druzí opět prohlašují, že je víra jako víra. Ale tato lhostejnost ve víře je pro člověčenstvo zhoubným vředem, který hrozí přivoditi jeho zkázu. Veden jsa snahou, abych aspoň vás, drazí moji, před ním uvaroval, dokáži dnes, že náboženská lhostejnost je 1. úžasný nerozum; 2. svrchované provinění.

1. Úžasný nerozum. — Zdravý rozum nám praví, že nemáme a nesmíme býti lhostejni k důležitým a vznešeným otázkám, týkajícím se našeho budoucího života, jakými na příklad jsou: Kdo jsem? kam jdu? Jaký je můj nejhlavnější úkol na této zemi? Běží tu přece o naši duši, o věčnost, o nebe neb peklo, o naše věčné štěstí neb neštěstí! Býti lhostejným k těmto otázkám, které se nás tak přímo dotýkají, a které vždy svrchovanou měrou zaměstnávaly člověčenstvo, není známkou člověka vážného, ale naopak důkazem žalostné zaslepenosti. Každodenně se staráme o nicotnosti, o nabytí trošky klamné cti, zlata, prchavých rozkoší; a k důstojnostem a pokladům neskonale vyšším, nekonečným, bychom měli býti neteční? Napínáme svůj rozum ve věcech pozemských, které nemají žádného vlivu na náš věčný cíl a cestu k němu; a pozornému uvažování o pravdách nejvyšších bychom se měli vyhýbati? Nevoláme, jakmile vážně onemocníme, dovedného lékaře? Kterak tedy můžeme zůstat lhostejni k smrtelným nemocem duše své? Staráme se ze všech sil odvrátiti od sebe jakoukoli pohromu, a pohrom věčných bychom dbáti neměli? Kterak vysvětliti toto prazvláštní jednání?

Dnešní svět není úplně nevěrecký, ale víra jeho je nakažena pochybnostmi. Pochybujete a nedbáte svých pochybností rozptýliti... Ale jakou pak to máte víru? První vaší povinností tu je poučiti se. Zkoumejte studujte a pak rozumně suďte! Nedostává-li se vám sil, nemáte-li dosti vytrvalosti k poznání pravd tak závažných, obraťte se k Tomu, jenž je zdrojem veškeré moudrosti. Máte před sebou náboženství, které o sobě tvrdí, že je zjeveno Bohem, na jehož čele září zázraky a proroctví jako pečeti jeho božského původu; náboženství, jež po celých již devatenáct století trvá nepřemožené a vítězné uprostřed neustálých bojů proti němu; náboženství, jež si dovedlo získati úctu celého světa a podiv lidí nejosvícenějších; náboženství, jež vás povznese ke kultuře, na které stojíte, a které je nepopíratelným zdrojem všeho, co je velikého, krásného a vznešeného na této zemi. A vy byste mohli kráčet lhostejně kolem tohoto nezměrného a velebného pomníku, aniž byste jej uznali za hodna pohledu, aniž byste upiali svou pozornost na Toho, který položil jeho základy? Kde naléztí přiměřených výrazů na odsouzení takovéto nedbalosti?

Neříkejte, že všechna náboženství jsou dobrá, že všechna mají stejné právo na naši úctu a vážnost. Když Bůh se rozhodl člověku zjevití náboženství, pak to zajisté učinil, proto, aby mu podal něco lepšího, než byli s to učiniti nějací Zoroastrové, Konfuciové, Mohamedové. Ale pak také má býti slyšen jediný Bůh! — Oh ne, není pravda, že všechna náboženství jsou stejně dobrá, poněvadž si vespolek odporují. Modloslužebníci věří v božství svých fetišů, kdežto křesťané se od těchto model ze dřeva neb z kamene s nevolí odvracejí. Židé očekávají Messiáše až dosud, zatím co my tvrdíme, že již před 19ti stoletími na svět přišel. Mohamedáni patří na Mohameda jako na nejvyššího z proroků, zatím co my ho pokládáme za proroka nepravého. Luterán věří, že Ježíš Kristus je na oltáři při přijímání skutečně přítomen, zatím co kalvinista to popírá. A tak tvrditi, že všechna náboženství jsou stejně dobrá, je nerozum; je to tvrditi, že bílé a

černé, světlo a tma, pravda a blud, je jedno a totéž. Ne, zdravý rozum rozhodně tak nejedná a jednati nesmí!

2. Svrchované provinění — a to proti Bohu, proti společnosti lidské a proti člověku samému.

a) Jest přímým opovrhováním Bohem. Napoleon I. říkával: Snesu, aby se nepřátelé moji stavěli proti mně, ale nesnesu nikdy, aby mnou opovrhovali. A to právě činí nábožensky lhostejný člověk vůči Bohu. Bůh mluvil, a on opovrhuje jeho slovem; Bůh dal světu svůj zákon, a on tímto zákonem pohrdá; Bůh mu položil uzdu v jeho jednání, a on chce jednati zcela libovolně. A tak, jako kdysi farao, celým svým jednáním volá i on: Kdo jest Hospodin, abych musil poslechnouti jeho hlasu (Exod. 5, 2)? Nestojí mi za to, abych si ho všimal... Jaké provinění!

b). Náboženská lhostejnost je dále velikým hříchem proti společnosti lidské. Kde kdo vidí, že svět se dnes podobá rozbouřenému moři. Kde kdo vidí, že to je pouze Bůh, jenž může způsobiti utišení, vnést pokoj a mír mezi rozeštvané člověčenstvo. Proto k němu je třeba sepnouti ruce a volati: Pane, zachovej nás, hyneme (Mat. 8, 25). — Písmo sv. nás poučuje výslovně: Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí (Ž. 126, 1). Nechť sebe více prospíváme v kultuře a osvětě, jestliže Bůh a jeho pravé náboženství jako kvas nepronikne veškeré naše počínání, jestliže jeho všudypřítomnost jako zářivé slunce nás neosvítí, budeme při všech svých podnicích stavěti dům z písku, hrad z karet, které se rozpadnou při sebe menším zavanutí vichru. Co tedy z toho plyne? Tolik, že tento základní kámen společnosti lidské, jímž jest Bůh, má pomáhati klásti kde kdo. A tak člověk nábožensky lhostejný, který svým špatným příkladem jiné od horlivosti ve službě Boží odvrací, je zrádcem společnosti lidské.

c) Konečně se člověk nábožensky lhostejný prohřešuje sám proti sobě. On není nesmrtelný na této zemi. Teprve po smrti, po jeho odchodu z tohoto světa, počne život jeho pravý, šťastný neb nešťastný,

dle toho, jak zde na světě žil. A což, až stane před svrchovaným Soudcem živých i mrtvých? Bude se ho tehdy Kristus Pán tázati na pole a domy, které koupil, na kvetoucí podniky, které založil, na slávu a čest, kterými ozdobil své jméno? Oh ne, nebyl člověk pro takovéto maličkosti stvořen na tento svět! Měl se především klaněti Bohu, jej milovati, jemu sloužiti, aby ho pak mohl oslavovati po celou věčnost. Měl se snažiti spasiti duši svou, a on zatím žil, jakoby žádné neměl! Měl žiti dle náboženství a plniti všechna jeho přikázání... Ale on naopak žil dvacet, třicet, čtyřicet let, aniž by se byl o přikázání Boží a církevní staral. Celým životem svým se posmíval Bohu, svému stvořiteli; Ježíši Kristu, svému vykupiteli; Duchu sv., který každou chvíli byl ochoten jej ve sv. svátostech posvětit. Myslíte, že ho Bůh za to trestati nebude?

Oh, drazí moji, probuďte se aspoň vy ze spánku své náboženské lhostejnosti! Nedopouštějte se aspoň vy tak převelikého nerozumu, svrchovaného provinění, jak to činí dnes mnozí kolem vás! Nečňte násilí svému svědomí, ale se svatou neohrožeností pozvedněte do výše svůj prapor křesťanský a hlaste se ke svému Bohu otevřeně nejen slovy, ale hlavně svým životem dle víry!

VIII.

Láska k Bohu.

Dle výroku božského Učitele našeho Ježíše Krista největším a prvním ze všech přikázání je láska k Bohu: — Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své. Toť jest největší a první přikázání (Mat. 22, 37). Ale žel, jak mnozí za našich dnů toto veliké přikázání plniti zanedbávají! Abychom mezi tyto nešťastníky nepatřili aspoň my, uvažujme dnes 1. proč máme Boha milovati; 2. jak ho máme milovati.

1. Proč máme Boha milovati. — 1. Poněvadž je svrchovaná dokonalost.

a) Neskonalá je jeho moudrost. — My s podivem a úctou skláníme hlavy před lidmi moudrými a učenými. Ale čím jsou — všichni dohromady — proti Bohu, jenž je vševědoucí, nejvyšší moudrý? Méně než svatojánská muška proti slunci. A Bůh je Otcem světél (Jak. 1, 17).

b) Neskonalá je jeho moc. — My se velice podivujeme Alexandru Velikému, Caesaru, Napoleonovi, kteří svými vojsky dobyli několik kousků země. Ale Bůh? Ten je Král králů, a Pán pánů (Apoc. 19, 16). Celý vesmír je dílem rukou jeho, on jej řídí a spravuje. Mohl by jej zničit a opět zbudovat. Mohl by tak učinit tisíckrát za sebou, v okamžiku, z ničeho!...

c) Neskonalá je jeho svatost. — Nás převeličným kouzlem k sobě vábí dobré srdce, jemné chování, šlechetnost, přívětivost osob hodných a svatých. Žel je jich pořádku na této zemi. Kdežto Bůh je Svátý svatých! (Dan. 9, 24). Jedině v něm nalezneme vše, co hledá a po čem touží neukojitelné srdce naše: — Pro sebe jsi stvořil srdce naše, a nepokojné jest, dokud nespočine v tobě, ó Bože! Svátí v nebi jsou nevýslovně šťastní a blažení toliko proto, že patří na Boha tváří v tvář (1 Kor. 13, 12). My pak, pokud jsme zde na této zemi, máme po Bohu toužiti, k němu se povznášeti, s ním se spojovati — láskou.

2. Poněvadž nám prokázal neskonalá dobrodiní. —

a) V řádu přirozeném: život, zdraví, sílu tělesnou, smysly, rozum, nadání, majetek, přátelé, rodiče, požehnání a zdar při práci, obchodech, podnikcích... vše to máme od Boha.

b) V řádu nadpřirozeném: víra katolická, křesť sv., svátosti, dobrá vnuknutí, odpuštění hříchů, povolání ke ctnosti, svatosti, blaženosti a slávě věčné... toť jsou vesměs milosti Boží. A kdo může říci, že jimi od Boha tisícovým způsobem nebyl zahrnut? Kdo může vypočítati a zvážiti všechny milosti, jichž se

mu dostalo a stále dostává od Boha, kterýž dává všem hojně, a neomlouvá? (Jak. 1, 5). Nuže: Dle všeobecného souhlasu je vděčnost citem vrozeným a ctností člověku nutně potřebnou: Proto, nechceme-li býti lidmi zrůdnými, jsme povinni Bohu vděčností, jsme povinni milovati Boha.

3. Poněvadž ho máme zapotřebí. —

a) V řádu přirozeném: Běda řece, jestliže ji pramen přestane dodávati vodu! Běda světlu ve svítilně, jestliže je olej přestane živiti! Běda svítilně samé, přetrhne-li se motouz, na němž visí! A běda nám, kdyby Bůh odvrátil od nás tvář svou, přestal otevírati ruku svou a naplňovati nás svým požehnáním. (Ž. 103, 28).

b) V řádu nadpřirozeném: Jsme ratolestmi, které, odděleny jsouce od kmene, uschnou a neponesou ovoce. Nemůžeme konati nejmenšího dobra bez ustavičné pomoci milosti Boží: — Beze mne nemůžete nic učiniti. (Jan 15, 5). Kdežto naopak s pomocí milosti Boží zmůžeme všechno: — Všecko zmožu skrze toho, kterýž mne posiluje. (Filip 4, 13). Milujme tedy Boha i pro svůj prospěch! Milujme ho tak, jako miluje chudý bohatého, který mu skýtá obživu, jako dítě miluje matku, která je kojí, jako žák miluje učitele, jenž ho učí, jako voják miluje svého velitele, jenž ho vede k vítězství.

II. Jak máme Boha milovati? — 1. Modlitce se k němu. — Kdo opravdově někoho miluje, rád na něho myslí, rád a často s ním mluví, rád s ním dlí pohromadě. Je-li od něho vzdálen, přeje si míti o něm zprávy a posílá mu svůj pozdrav. Podobně máme činiti s Bohem, jestliže ho opravdově milujeme. Máme na něho každodenně vzpomínati, k němu se v mysli povznášeti, s ním mluvit. A to vše činíme modlitbou.

Kdo o Boha nedbá, jemu neděkuje, ho nevzývá, kterak si může namlouvati, že Boha miluje? Miluje snad svého Otce syn, který dlí v Americe a o svém otci v Čechách si nežádá žádných zpráv, neposílá mu svých pozdravů?

2. Plníce jeho zákon. — Bůh nám dal svá přikázání. Jsou nám známa. Kdo jich nezachovává, rozhodně Boha uráží. Vy jste moji přátelé, učiníte-li, co já přikazuji vám (Jan 15, 14), děl Ježíš Kristus. — Jsou směšni ti, kteří říkají: Jestliže lhu, se opíjím, co na tom Bohu záleží? Záleží mu na tom tolik, kolik záleží mocnáři, zda se zachovávají jeho nařízení; kolik záleží vám, ó rodičové, vám ó zaměstnavatelé, zda vaše děti, vaši služebníci plní vaše rozkazy. Neplní-li jich, rozhodně vás urážejí. Ci vám snad stačí, když vám děti vaše říkají krásná slova, vám se lichotí, ale vůle vaši neplní? — A máme plnit všechna přikázání Boží, ne pouze ta, která se nám zamlouvají. Nestačí tedy nekrásti, nedopouštět se vraždy a pod., dál, abychom se libili Bohu. Je třeba zachovávat i všechna ostatní přikázání Boží a církevní. Sloužit Bohu jen dle své libovůle by nebylo žádným projevem lásky k němu. Ne všichni, kteří mi říkají: Pane, Pane! vejdou do království nebeského, ale kteří činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ti vejdou do království nebeského (Mat. 7, 21).

3. Odevzdávající se do jeho svaté vůle. — Ve všem a všude: i když na nás dopustí utrpení, máme volati: Buď vůle tvá. Je to mnohdy dosti těžké. Mnozí, i nejedni z těch, kteří plní zákon Boží, ve trudech a zkouškách života pozemského tak činiti nedovedou. Oni si tu stěžují, že jim Bůh křivdí, ba rouhají se jeho božské Prozřetelnosti. A přece, milujeme-li Boha opravdově, máme stále pamatovati, že Bůh je nejenom pánem, ale i otcem: že v rukou jeho se trní mění v růže, pelyněk v med, že „co Bůh činí, dobře činí“. Nebuďme příliš netrpěliví, popřejme Bohu času, důvěřujme v jeho neskonalou moudrost a dobrotu, nežádejme, aby nám ze svého jednání vydával ihned počet, nerušme jeho záměrů s námi; dříve neb později se nám vysvětlí, co nám nyní je nejasné. Dobrý syn má plnou důvěru ve svého otce: nechává ho jednati, jsa úplně ubezpečen, že mu nechce způsobiti nic zlého. Podobně důvěruje nemocný do-

vednému lékaři a podrobuje se i jeho operačnímu no-
ži. Nedůvěra k nim by byla pro ně urážkou. A Bůh
je náš nejlepší Otec, nejlepší lékař!

Za pronásledování Diokletianova byl jat sv. Ire-
neus. Rodina jeho nad tím byla celá zoufalá. V ne-
výslovném bolu stály matka, manželka, dítka, kolem
skřípce, na němž byl mučen. Dítka v usedavém pláči
mu objímaly kolena, aby se smíloval nad nimi i nad
sebou. Manželka, se mu vrhla na prsa a hluboce
vzlykajíc ho prosila: „Ach! zachovej si život pro mne
a tyto nevinné plody naší lásky.“ Staříčká matka jeho
bolestně sténala a s ní ostatní domácí, příbuzní a
přátelé. Sám vladař Probus pohledem na tak veliký
bol byl pohnut a se ho tázal: „Jak můžeš odolati
tak vroucí lásce? Jak můžeš slyšeti tak bědný nárek
a jím se neobměkčit?“ Jsi člověk nebo bezcitný ne-
tvor?“ A tu Ireneus, povznášeje se nad veškerý cit
přirozený, pevným hlasem děl: „Pán náš Ježíš
Kristus řekl: — Kdo miluje otce neb matku
více nežli mne, není mne hoden. A kdo mi-
luje syna neb dceru více nežli mne, není
mne hoden (Mat. 10, 37). Mou první láskou má
býti láska k Bohu; té musí ustoupiti všechna láska
ostatní. Takovými vznešenými city jsa proniknut,
zůstal pevným a uprostřed největších muk dne 25.
března 304 vydechl duši.

Drazí moji! Nám Bůh tak veliké zkoušky lásky k
němu neukládá. Dokazujme mu ji tedy aspoň modlitbou,
plněním jeho přikázání, odevzdaností do jeho svaté
vůle, abychom se tak stali hodnými milovati jej věčně
v nebesích.

IX.

Láska k bližnímu.

Jakým úžasem plnil pohanský svět pohled na ro-
dicí se Církev Kristovu! Apoštol sv. Pavel o tom vě-
řícím napsal: Stali jsme se podívanou světu,
jak andělům, tak lidem (1 Kor. 4, 9). Ne-

bylo to pro pohany něco úplně nevidaného, když zřeli osoby všeho druhu, obého pohlaví, všeho stavu, vznešené i prosté, bohaté i chudé, ctihodné matrony i útlé dívky, kterak se vřele milují jako bratři, kterak v lásce jsou spojeni, jako by měli jedno srdce a jednu duši? (Sk. ap. 4, 32). Oh, veliké slovo lásky, které vyšlo z požehnaného Srdce Ježíšova, naplnilo křesťanský svět tak, že pohané sami byli nuceni zvolati: „Hle, jak se tito Nazaretští vespolek milují; jsou stále pohotově jeden za druhého zemřít!“ Sám Julián Odpadlík jim dával za příklad nenáviděné křesťany. — A v této lásce podobně máme vynikati i my. Minule jsme si promluvili o lásce k Bohu, dnes aspoň něco si promluvíme o lásce k bližnímu. Popatřme 1. na důvody, pro které máme své bližní milovati; 2. na povinnosti, které nám tato láska ukládá.

1. Důvody. — Přísnou naší povinností je milovati bližního, t. j. lidi všecky, bez rozdílu náboženství a národnosti. Nemůžeme se jí vyhnouti, aniž bychom neupadli v nemilost Boží. Důvody pro ni jsou tak mocné, že větších již ani býti nemůže. Příkazují nám ji rozum a víra, láska, kterou k našim bližním Bůh chová, přímý rozkaz Ježíše Krista.

a) Otažme se předem svého rozumu: Kdo jsou vzhledem k vám lidé ostatní? Bytosti, uhnětené z téže hlíny, oživené týmž duchem, stvořené k témuž cíli, jako my. Abychom milovali tyto bytosti, se kterými jsme tak úzce spojeni, to nám velí hluboce do srdce našeho vštípený cit. Tento cit je zdrojem oné nyní na světě tak velice velebené lidskosti, kterou se vychloubají docela i ti, kteří usilují o zkázu svých bližních a o zhoubu veškeré společnosti lidské.

Představte si společnost lidí, kterých by k sobě žádná náklonnost, žádná láska nepoutala: co tu uzříte? Stále různice, vraždy, války, zkrátka zkázu. Nic na zemi by nám nebylo s to podati jasnějšího obrazu pekla. Představte si naopak společnost, ve které by panovala dokonalá láska: jaký pořádek! jaký pokoj! jaký soulad! jak věrný obraz nebe!...

b) Budeme-li pak bližního pozorovati se stanoviska

víry, co teprve nám o něm řekne ta? Náboženství nám praví, že ostatní lidé jsou nám nejenom podobní, ale že jsou údy téže Církve, jako my; dědici téhož Boha, jako my; že jsou vychováváni v téže víře, posvěcováni týmiž svátostmi, syceni týmž chlebem, povoláni k téže věčné blaženosti, jako my... Jestliže tedy již pouze jako lidé mají právo na naši lásku, oč více jako křesťané?

c) Než nejmocnějším důvodem, abychom milovali svého bližního, je příklad samého Boha, je láska, kterou chová on k nám. Ano, i ty lidi, kterým vy často dáváte najevo svou chladnou lhostejnost, proti kterým vy nejednou jevíte svůj hříšný odpor a nenávisť, i ty miloval Bůh již od věčnosti, a miloval je tak, že Syna svého jednorozeného vydal pro jejich spásu: Tak miloval Bůh svět, že Syna svého jednorozeného dal (Jan 3, 16). A jestliže Bůh tak velice miluje všechny úbohé smrtelníky, pak my se máme vzájemně tím spíše milovati. Jestliže takto Bůh nás miloval, dí sv. Jan (I, 4, 11), i my máme se milovati vespolek.

d) Vy, učeníci Ježíše Krista, se mne tážete, zda máte milovati své spolubratry? Učte se tomu z příkladu svého Mistra. Proč se vtělil? proč se narodil? proč v chudobě a ustavičné práci žil? proč trpěl, zemřel, z mrtvých vstal?... proč mezi námi stále dli v Nejsv. svátosti oltářní? Ze své neskonale lásky k nám: Pro velikou lásku svou, kterou nás miloval (Ef. 2, 4). K tomu pak, že nás lásce k bližnímu učil svým příkladem, připojte, že nám tak činiti i výslovně přikázal: Po tom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým (Jan 13, 35).

Vyložili jsme si důvody pro lásku k bližnímu. Zbývá nám popatření na

2. povinnosti, které nám tato láska ukládá. — Ježíš Kristus nám nejenom lásku k bližnímu přikázal, ale také nám dal návod, jak v ní máme prospívat, an děl: Milovati budeš bližního svého jako sám sebe. (Luk. 10, 27). Máme tedy milo-

vatí bližního svého tak, jako rozumně milujeme sami sebe. Proto mu nemáme

a) přáteli ani působiti nic zlého, a to ne na majetku: krádeží, loupeží, podvodem, jakýmkoli poškozováním, ... ne na osobě: vraždou, zraněním, nespravedlivým bitím a p. d.; ne na cti: utrhaním na cti, pomluvou, opovážlivým a křivým podezříváním; ... ne, a to by bylo ještě mnohem horší, na duši: špatným příkladem, pohoršením, sváděním... Je před Bohem, jenž zpytuje ledví i srdce, rovněž zlem převelikým bližního nenáviděti, proklínati, proti němu odpor chovati i jen potají v srdci. Kdyby lidé plnili aspoň to: kdyby bližnímu nic zlého nepřáli, nepůsobili, oč méně zla by bylo na světě!

b) Máme mu dále prokazovati dobré, spějíce mu ku pomoci, pokud jen můžeme, ve všech jeho potřebách, a to v potřebách tělesných skutky tělesného milosrdenství, kterými hlavně jsou: lačné krmiti, nahé odívati, nemocné navštěvovati... Máme tak dále činiti v potřebách jeho duchovních skutky duchovního milosrdenství: obzvláště tím, že budeme neumělé učiti, hřešící kárati, pochybujícím dobře raditi, zarmoucené těšiti, za hříšníky se modliti... Všichni mohou někdy potřebovati nějaké pomoci od druhého, a každý mu někdy nějak může prospěti. I lidé vysoce postavení mohou potřebovati jiných, a i nejchudší mohou zámožným prokázati nějakou dobrou službu... Prozřetelnost to tak moudře zařídila, aby lidi udržovala ve spojení páskou lásky, jež je páskou dokonalosti. Kéž by tak činili všichni! Dnes na světě se velebí moderní lidumilnost. Ale co je chvály i zisku chtivých sobců mezi těmi, kteří se halí v roucho lidumilů!

Milujme tedy bližního jako sami sebe takto: Prokazujme jim všechno, co právem sami pro sebe žádati můžeme od nich; a nečláňme jim ničeho, co bychom rozumně sami neradi měli! Je to pravidlo zlaté, hodné evangelia, z něhož vyplynulo. Dnes toto pravidlo velebí všichni, i nevěrci, a odpůrcové náboženství, ale řídí se jím málokterí.

Milujme všechny, ale po řadě! Především máme milovati ty, kteří na naši lásku mají větší právo, o ni větší zásluhy, mají větší potřebu naší pomoci. Jsou to naši rodiče, rodina, příbuzní, přátelé, osoby hodné a záslužné...

Milujme všechny z lásky k Bohu! Ne tedy ze ziskuchtivosti, ne proto, aby nás svět chválil... To by již nebyla láska, ale sobectví. Nemilujme ho pro hřích. Co je dnes na světě přátelství, lásky světské, smyslné, ďáberské, která je zradou a zkázou pro tak mnohé duše slabé a neprozřetelné! Ale to opět není láska, to je ve své podstatě opravdové nepřátelství, nenávist nejhoršího druhu. Ne, milujme bližního z lásky k Bohu; způsobíme tak radost božskému Srdci Ježíšovu, sobě pak získáme převeliké zásluhy pro život věčný i časný!

X.

Almužna.

Když svatý patriarcha Tobiáš cítil, že nadchází konec jeho pozemského života, povolal k sobě svého syna, aby mu dal poslední naučení: „Synu můj“, tak mu děl, „neopomeň nikdy dávatí almužnu. Budeš-li míti mnoho, dávej mnoho; budeš-li míti málo, hled i z mála rád udělovati.“ (Tob. 4, 7—9). Toto otcovské a moudré naučení mělo tím větší váhu, že vycházelo z úst umírajícího starce, jenž sám podal jeden z nejkrásnějších příkladů lásky k bližnímu, které uvádí Písmo sv. On totiž, ač sám byl zajatcem v městě Ninive, chudým rád pomáhal, je těšil a je po jejich smrti uctivě pochovával. — A není almužna, kterou tento dobrý sluha Boží ze starých dob tak horlivě udílel, jedním z nejkrásnějších činů Církve katolické a každého křesťana, hodného toho jména?

Proto opakuji dnes i já vám, drazí moji, slova sv. Tobiáše: Dávej almužnu! A proč? 1. Poněvadž

vám to Bůh poroučí; 2. poněvadž chudí si toho zaslouží; 3. poněvadž při tom mnohem více vyzískáte, než dáte.

1. Bůh vám to poroučí. — Povinnost dávatí almužnu je zcela jasně nařízena a doporučena na četných místech Pisma sv.: Přikazuji ti, dí Pán v Deuteronomiu (15, 14), abys otvíral ruku potřebnému bratru svému a chudému. K tomu pak Duch sv. dokládá: Synu, v almužně chudého neklamávej (Sir. 4, 1), a činiti almužny neopomíjej! (ib. 7, 10). Tento příkaz zároveň nám podává vysvětlení, proč Bůh zde na zemi připustil různost v postavení a majetku mezi lidmi. Jsa svrchovaným pánem všech pozemských statků, rozdává je dle své libosti. Boháčům poklady své svěruje, aby je opatrovali a s nimi hospodařili. Nemaje sám pro sebe těchto hmotných statků nikterak zapotřebí, určil chudé, aby oni místo něho a ve jménu jeho z nich dostávali potřebného živobyti; boháči pak, aby si z nich ponechali pouze odměnu za jich opatrování... Nicotná a směšná je tedy otázka, proč jsou na zemi chudí a bohatí! Bůh to tak chtěl — a zajisté z důvodů zcela spravedlivých a svrchovaně moudrých. Právě tento rozdíl je zdrojem krásy a souladu ve společnosti lidské, je nejpotřebnější a nejpevnější ji pojící páskou. Co Bůh chce, je posvěcení a spása všech lidí. On mezi ně rozdělil statky své, aby pro ně byly jaksi penězi, pomocí kterých by si vyzískali nebe. Boháči si zaslouží slávy věčné, když budou mezi chudé rozdíletí svůj přebytek, ba dávati i z toho, co sami pro sebe potřebují; chudí pak si shromažďují poklady pro nebe, když svou chudobu trpělivě snášejí a s vděčností, jako z ruky Boží, od zámožných almužnu přijímají.

Když nám Bůh přikázání o udílení almužny dával, činil tak jako náš pán, náš dobrodinec, náš vzor.

Řekl jsem jako pán: jemu, jak jsme již řekli, přináleží vše, a to, čeho nám popřává, nám pouze půjčuje a dává do opatrování, aby jednoho dne žádal přísný počet, co jsme s tím učinili.

Jako dobrodinec má právo na naši vděčnost. A čím se mu odvděčíme lépe, než když budeme udělovati do rukou chudých, jeho vroucně milovaných přátel, část- těch statků, kterých nám tak dobrotivě udělil? On nám svěřil kapitál: proto my mu dávejme aspoň něco z výtěžku, který nese!

Jako vzor nám Bůh praví ústy svého Syna: Buďte tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest (Mat. 5, 48). Není však Otec náš nebeský boháčem svrchovaným? A co on každodenně činí jiného, než, že nás živí a zachovává svými almužnami? Mějte tedy ke svým potřebným spolubratřím aspoň trochu té lásky, kterou má Bůh k nám!

2. Chudí si toho zaslouží, — Co nároků mají na naši lásku! Jsou přátelé Ježíše Krista, těší se obzvláštní přízni Církve, jsou to naši drazí bratři.

a) V celém životě svém projevoval Pán náš Ježíš Kristus obzvláštní lásku k chudým. Z nich si vyvolil svou matku a svého domnělého otce, pěstouna sv. Josefa. Je pravda, Maria a Josef pocházeli z rodu královského, ale z tohoto vynikajícího původu jim nezbylo nic jiného, než krev a ctnosti jejich praotců. Rodí se na svět jako chudý, pracuje jako chudý. V jeho veřejném životě první jeho slovo týká se chudých: Poslal mě zvěstovat evangelium chudým (Luk. 4, 18). — Blahoslavení chudí duchem (Mat. 5, 3). První svůj zázrak koná pro chudé: snoubenci a hosté na svatbě v Káni nemají vína, on jim je tvoří.

b) Tuto svou obzvláště vřelou lásku k chudým zanechal Ježíš Kristus jako odkaz své Církvi. Chudým ona vždy dávala přednost před ostatními svými údy. První věřící byli jedno srdce a jedna duše. Ti z nich, kteří byli majiteli polí neb domů, je prodávali a peníze za ně stržené přinášeli k nohám apoštolů; ti pak je rozdílili chudým. Jáhén Vavřinec neměl drahocnějších pokladů, které by ukázal svým pronásledovatelům, nad chudé, o které pečoval ve jménu Církve. Podobně smýšleli a jednali všichni sva-

ti. Chudí byli vždy předmětem jejich lásky, jejich péče, jejich štědrosti. Stačí tu jmenovati sv. Vincence de Paul, tuto zvláštní ozdobu katolické Francie. Oh, tito velicí služebníci Boží viděli v chudých své bratry, vykoupené, právě jako oni, krví Ježíše Krista, povolané sloužiti témuž Bohu a určené k tomu, aby s nimi měli podíl na téže blaženosti nebeské. Jak mocný to je důvod i pro nás, abychom milovali tyto své bratry a jim pomáhali! Čím jsou nešťastnější, tím nám mají býti dražší.

3. Náš prospěch. — Co důvodů k udělování almužny nám uvádí teprve on! Jak velikých pokladů pro duši i tělo si nashromáždíme, když k nim budeme štědrí! Jsme hříšníci, máme své veliké dluhy u spravedlnosti Boží. Proto dávejme almužnu: Vysvobozujef almužna od všelikého hříchu i od smrti. Almužna bude důvodem k veliké naději před svrchovaným Bohem všem, kteří ji dávají (Tob. 4, 11).

Máme zapotřebí milostí ke svému obrácení se na cestu dobrou, a abychom na této cestě setrvali... Nuže, modlitba, doprovázená almužnou, nám k nim dopomůže, neb ona zmůže u Boha všechno.

Nebojte se pranic, že zchudnete, když budete pomáhati potřebným: Půjčuje Hospodinu, kdo se nad chudým smilovává (Přísl. 19, 17). Kdo dává chudému, nebude mít nouze. (ib. 28, 27). A jak velké odměny dojde almužna teprve na věčnosti. Slyšte, co řekne Pán náš Ježíš Kristus na posledním soudě: „Lačněl jsem, a dali jste mi jísti; žíznil jsem, a dali jste mi píti; nah jsem byl, a přioděli jste mne; nemocen jsem byl, a navštívili jste mne; v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně: proto nyní pojďte vládnout královstvím vám připraveným!“ (Mat. 25, 34). Oh, tisíckráte blažení ti, kteří svými almužnami a svou štědrostí si zaslouží uslyšeti tato slova věčného požehnání!

Trpělivost s lidmi obtížnými.

Těžce zraněný vojin ležel v nemocnici, kde byly ošetřovatelkami Milosrdné sestry. Nemoc se vlekla a stále horšila. Vojin byl nad tím velice nevrlý a mrzutost svou dával pocíťovati i ošetřovatelkám. Jednou si přál vařeného vajíčka. Když mu je Sestra přinesla, odmítl je slovy: „Je příliš na tvrdo!“ Jeptiška se klidně vzdálila a za chvíli mu přinášela vejce jiné. Než nemocný je opět rozezleně odmítl, že je příliš na měkko. Anž by brvou hnula, odešla Sestra spěšně po třetí. V brzkou se vracela se samovarem a novým vajíčkem a vojínovi mírně pravila: „Budu vařit vajíčko před vámi. Poručte, kdy je mám vzít z vody.“ Mrzutý onen vojin, jenž až do té doby náboženskou útěchu stále odmítal, byl touto trpělivostí Sestrinou překonán a děl: „Zavolejte mi kněze. Chci se smířit s Bohem. Nyní věřím, že na nebi jest Bůh, když má takové anděly na zemi.“

Drazí moji! Z tohoto příkladu se můžeme učit, jak je třeba snášeti lidi, kteří nám jsou na obtíž. Nedávno jsme slyšeli, že máme milovati svého bližního. I lidé nepřijemní a obtížní jsou naši bližní. Vizme dnes 1. kdo to jsou; 2. jak se k nim máme chovali; 3. jak trpělivosti s nimi nabudeme.

1. Kdo to jsou? — Řikává se, že nikdo není bez chyby. A že je tomu skutečně tak, vidíme na své vlastní oči. Takřka při každém kroku se setkáváme s osobami obtížnými, tu

a) pro vady tělesné: jako na př. pro stáří, neschopnost ku práci, neduživost, hluchotu, odporne vzetření atd.

b) Jiní opět mají vady duševní: jsou na duchu omezení, zapomětlií, nechápaví, slabomyslní, hloupí, blbí...

c) Třetí konečně jsou plni chyb mravních: mají povahu nešťastnou: ten je nevrlý a mrzutý, onen umíněný a tvrdohlavý; ten hněivý a popudlivý; onen

podezřivavý a zlomyslný... Oh, co tu je chyb a vad!

Otec si stěžuje do syna, syn do otce; pán do služebníka, služebník do pána; tchýně do snachy, snacha do tchýně; příbuzná do příbuzné, bratr do bratra... Jeden by nás svou mnohmluvností umluvil a je jí přímo protivný; druhý je nemluva, že se zdá, jako by byl stále uražen. Jeden chce rozuměti všemu a žene se do práce každé, druhý by nejraději nedělal nic a jen stále lenošil. Jeden penězi plýtvá, druhý lakotí. Jednomu nelze dáti ani nejmenšího upozornění, aby nebyl uražen, druhý rad a napomenutí nedbá a jim se směje. Ten miluje přepych a nádheru, onen si libuje v nepořádku a nečistotě. Zkrátka jeden zachází příliš napravo, druhý příliš nalevo: kráčeti střední cestou dovede málokterý, ba takřka žádný. Kde je člověk ten, který by byl doopravdy bez chyby?

2. Jak se k nim máme chovati? — a) Nejsme povinni stýkati se s osobami takovými, které se nám nezamlouvají, se kterými se nemůžeme snést. Pokud k takovým lidem nejste poutáni žádnými svazky příbuzenskými, ponechte je samy sobě a těm, kterým styk s nimi je vhod. Stačí, když jim nebudete přátí nic zlého, když jich nebudete urážeti. Sami pak si vyhledejte společnost dle své chuti, v níž byste mohli žiti v pokoji.

b) Vším právem můžeme takovéto osoby upozorniti na jejich chyby, snažiti se každým slušným a dovoleným prostředkem je přivésti k tomu, aby se polepšily a své chyby odložily. To není zakázáno, ale naopak je to povinnost, kterou ukládá láska obzvláště těm, kteří nějakým způsobem jsou nadřizenými takovýchto osob. Chyboval by tedy otec, zaměstnavatel, učitel, kdyby ke každé chybě a špatnosti mlčel z bázně, aby se neprohřešil proti zákonu lásky k bližnímu, která nám ukládá trpělivost a shovívavost k osobám, jsoucím nám na obtíž. Právě naopak je napomeňte, pokárejte a potrestejte, je-li třeba; stůjte na zachování pořádku a úcty. Při tom však, když budete chybuující kárati, se mějte na pozoru, abyste sami

neupadli do nějaké chyby: na př., abyste se nedali uchvátiti prudkostí, hrubostí, osobivostí... Učiníte-li pak vše, co vám možno, abyste osoby chybující napravili, ale marně, pak jste povinni míti s nimi trpělivost, snášeti je z lásky k Bohu, činiti z nutnosti ctnost.

c) Jste-li však z vůle Boží s osobami, různými chybami a vadami obtíženými, nuceni se stýkati, s nimi mluvit, jednati a snad i žítí, mějte s nimi trpělivost, snažte se je snášeti!

3. Jak trpělivosti s nimi nabudeme? —

a) Uvažujte vážně, co zlého způsobíte jiným i sobě, budete-li nesnášliví. Budete-li chyby svých domácích do světa rozhlašovati, je posuzovati, s nimi se hádati, co tím spravíte? Nic, naopak věc ještě pohoršíte. Způsobíte pouze, že vaši nepřátelé z toho budou míti radost. Sami pak si svým hněvem a hádkami podryjete zdraví, přivedete se třebaš i před soud a do žaláře, připravíte se o všechny zásluhy u Boha a o vážnost u lidí hodných.

b) Pamatujme, že i my máme své chyby, třebaš mnohé a veliké. Má je každý. Tvořili bychom pouze my výjimku? Jestliže jich neznáme, je i to naše převeliká chyba. Zkoumejme se, nelichofme si při tom, a poznáme, že je tomu skutečně tak. Co tedy činiti? Řiďme se slovy Kristovými: Lékaři, uzdrav se sám! (Luk. 4, 23). Vyvrzme nejprve trám z oka svého, a potom hleďme vyvrhnouti třísku z oka bratra svého! (Mat. 7, 4).

Jednoho dne se potkali dva hluší a chtěli spolu trochu pohovořiti. Jeden o druhém, že je hluchý, nevěděl. Brzo se jejich rozhovor proměnil v křik, jenž byl s to ohlušiti celé okolí. Když to zpozorovali, myslil jeden o druhém, že se mu posmívá. Urazili se vzájemně a na konec poprali. Když pak se vše vysvětlilo, si děli: „Kdybychom byli věděli, že jsme oba nahluchli, byli bychom se politovali.“ Proto, drazí moji, „jeden druhého břemena nesme“ (Gal. 6, 2), a buďme k sobě laskavi!

c) Pamatujme dále, když s odevzdaností ponese-me takovýto kříž, že tím zaplatíme valnou část dluhů

svých u božské spravedlnosti, že si tím odbudeme aspoň část očištění již zde na zemi, že nám Bůh takto dává příležitost utvrdit se a prospívati v křesťanské dokonalosti.

Zpovědník Konrád sv. Alžbětě Durynské nařídil, aby propustila své dvě oblíbené komorné a určil jí dvě společnice nové. Jedna z nich, také se jmenovala Alžběta, byla dívka nevzdělaná, urputná a drzá, k tomu tak ošklivá, že děti před ní utíkaly jako před strašidlem. Druhou společnicí byla stará hluchá vdova, která byla zlostná, stále mrzutá a milovala svár. Obě tyto ženštiny sv. Alžbětu denně krutě trápily a zahrnovaly hrubostmi. Ale ona odevzdaně snášela tuto změnu. V obcování s nevzdělanou dívkou a svárlivou ženou prospívala stále více v pokoře a trpělivosti.

Společnost i nejhorších osob zde na zemi není ještě nikdy společností ďáblů, se kterými by nám bylo žítí, kdybychom žili a zemřeli jako hříšníci.

d) Nezapomínejme konečně, že Ježíš Kristus opětovně dělá: „Kterou měrou budete měřiti, tou bude vám zase odměřeno.“ (Mar. 4, 24). „Odpouštějte, a bude vám odpuštěno. Neodsuzujte, a nebudete odsouzeni.“ Všichni máme zapotřebí slitování a odpuštění Božího; urážíme jej až příliš často a jsme mu skutečně na obtíž. Slibujeme, že se polepšíme, a dosud jsme tak neučinili. Chceme, aby nás Bůh snášel? Pak snášejme my ty, kteří jsou na obtíž nám.

Toť jsou bezpečné a účinné prostředky v tomto tak obtížném úkolu. Cvičme se v nich! Když pak na neštěstí poklesneme, rychle svůj poklesek napravme. S pomocí Boží se nám zponenáhla zdaří snášení osoby obtížné s trpělivostí a laskavostí.

XII.

Láska k nepřátelům.

Dne 10. listopadu slavíme svátek sv. Ondřeje Avellinského. Byl to kněz vzorný a plný apoštolské horlivosti. Působil v italském městě Neapoli. Svou

činností na kazatelně, ve zpovědnici, svou obětavou láskou k trpícím a obzvláště svým neposkvrněným životem přiváděl mnohé pobloudilé duše na cestu spasení. Než toto záslužné působení jeho bylo trnem v oku lidem špatným, kteří se ho jali nenáviděti tak, že na něho najali zákeřníky. Ti ho přepadli a zranili v obličeji a na hlavě, že se octl v nebezpečnosti života. Svatý kněz proti zlosynům nejen nezakročil, ale velkomyslně jim vše odpustil. Dal nám tak krásný příklad, jak i my máme milovati své nepřátele. A právě v této lásce se poučme dnes. Vizme 1. kdo našimi nepřáteli jsou; 2. že Bůh chce, abychom je milovali; 3. k čemu nás při tom nezavazuje; 4. co nám pouze poroučí; 5. a konečně některé praktické prostředky, abychom v této lásce hojně prospívali.

1. Kdo to jsou? — Předem všichni ti, kteří nám něco zlého učinili; dále ti, kteří nám něco zlého způsobiti obmyšlejí; a pak ti, kteří nám vůbec něco zlého přejí... Toť jsou nepřátelé, o kterých nyní mluvíti budeme.

2. Bůh chce, abychom je milovali. — Máme je milovati ne sice proto, že by si sami o sobě naši lásky zasloužili, ale z lásky k Bohu. I otec rodiny si přeje, aby se bratři vespolek milovali. Když pak se stane některému z nich nějaké bezpráví, rozhodně je proti tomu, aby si zjednávali zadostiučinění sami a se mstili. I světský zákoník zakazuje a trestá soukromou pomstu: je ošklivé urážeti, ale rovněž je nehezké se mstíti. A běda, kdyby tomu nebylo tak! Svět by se změnil v peleš vzájemně se kousající a trhající zvěře. Proto děl Bůh: Má jest pomsta a já odplatím (Žid. 10, 30)... Milujte nepřátele své (Mat. 5, 44)!

3. K čemu nás nezavazuje. — Dejte pozor: a) Neukládá vám, abyste strpěli každou škodu, kterou vám nepřátelé způsobí na cti neb majetku: všim právem se tu můžete domáhati přiměřené náhrady; všim právem se tu můžete utéci k soudu. Žádný zpovědník nesmí vás proto pokárati, tohoto práva vám brátí;

rovněž pak toho, kdo vám ublížil, nesmí rozhřešiti, dokud na vás spáchané bezpráví nenapraví. Jestliže někdy uzříte takové lidi, kteří spáchaného zla nenapravili, u zpovědnice a i u stolu Páně, nevíňte z toho kněze, ale jedině svatokrádežníky, kteří nevykonali dobré zpovědi.

b) Láska k nepřítelům vás rovněž nezavazuje, abyste se nehleděli uvarovati zla, které proti vám obmyšlejí lidé špatní. Ne, tu se mějte na pozoru, braňte se, jak jen můžete, a to všemi dovolenými a počestnými prostředky! Když by to bylo nutno, učíte tak i způsobem rázným, dejte jim naučení i peprné.

c) Rovněž vás tato láska nezavazuje, abyste pošetile se vydávali v nebezpečí, že dojdete nového nevědku a škody: abyste na př. dále důvěřovali tomu, kdo se vaší důvěry stal nehodným; abyste se chovali příliš laskavě k tomu, o němž víte, že vaší laskavosti zneužije... Nejste ani povinni příliš se pokorovati před těmi, jichž jste představenými, a kteří vám ublížili. Tu první krok k omluvě a smíru jsou povinni učiniti oni. — d) Nejste však ani povinni nějaké obzvláštní laskavosti projevovati svému nepříteli: na př. mluvití dobře o tom, kdo o vás mluví zle; nastavovati mu tvář druhou, když vás udeří do jedné; darovati plášť tomu, kdo vám ukradl kabát. Toť jsou pouze svaté a dokonalé rady, ale ne příkázání, uložená a možná všem.

4. Co nám poroučí? — Jedině tolik: abychom odpouštěli urážky, a to stále a v každém případě:

a) Rozhodně tak máme činiti, když ten, kdo nás urazil, kajícímě nás prosí o odpuštění a činí vše, co může, aby napravil nám způsobenou škodu. Běda tomu, kdo ani v takovémto případě nechce odpustiti! Vzpomeňte si tu jen na podobenství o služebníku, který byl pánu svému dlužen deset tisíc hřiven! I bez našeho dovolení kajícímu hříšníkovi odpustí Bůh, a zpovědník ho rozhřeší také.

b) Rovněž máte odpustiti nepříteli, který vám ublížil, i když se z toho nekaje a působí vám nepříjemnosti

dále. Pravda: je to obtížné a bolestné, ale je to třeba učiniti z lásky k Bohu, jenž dříve než nám odpustí přemnohé naše viny, chce, abychom odpustili i my svým vinníkům. Je tak třeba učiniti z lásky k Ježíši Kristu, jenž se za své katany modlil a i za ně na kříži umřel. Máme tu následovati svatého Štěpána a všechny svaté mučedníky, kteří svým mučitelům odpouštěli.

Ten, kdo vás uráží, pomlouvá, na majetku poškozuj, dopouští se rozhodně zla, zla převelikého. Nebude-li činiti pokání a svých bezpráví nenahradí, bude ho trestati Bůh. Ale vy se nemáte mstít nikdy, ba ani ne se radovati z jeho neštěstí, leč by bylo pro něho spasitelným lékem. Ba nemáte mu ani přát, aby ho Bůh trestal. Máte naopak se modliti, aby se obrátil a živ byl (Ezech. 33, 11) a nechal žiti také vás.

Nyní pak poněkud zpytujeme svědomí své: nevytýká nám tu nic? Nemíváme dosti na tom, když milujeme ty, kteří nám prokazují dobré? Nemáme dosti na tom, když sami nikoho neurážíte? Zdali to nečiní i pohané (Mat. 5, 47)? Máme odpouštěti i těm, kteří nás urážejí, a milovati ty, kteří s námi smýšlejí zle: Buďtež dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest (Mat. 5, 48). A máme odpouštěti ze srdce, ne pouze ústy..... Když pak jsme odpustili ze srdce, má to býti zřejmo na našich skutech: máme zanechat všeho špatného mluvení o nepříteli, stěžování si do něho, nelibého na něho patření a p. d.

5. Prostředky.— a) Především nebudme příliš podezřívaví a nevizme nepřitele kde v kom. Někteří škarohlídové patří na vše černými skly: v každém žertovném slově, v nejnevinnějším skutku stále vidí zlý úmysl a urážku. Buďte šlechetni a rozvážni: dovedme žert přijmouti, vykládejme si v dobré vše, co jen je možno; omlouvejme, když nic jiného, aspoň úmysl, že nás ten neb onen nechtěl urazit.

b) Neurážejme nikdy jiných, a málokterí budou urážeti nás: jak budeme jednati s jinými, tak zpra-

vídla bude jednáno s námi. Proč někteří mají nepřátele stále a všude, zatím co jiní nemají nepřitele takřka žádného?

c) Pamatujte, že nejedni z těch, kteří se k vám nepřátelsky chovají, nestojí vůbec za to, abyste si jich všímali. Nechte je mluvit; jsou neškodní, pouze tak se unaví.

d) S počátku, když rána nepřitelem vám zasazená je ještě otevřena a příliš bolí, nečiňte nic; počkejte, až se uklidníte. Snad bude lépe, když se brzkému setkání s ním vyhnete. Na urážku neb bezpráví vám učiněné příliš nemyslete, obraťte myšlenky své jinam a potlačte v sobě veškeru touhu po pomstě.

e) Vezměte do rukou kříž, polibte jej, svlažte jej svými slzami. Modlete se nábožně Otčenáš, modlete se jej znova a znova... Pouze tak zvítězíte. Bude to vítězství slavné, které vám Bůh odplatí neskonale na věčnosti a i již zde na zemi.

XIII.

Bohu se klaněti budeš!

Jedenkráté pojal ďábel Krista Pána na horu velmi vysokou, ukázal mu všechna království světa i slávu jejich a řekl: „Toto všechno tobě dám, jestliže padna, budeš se mi klaněti.“ Tu řekl mu Ježíš: „Odejdi, satane, neboť psáno jest: Pánu Bohu svému budeš se klaněti a jemu jedině počtu božskou vzdávati. (Mat. 4, 10). — Tímto výrokem svým klade nám božský Mistr náš na srdce jednu z předních povinností, kterou nám ukládá první přikázání Boží: že se totiž máme Pánu Bohu klaněti, t. j. vzdávati mu náležitou čest a úctu. Můžeme tak činiti 1. vnitřně; 2. vnitřně a spolu zevnitřně; 3. nikdy tak nemáme činiti pouze zevnitřně.

1. Vnitřně. — Stane se vám, že poznáte člověka, který je zdatný ve svém úřadě, dovedný ve svém řemesle, který mnoho ví, je poctivý a spravedlivý... Co o něm řeknete? Asi tolik: „Oh, to

je dokonalý člověk, tomu všecka čest!“ A čím je dokonalejší, tím více si ho vážíte, tím více ho ctíte. Ale tu suďte: Bůh je bytost svrchovaně dokonalá: Je věčný, všudypřítomný, vševědoucí, všemohoucí, nejvyšší moudrý, nejvyšší svatý a spravedlivý, nejvyšší dobrotivý a milosrdný. On je svrchovaný Pán a Stvořitel nás všech a všech věcí, které na světě jsou. Nezaslouží si tedy, abychom mu vzdávali čest a úctu svrchovanou, neb, jinak řečeno, abychom se mu klaněli?

Tu pak pravím: Jestliže srdce vaše je skutečně proniknuto svatou úctou před neskonale vellebností Boží a před ním se pokořuje; jestliže velebí a oslavuje velikost, všemohoucnost a dobrotivost Boží, jestliže v hloubi duše své uznáváte, že Pán je pramenem všeho dobra, že vše jste přijali z jeho štědré ruky: duši, tělo a veškeren svůj majetek; že závisíte na Bohu ve všem, a proto se odevzdáváte úplně do jeho svaté vůle; jestliže takové jsou vaše myšlenky a city, pak vzdáváte Bohu úctu pravou, vy se mu klaníte uvnitř v duši a v srdci. Takto se mu můžete klanění ustavičně a na každém místě, ve všech okolnostech svého života. A činíte-li tak, pak se mu klaníte, jak on sám si přeje, t. j. v duchu a v pravdě. Bůh je duch, a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě mají se mu klanění (Jan 4, 24).

2. Vnitřně a spolu zevnitřně. — Než toto vnitřní klanění se Bohu nikterak nestačí a je neúplné, není-li doprovázeno klaněním se zevnějším. Povinností naší jest vnitřní úctu, kterou k Bohu chováme v srdci, také na venek, před světem dáti najevo.

Ba tvrdím, že ten, kdo nectí Boha úkony zevnějšími, nectí ho ani v srdci; že svým chováním dokazuje, že nemá ani dosti málo úcty k němu. Neb jako je nemožno nalézt syna, který by doopravdy miloval a ctěl svého otce, aniž by mu své úcty a lásky nějakým zevnějším způsobem najevo dal: podobně není možno, aby člověk byl proniknut živými city vděčnosti, úcty a lásky k Bohu, když by mu to neprojevil nikdy viditelně.

a) Přirozenost lidská je již taková, že, co má člověk v srdci, to také jeví na venek. Kdo na př. živě po-

cítuje ztrátu nějaké drahé bytosti, jeví svůj vnitřní bol, i mimovolně, na svém obličejí a na celém svém zevnějšku. Slzy, splývající z jeho očí, vám praví, že jeho srdce svírá hluboká úzkost. Matka, milující dítka své, vtiskuje na jeho čelo vroucí polibky. Kdo má duši přeplněnou radostí, má také úsměv na své tváři.

Nuže, není-li živého a mocného citu v duši, který by mimovolně nepronikl na venek, kterak by bylo možno, aby city nejvznešenější, city nejvroucnější, které má lidská přirozenost pro svého Boha, pro svého Vykupitele, pro svého nejlepšího Otce, měly zůstatí udušeny v jeho nitru? Chtítí odstraniti zevnější úctu k Bohu bylo by totéž, jako člověku říci: myslí a miluj, ale neotevíři při tom úst svých; nedej na venek prosvitnouti tomu, co cítíš ve svém nitru! Byla by to ukrutnost, která by člověka zabíjela, poněvadž by odlučovala jeho duši od těla.

b) Bůh nás stvořil celé: nejen duši, ale i tělo naše. A proto také žádá, abychom mu sloužili celí. Dal nám nohy, abychom chodili do jeho chrámů; dal nám kolena, abychom na ně v jeho přítomnosti padali; dal nám čelo, abychom je před ním skláněli; dal nám ruce, abychom je k němu spínali; dal nám ústa, abychom ho jimi velebili; dal nám oči, abychom jimi oplakávali hříchy své. Zkrátka dal nám tělo, aby mu i ono svým způsobem projevovalo úctu a vzdávalo patřičnou čest.

c) Mimo to jsme stvořeni, abychom žili ve společnosti svých spolubližních. Ty pak jsme povinni svým chováním vzdělávati a dobrým příkladem vésti ku prospívání ve ctnostech. Poněvadž pak do našeho nitra nevidí, máme je vésti k dobrému svou zbožností, kterou i zevně projevujeme.

3. Nikdy ne pouze zevně — aniž bychom dříve v sobě vzbudili přiměřené smýšlení vnitřní. Vzhledem na Boha nesmíme nikdy jednati tak, jak tomu bývá při pozdravu na ulici. Tam lidé na sebe volají: dobrý den, nejpokornější služebník, má úcta a p., ale obyčejně si při těchto pozdravech nemyslí zhola nic. Podobně se stane, že někdo v kostele

klečí, ruce spíná, v prsa se bije, ale vše to koná zcela bezmyšlenkovitě a jen ze zvyku. Kdo by takto jednal, byl by pokrytcem, poněvadž by se zevnitř dělal jinačím, než je ve svém nitru. Ne, obřady, které konáme klanějíce se Bohu, mají být věrným výrazem a znamením toho, co cítíme v srdci!

Nejednou lidé hříšní zevnějším klaněním se Bohu chtějí vzbuditi domněnku, že jsou svatí, aby takto svůj hříšný život zastřeli. Dělají tak jako ti, kteří mají zapáchající dech, a aby to nikdo nepoznal, používají různých voňavek; jako ti, kteří svou nehezkou tvář okrašlují různými moučkami z lékárny. Ale jako takovéto moučky pot a dešť spláchnou, tak i náboženská přetvářka se před světem brzo objeví v pravém světle. Každý rozumný člověk lehce pozná, že je divný svatý ten, kdo se sebe více modlí, očima kroutí a v prsa se bije, ale při tom pomlouvá, s jinými v nepřátelství žije, almužny nedává a je pln závisti. Zevnější klanění se Bohu takovýchto zdánlivě svatých nemá žádného trvání; jakmile z něho přestanou mítí prospěch, ukáží se v pravém světle. Oni uvádějí náboženství v posměch a nenávist a odstrašují mnohé dobře smýšlející od života dle víry. Proto také neujdou zaslouženému trestu.

Draží moji! Vynasnažujme se, aby naše bohoslužba nám vycházela ze srdce a jevila se na venek tak, jak jí je proniknuto naše nitro. Pak se budeme klaněti Bohu dle jeho svaté vůle.

XIV.

Zevnější lesk při bohoslužbě.

Když se Kristus Pán naposled před svou smrtí ubíral do Jerusalema, zástupy lidu s nadšením ho vítaly, a s jásotem a největší slávou ho doprovázely; roucha mu kladly na cestu, ratolestmi palmovými a olivovými mávaly, volajíce: „Hosanna! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! (Mar. 11, 10).

Drazí moji! Tentýž Bůh Ježíš Kristus to jest, jenž při mši sv. mezi nás sestupuje do našich chrámů, v nich na oltářích dlí. Není tedy zcela přirozeno, že i my při svých bohoslužbách se snažíme uctít ho co nejdůstojněji, vyzdobiti mu jeho chrámy co nejskvěleji? Ale tu se najdou někteří lidé, nemající víry, kteří v lesku našich bohoslužeb vidí zbytečnou okázalost a volají: „Nač taková nádhera v kostelích? Nebylo by lépe dáti chudým, co se na ni zbytečně vyhází?“ Popatřme, jak neoprávněná, nespravedlivá, neuctivá je tato výtka. Vizme, že zevnější lesk při bohoslužbě je 1. úplně oprávněn; 2. velice užitečný.

1. Úplně oprávněn. — „Nač taková nádhera v kostelích? nebylo by lépe dáti chudým, co se na ni zbytečně vyhází?“ Tato námitka, drazí moji, je tak stará, jako křesťanství samo. První, kdo ji pronesl, byl Jidáš, zrádce Krista Pána. V Písmě sv. čteme, kterak jednoho dne Marie, sestra Lazarova, vzala libru drahé masti a pomazala jí nohy Ježíšovy. Celý dům naplněn byl vůní její. A tu Jidáš pozvedl proti tomu hlasu svého a děl: „Proč se neprodala tato mast za tři sta denárův, a nedalo se chudým (Jan 12, 5).“ Ale slov těchto, jak potvrzuje sv. Jan, nepronesl z lásky k chudým, ale z lakomství, že chtěl mít ve svém zlodějském měšci to, co Maří Magdalena vydala ke cti Syna Božího. A Ježíš Kristus? Ten ho mírně pokáral: „Nech ji, ona to učinila ke dni mého pohřbu. Chudé budete mít vždycky mezi sebou.“ Obrátiv pak se k Magdaleně, pochválil ji a slíbil, že její čin chován bude stále ve cti v jeho Církvi. Dobrý skutek zajisté vykonala nade mnou (Mat. 26, 10).

Něco podobného opakuje se za našich dob. Duše zbožné, planoucí láskou k Ježíši Kristu, jako tehdy Magdalena, neustávají osvědčovat božskému Mistru, přítomnému ve svatostánku, svou lásku. Zlato nejčistší, stříbro nejskvělejší, kameny nejdrahocennější, krajky, nejvzácnější, plátno nejbélejší, květy nejkrásnější, vše obětují, jen aby učinily dům Boží méně nehodným Toho, jehož velikosti a neskonality ani nebesa nejsou s to obsáhnouti. A i tu se najdou noví Jidášové, kteří

pokládají za zbytečný každý náklad na výzdobu kostelů. Po příkladě apoštola zrádce stavějí do popředí potřeby chudiny, aby tak zakryli nenávist, kterou v srdci chovají proti lesku katolických bohoslužeb.

Ale probůh, nechť nám řeknou, proč se oblékají mocnáři pozemští do skvělých hávů, bydlí v nádherných palácích, usedají na ozdobné trůny, vydávají velké částky peněz, jen aby se zjevili před svým lidem v plném lesku své vznešenosti? Zajisté proto, aby u něho budili k sobě úctu a vážnost. Zbavte je této okázalosti, a oni již nebudou mítí té úcty, která jejich postavení přísluší. A co je dovoleno mocnářům pozemským, to by nemělo býti dovoleno Nejvyššímu, jenž je Králem všech králů a Pánem všech pánů? Když pak je Bůh svrchovaným pánem všeho, kterak bychom mu mohli lépe dokázati, že si ho vážíme nade všechno, než když mu obětujeme, co nejlepšího zde na zemi máme?

Ale řekne se mi: Bůh toho nemá zapotřebí!... Ovšem, že nikoliv, ale máme toho zapotřebí my, kteří cítíme v nitru svém povinnost obětovati mu to, co by mu nejlépe dokázalo naši poddanost, úctu a lásku. Považte jen, kterak za všech dob a u všech národů, i nejvíce divošských, již při službě nepravým bohům dbáno bylo co největší okázalosti. Pagody indické a chrámy staromexické nezadají si v nákladnosti pranic před chrámy řeckými a římskými. Mešity turecké a posvátné budovy čínské, tibetské, perské a egyptské jsou souhrnem všeho, co nejvznešenějšího dovedlo vytvořiti umění a bohatství toho kterého národa.

Nejkrásnější pak důkaz této pravdy máme v tom, co nám Písmo sv. vypravuje o pověstném chrámě jerusalémském, vystavěném z nařízení Božího králem Šalomounem. Při stavbě jeho bylo použito drahého kamene, vonného dříví, zlata a stříbra, řezb a prací nejvzácnějších, že se stal divem světa. A když Bůh si přál takovéto velkoleposti ve chrámě Starého zákona, který v sobě choval pouze archu s deskami zákona a nádobu s mannou, věcmi to, které byly pouhými známkami a obrazy božství, lze nazvati při-

lišnou okázalostí zařízení a náčiní našich kostelů, v nichž bydlí Bůh opravdově a skutečně? Oh, jak byli horliví naši předkové ve stavění kostelů velkolepých a v nádherné výzdobě jejich! Co máme chrámů, které jsou a budou skvělými památníky jejich zbožnosti a horlivosti pro čest Boží! Ale jak se časy mění!... Dnes vidíme kostely, které jsou proměněny v divadla, kasárna, skladiště... Co kostelů je oloupeno o majetek a ve svém ubohém stavu marně volá o sltování! Peníze se vyhazují na stavění památníků a pomníků osobám, které byly spíše škůdci než dobrodinci člověčenstva. Ale to se nevidí!... Pouze na kostely se pokrytecky poukazuje...

2. Velice užitečný. — Lid prý má zapotřebí chleba, a ne nádheru v kostelích! Než ona nádhera je také ku prospěchu chudých. Do divadel, salonů a přepychových zábavních místností jim choditi možno není, a tak se aspoň potěší z lesku v kostele. Do něho vstupují jako do domu svého a aspoň na chvíli zapomínají na chudobnost svého příbytku, přestávají se pokládati za vydědence, pokud se statků pozemských týče. U prostého venkovana je veliká radost nad tím, že má ve své dědině krásný chrám; ač sám je nemajetný, ochotně obětuje peníz na jeho větší výzdobu. — Ostatně Církev, při vši své péči o zevnější lesk v kostelích, na chudé nikterak nezapomíná. Ona, když toho žádá potřeba, ochotně mění své chrámy v nemocnice a prodává posvátné nádoby, jen aby polehčila ubohým a trpícím. — A nestali se největší dobrodinci trpícího člověčenstva takovými zásluhou křesťanství?

A ještě jiný prospěch! Duše lidská, jsouc v životě pozemském spojena s tělem, nemůže se v něm obejít bez vlivu smyslů. Tu pak prostornost a lesk chrámu, výzdoba oltářů, nádhera bohoslužebných rouch, drahocennost posvátných nádob, množství hořících svíc a lamp, vůně kadidla, velebnost posvátné hudby, vše to působí na smysly člověka tak mocným dojmem, že duch jeho se mimovolně povznáší k Bohu, snadněji si činí pojem o jeho velebnosti a velikosti, plní se

city hluboké úcty k němu a spasitelné bázně před ním. Zkrátka leskem zevnější bohoslužby se budí a upevňuje víra v srdcích lidských, věřící se jí rozněcují ke zbožnosti, k životu umravnělému a ctnostnému.

Proto, drazí moji, buďme stále naplnění svatou horlivostí pro čistotu, důstojnost a lesk našich chrámů! Na tento vznešený účel dle možnosti přispívejme, „uctívejme Pána dary z majetku svého (Přisl. 3, 9)“, jak nás k tomu vybízí Písmo sv. Bůh tuto naši horlivost odmění svým požehnáním již ve věcech našich časných, obzvláště pak jedenkrátě věčnou slávou.

XV.

Bohu sloužiti budeš!

První pravda, které se učí dítko, když přijde do školy na náboženství, je účel, pro který je Bůh stvořil a na životě uchovává. Bůh, tak ono odpovídá, mě stvořil, abych ho poznával, ho miloval, jemu se klaněl, jemu sloužil, a tak došel života věčného. Jak veliký je tedy člověk, a jak vznešený je jeho cíl! Jeho rozum je stvořen aby poznával Boha a rozjímal o jeho neskonalých dokonalostech. Jeho srdce je stvořeno, aby milovalo Boha, s ním se láskou stále více spojovalo a z něho se těšilo na věky. Účelem celé bytosti jeho jest, aby Boha ctil a jemu sloužil. Jako kvas proniká veškeru mouku, do které byl zadělán, tak nás celé má pronikati snaha líbiti se Bohu. Abychom pak ve službě Boží se utvrdili, rozjímajme dnes o těchto třech pravdách: 1. není nic spravedlivějšího nad sloužiti Bohu; 2. není nad to nic čestnějšího; 3. není nad to nic prospěšnějšího.

1. Nic spravedlivějšího. — Jsme dílem Božím a jemu zcela náležíme. On pro svou slávu nám dal život: Všecko k účelu svému učinil Hospodin (Přisl. 16, 4). Jestliže všichni tvorové všeho-míra slouží Bohu a vypravují jeho slávu, jak obzvláště

o nebi pěje žalmista Páně: Nebesa vypravují slávu Boží, a díla rukou jeho hlásá obloha (Ž. 18, 2), má mnohem spíše člověk, jenž je nejdokonalejší ze všech bytostí na viditelném světě, vzdávati Bohu náležitou čest a zasvětití se jeho službě.

Je spravedливо, táži se, aby majitel měl právo na plody svých pozemků? aby dělník měl právo na výtěžek své práce? Nuže, my jsme majetkem Božím, dílem Božím, a proto také Bůh má plné právo, abychom mu zcela náleželi a ve všem plnili jeho svatou vůli.

Bůh nás stvořil jako bytosti úplně svobodné. Proto si přeje, abychom mu jako svému Pánu sloužili zcela dobrovolně, tedy s úplnou a vřelou oddaností. A co může býti spravedlivějšího, než abychom tuto jeho vůli svědomitě plnili?

Ze zcela zvláštní milosti nás Bůh přijal za své dítky: Abychom dítkami Božími sluli; a my jsme jimi (1 Jan 3, 1). A nevyžaduje spravedlnost, aby otec měl plné právo na to, by mu syn sloužil? Nemá tedy Bůh tím větší právo, když jsme jeho syny, abychom mu věrně sloužili?

2. Nic čestnějšího. — Urození lidé pokládají pro sebe za zvláštní čest, mohou-li býti služebníky králů pozemských. Mají za to, že lesk jejich koruny vrhá svou zář i na ně, a že tím více jsou povzneseni, čím vyšší postavení zaujímá pán, v jehož jsou službách. Než Bůh je král nad králi a pán nad pány... (1 Tim. 6, 15). Oč tedy čestnější je sloužiti jemu! Ba sloužiti Bohu je tolik, jako kralovati. Potvrzuje to výslovně Církev sv., ana v jednom ze svých chvalozpěvů pěje: Bůh, jemuž sloužiti jest panovati. Proto všim právem lze říci, že Bůh má tolik králů, kolik věrných a opravdových služebníků. A nepanují svatí a přátelé Boží i zde na tomto světě, když se nedávají přemoci ani prosbami, ani hrozbami, ani mučením, aby ze služeb Božích vystoupili? Slyšte sv. Cypriána, an stojí před mocnými tohoto světa: Jsi ty Cyprián, onen proslulý biskup křesťanský? táže se ho tyran. — Ano, odpovídá on, ten jsem. — Budeš obětovati bohům! — Nikdy! — Jestliže neuposlechněš,

bude ti z nařízení caesarova ufata hlava. — Dobře, jsem spokojen. A když nad ním byl vynesena rozsudek smrti, přikázal sv. mučedník jednomu ze svých lidí, aby katu vyplatil dvacet pět dukátů v odměnu za jeho službu. Není tedy pravda, že služebníci Boží kralují, když všem věcem pozemským poroučejí tak, že hlasu jejich jsou poslušny, ba že po všem pozemském přímo nohama šlapou? Ejhle, proč v evangeliu je řečeno, že apoštolové, když stáli před vladaři a králi, byli mocnější, než oni: Před vladaře a krále budete postaveni (Mar. 13, 9). Veškeří protivníci vaši nebudou moci odolati ani odmlouvati (Luk. 21, 15).

Kdo nyní vzpomíná ministrů a služebníků velikých králů pozemských? Jak o služebnících, tak o pánech lze říci, že jejich památka upadá v zapomenutí s jejich jménem. Jsou-li naopak jména, která se těší vážnosti a úctě mezi lidmi, a jejichžto památka potrvá co svět světem bude, jsou to jména služebníků Božích. Že Bohu zasvětili svůj majetek, své námahy, svůj život, panují nyní slavně nejen v nebi, ale i na zemi.

Suďte tu, drazí moji, co je třeba říci o těch, kteří z bázně před nějakým posměchem, pro nějaký pozemský zisk ze služeb Božích vystupují a dávají se do služeb světa, jeho úhlavního nepřitele. Nejsou to opravdoví zrádci? A jak s nimi jednou naloží jejich Pán?

3. Nic prospěšnějšího. — Stojí psáno, že vše se daří dobře těm, kteří milují Boha: Těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému (Řím. 8, 28). Jak veliké sliby, i pro život pozemský, činí Bůh těm, kteří ho milují z celého srdce svého? „Budete-li mi věrně sloužiti“, dí synům Izraelským, „zahrnu vás požehnáním ve vašich rodinách, ve vašich příbytcích, na vašich stádech, na vašich polích; brániti vás budu proti všem nepřítelům vašim; nedolehnu na vás nemoci a metly mého hněvu (Dt. 28, 1—14).

A neslibuje Ježíš Kristus těm, kteří opustí všechno na tomto světě, aby ho následovali, že je za to od-

mění stonásobně? Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a vše, čeho máte zapotřebí pro život pozemský, bude vám k tomu přidáno. A toto všechno bude vám přidáno (Mat. 6, 33).

Než, co obzvláště můžeme vyzískati ve službě Boží s hlediska nadpřirozeného? Zajišťujeme si tím jeho přátelství, jeho ochranu, jeho pomoc, jeho požehnání tak, že s plnou důvěrou můžeme zvolati se sv. Pavlem: Je-li Bůh pro nás, kdo proti nám (Řím. 8, 31)? Všecko mohu v tom, jenž mne posiluje (Filip, 4, 13). P. Ludvík z Granady vypravuje o lovcí, který v hlubokém lese zaslechl krásný zpěv. Myslí, že to nějaký poustevník pěje chvály Boží. Ale jak byl překvapen, když v bídné chatrči našel ubohého malomocného, jemůž maso uhnívalo a v kusech s těla opadávalo. Lovce se při pohledu na něho zhrozil a se ho tázal: Jste to vy, jenž tak pěkně zpíváte? A co vás k tomu pudí? — Malomocný odpověděl: Je to právě můj stav, jenž mne činí tak spokojeným. Co mne jako zeď dělí od mého Boha, je mé tělo. A tato zeď, jak vidíte, se sama rozpadává. Nemám se tedy radovati? Stačí rozjímati o odměně, která mne očekává na věčnosti, aby srdce mé oplývalo blahem.

Ovšem, máme-li Bohu věrně sloužiti, je nám třeba se zapíratí, přinášeti oběti, podstupovati boje... Ale pamatujme i my na odměnu, která nám je připravena. Za odřeknutí se některých statků a rozkoší pomíjejících dostane se nám statků nehynoucích, za několika-denní boj odpočinku bez konce; za malé pokoření nezměrné slávy... Služte tedy, drazí moji, svému Bohu, svému stvořiteli, svému pánu a svému otci: je to vaše povinnost, bude to vaší slávou a k vašemu prospěchu. Služte mu, plňte vše to, co vám přikazuje, vystříhajíce se všeho toho, co vám zakazuje; pro něho pracujte, pro něho trpte! Dobře, služebníkům dobrý a věrný, vejdi v radost pána svého (Mat. 25, 21). Toť jsou slova, která si jednoho dne zaslužíme uslyšeti z úst Božích.

Modlářství.

Jak, drazí moji, víte, jeden je toliko Bůh. Vše ostatní, co je mimo něj, Bůh stvořil. A tak všechny bytosti, osoby, věci, které mimo Boha na světě jsou, jsou bytosti, osoby a věci stvořené. Kdo pak by se jim klaněl a prokazoval úctu takovou, jako by byly nějakí bohové, hřeší proti prvnímu přikázání Božímu: „Nebudeš mít jiných bohů, mimo mne!“ a dopouští se prvního hříchu proti klanění se Bohu — modlářství. Slyšte: 1. v čem toto modlářství spočívá; 2. jak se ho můžeme dopustiti i dnes.

1. V čem spočívá. — Mluvíce o modlářství, vzpomínáme na ony nešťastné národy, kteří před kusy kamene neb dřeva klekávali, slunci, měsíci, hvězdám, zvířatům, ba i hmyzu jako bohům se klaněli. Máme tu na mysli zlaté tele Israelitů, modly Bála, Dagona, Molocha, za kterými onen nevděčný lid běhal. S bolem v srdci myslíme na ubohé pohany, kteří až dosud místo Stvořiteli se klanějí jeho tvorům. Myslíme tu na oněch více než šest set milionů lidí, kteří až dodnes pravého Boha neznají. Ubozí, místo Boha nejvýš dobrotitivého a milosrdného mají bohy, jichž se děsí, a kterým svůj majetek, ba docela i své děti obětují. Je to věru důvod dostatečný, abychom Pána nebes i země vroucně vzývali, aby i oni ho poznali.

2. Dnešní modlářství. — Než tu se již domýšlím, kterak si ten neb onen z vás v duchu praví: Nač takovéto výklady? Jsme my nějakí modláři? Jaký význam to má pro nás? Žel, má to význam převeliký. Podstata modlářství nespočívá toliko v tom, že člověk nějakému viditelnému tvorů, nějaké vlastním rukama zhotovené věci prokazuje tu úctu a lásku, která jediné Bohu přísluší. Modlářství spočívá rovněž v tom, když něco více milujeme než Boha, v něco více doufáme než v Boha, když si přejeme, abychom jiného Boha měli než máme. Kdo v našem srdci první místo za-

ujímá, toť náš Bůh. A v tomto smyslu je modlářství velikým hříchem naší doby.

a) Vizte, drazí moji, první velikou modlu: jsou jí peníze, mamon. I dnes, jako kdysi Israelité, tančí tak mnozí kolem zlatého telete. Ba, naše doba stojí ve znamení této modly. Co je dnes těch, kterým jsou peníze vším. Radost jim září z očí při nejmenším zisku, a nezměrný žal je skličuje při nepatrné ztrátě. Zlato je radost jejich jediná.

Ale jak zotročuje tato modla své služebníky! Vše, co jinak srdcem lidským hýbá, ona usmrcuje: Čest, láska, poctivost, náboženství, vše to neplatí nic, když běží o peníze. Nechť vdovy pláčí, hořekují sirotci, nechť stony utištěných k nebi vystupují, vše to pro chtivce zlata není nic. Oni nemají žádného přesvědčení; a mají-li přece nějaké, za peníze je koupíte. Oni nemají náboženství; a jestliže se přetvařují, jako by náboženství měli, činí to toliko proto, aby si i tak dopomohli k penězům. Ci neviděli jste to na Jidášovi? Veškeré jeho náboženství spočívalo v otázce: „Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím?“ — Chtivost zlata, toť modla, jež nezná žádného svědomí. Jemu nezáleží na lži, na křivé přísaze, ba ani ne na věčném nepřátelství mezi příbuznými. V peněžních záležitostech není ani lásky bratrské, ani lásky k rodičům, ani lásky k Bohu. Pro peníze dovedou se nejbližší příbuzní, bratři a sestry, nenáviděti až na smrt. A nenašly se již i takové obludy, které si přes mrtvolu zavražděných rodičů prodraly cestu k jejich pokladnám? Nepodávají nám noviny přes tu chvíli zprávu, kterák hlad po penězích z lidí zločinců nadělal, je do káznice a na šibenici přivedl? Není naše doba dobou defraudací a úplatkářství? Není to modla zlata, jež války rozněcuje, a to války i takové, jichž nespravedlnost do nebe o pomstu volá? Není to tato modla, jež má svůj smutný a veliký podíl na sociální bídě naší doby? Věru, vším právem nazval Kristus Pán peníze mamonou nepravosti (Luk. 16, 9)!

b) Pravým opakem této modly je ta, kterou má na mysli sv. Pavel, když mluví o lidech, jichž bo-

hem jest břicho (Filip. 3, 19). Jsou mnozí a mnozí, jimž je jídlo, pití a zábava nade všecko. Vidíte je, kterak se ženou den ze dne z výletu na výlet, z plesu do plesu, z divadla do hostince, jen aby měli stále svůj masopustní úterek. Jsou lidé, kterým již smrt z očí hledí, ale zmiňte se jim o zábavě, a oni budou na nohou ihned. Hledati pobavení v pravý čas a a na pravém místě, je lékem pro tělo i pro duši. Proto také se Bůh o nevinná vyrazení pro nás postaral. Ale milovati radovánky více nežli Boha, žítí toliko pro jídlo, pití a rozkoše, není to hřešiti proti prvnímu přikázání Božímu, není to ohavné modlářství? Ne rozkoše mají býti naším bohem, ale Bůh má býti rozkoší naší!

A co tato modla se svými ctiteli činí? Neustává, dokud jim nevtriskne do ruky hůl žebráckou. Jsou lidé, kteří obětují poslední peřinu, když běží o zábavu. Jděte se ve větších městech po masopustě podívatí do zastaváren a budete viděti, co obětí této modly je tam nakupeno. A přece jí slouží kde kdo! Tu rodiče se jí učí klaněti dítky své a vodí je do divadel, biografů a hostinců.... Tam vymáhají dítky lichocením, vzdorem a i násilím na rodičích peníze a promrhávají je jako kdysi marnotratný syn. Nejsou ženy, které své manžely na smrt trápí svým sháněním společností a zábav? A nejsou nesvědomití muži, kteří své ženy jako otrokyně pracovati nechávají, sami pak všecko prohýří? Cím byl starý Moloch se svýma rozžhavenýma rukama proti modle rozkošnictví našich dob?

c) S touto modlou je úzce spojena modla jiná, jež se jmenuje — móda. Nemám tu na mysli toliko módu v oděvu, které se dnes i na venkově přinášejí oběti převeliké. Jak mnohou rodinu ona přivedla do zkázy a jak mnohou duši zahubila! Muž nemůže přinášeti dosti obětí, jen aby bůžka módy své ženy nasýtil. A neobětuje mnohá žena, když toho tento bůžek žádá, mu i svou cudnost?

Než nechci tu mluvití o módě ve strojení. Mám na mysli hlavně jinou modlu módy, módu to, která

lidi nutí, aby opovrhovali věčnými pravdami našeho svatého náboženství a přestupovali přikázání Boží pouze proto, že je zachovávatí není již v módě. Jsou lidé — a počet jejich je převeliký! — kteří potřebují jenom slyšení a vidění: Není to v obyčeji, jiní jednají také tak, a již zanedbávají své nejsvětější povinnosti. Není v módě zachovávatí ustanovené posty, a oni jich nezachovávají. Není v módě chodití na mši sv., a proto na ni nechodí. Není v módě chodití ke sv. zpovědi, a oni se zpovědníci vyhýbají rovněž. Ale za to se stalo módou den Páně bez potřeby znesvěcovati práci, a činí tak i oni. Stala se módou náboženská lhostejnost, a jsou nábožensky chladní i oni. Stalo se módou čísti a odebíratí protináboženské noviny a spisy, činí to tedy i oni. Oh, co je dnes těch, kteří nejsvětější přesvědčení, pokoj svědomí, rodinné štěstí, věčnou blaženost vrhají do nenasytného jícnu této modly — módy!

Jedenkrátě prorok Eliáš lidu israelskému děl: „Dokud kulhati budete na dvě strany? Je-li Hospodin Bohem, jděte za ním; pakli Bál, jděte za tímto (3 Král. 18, 21).“ A ihned zapálením posvátné oběti a hojným deštěm, který svlažil vyprahlou zemi, mu dokázal, že toliko Bůh o jeho dobro pečuje, kdežto Bál jen zkázu na něj přivodil. A lid to uznal a volal: „Hospodin, ten je Bůh!“ — A nemáme my, drazí moji, v dobrodiních Božích, kterými nás zahrnuje, mocný důvod, abychom byli věrni svému Bohu? Ci není to on, který nás stvořil? Není to on, který nás vykoupil? Není každý den, každá hodina, každý okamžik, každé dechnutí našeho života darem z jeho otcovské ruky? Kdežto co pro nás učinily novodobé modly, které jsem vypočítal? Oh, zla nám způsobily, dosti! Však se jen ptejte těch, kteří za nimi běhali, a oni vám budou nuceni přiznati, že sloužití jim je těžké jho. Proto pryč s nimi! zvolte i vy: „Hospodin, ten je Bůh!“ a služte jemu samému.

XVII.

Pověra.

Zvláštní svět! Bohu, svému Stvořiteli a svrchovanému Pánu, lidé se klaněti nechtějí — a klanějí se modlám. V rukou Božích se úplně nalézají, ale do jeho svaté vůle se úplně odevzdati a jemu důvěřovati se zdráhají, — ale za to věří pověrám. Pověra! Je to další hřích proti prvnímu přikázání Božímu. Je to hřích, jehožto zdrojem je lidská pošetilost neb nepravost. Je to hřích, v němž právě za našich dob lidstvo přes veškeru jeho skutečnou neb domnělou osvětu celě tone. Proti pověře chci mluvit dnes a ukáži 1. co pověrou není; 2. co pověrou jest.

1. Co pověrou není. — Dle katechismu se jí prohřešuje ten, kdo věcem připisuje tajnou moc, které jim Bůh nedal. Sudťe tedy: Když lékař připisuje některé bylině moc tišiti a hojiti tu neb onu nemoc, hřeší tím? Ne, poněvadž Bůh již do přirozenosti bylin takovouto moc, jak tisícera zkušenost dokazuje, skutečně vložil.

A když my, katoličtí křesťané, různých od Církve svaté svěcených věcí používáme tak, jak si to Církev přeje; když těmto věcem, jako na př. svěcené vodě, na Květnou neděli svěceným ratolestem, popelu, medaillonkům a škapulířům připisujeme moc chrániti ty, kteří jich zbožně použijí, před různými nebezpečnostvými a duchovními i hmotnými škodami, hřešíme tím? Nikoliv, neb my víme, že Církev svatá, když je světla, tuto moc od Boha na ně svolávala, a že Bůh modlitbu Církve ochotně vyslyší.

Než tu nejedni lidé, kteří o sobě pyšně tvrdí, že nejsou žádní pobožnůstkáři, ač náboženským věcem pranic nerozumějí, přece v nich chtějí dělati svrchované soudce. Dle nich choditi každodenně na mši svatou, přistupovati často ke stolu Páně, modliti se růženec, zúčastniti se procesí, konati slavnostní bohoslužebné obřady, dáti si žehnati dům neb pokrm, to vše prý je pověra, fanatismus. Oh, nikoliv: toť jsou

úkony svaté, projevy víry, prostředky k duchovnímu posvěcení, milé Bohu, nemálo prospěšné duším věřícím a zbožným.

Pryč se vši pověrou! voláme i my, ale ve zcela jiném smyslu: pryč z víry, a náboženství se všim, co není pravdivého, svatého, vážného a důstojného! Neupírám nikterak, že nějaká pověra se nalezne i u toho neb onoho katolického křesťana. Stane se, že i jinak dosti zbožný člověk má za to, když se pomodlí tolik a tolik Otčenášů a Zdrávasů, ne více, a ne méně, když nějakou modlitbu devětkrát opíše a rozdá jiným, že se již jistě spasí a nepotřebuje činiti docela nic jiného. Najde se snad i dnes ten neb onen, který u sebe nosí svěcený medaillonek a již je přesvědčen, že tím zcela jistě bude uchráněn před ohněm a vodou, úrazem a násilnou smrtí, a že se po smrti ihned dostane do království nebeského. Stane se, že ten neb onen v určitou hodinu denní neb noční neb na svátek některého svatého sbírá určité byliny, aby takto měly obzvláště hojivou moc; stane se, že někdo, když onemocní, místo k řádnému lékaři se utíká k různým pověrečným prostředkům... Ale u koho takovou pověru naleznete? U lidí nábožensky úplně nevzdělaných; každý jen trochu uvědomělý katolík ji zavrhuje a odsuzuje.

Pryč, volám, pryč se všemi těmito a sterými jinými podobnými plevami, které by byly hříchem, kdyby jich takřka vždy neomlouvala nevědomost! Ony jsou na škodu pravému náboženství: lidé zlí prohlašují, že takovýmto pověřám Církev učí, a ji proto odsuzují a jí se posmívají. Ne, výroky tvé jsou nejvyšší spolehlivé (Ž. 92, 5): naše náboženství je tak krásné a pravdivé, že, aby v ně bylo věreno a aby bylo milováno, nemá zapotřebí žádného klamu a přehánění, žádných pověr, kterých Církev nikdy neschválila a neschválí. My věříme ve zjevená tajemství, jak nám je Církev k věření předkládá, ale veškeru pověru zavrhuje.

2. Co pověrou je. — Nevěrci u nás vidí pověru v tom, co žádnou pověrou není, a zatím sami v pověře, skutečné a v pravdě směšné, celí tonou.

A najdete ji u těch, kteří se pokládají za učené a osvícené. Filosof Rousseau se strašlivě bál pekla a rád by byl zvěděl, jaký osud ho potká na věčnosti. Věřili byste, k jakému prostředku se tu utekl onen veliký filosof? Házel kamením do stromu a si říkal: jestliže jej trefím, bude to znamením, že přijdu do nebe. Maršálek Montrevel seděl u oběda u svého přítele a vynášel se svou nevěrou, když tu najednou zbledl a prudce vykřikl... Co se stalo? Bolení zubů? spolkl nějakou kost? Ranila ho mrtvice? Ne, na stole se převrhla slánka, a maršál v tom viděl špatné znamení. Hlava osvicenců, encyklopedista markýz de Alembert, vzal klobouk a odešel bez jídla od oběda, když u stolu sedělo 13 osob, poněvadž by, prý do roka zemřel. A nepokládá se Paříž za máteř moderní kultury, maják pokroku, za nositelku umění a věd? A v této pokrokové Paříži byl den 13. října 1911 dnem veliké úzkosti a hrůzy. Vždyť — jen považte! — třináctý den v měsíci tu připadl na pátek. Hu! Nešťastné číslo 13 a k tomu ještě pátek, nešťastný den. Třináctého a pátek! V Paříži v ten den, kdo nebyl nucen, ani z domu nevyšel. Následkem toho klesla jízda na městských drahách tak, že proti jiným dnům vybraly jízdného o celé miliony franků méně. A nečetli jste před nedávnem o soudě v německém velkoměstě, kde majitelka domu nemohla dostati žádného nájemníka, protože dům měl číslo 13? Kdyby se to stalo někde v zapadlé vesnici, ihned by psaly pokrokové listy, o hloupém, zbedněném a klerikálně zfanatisovaném lidu. Ale takto — mlčí...

Ale nedivme se tomu: Člověk je stvořen k víře. Nemá-li pak víry pravé, oddá se víře nepravé, pověře. Proto lehce pochopíme smutný zjev za našich dní, který nás plní bázní před pomstou nejvyššího, ale opovrhovaného Boha. A v čem spočívá? V tom, že po-věra nejvíce bují tam, kde se rozmohla nevěra. Ano, drazí moji, pověra je plodem nevěry. To právě je veliký trest za bezmeznou pýchu jistých kruhů, které pro víru a zjevení Boží, jak se v Církvi katolické chová, pouze posměch mají: zapisují se přímo pověře. Vypĺňují se na

nich strašlivá slova Písma svatého: Říkajíce, že jsou moudří, stali se pošetilci (Řím. 1, 22).

Politujte jich! Sami pak, abychom se veškeré pověry uvarovali, držme se přesně toho učení, které nám Bůh skrze Církev k věření předkládá a které každou pověru prohlašuje za hřích proti prvnímu přikázání Božímu.

XVIII.

Spiritismus.

Král Saul měl před velikou bitvou s Filištin-skými. Vida nepřítelů před sebou, chtěl poznati předem výsledek bitvy. Kdyby byl býval prorok Samuel ještě na živu, mohl to zvědět zcela lehce. Samuel totiž by se byl na to otázel přímo Boha živého. Poněvadž však byl již mrtev, odhodlal se Saul vyvolati jeho ducha. I řekl služebníkům svým: „Vyhledejte mi ženu, která umí vyvolávat duchy; půjdu k ní a tázati se budu skrze ní.“ Ti pak mu řekli, že taková žena bydlí v Endoru. A Saul, přestrojiv se, šel k ní v noci dát si vyvolati ducha Samuelova (1 Král. 28, 5—8). — Drazí moji! Jak vidíte, učinil Saul již dávno před Kristem Pánem, co činí nejedni i dnes: Chtějice zvědět věci skryté, rádi by mluvili s duchy a běhají do spiritistických sedánek a dotazují se klepajících stolků. Ale i to je hřích, těžký hřích proti prvnímu přikázání Božímu. Uvažujme dnes 1. co je třeba o spiritismu souditi? 2. s jakými duchy by spiritisté mohli býti ve spojení?

1. Co souditi o spiritismu? a) Spiritisté tvrdí, že jsou ve spojení s duchy. Na důkaz toho uvádějí různé „kousky“, které prý duchové v jejich sedáncích provádějí. Duchové prý to jsou, kteří jim různým způsobem dávají odpovědi na položené otázky; převracejí židle, přenášejí nábytek s místa na místo; hrají na hudební nástroje; povídají zcela určitě, co stojí napsáno v té neb oné knize na udaném řádku a stránce. Duchové prý to jsou, kteří v sedáncích

zvedají osoby, i se židlemi do výše, přenášejí je s místa na místo, ba vynášejí je jedním oknem, které se samo otevře, ven, druhým pak oknem, které se rovněž samo od sebe otevře, je vnesou dovnitř. Spiritisté poukazují na svá media: ačkoli žádné cizí řeči neznají, přece za přispění duchů mluví jazyky jim neznámými; ačkoli se hudbě vůbec neučila, přece hrají na pianu a jiných hudebních nástrojích dovedně umělecké skladby, atd.

b) Co na těchto spiritistických „zázracích“ jest? Soud lidský se v odpovědi na tuto otázku různí.

Jedni tvrdí, že všechny tyto „zázraky“ jsou holý podvod. Soudí tak na základě přemnohých podvodů, které se skutečně staly, a kterých ani spiritisté sami upříti nemohou. Takovýchto případů by bylo lze uvést na sta. Jsou přechetné případy, že podvodná media ze sedánek putovala přímo do žaláře, ale s tohoto posvátného místa jich uváděti nechci.

Jiní soudí, že na těchto „zázracích“ v některých případech přece něco jest. Ale tu zdaleka ještě netvrdí, že by je působili skuteční duchové, nýbrž vysvětlují je způsobem zcela přirozeným. Jedni v nich vidí jakousi neznámou působnost svalů, druzí nějaký druh universálního fluidu, třetí nějakou tajnou sílu, již dávají různá jména, jako životní, psychická a jiná.

Je zcela jisto, že věda, ač stále pokračuje, zdaleka ještě všech sil přirozených nevyzkoumala. Může se tedy stát i za našich dob, že mnohý na něco patří jako na nějaký „zázrak“, ač v tom zázračného není docela nic, a vše působí síly dosud nevyzkoumané. Sudme jen, jakým úžasem by, byli naplněni lidé v 18. století, kdyby spatřili letěti ve vzduchu aeroplan. Zajisté by se byli domnívali, že vidí veliký „zázrak“, kdežto my, dítky dvacátého století, v něm vidíme holý účinek sil přirozených. Podobně je rovněž lehce možno, že příští doby budou viděti něco zcela přirozeného v tom, co my přirozeným způsobem si úplně jasně vysvětliti nedovedeme.

A tak můžeme těm, kteří spiritistické „zázraky“ vysvětlují způsobem zcela přirozeným, dáti za pravdu

a souditi rovněž, že spiritisté nejsou ve spojení s duchy žádnými.

2. S jakými duchy by mohli býti ve spojení? — Ale když oni i přesto tvrdí, že ve spojení s duchy jsou, ukažme jim svou dobrou vůli: dejme jim za pravdu, ale také uvažujme, kteří duchové by to mohli býti.

a) Je to sám Bůh? Zajisté nikoliv, poněvadž on, jak dále uslyšíme, takové věci zavrhuje a přísně zakazuje. Kterak by je tedy ještě mohl podporovati?

b) Jsou to andělé? V Písmě sv. se dočítáme o hojných zjeveních andělů, ale nikde se v něm nedočteme, že by se byl anděl zjevil člověku hříšnému. A jsou ona media, která „duchy“ cítují, nějací svatí? Vy sami znáte to neb ono medium, o němž směle můžete říci: ne, to není žádná svatá, žádný svatý!... Andělé jsou posly Božími pouze v důležitých a zvláštních případech. Je tedy možno, aby Bůh, jakmile se spiritistům někde zachce „cítovati duchy“, otrocky byl ihned pohotově a bez odkladu volal: Ty a ty andilku, běž rychle: Tam a tam mají spiritisté schůzi, a medium tě tam volá; a sotvaže by to poručil, aby již opět jiného anděla posílal jinam? Ne, tolik může usouditi každý, kdyby se i spiritistům skuteční duchové zjevovali, že to nejsou andělé.

c) Zjevují se jim tedy duše zemřelých? — Zjevují se jim svatí s nebes? Ti se zjevují, jak z jejich životopisů víme, pouze osobám rovněž svatým. Zjevují se dále, aby přinášeli lidem ctnostným zprávy, týkající se jejich věčné blaženosti, a je utvrzovali ve svatosti, nikoli však, aby dělali ve spiritistických schůzích všelijaké produkce a komedie a lidi od pravé víry ještě odvraceali!

Pokud se duši v očišci týče, ty se pouze zjevují, aby zbožné osoby žádaly o křesťanskou přímluvu a o pomoc k vysvobození z očištee. Budou však choditi o ni prosit do schůzí spiritistických, když se spiritisté za zemřelé vůbec nemodlí?

Zjevují se jim snad zavržení v pekle? Tyto zjevy jsou velmi řídké, kdežto spiritisté cítují duchy přes

tu chvíli. Když pak Bůh zavrženým zjevití se přece dovolí, děje se to pouze za tím účelem, aby hříšníky na tomto světě zastrašili a přivedli je k životu zbožnému, nikoli však, aby lidi sváděli ke hříchům, jak to dle výpovědi samých spiritistů činí duchové v jejich schůzích. Proto ani zavržení v pekle nejsou těmi „duchy“, které spiritisté cítí.

Že pak spiritisté nejsou ve spojení s žádnými dušemi zemřelých, řekne nám již prostý rozum náš. Tu se věru můžeme tázati: Jakže, my, kteří jsme stárím již sešedivěli, my že bychom měli, až jedenkrát zemřeme, na zavolání nějaké dívčice běhati s onoho světa do spiritistických schůzí? My, kteří jsme si komedianství již za živa ošklivěli, my že bychom tam měli konati věci směšné, dětinské, sprosté a nemravné, jak o tom spiritisté vypravují? Oh ne, tu již přestává všechno, to je nemožné! Když se vám to, spiritisté líbí, nemůžeme vám brániti, ale nám s takovýmto nejasným rozuzlením života záhrobního dejte svatý pokoj! My se i nadále budeme modliti za duše zemřelých: „Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane!“

d) Jsou snad tedy spiritisté ve spojení s anděly padlými? Že se ďáblové zde na zemi zjevovati mohou, je jisto. Rovněž pak je jisto, že jim Bůh i po jejich pádu zvláštní vědomosti ponechal. Slyšte případ ze života sv. Pavla. Když dlel v městě Filippi, potkával služku, která měla věštícího ducha a předpovídáním budoucích věcí veliký užitek přinášela svým pánům. Jedenkrát, jdouc opět za sv. Pavlem a jeho průvodčím Timotheem, s přivolením Božím veřejně volala: „Tito lidé jsou služebníci Boha nejvyššího a zvěstují vám cestu k spasení.“ Tak činila po mnoho dní. A sv. Pavel, z útrpnosti k ní, zlému duchu, kterým byla posedlá, poručil: „Přikazuji ti ve jmenu Ježíše Krista, abys od ní vyšel (Sk. ap. 16, 18)!“ I stálo se tak ihned.

Ale spojovati se s ďáblem, nebylo by to hříchem svrchovaným? Vždyť ďábel je úhlavním nepřítelem Božím, a kdo s ním ve spojení vchází, ten se Boha odříká! Však takovéto jednání zapovídá sám Bůh, an lidu israelskému skrze Mojžíše dí: „Nebudiž mezi

vámi nikdo, kdo by se vyptával mrtvých na pravdu. Nebo všechny ty věci má Hospodin v ošklivosti (Dt. 18, 11).“ Těmito slovy je zakázán veškerý spiritismus. Podobně i Církev sv., majíc spásu duší sobě svěřených na paměti, velmi často pozvedla hlasu svého proti „citování duchů“. A tak každý, komu o spásu duše opravdově běží, je povinen se spiritismem nic společného nemíti, poněvadž by jinak z Církve Kristovy se vyloučil a záhubě věčné krácel vstříc. Toho pak vás chraň Bůh!

XIX.

Pokoušení Boha.

Aby nás Bůh neuvedl v pokušení, o to se modlíme každodenně v modlitbě, které nás naučil božský náš Vykupitel. Než nezdá se vám, draží moji, zvláštním, že my sami nemáme Boha pokoušeti? Ubohý lidský tvor, a uváděti v pokušení Boha a Pána svého! Bylo by to možno? A přece katechismus mezi hříchy proti klánění se Bohu uvádí i hřích: Pokoušení Boha. Vy si tu třebaš myslíte: O tomto hříchu jsme ani nikdy neslyšeli a proto jsme se ho také nikdy nedopustili. Blaze nám, budeme-li tak moci říci na konec dnešní promluvy, až vysvětlím: 1. co jest pokoušeti Boha; 2. jak jím hřešeno bylo ve středověku; 3. jak se jím hřeší v naší době.

1. Co jest pokoušeti Boha? — Na tuto otázku katechismus odpovídá: Pokoušením Boha se prohřešuje, kdo opovážlivě na Bohu zázraků žádá neb od něho očekává. — Představte si Eliáše, kterak na hoře Karmel pokleká a na Bohu žádá, aby dal ohni s nebes spadnouti a podpálil dříví na oltáři, který postavil. Prorok tu žádá na Bohu zázraku. Dopustil se tím hříchu? Ne, poněvadž zázraku nežádal opovážlivě, z pouhé libůstky. Byl to Duch Boží, který ho k tomu pudil, aby tak modlářství pohanů bylo ukázáno v celé jeho nicotě a směšnosti, jméno Boží však oslaveno. A když my v těžké nemoci, kdy již

všecka lékařská pomoc je marna, Boha o uzdravení prosíme, není to žádný hřích pokoušení Boha, ale je to modlitba a důvěra v Boha zcela chvalitebná. Ovšem že tak máme činit s hlubokou pokorou, a ne jako nezvedený učedník, který by mistra svého zkoušeti chtěl, co dovede.

Ale jinak již tomu je v tomto případě: Na samém okraji cimbuří chrámu jerusalemského stojí — je děsno sl je představití pohromadě! — Kristus Pán a satan. Tu pak slyšte, kterak ďábel se přetvařuje a Pánu Ježíši lichotí: „Jsi-li Syn Boží, spusť se odtud dolů, neboť psáno jest: Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ochránili, a na ruce uchopí tebe, abys snad neurazil o kámen nohy své (Luk. 4, 10).“ Vizte tu, draží moji, pokoušení Boha. Satan chtěl svého Pána podrobiti zkoušce, zda je v pravdě Syn Boží. Proto na něm žádal krkolomného skoku do hloubky, který měl Ježíše přinutiti, aby buď s rozdrčenými údy tam dole zahynul, neb aby ukázal jednu ze svých božských vlastností, všemohoucnost. A to učinil ne proto, že by toho nutnost vyžadovala, ale že se mu zlíbilo se svatými vlastnostmi Božími svévolnou hru provozovati.

2. Pokoušení Boha ve středověku. — Není vám nic povědomo o dobách, kdy t. zv. „soudy Boží“ byly obvyklé? Neslyšeli jste o zkoušce ohněm, při níž obžalovaný byl nucen kráčet mezi dvěma blízko sebe stojícími a hořícími hranicemi dříví, neb po rozžhavených radlicích? Jestliže se nespálil, byl prohlášen za nevinného. Neslyšeli jste o zkoušce vodou, při níž obžalovaný na důkaz své neviny do kotle vroucí vody hozený předmět vytáhnouti měl, ale tak, aby si ruky neopařil? A jak by vám nebylo povědomo o zkoušce křížem, při níž obžalovanému bylo státi u kříže s rozpiatýma rukama, aniž by mu klesly? Všecko to bylo pokoušení Boha. Je přece zjevno, že oheň vždycky pálí, vroucí voda vždycky opařuje, že rozpiaté rámě, i nejsilnější, konečně ochabne a klesá, když Bůh svým všemohoucím ramenem ho nepodepře, svou zázračnou rukou nezasáhne do přírodních zákonů tak, aby oheň nepálil, voda neopařovala a rozpiaté

ruce neklesaly. Je pravda, podrobili se takovéto zkoušce i svatí. Učinila tak na př. sv. Kunigunda, která na obhájení své panenské nevinnosti proti pomluvačným jazykům kráčela po rozpálených radlicích. Ale i tu voláme: Bohu díky, že ty doby jsou pryč!

Byla by to úplná neznalost dějin, kdybychom se domýšleli, že tato pokoušení Boha vytryskla z křesťanství, poněvadž se jich používalo ve věřícím středověku. Ne, draží moji, není o tom žádné pochybnosti, ona jsou původu úplně pohanského. Nalézáme je u starých Řeků, Indů, obzvláště pak u starých Germánů. Následkem nepravé přestavy o Bohu zašli lidé tak daleko, že se domnívali, že Bůh jest k tomu, aby byl jejich sluhou. Proto bylo křesťanským věrozvěstům velice obtížno pohany přesvědčiti, že Bůh takovéto „soudy“ zakazuje. Než Duchem sv. osvěcená Církev neopomenula nikdy jich prohlašovati za to, čím ve skutečnosti jsou: za hříchy proti prvnímu přikázání Božímu, za pokoušení Boha.

3. Pokoušení Boha v naší době. — Jedenkrát žádali fariseové od Krista Pána znamení s nebe na důkaz jeho božského poslání. Ale on děl: „Nebude dáno znamení pokolení tomuto (Mar. 8, 12).“ Draží moji! Neměl tu Pán Ježíš vhodnou příležitost je přesvědčiti o svém božství? Říkají mu: Čiň zázraky, a my ti uvěříme. Ale on je odmítá...

Podobně volají i dnes mnozí: Pane Bože, ukaž co dovedeš, uzdrav mne z mé nemoci, a já v tebe uvěřím. Dej mi bohatství, a já o sobě prohlásím, že jsem také katolický křesťan. Pokoř mého nepřítelé, navštiv ho nějakým neštěstím, a já přestanu býti nevěrcem. Ale co je toto vše jiného, než pokoušení Boha?

Oč větším pak hříchem je vydávati v nebezpečství ubohou duši v domněnce, že Bůh ji je povinen zachrániti před pádem do hříchu! Není to děsné pokoušení Boha, nebezpečná hra, kterou mnozí se svou duchovní spásou provádějí? Je sice pravda, že máme zaslíbení, že nás Bůh bude ochraňovati na všech cestách našich; ale pamatujme dobře: na cestách našich,

po kterých jsme nuceni kráčet ve své povinnosti, ve svém povolání. Tu se nebojme pranic, byť by nebezpečností bylo sebe větší... Ale kde stojí psáno, že nás Bůh svou mocnou ochranou bude doprovázeti na těch stezkách, na které jdeme ve své pošetilosti a opovážlivosti? Proto, drazí moji, když vám vaše domýšlivost našeptává, že jste již dosti zralí, abyste mohli to neb ono divadlo viděti, tu neb onu knihu čísti, aniž by vám škodila, ačkoli již mnohé do pádu přivedla: pokoušení Boha to je, co provádíte. Chodte jen do protináboženských přednášek, stávejte se členy bezbožných spolků a pak se omlouvejte: To já jen tak, aby se neřeklo, že jsem z jiných; já se svěsti nedám; zůstanu čím jsem, katolickým křesťanem: pokoušení Boha to je od vás, a nic jiného! Ne, Bůh pomáhá pouze těm, kteří si pomáhají sami a při tom s důvěrou volají: Kam mne Pán povolá, tam půjdu, byť by to bylo i přes přivaly vod a skrze plameny. A byť by mne i na cimbuří chrámu postavil, nebudu činiti nic jiného, než že tam budu státi, dokud mne ne sejme. Ale, abych se sám dolů spustil, ó Bože můj, jen to ne! Tu při mně stůj a mne posiluj, abych pokoušení přemohl!

Drazí moji! V časných i věčných záležitostech svého života plňte svou povinnost! Při tom patřme s plnou důvěrou k Dárci všeho dobra, a pak, místo, abychom ho pokoušeli, budeme jej ctíti a oslavovati, a on bude mocnou ochranou naší.

XX.

Úcta k božskému Srdci Páně.

Bylo to r. 1675, v oktávě Božího těla, kdy ve francouzském městě Paray le Monial, v klášteře Navštívení Panny Marie, prostá řeholnice Marketa Maria Alacoque klečela před nejsvětější svátostí oltární a vroucně se modlila. Rozpomínala se na nesčetná dobrodíní, která skrze tuto svátost prokázal Bůh jí, a která skrze ni prokazuje jiným. A tu najednou stal

se zvláštní zjev: Uzřela před sebou Pána Ježíše s odhaleným Srdcem a slyšela jeho slova: „Hle Srdce, které lidi tak velice milovalo!“ Při tom ji božský Spasitel vyzval, aby pečovala o zavedení svátku ke cti tohoto Srdce jeho. Po dvacet let o to Marketa usilovala, až konečně se její snaha potkala s úspěchem. Dnes je veřejná úcta k božskému Srdci Páně všeobecně rozšířena po celém katolickém světě. Rozjímějme dnes v této úctě a vizme 1. co je jejím předmětem; 2. jaký je její účel; 3. jaký užitek přináší.

1. Co je jejím předmětem? — Srdce Ježíšovo. A to ne snad pouze Srdce obrazné, ale skutečné a fysické Srdce vtěleného Boha, které na Kalvarii od vojína kopím probodeno bylo, které bilo v jeho prsou po čas jeho pozemského života, a které nyní žije v jeho těle vzkříšeném a oslaveném. Nemáme tu však míti na mysli Srdce Ježíšovo pouze samo o sobě, ale v úzkém a nerozlučném spojení s jeho božskou osobou, tedy Srdce vpravdě božské. A tak naše klanění se Srdci Páně, naše modlitby a chvály, které mu vzdáváme, týkají se i osoby Slova tělem učiněného, se kterou ono Srdce je nerozlučně spojeno.

Duchovním předmětem této úcty je ~~ne~~skonalá láska, kterou k nám Pán náš Ježíš Kristus chová. Právě v jeho Srdci byl počátek, sídlo, střed a zdroj té lásky, která ho pudila, aby vše podstoupil, vše vytrpěl, vše obětoval pro pokolení lidské. Toto Srdce to bylo, v němž se zrodily city otce nejstarostlivějšího, pastýře nejpečlivějšího, přítele nejupřímnějšího a nejlaskavějšího. Právě toto Srdce to bylo, z něhož prýštily slzy, které proléval Bůh nad smrtí Lazarovou, nad bolestí sester Marty a Marie. Toto Srdce to bylo, v němž měla počátek ona láska všemohoucí, jež uzdravovala všechny neduhy, polehčovala všechny bědy a spasila svět na kříži. Mohli bychom tedy najíti nějaké srdce vzněšenější, dokonalejší, lásky hodnější, než je Srdce Ježíšovo? Kterak tedy by toto Srdce nemělo býti předmětem zvláštní naší úcty?

2. Její účel. — Úcta k božskému Srdci Páně má za účel projevovati Pánu našemu Ježíši Kristu naši

lásku a vděčnost, napravovati, pokud je možno, mu působené urážky. — Srdce Ježíšovo, jež nás tak neskonale milovalo zde na zemi, miluje nás svrchovaně i v nebesích. Je to láska, jež po devatenáct století je již vězni ve svatostáncích našich kostelů. Není tedy svrchovaně spravedливо, aby právě ono bylo předmětem obzvláštních projevů naší úcty, vděčnosti a lásky? Slova, která Pán Ježíš děl bl. Markétě: „Hle Srdce, které lidi tak velice milovalo“, opakuje on jednomu každému z nás ve velebné svátosti oltářní. Nestačí to, abychom pochopili, že to, co od nás žádá, je opět naše láska k němu?

Co pak zároveň s naší láskou od nás očekává, je naše vděčnost za nesčetná dobrodiní, kterými nás již zahrnul, a která nám hojnou měrou prokazuje každodenně.

Konečně jsme povinni dávat mu zadostiučinění za chladnost, neúctu, nevděk, potupy, urážky a svato-krádeže, kterých se mu od lidí dostává v jeho svátosti lásky. Mohli bychom zůstatí lhostejní k potupám, rouháním a všem těm urážkám, kterých je předmětem ve svátosti oltářní, v níž obzvlášť ukazuje veškeru bohatost své lásky k nám? Urážky od bludařů, kteří popírali toto nevýslovné tajemství a nohama šlapali posvěcené hostie, urážky docela i od katolíků, kteří tak velice často vroucí lásku Ježíše Krista splácejí nedbalostí a nechutí k němu, opuštěností, ve které ho ponechávají, znesvěcováním této veliké svátosti,... nemá to vše pro nás býti mocnou pobídkou k úctě jeho božského Srdce?

3. Užitek, který přináší. — Je preveliký

a) pro jednotlivce, jimž je nápomocna k prospívání ve všech ctnostech. Bl. Marketa o tom píše takto: „Nevěřím, že jest ještě jiný způsob zbožnosti, který by v tak krátkém čase přivedl člověka k takové dokonalosti, a dával mu tak zakoušeti, jak sladko jest sloužiti Ježíši Kristu, jako úcta jeho nejsvětějšího Srdce.“ A nahlédneme-li do spisů, které pojednávají o této úctě, seznáváme, že skutečně všichni věrní ctitelé Srdce Páně byli vzory pevné víry, obě-

tavé lásky, neohrožené vytrvalosti, kteří se snažili vůli Boží provést přes veškeré překážky. — Je pro ně výborným lékem proti všem nedostatkům v životě tělesném. Bl. Marketa tu píše opět: „Lidé, kteří žijí ve světě, dojdou touto líbeznou pobožností pomoci ve všech potřebách svého povolání, dojdou posily a rady ve svých pracích a námáhách, požehnání a milosti ve svých podnikcích a útěchy ve všech strastech.“ — Jak velice jest užitečná tato pobožnost obzvláště v hodině smrti, učí bl. Marketa takto: „Kdo jest zasvěcen Srdci Páně, nezahyne... Jen když mu jest oddán docela, když se snaží ze vši síly své je ctíti, milovati, velebiti a dle pravidel jeho žiti! Toto Srdce jest jako pevnost, do které se mohou utéci všichni ubozí hříšníci, aby utekli spravedlnosti Boží. Dojdou pomoci obzvláště v hodině smrti. O jak sladce umírá ten, kdo končí život pozemský s tím vědomím, že stále ctíl toho, jenž nyní bude jeho soudcem!“

b) pro rodiny. O tom zřetelně poučil Pán Ježíš bl. Marketu, an jí zjevil, že rodinám, které budou ctíti jeho Srdce, dá pokoj a svornost, že rodiny rozdělené opět smíří, že jich bude chrániti před nouzí a bídou, a že chce, aby byl mír a požehnání všude tam, kde bude obraz jeho Srdce a kde budou tento obraz náležitě ctíti.

c) pro celé státy. Také tomu z vnuknutí Pána Ježíše učí bl. Marketa Alacoque, ana praví, že ctitelé nejsv. Srdce Páně docházejí lásky a věčného požehnání tohoto milostivého Srdce a že v něm nabývají mocného obránce své vlasti.

Tak mluvila svěťice Boží o užítku úcty nejsv. Srdce Páně. Pozorujeme-li pak nynější svět, jest nám vyznati, že těchto účinků nebylo nikdy tak potřebí, jako právě nyní. Proto aspoň my se jich snažme býti hodni: Živou věrou a vroucí láskou se přivíňme k přesladkému Srdci Ježíšovu a pozorujme je, jak se zjevilo bl. Marketě. Vizme ostré trny, které je obklopují, kříž, který na něm stojí: jsou to odznaky, které nám praví, že není možno milovati Ježíše bez lásky k utrpení a kříži. — Patřme dále na jasný plamen, který vyřáží

z onoho Srdce! V onom žáru je zobrazena láska, kterou Ježíš přinesl na svět. Chceme-li býti milováni Ježíšem, má i srdce naše plápolati plamenem neuhasitelné lásky k Bohu a k bližnímu. — Rozjímejme rovněž o široké ráně, otevřené uprostřed onoho Srdce, a snažme se proniknouti dovnitř: žítí a zemřítí v přesladkém Srdci Ježíšově. Modleme se konečně, aby paprsek světla z božského Srdce osvětlil myslí všech lidí, roznítil oheň náboženské horlivosti v srdcích jejich, aby ve svém životě pozemském se snažili býti hodni vykupitelského díla Kristova a tak si zasloužili z ovoce jeho se těšiti na věčnosti.

XXI.

Úcta k Marii Panně.

Kdo by to byl řekl! Jednoho dne prostá dívka vychází ze svého bydliště Nazaretu, překračuje pahorky hebronské a jde navštívit svou drahou příbuznou. Zatím co tato ji uctivě vítá, dívka v nevýslovném vytržení myslí upírá své zraky na vzdálený obzor a Bohem samým jsouc osvěcena, volá: Blahoslaviti mne budou všechna pokolení (Luk. 1, 48). Nikdo, kromě jejího panického ženicha a příbuzné Alžběty, neslyšel těchto slov. A kdyby, je byl někdo slyšel, jistě by byl pro ně měl buď útrpný úsměv neb posměch. Či kdo byla tato dívka, aby mohla něco tak velikého o sobě předpovídati? Byla snad vznešenou princeznou, mocnou královnou, proslavenou hrdinkou? A kdyby, jí i byla, kterak by mohla žádati, aby se jí zabývala budoucí pokolení, kterak by mohla pro sebe vyžadovati úcty všeobecné?... A přece: nebe slyšelo tato slova a plesalo nad nimi radostí převelikou, poněvadž to byla slova Boží. Bůh je Panně nazaretské vnukl a jí je vložil do úst: Bůh, jenž žil v jejím panen-ském lůně jako Slovo tělem učiněné. — A budoucnost naplnila toto proroctví doslova. Abychom se o tom přesvědčili, uvažujme dnes, kterak úcta k Panně Marii jest 1. starobylá; 2. všeobecná; 3. vznešená.

1. Starobylá. — Je třeba sestoupiti až do dob apoštolských, abychom našli počátek úcty, vzdávané přesvaté Panně.

Spisovatel sv. Dionysius Areopagita, který žil v prvních dobách Církve, potvrzuje, že mnozí z apoštolů, obzvláště apoštol sv. Petr, se sešli z různých a nejvzdálenějších končin, aby ještě jednou před její smrtí popatřili na slavnou matku svého božského Mistra. Oni položili základ k úctě Marie Panny, stavějice a zasvěcujice jí chrámy. Tak to učinil sv. Jakub v Saragose ve Španělsku, sv. Jan v různých městech v Asii, sv. Petr v Římě. Tato úcta byla zavedena a šířena starobylými bohoslužebnými obřady, kterými Církev byla povinná se řídit. Svati Otcové a církevní spisovatelé, počínaje těmi, kteří svatou Pannu mohli viděti, mluví o ní s takovou pokorou a vroucností, že z ní je jasně viděti úctu, jaká jí byla vzdávána od prvních dob a zároveň i důvěru, kterou v ni skládali všichni věřící. Jak se šířila úcta k Ježíši Kristu, tak zároveň se šířila i úcta k jeho přesvaté Matce. Na nejstarších obrazech vidíme Pána Ježíše vymalovaného s Marií Pannou. Jsou na nich vyobrazení věřící, kterak klečí před Synem a před Matkou: modlí se k Ježíši jako ke svému Bohu a k Marii jako ke své ochránkyni. A tak s počátkem Církve počala i úcta přesvaté Panny. Tato úcta se nesla ze století do století, až přešla na nás. Rozdíl tu je toliko ten, že postupem času stále více vzrůstala a přibírala na rozsahu. Bylo tomu s ní as tak, jako s řekou, jež, plynouc s hory, kde je její pramen, během svého toku stále více mohutní. S lítostí přiznáváme, že úcta k Panně Marii, jako jiné články víry a náboženské úkony, našla své nepřátele. Bludařství ji chtělo upřítí její nejkrásnější a nejslavnější názvy Panny a Matky Boží. Ale Církev, stále bdělá, nedovolila nikdy, aby přivoděna byla nějaká ujma na vznešenosti a přednostech její Královny. Proto, jako na sněmu v Efesu potvrdila, že Maria Panna je matka Boží, tak za našich dní prohlásila za článek víry její neposkvrněné početí.

2. **Vš e o b e c n á.** — Nejen starobylá, ale také všeobecná je úcta k Marii Panně. Všichni národové pozemští ji ctí jednohlasně. Proleťte v myšlenkách svých celý katolický svět od jednoho konce ke druhému a užíte, že mezi všemi národy, rozptýlenými na povrchu zemském, tak velice různými povahou, obyčeji a řečí, není ani jediného, který by nevelebil jména Marie Panny. Najde se snad město, kde by nebylo chrámu ji zasvěceného? Najde se snad chrám, kde by nebylo oltáře k její cti? dům v pravdě křesťanský, kde by nebylo jejího obrazu? Co posvátných míst mariánských, k nimž putují tisíce a tisíce poutníků, máme jen u nás v Čechách! A což teprve v jiných zemích! Říše a města ji volí za svou patronku; spolky umisťují její obraz na své prapory. Ji zasvěcují učenci svá pera, malíři své štětce, sochaři svá dláta, básníci své lyry, proslulí řečníci svou výmluvnost. Jejím jménem jsou vyzdobeny nejkrásnější stránky dějin Církve a na její ochranu mají tak mnohé slavné vzpomínky křesťanští národové.

Zbožnost katolická našla své zalíbení v dávání jí stále nových názvů: vyzývá ji jako Matku dobré rady — Pomocnici křesťanů — Královnou míru — Matku božské milosti — Matku milosrdenství — Útočiště hříšníků — Potěšení zarmoucených... Ji ctí lidé kteréhokoli věku, obého pohlaví, jakéhokoli postavení: od krále, až k nejprostšímu dělníku, všichni k ní vznášejí své pokorné a vroucí modlitby.

3. **V z n e š e n á.** — Úcta, vzdávaná Marii Panně za všech dob a na všech místech, je úcta, nad níž není vyšší, než pouze ta, kterou vzdáváme Bohu. Kdo je Maria? Jaké jsou její vztahy k Bohu? Když v evangeliu po prvé čteme její jméno, je to ve spojení s jménem Ježíš: Maria, z níž se narodil Ježíš, jenž slove Kristus. (Mat. 1, 16). V těchto krátkých, ale hlubokých slovech spočívá hlavní důvod pro naši úctu k Marii Panně: jeť ona bezprostředním důsledkem víry ve Vtělení. Plnost milostí, kterých se jí dostalo s nebes; nejvznešenější ctnosti, které zdobily její panenskou duši; její život, plný divů, vše, co je

velikého a vznešeného u Marie Panny, má základ ve slovech: z níž se narodil Ježíš. Maria je matka Ježíše Krista. Proto je nejvznešenější ze všech tvorů. Pánu Ježíši, že je Bůh, vzdáváme úctu nejvyšší a jemu se klaníme. Marii Pannu sice pouze ctíme, ale vzdáváme jí úctu mnohem vyšší, než andělům a svatým, poněvadž jako matka Boží anděly a svaté nevýslovně převyšuje. — Kterak dále bychom neměli ctiti jako svou paní a svou královnu tu, kterou sám Syn Boží ctil jako svou matku, a jíž prokazoval svou přesnou poslušnost i v tom věku, ve kterém lidé mají za to, že jsou vyproštěni z pravomoci otcovské? — Vznešenost této úcty vyplývá i z důvěry, kterou všechen křesťanský lid v přesvatou Pannu skládá. Obracíme se k svatým, abychom na jejich přímluvu obdrželi tu neb onu milost: ale Marii Pannu prosíme o všechny potřebné milosti, poněvadž ji pokládáme za rozdatelku všech nebeských darů. Jedním slovem, co je možno přirovnati k úctě, která sterým způsobem je vzdávána Marii Panně? Chvalozpěvy, litanie, hodínky, růžence, všechny, druhy pobožnosti byly přímo vyčerpány na pění chvály mariánské a vzývání její mocné ochrany. Nebojme se nikdy, že snad upřilíšíme úctu, na kterou má právo svatá Panna. Úcta, kterou ji budeme vzdávati, bude směřovati jen k větší slávě Boží a svolá na nás jeho požehnání pro život náš časný i věčný.

XXII.

Úcta k svatým.

My, katoličtí křesťané máme v úctě svaté a svě-tice Boží. Ale tu se stavějí proti nám nepřátelé našeho náboženství a volají: Tato úcta je hrubý hřích proti prvnímú prikázání Božímú, je to modlářství. Mají pravdu? Oh, nikoliv! My těmto novodobým fariseům a zákoníkům můžeme odpověděti slovy, Krista Pána: Proč myslíte zlé věci v srdcích svých (Mat. 9, 4)? Vy, naši úcty ke svatým neznáte. Když jim

ji prokazujeme tak, jak Církev sv. předpisuje, pak nejen proti prvnímú přikázání Božímu nehřešíme, ale naopak Boha tím více ctíme a oslavujeme. Je tedy úcta naše k nim 1. úplně oprávněna; 2. nám pak velice užitečna.

1. Úplně oprávněna. — Kdo se prohřešuje modlářstvím? Jak jsme si již pověděli, činí tak ten, kdo někomu jinému, než Bohu, svrchovanou úctu prokazuje; ten, u něhož tvor výše stojí, než Stvořitel. Prohřešujeme se takto i my úctou svatých a světic Božích? Nikdy ne. My víme dobře, že svrchovaným pánem nebes a země je pouze Bůh. Před ním a jenom před ním padáme na kolena, v něm a jenom v něm vidíme Krále svých duší a Soudce svých činů. Toliko jemu se kláníme, kdežto svaté jeho toliko ctíme.

A tu činíme pouze něco podobného, a) co činí celý svět. Co on? On chová v úctě své velikány, staví pomníky svým rekům a dobrodincům, oslavuje jejich zásluhy. A správně tak! Bylo by si pouze přát, aby také kráčel v jejich šlépějích, aby svým mladým lidem na ně jako na vznešené vzory poukazoval a v nich touhu po nápodobení jejich velikých činů rozněcoval. Co pak je dovoleno světu, proč by nemělo býti dovoleno i nám? Proč by měla býti hříchem úcta naše k velikánům v životě dle víry? Či kdo jsou naši světci? Jsou to osobnosti, které po sobě zanechaly památku slavnou a nehynoucí. A ty ctíti by již mělo býti hříchem?

b) My, ctíce svaté, činíme pouze totéž, co učinil již před námi sám Bůh. Kristus Pán dí: Bude-li mi kdo sloužiti, poctí jej Otec můj (Jan 12, 26). A svatí Bohu sloužili, a Bůh je poctil: učinil z nich své přátele: Již nenazývám vás služebníky, ale přáteli (Jan 15, 15). Jako své mláčky, je přijal k sobě do nebe, na jejich přimluvu činí zázraky, a mnohdy nápadně trestá jejich zneuctění. Jestliže pak již každý šlechetný člověk si přeje, aby jeho přátelé od jiných byli ctěni, oč více Bůh!

Namítne se mi: Úcta svatých je umenšením úcty Boží! — Ale na to odpovídám: Když ctíme syna,

ctíme zároveň i jeho matku, jež mu život dala. Když ctíme žáky, ctíme i jejich učitele, poněvadž vědomosti žáků jsou zásluhou učitelovou. Podobně i svatí jsou zázračnými díly Božími, na nichž moc milosti Boží se jeví jako v jasném zrcadle. My nezůstáváme při účtě jejich státi, ale povznášíme se od nich k Bohu, který je ve svém nezměrném milosrdenství tak velice oslavil. My tu ctíme Boha ve svatých jeho.

2. Velice užitečná. — Proto vzývejme svaté na modlitbách svých. Oni jako přátelé Boží u něho mnoho zmohou. Jsou pak zároveň přátelé naši a proto se nás ujímají, zvláště když je vzýváme, t. j. prosíme o jejich přimluvu u trůnu Božího. Již od pozemského vladaře býváme rychle vyslyšeni a dosahujeme mnohých milostí, zastane-li se nás některý jeho ministr. Právě tak tomu jest i u Boha. A čím více přimlůvců u něho máme, tím lépe. Čeho by snad odepřel jednomu světcovi, neodepře světcům mnohým. Jako žebráci ve městě, dům od domu žebrající, tak i my máme v nebeském městě prositi tu v ulici apoštolů, tu v ulici mučedníků, panen neb vyznavačů a o jejich přimluvu u Boha žádati (sv. Bonav.).

Namítne se mi tu opět: Svatí nemohou nám vy-moci žádných milostí: Bůh sám je nad nimi pánem! — Odpovídám: I dítky vědí, že svatí nemohou činiti žádných divů ze své vlastní moci; rovněž nemohou udělovati žádných milostí, poněvadž nejsou jejich rozdavači ze své vlastní moci: ale prosí a přimlouvají se za nás; a Bůh, patře na jejich zásluhy, uděluje nám mnohé milosti, kterých bychom si sami nikterak nezasloužili.

b) Projevujeme prý malou důvěru v otcovskou dobrotivost Boží, když vzýváme svaté; proto prý je lépe utíkati se přímo k Bohu. — Ale i tato námitka není oprávněná. My totiž ani dosti málo nepochybujeme o dobrotivosti Boží, ale pochybujeme, a všim právem, o zásluhách svých: cítíme dobře, že jsme potřebných milostí nehodni. A tu se utíkáme ke svatým, jako se utíkají dítky, když něčeho potřebují, ke své matce a ke svým starším a hodnějším spolubratřím,

aby nám pomohli svou přímlovou za nás. Nuže, co je na tom zlého?

3. Následujme svaté! — Jak mocně působí tato úcta svatým prokazovaná na mravy lidí zde na zemi! Koho by nepovzbudil příklad apoštolů k úsilovné práci pro Církev, příklad mučedníků k neohroženosti ve víře, vyznavačů ke zbožnosti, panen k nevinnosti?! Sv. Josef svítí svým příkladem rodinám, sv. František nás učí lásce k chudobě, sv. Ignác horlení pro království Boží, sv. Jan z Boha soucitu s nemocnými, sv. Vincenc z Pauly povzbuzuje nás k vyučování dítek, sv. Alžběta nám dává mocný příklad milosrdenství k chudým a utiskovaným. Proto, opakuj, následujme svaté!

Výtek pak nepřátel, že se tím dopouštíme modlářství, nedbejme! Nechť metou před svým vlastním prahem! Neb jaký je rozdíl mezi nimi a námi? Ten, že my ctíme lidi, které Bůh nadpřirozeným leskem své milosti ozářil, kdežto oni ctí lidi, kteří svému Bohu a Pánu vypověděli boj. My patříme s úctou na ty, kteří v prokazování lásky bližním své štěstí nalézali, a oni ctí ty, kteří s nepokojem ve svém vlastním srdci rozsávali nepokoj do srdcí jiných. My patříme s úctou vzhůru k těm, kteří planuli vroucí láskou k Bohu a krev za víru svou prolili, a které Bůh sám prohlásil za svaté tím, že k jejich oslavě zázraky konal, a oni ctí ty, kteří se žádným znamením svého poslání od Boha vykázáti nemohou. My ctíme anděly v těle lidském neb kajícíky, kteří své hříchy smyli slzami pokání, a oni ty, kteří kajícíností a lítostí opovrhovali a volali: Statečně věř a při tom vesele hřeš! My, ctíme ty, kteří svému Bohu za nevýslovných pokušení a utrpení přísahu věrnosti zachovali, a oni ctí ty, kteří útoku náruživostí podlehlí a přísahu věrnosti, kterou Bohu a Církvi učinili, zrušili.

A k vůli nim že bychom se měli my své víry odříci? K vůli nim že bychom měli zrušiti přísahu věrnosti a hanebně opustiti Církev jednu, svatou, katolickou a apoštolskou? Církev, kterou Ježíš Kristus založil, Duch svatý řídí, a které brány pekelné nikdy

nepřemohou? Ne, nikdy a nikdy! Všichni svatí a světice Boží prostě za nás, abychom zůstali věrni matce své Církvi katolické až do posledního vzdechnutí svého!

XXIII.

Úcta k svatým obrazům.

V náboženství křesťanském, hned od jeho počátku, byly zhotovovány a ctěny sv. obrazy. Již v katakombách, kde první křesťané se scházeli k bohoslužbám a kde pohřbívali své mrtvé, shledáváme obrazy, znázorňující posvátné úkony, svaté pravdy, Bohu milé osoby. Povstali sice v pozdějších dobách bludaři, kteří úctu svatých obrazů zavrhovali, ano jsou takoví bludaři až dosud, kteří úctu jejich nazývají modlářstvím. Ale jak se klamou! Promluvím dnes o naší úctě svatých obrazů a ukáži, že svaté obrazy ctíti 1. jest dovoleno; 2. užitečno.

1. Jest dovoleno ctíti svaté obrazy. — Předem vysvětlím, co touto úctou rozumíme, čili jak obrazy svatých ctíme. Dle učení naší svaté víry nectíme obrazy pro obrazy, t. j. nectíme papír, plátno, barvy, dřevo, které na obraze vidíme, a ze kterých se obraz skládá. Ne, v obraze ctíme toho, koho ten obraz představuje. Tak v obraze, který znázorňuje Nejsvětější Trojici, ctíme Nejsvětější Trojici; v obrazech, představujících Matku Páně a rozličné události z jejího života, ctíme Rodičku Boží; v obraze, který představuje sv. Josefa, anděla strážného neb kteréhokoliv svatého, ctíme toho, jež ten obraz představuje. Proto protestanté, když nám spílají modlářů, že prý se klaníme papíru, dřevu a podobně, dokazují, že našemu učení o úctě svatých obrazů buď nerozumějí, nebo že mu rozuměti nechtějí.

Vždyť i prostý rozum tomu nasvědčuje, že jest zcela správné obrazy ctíti! V soukromých domech i na veřejných místech nacházíme obrazy neb sochy, představující tu světce, tu osoby, stojící v čele států,

tu rozličné muže znamenité, o vlast zasloužilé, umělce, učence a pod. A co jest účelem těchto obrazů a soch? Takřka pravidelně jim jest uctíti toho, koho představují. Proč mají v uctivosti vděčné dítky obraz, který představuje jejich dobrého otce, dobrou matku? Proč má v uctivosti přítel obraz, který představuje jeho přítele? Proč ctí vděčný člověk obraz svého dobrodince? Proč národové oslavují své muže znamenité, své velikány tím, že jim stavějí sochy neb vyvěšují jejich obrazy? Právě z té příčiny, aby tím dokázali svou vděčnost, aby uctili památku těch, kteří si o ně získali zásluhy? A odsuzuje někdo toto počínání? Řekne slušný člověk dítěti: nesmíš ctíti obraz svého otce, své matky? Odváží se někdo prohlásiti, že národové chybují, když ctí obrazy a sochy svých velikánů? Zjistěte nikoliv. Proto také vidíme, že jest zcela rozumnou ctíti obrazy a sochy těch lidí, kteří vynikali svatostí a spravedlností, kteří ve všem plnili zákon Ježíše Krista, kteří za učení Páně snad i život obětovali, a kteří svým ctnostným životem neprospěli jenom sobě, nýbrž mnohdy byli a jsou požehnáním celým národům. — Kdo tedy odsuzuje úctu obrazů a soch svatých, ten důsledně by měl také odsuzovati úctu obrazů a soch lidí vynikajících a zasloužilých. To však nikdo nečiní, proto také jest úcta obrazů a soch svatých zcela rozumná a dovolená, a není to žádné modlářství.

2. Jest užitečno ctíti svaté obrazy, — neb ony nás

a) učí. Každý svatý obraz má vyjadřovati nějakou myšlenku, nějakou událost ze života toho světce, jejž znázorňuje; řádný obraz má býti upraven tak, aby z něho byla patrna ctnost a dokonalost, kterou onen světec vynikal. Obraz nás má stále pamatovati na dobrý příklad, který nám dal ten, jenž na něm jest zobrazen. A tak také dobrý obraz působí. Jak mnohému nás na př. učí obraz svatého kříže! A kdyby svatý kříž zdobil příbytky křesťanů, jak mnohému by se z pohledu na něj přiučili! Čtli by z něho nekonečnou lásku Boha Otce, který tak miloval svět, že

Syna svého za nás vydal; čtli by z něho nekonečnou lásku Boha Syna, který pro nás a pro naši spásu se ponížil až k smrti a to smrti kříže; čtli by z něho nekonečnou lásku Boha Ducha sv., který nám pro zásluhy Ježíše Krista, pro jeho utrpení a přehořkou smrt na kříži udílí tolik milostí, že ani vyčerpány býti nemohou. O kdyby křesťané do této knihy, již je svatý kříž, zbožně hleděli, jak zřetelně by z ní čtli, jak hrozným neštěstím je pro člověka hřích, poněvadž přivedl na kříž Syna Božího; čtli by z této knihy, jak přísná jest spravedlnost Boží, která hřích tak velice trestá. Jako pak svatý kříž nás učí nejvznešenějším pravdám naší svaté víry, podobně činí i všechny jiné svaté obrazy. Všecky nás učí, že i my svatými býti můžeme a máme. O sv. Augustinu se praví, že si často říkával: „Jestli mohli jiní a jiné, proč ne ty, Augustine?“, t. j. když mohli dosíci svatosti jiní, proč bys to nemohl dokázati také ty? A tak nám volají všichni svatí, jichžto obrazy vidíme buď v kostele, neb doma, neb kdekoliv jinde. Není tedy je zhoto-
vovati a ctíti velmi užitečno? Ony pak nás nejen učí, ale i

b) povzbuzují k dobrému a varují před zlem. Patříme-li na svatý obraz, vidáváme na něm světce, tu jak se zbožně modlí, tu opět jak koná dobré skutky. A nevybízí nás tento pohled, abychom jednali také tak? Vidíme-li na př. Pannu Marii pohrouženou ve vroucí modlitbu, a vidíme-li anděla přicházejícího a zvěstujícího ji vtělení Syna Božího, nenabádá nás takový obraz k modlitbě? Vidíme-li některého světce udávajícího almužnu, na př. sv. Martina, an dává chudému žebráku půl svého pláště, nenabádá obraz ten i nás k udílení almužny? Vidíme-li obraz anděla strážného, jak chrání malé dítě, neplní nás tento pohled důvěrou v Boha, že i nás chrání svými svatými anděly? Nepřipomíná nám rovněž i velikou pravdu, že nejsme nikde sami, ale že jsou s námi všude dva svědci: všudypřítomný Bůh a anděl strážce? Není ten obraz pro nás povzbuzením, abychom se varovali hříchu i tu, když nás žádný člověk nevidí? Nenabádá

nás pohled na obraz sedmibolestné Rodičky Boží, na obraz sv. Vavřince, klidně ležícího na rozžhaveném rožni, zkrátka na obrazy svatých pro Krista strádajících a trpících, abychom podobně s odevzdaností do vůle Boží ve strastech svých pozemských činili i my? Jak tedy užitečno jest svaté obrazy mítí a na ně často v duchu svaté víry patřiti! Nezapomínejme konečně, že

c) pro obrazy svatých nám Bůh mnohdy udílí rozličné milosti. — Dokazují to milostné obrazy na přemnohých místech poutních. Co nepopíratelných divů a zázraků se před nimi stalo a děje až dosud! Vysvětliti si to můžeme pouze tak, že před takovýmito obrazy se nemodlíme sami, nýbrž že se s námi modlí světec, kterého v obraze ctíme, a na jehož přímmluvu Bůh udílí milosti.

Ctíme tedy obrazy svatých a světic Božích! Zdobme jimi nejen své příbytky, ale i místa veřejná! Vydávajíc ony svědectví o duchu, který v té neb oné rodině neb osadě panuje. Zavítáme-li do cizí osady, a vidíme-li tam pěkné sochy svatých, můžeme právem se domnívati, že v té osadě vládne duch dobrý. Ve které osadě soch svatých vůbec není, o té nám jest souditi, že v ní bydlí buď jinověrci, neb katolíci, jejichž víra jest buď vlažná nebo žádná! A podobně třeba souditi o rodinách: tam, kde není obrazů svatých, není buď pravé víry vůbec, neb tato víra jest velmi chatrná. Nyní se zřizují rozličné spolky, a členové těchto spolků mívají různé odznaky, kterými dávají veřejně najevo, že k těm spolkům náležejí. My všichni jsme údy velikého a vznešeného spolku, Církve katolické, a jedním z veřejných odznaků této Církve jsou také obrazy a sochy svatých. Proto pečujeme o to, aby se tyto odznaky všude náležitě šířily, ctíme svaté a vyvolené Páně zde na zemi v obrazech, a oni se budou za nás přimlouvati u Pána Boha v nebesích.

Úcta k svatým ostatkům.

Sv. Ignác, biskup antiochijský, byl na rozkaz císaře Trajana přiveden do Říma a tam dne 20. prosince r. 107 v amfitheatru (divadle) při veřejných hrách k obveselení lidu předhozen dravé zvěři. Dva lvi, kteří na něj byli puštěni, rozsápali tělo jeho tak, že z něho zůstalo pouze několik hnátů. Věřící tyto zbytky kostí jeho s velikou uctivostí sebrali, zavinuli je do roucha a poslali do Antiochie, kde tyto ostatky po onom velikém mučedníku Kristově jako převzácný poklad ve schránce byly uloženy a zbožné úctě křesťanů se těšily. — Co z tohoto případu vyplývá? Tolik, že již první křesťané ctili svaté ostatky právě tak, jako my. Abychom pak tím lépe poznali, jak tato úcta naše je oprávněna, uvažujeme dnes 1. co ostatky svatých rozumíme; 2. jakou úctu jim prokazujeme; 3. proč je ctíme.

1. Co ostatky svatých rozumíme? — V užším slova smyslu za ně pokládáme celá těla svatých, neb jejich údy: hlavu, ruku, nohy, jazyk, neb konečně sebe nepatrnější část kteréhokoliv údu. V širším smyslu rozumíme ostatky svatých i ty předměty, kterých svatí za svého pozemského života užívali, nebo které svým dotknutím posvětili, jako na př.: roucha, knihy a rozličné nástroje, kterými svatí byli mučeni, a které tudíž svou krví posvětili. A takovýchto ostatků je veliké množství. Jako zdárné dítky chovají ve vděčné upomínce předměty, které jim zbyly po dobrých rodičích, jako si váží přítel sebe nepatrnější památky po svém příteli a těší se z ní, tak měli křesťané vždycky v uctivosti ostatky svatých a světic Božích a starali se, aby jich měli hojně. Proto vykopávali těla svatých a ukládali je ve skvostných rakvích na oltářích; proto ukládali pečlivě šaty, které svatí nosili za svého pozemského života, proto shledávali i nástroje, kterými svatí a světice Boží byli mučeni, a které posvětili svou krví, jako kříže, hřeby, kopí a pod. Nyní pak je nařízeno, aby do oltáře, na kterém se slouží mše sv., byly

vloženy ostatky aspoň dvou svatých mučedníků. Je to na památku, že v prvních dobách Církve mše sv. byla sloužena na hrobech mučedníků. Proto také mnohdy mívá oltářní stůl podobu rakve. A kdo je s to spočítati všechny oltáře po celém křesťanském světě, na kterých se obětuje mše sv.? Kdo by tedy také spočítal všechny ostatky svatých mučedníků, které v nich jsou zasazeny? Mimo to katoličtí křesťané vkládají ostatky svatých do zvláštních schránek, relikviářů, ve kterých bývají vystavovány buď k veřejnému uctění ve chrámech, neb je chovají k uctění soukromému ve svých příbytcích.

2. Jakou úctu jim prokazujeme. — Ctíme je toliko pro jejich vztah ke svatým osobám. Ctíme tedy ostatky svatých tak, jako ctíme jejich obrazy a sochy. Jako u obrazů a soch svatých nectíme papír, plátno, dřevo, kámen samy o sobě, nýbrž proto, že v nich je zobrazen některý svatý, podobně tomu je i se svatými ostatky. Ctíme na př. dřevo sv. kříže, ale toliko proto, poněvadž toto dřevo posvětil vtělený Syn Boží, tedy pravý Bůh, svou nejsvětější krví, ba již pouhým svým dotknutím se tohoto dřeva. Nectíme kosti z těl svatých proto, že to jsou kosti, nýbrž že to jsou zbytky z těl, ve kterých přebývala duše, která nyní požívá blaženosti věčné; že to jsou zbytky z těl, které posvětil Bůh častěji v životě pozemském svou milostí, a které jedenkrát oslaví při slavném z mrtvých vstání.

3. Proč je ctíme. — a) Poněvadž nám to velí vrozený cit. Jak jednotlivci, tak celí národové chovají v uctivosti tělesné pozůstatky a věci, které jim zbyly po znamenitých a o ně zasloužilých mužích. V jaké úctě mají na př. meč, kterým bojoval statečný vojevůdce, pero, kterým psal slavný spisovatel, jak drazé kupují nářadí z příbytků vynikajících mužů, ač by jinak bylo ceny pranepatrné! Oč více tedy sluší ctíti těla obyvatelů říše nebeské a předměty po těch lidech, kteří jako praví hrdinové a snad docela jako vzorní vůdcové jiných zvítězili nad všemi nepřáteli svého spasení a dosáhli koruny věčné slávy!

Jak milé a drahé je nám vše, co máme po dobrém příteli! A kdo jest našim lepším přítelem a dobrodincem, kdo nás víc miluje, nejen slovem, nýbrž i skutkem, nad svaté a světice Boží, kteří, patřice v nebi na tvář Otce svého i našeho, stále a stále se za nás přimlouvají a tak nám pomoci chtějí? — Tak již prostý rozum nás učí, že je zcela slušno a spravedlivě ctíti svaté ostatky: ctíme ostatky lidí znamenitých a nám milých, proto jest zcela rozumno ctíti také ostatky svatých.

b) Poněvadž ostatky svatých, pokud to jsou těla celá neb části jejich těl, byla za živa chrámem Ducha svatého, a Bůh sám je jednou vzkřísí a oslaví. — Cestuje-li člověk po světě, spatří mnohde na domech pamětní desky, které mu naznačují místa, kde se narodili, kde bydlili neb kde zemřeli znamenití mužové. Mnohdy i národové takovéto příbytky svých velikánů zakupují, aby je uchovali před zkázou. Z toho vidíme, že lidé mají v úctě příbytky vynikajících osobností. — Než víra nás učí, že tělo křesťana, který jest ve stavu posvěcující milosti Boží, je chrámem Ducha svatého. Sv. apoštol Pavel výslovně píše: Nevíte, že jste chrámem Božím, a že Duch Boží přebývá ve vás (1. Kor. 3, 16)? A těchto příbytků Ducha sv. bychom již ctíti neměli?

Mimo to Bůh tato těla jednou vzkřísí a je velice oslaví. Vždyť víme, že Pán Ježíš vstal třetího dne z mrtvých; víme, že vstal v tom těle, které měl před svým ukřižováním a při své smrti. Víme, že tělo jeho bylo při vzkříšení nevýslovně krásné a jasné, že se mohlo velmi rychle s místa na místo pohybovati; že svou jemností pronikalo i hmotu tak, že Pán Ježíš vyšel z hrobu kamenem uzavřeného, že přišel k apoštolům zavřenými dveřmi. Víme, že tělo jeho není již podrobena žádnému utrpení a vůbec již nestárne. A sv. apoštol Pavel učí, že těla lidí spravedlivých po zmrtvýchvstání budou podobna tělu Kristovu, že se pochovává sice tělo hmotné a nemocné, ale že vstane krásné a duchovní (1 Kor. 15, 43). Když pak těla svatých jednou tak velice oslaví Bůh, že budou podobna

oslavenému tělu Kristovu, jest naší svatou povinností, abychom tato těla a jejich části, tedy ostatky svatých, náležitě ctili.

c) Bůh mnohými ostatky svatých vykonal zázraky. — Tak na příklad prorok Eliseus nečinil mocí Boží divy a zázraky jenom za živa, nýbrž i po smrti. Ve 4. knize král. čteme, že když byl mrtvý položen do hrobu jeho a dotekl se jeho kostí, tedy jeho ostatků, probudil se k životu novému. Stalo se to takto: Israelité nesli mrtvého člověka, aby jej pochovali. Když však uzřeli, že se k nim blíží arabští lupiči, ukryli mrtvolu do hrobu Eliseova. Jakmile však se tato mrtvola dotkla kostí Eliseových, oživil mrtvý, vstal na nohy své a chodil (13, 21). Hle, jak oslavil Bůh ostatky Eliseovy! Než Bůh nás ještě dále poučil, že z jeho vůle takovouto zázračnou moc mají nejenom těla mrtvých, nýbrž i předměty, kterých svatí užívali. Tak ve Sk. ap. čteme, že Bůh uzdravoval ty nemocné, na které lidé položili šátky a pracovní zástěry s těla sv. Pavla (19, 12); že věřící vynášeli nemocné na ulici, aby na ně padl stín sv. Petra, a že tyto nemocní nabývali zdraví (5, 15). A jak činil Bůh v dobách apoštolských, tak činí až dosud. Dokladů této pravdy máme na tisíce a tudíž i na tisíce svědectví, že svaté ostatky ctíti jest dovoleno.

Proto ctěme je: mluvmе o nich vždy s náležitou uctivostí; prosme Boha, jako pro ostatky svatých udělil mnohých milostí jiným, aby udělil také milost svou nám. Vědouce dále, jak Bůh sám ctí tyto ostatky, chraňme se všeho, čím bychom mohli těla svá, tyto chrámy Ducha sv., znesvětit. Pamatujme na slova sv. Jeronyma, že ctíme ostatky sv. mučedníků proto, abychom velebili Boha, jehož mučedníky jsou, a že ctíme věrné služebníky Boží proto, abychom uctili jeho samého.

Klení.

Jednou jsem četl, ale nechtělo se mi tomu ani věřit, že lidé více klejí, než se modlí. Dnes však vidím, že je tomu skutečně tak: Klení je modlitbou nejedněch zaslepených lidí za našich dob. Co je dnes těch, kteří ve hněvu sobě neb jiným přejí něco zlého, při čemž užívají svatých aneb i zlých slov a jmen! Klejí všechny stavy: klejí řemeslníci, dělníci, vojíni; klejí mistři na své učedníky, úředníci na své představené, zaměstnavatelé na své služebníky, ba, hrozím se to říci, rodiče na své dítky. I na nerozumné tvory se kleje: na ubohé zvíře, které únavou dále jíti nemůže; na slunce, že příliš hřeje, na dešť, který se zdá býti příliš dlouhý neb krátký. Ubozí! Ukáži vám, drazí moji, dnes, kterak ti, kteří klejí, nejednou škodí 1. těm, které proklínají; 2. těm, kteří je slyší; 3. sami sobě; 4. jak nicotné jsou jejich omluvy.

1. Těm, které proklínají. — Kdo jiného proklíná, svolává na něj něco zlého. A zvláštní věc, jak nejednou Bůh ve své nevyzpytatelné moudrosti a svrchované spravedlnosti kletbu jeho vyslyší! Prorok Jeremiáš naříkal, že následkem takového prokletí země je plna smutku. — Pro kletbu země kvílí (Jer. 23, 16). Z Písma sv. pak vidíme, jak Bůh velice snadno vyslyší proklínání, která některé osoby pronášejí. Na předním místě mezi nimi stojí chudí, opuštění, sklíčení: Bůh takovéto ubožáky chrání tím, že plní jejich přání. Proto stojí psáno v knize Eklesiastiku: Neodvracej očí svých od chudáka, popouzeje ho tak ke hněvu; a nezavdávaj příčiny, aby tě za zády proklínali ti, kteří tě prosí: neboť, když bude ti zlořečiti v hořkosti srdce, prosba jeho dojde vyslyšení (Sir. 4, 5). Rovněž tak žalostivě působivou moc mají kletby, které k nebi vysílají rodiče proti svým dítkám. Spisovatel knihy Eklesiastika nás ujišťuje, že požehnání otcovo utvrzuje domy synů, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy (Sir. 3, 11). Sv. Augustin

tu vypravuje následující případ. V první polovici V. století v Cesarei v Kapadocii zámožná rodina, skládající se z matky a desíti dětí, sedmi synů a tří dcer. Matka před nějakou dobou ovdověla, a pouze na ní spočívala veškerá péče o domácnost a výchova četných jejích zrozců. Dítka ji nechtěly poslouchati a jednou ji obzvláště těžce potupily. Nešťastná matka se nad tím rozhněvala tak, že proklela chvíli, kdy je počala, a jim přála, aby bloudily světem, dokud nesmyji svého velikého provinění. Hrozná věc! Tato slova byla horší, než blesk. Nešťastné dítka se najednou počaly chvěti od hlavy až k patě; neměly klidu ve dne ani v noci. Hanbíce se před lidmi, kteří je znali, opustily, rodný kraj, bloudily takřka po celé tehdy širé říši římské, nesouce na čele znamení, co zmůže kletba některých nešťastných rodičů. Osm z nich na této bludné cestě zemřelo, poslední pak dva synové přišli až do města Hippo v Africe, kde tehdy byl biskupem sv. Augustin. Na jeho modlitbu byli kletby zproštěni a ve chrámě sv. Štěpána zázračně uzdraveni. Sv. Augustin měl při tom kázání, v němž na ně poukázal jako na výmluvný obraz spravedlnosti a milosrdenství Božího, a jako na působivý příklad, kterak se máme varovati hříchu. — Z tohoto případu, drazí moji, suďte: Když Bůh tak lehce vyslýchá kletby lidské, měli by býti bez viny ti, kteří lehkomyšlně proklínají kde koho?

2. Proklínání je na škodu těm, kteří je slyší. — Ač proklínání mezi hříchy, které můžeme páchat slovy, není hříchem největším, přece je velice těžké pohoršení, které z něho povstává. Abyste se o tom přesvědčili, suďte: Není nepravosti, která by byla všeobecnější a rozšířenější, nad klení. Jak jsem již řekl, dnes kleje kde kdo. Kleje se při každé maličkosti. Utlé dítka, které sotva počínají mluvit, již se vyznají v klení všeho druhu. A odkud to, ne-li následkem pohoršení? Kterak můžete chtít, aby nekleli mladí, když ustavičně slyší proklínati staré? — Obzvláště pak je smutné, když takovéto pohoršení dávají dítkám svým sami rodiče. Ký tu div, když takovéto dítka počnou

metati proklínání proti těm, kteří jím dali život? Věru o takovýchto nešťastných rodičích je třeba říci se sv. Bernardem: „To nejsou otcové, ne matky, ale vraždníci svých dětí.“

3. Proklínání konečně přináší škodu těm, kteří je pronášejí. — Ono ničí lásku, která je životem duše, a na níž, dle svědectví samého Ježíše Krista, spočívá veškerý zákon. Či milují bližního ti, kteří, místo aby mu žehnali a přáli vše dobré, ho proklínají a mu přejí vše zlé? Neříkejte mi, že to se svým proklínáním nemyslíte doopravdy. Duch sv. dí, že ústa vydávají svědectví o tom, co máme na srdci. Ježíš Kristus pak praví: Nemůže strom dobrý nésti ovoce špatné (Mat. 7, 18). A vy byste mi chtěli tvrditi, že ona pekelná slova, jež při klení pronášíte, vycházejí ze srdce čistého? a když jazyk je tak zkažený, že srdce je zdravé? A kdyby i někdy tomu bylo tak, nepokládáte za nic pohoršení, které dáváte jiným? Běda světu pro pohoršení (Mat. 18, 7)!

4. Marné omluvy. — Či snad se chcete vymlouvat; a) že vaše klení jsou pouhá slova, kterými nikomu neublížete na těle? — Ale když někdo pronese podobná slova proti vám, pokládáte to za urážku, žádáte zadostiučinění a hrozíte soudem... Stačí několik potupných slov, aby vás připravila o čest... A čest platí více, než bohatství a sám život: nectný člověk je občansky mrtev.

b) Když se práce nedaří, člověk si klením uleví. — Ale co má Bůh co činiti s vašimi pochybeními? ... Ostatně daří se vám potom již práce lépe, je tím již napraveno, v čem jste chybili?

c) Ale když je hromada dětí, které přes tu chvíli zlobí? — I to je příliš slabá výmluva! Je snad proklínáním třeba vychovávatí dítky? Nepomůže rozumně použitá metla více, než nejhrubší kletba? A což kdyby Bůh vaše proklínání vyplnil, jako to učinil oné matce z Cesaree, o níž jsem vypravoval? — Ostatně nehleďte viny ani na dítkách, ani na služebnících, ani na dobytku, ale sami na sobě. Svou zlostnou, prchlou povahu je vám přemocí, chcete-li zanechatí hříchu proklínání. Ne-

říkejte: zkoušeli jsme to, ale marně! Pokuste se o to ještě jednou, stokráte, až se vám to s pomocí milosti Boží — a o tu se modlete! — podaří.

Uložte si dobrovolný trest a pokání, kdykoli do tohoto hříchu upadnete: na příklad nějakou malou almužnu za každé klení, které vám z úst unikne. Ujišťuji vás, že po darování několika málo korun se ze svého neblahého návyku vyléčíte.

Nejste-li pak sami na klení uvyklí, netrpte ho ani u svých dítek, služebníků a vůbec u osob závislých. Ochráníte tak Boha před znesvěcováním jeho svatého jména, je samé před četnými hříchy, svůj dům a celou společnost lidskou před nemalými tresty.

XXVI.

Rouhání.

Sv. apoštol Pavel věřícím v Efesu doporučoval: Všeliké rouhání odstup od vás (Ef. 4, 31)! Totéž doporučuji vám i já, ó křesťané: neb ze všech způsobů, kterými se svaté jméno Boží znesvěcuje, není žádný horší a ošklivější nad rouhání. A přece, co jsme nuceni říci? Není návyku všeobecněji rozšířeného nad chrlení urážek a potup proti Bohu. Setkáváme se s ním docela i u dítek: svých ranních a večerních modliteb se dosud dobře nenaučily, ale to, co je u nich nejodpornějšího a nejděsnějšího, rouhati se již znají. Kdo byli jejich učitelé v této řeči pekelné? Žel, hlavně vlastní jejich rodiče. Pod otcovskou střechou a u domácího krbu slyšely, aniž by jich s počátku chápaly, ony ohavné výrazy, které nyní přes tu chvíli pohoršlivě vypouštějí z úst, a nad nimiž se hrozí každý křesťan, hodný toho jména.

Abych vás naplnil opravdovou hrůzou nad tímto proviněním, vyložím dnes 1. co jest rouhání; 2. jak veliká ohavnost jest rouhání; 3. jak děsné tresty je stíhají.

1. Co jest rouhání? — Katechismus náš na tuto otázku odpovídá: Bohu se rouhati jest o

Bohu, o jeho svatých aneb o svatých věcech potupně mluvit.

Spočívá v upírání Bohu toho, co patří k jeho podstatě, jako na př. dobrotivosti, spravedlnosti, svatosti, moudrosti..., což bývá spojeno s nadávkami a proklínáním proti němu. Že se mluví špatně o člověku, to nepřekvapuje: máť on tolik chyb, tolik nedokonalostí, jeť v něm nejednou mnoho špatností a nepravostí. Ale mluvit špatně o Bohu, spílati tomu, jenž je svatost, dokonalost, láska, dobrotivost, všemohoucnost a milosrdenství neskonale, ne, to je nepochopitelné.

2. Veliká ohavnost. — Rouhání je známkou opravdové a úplné šílenosti. Neb, kdo je onen odvážlivec, jenž se staví proti Bohu a mu metá urážky v tvář? Je to člověk, bytost nejubožejší, jakou si jen lze představit. Je to pozemský červ, jenž pozvedá proti věčnému Králi nebes i země svou pyšnou hlavu a ústy svými na nebe mífí (Ž. 72, 9), a jako jedovatý had až u trůnu Božího dává zaznívati svému děsnému sykotu. Co byste si pomyslili o ubohém otroku, jenž by se odvážil vyzývavě se stavěti proti svému pánu a svému králi, jenž ho jedním slovem může poslati na smrt? Pomyslili byste si, že onen nešťastník není při dobrých smyslech. A není rouhač mnohem nerozumnější a zaslepenější? Ke své šílenosti připojuje smělost nevýslovnou, opovážlivost bezpříkladnou. Zloděj, mstivec, vrah, chlípák, pomluvač dopouštějí se zajisté provinění; ale takovíto hříšníci neútočí proti Bohu přímo... K jiným hříchům: ke krádeži, chlípnosti, nestřídmosti bývá pohnutkou ukojení nějaké zlé žádosti tělesné; ale při rouhání není nic takového; je to hřích z pouhé zloby, je to hřích opravdově ďábelský.

Po čem se poznává národnost některého člověka? Dle řeči, kterou mluví, dle způsobu a přízvuku, jak mluví. Mluva tvá tě prozrazuje (Mat. 26, 73), řekli Židé Petrovi, když ho vinili, že je z Galilee. Nuže, jakou řečí mluví rouhač? Řečí nebeskou? V nebi se Bůh jen chválí: Svatý, svatý, svatý... Mluví řečí lidí zbožných a spravedlivých? Opravdoví křesťané ne-

mluví o Bohu, leč, aby ho velebili a mu děkovalí... Mluví tedy, aspoň řečí lidí slušných a dobře vychovaných? Ve slušné společnosti je rouhání věc neslýchaná, a svědčilo by o svrchované nevzdělanosti... Jakou tedy, řečí mluví rouhač? Řečí ďáblů pekelných. Slyšte křik, který se ozývá z onoho místa temnot a hrůzy: není to než klení a rouhání: Rouhali se Bohu nebeskému pro své bolesti (Apoc. 16, 11). Rouhači, tvá řeč prozrazuje, že jsi občanem pekelným!

Mám ještě mluvit o černém nevděku, jímž se proviňuje nešťastník, který se rouhá? Koho tupí? Svého Boha, ...svého Stvořitele, ...svého největšího dobrodince... Tupí Ježíše Krista, svého vykupitele, svého nejlepšího přítele, svého pána a svého svrchovaného soudce. Již proti obyčejnému smrtelníku by takovéto jednání bylo neprominutelné; když pak se děje proti Bohu, jak se o něm vyjádřiti?

Pokud na něm jest, je rouhač bohovraždníkem: kdyby mohl od slov přejíti ke skutkům, odstranil by Boha se světa, zničil by ho. Ježíš Kristus o Židech, kteří ho přibili na kříž, mohl říci: Nevědí, co činí (Luk. 23, 34). Ale lze to říci o rouhači? On nemůže pochybovati o božství Ježíše Krista...

3. Tresty na rouhání. — Kterak po tom všem se diviti děsným trestům, jimiž Starý zákon rouhače stíhal? Jeden Israelita se rouhal Bohu na poušti. Mojžíš jej dal uvězniti a tázal se Boha, co s ním má činiti. Bůh pravil: Všechnen lid ať jej ukamenuje. (3 Mojž. 24, 14). Dokud pak v lidu byla živá víra křesťanská, byl veřejný rouhač pokládán za horšího, než vrah. Po sedm neděl bylo mu zakázáno vstoupiti do chrámu Páně; po sedm pátků mu byl uložen přísný půst. Kdo těmto nařízením nevyhověl, tomu byly odepreny sv. svátosti a pohřbení na místě svatém. I vladaři křesťanští stanovili přísné tresty na rouhače. Ve Spojených Státech amerických až dosud trestní zákoník stanoví, aby byli odsouzeni do žaláře, a to do samovazby, aby nemohli kaziti a pohoršovati jiných vězňů.

Jestliže v jiných zemích takovýchto zákonů není, neuniknou rouhači trestům Božím — Bůh nenechá se posmívati (Gal. 6, 7). Mnozí rouhači okusili na sobě již zde na zemi děsnou pomstu Boží. Tak na př. Arius, bludař cařihradský, se rouhal božství Ježíše Krista. Ale jaký byl jeho konec? Jednoho dne jej jeho přívrženci nesli u vítězoslávě po ulicích města. A tu najednou byl zachvácen nemocí takovou, že mu střeva z těla lezla, a on za strašlivých bolestí zemřel. — Nestorius se rouhal Marii Panně. Ale jaký byl jeho konec? Zemřel ve vyhnanství, v opovržení a bídě. Jazyk, kterého používal k tupení sv. Panny, měl již za živa od červů prožraný. — Rouhal se Ježíši Kristu Julián Odpadlík. Ale jaký byl jeho konec? Ve válce proti Peršanům byl raněn šípem, vystřeleným z neviditelné ruky. On jej vytrhl celý zkrvácený z rány a mrštil jím proti nebi se slovy: „Zvítězil jsi, Galilejský!“ a skonal. A co již bylo těch, kteří s rouháním na rtech klesli mrtvi k zemi!

Měli byste tak, drazí moji, zemřít i vy? Odpovídáte rozhodně: nikoliv. Prohlašujete, že opravdový křesťan má zemřít, zbožně vzývaje svatá jména Ježíš a Maria. Než myslíte, že Bůh takovéto milosti popřeje zatvrzelým rouhačům? Nikdy ne! Koncem takovýchto nešťastníků je smrt v zoufalství a věčné zatracení. Proto končím dnešní promluvu svou opětovným zvoláním: O křesťané, všeliké rouhání odstup od vás!

XXVII.

Přísaha.

Hospodina, Boha svého se boj a při jeho jméně přísahej (Dt. 6, 13), tak poručil Bůh ve Starém zákoně. A od těch dob přísahal lid ve svých stycích občanských, politických a obchodních. Přisahali králové při svém vstupu na trůn, přísahali úředníci, když se ujímali svého úřadu. Přisahali patriarchové, proroci, apoštolové, hlásající světu slovo Boží. I dnes

namnoze je přísaha obvyklým náboženským úkonem ve společnosti lidské. Poněvadž pak je to úkon veledůležitý, poučme se dnes 1. co jest přísahati; 2. zda je přísaha něco zlého; 3. kdy je dovolena; 4. jak je jí třeba užívat.

1. Co jest přísahati? — Přísahati jest Boha za svědka bráti, že mluvíme pravdu, nebo že chceme splniti, co slibujeme. Dovoláváme se při ní Boha, jelikož on jediný zná naše myšlenky, a zároveň ho prosíme, aby dle svaté vůle své naši pravdomluvnost neb věrnost potvrdil, po případě naši prolhanost neb věrolomnost buď na tomto, buď na onom světě potrestal a odhalil. V obecném životě při tom užíváme různých rčení, jako na př.: při sám Bůh, jak jest Bůh nade mnou, jak stojím před Bohem, Bůh mi svědkem, Pán Bůh ví a p. Jindy se přímo nabízíme v trest, kdybychom snad lhali nebo ve slově stáli nechtěli, řkouce na př.: tak mi Bůh pomáhej, ať mne Bůh tresce, ať jsem zatracen, na mou duši, ať mne hrom zabije, ať se zdráv s místa nehnu a p., čímž chceme říci, aby nás Bůh způsobem, jaký jsme vytkli, trestal a při tom duši naši ztratil, nemluvíme-li pravdu. Někdy pak přísaháme, dovolávající se svátosti oltářní, za svědky berouce Marii Pannu, svaté a světice Boží, dotýkající se jejich ostatků, bible, evangelia, kříže a p. I to jsou skutečné a pravé přísahy, jestliže při nich v poslední řadě hledíme k Bohu, jenž ve svátosti oltářní přebývá, svaté oslavil, v Písmě sv. se zjevil, na kříži umřel. — Veřejné přísahy, před soudem neb nadřízeným úřadem, dějí se zvláštními slavnými obřady: Přisahající stojí s obnaženou hlavou před křížem, vedle něhož stojí dvě hořící svíce; tím se mu připomíná, že před Kristem ukřižovaným není nic skrytého. Přisahající pozvedá tři prsty pravé ruky na znamení, že uznává víru v nejsv. Trojici, klade ruku na evangelium a je líbá na znamení úcty a lásky k tomu, jenž v evangeliu se zjevil.

2. Je přísaha něco zlého? — Nikoliv, neb ten, kdo přísahá, při tom vlastně dí: Bůh vševědoucí ví,

že mluvím pravdu; on, neskonale svatý a pravdomluvný, nechť ukáže pravdivost mých slov; on, neskonale spravedlivý, nechť mne potrestá, nejsou-li pravdiva slova má. Kdo přísahá, tedy vyznává, že věří ve vševědoucnost, a svatost, pravdomluvnost, a spravedlnost Boží, on tím Pána Boha ctí a oslavuje. Je tedy dovoleno přísahati.

Však Bůh sám přísahal! V Písmě sv. totiž čteme: „Přisahal Hospodin... ty jsi knězem na věky (Ž. 104, 4).“ Přisahal dále Kristus Pán: Stál před soudem velekněze Kaifáše, a ten se ho otázel: „Zaklínám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boží?“ Ježíš pak mu odpověděl: „Ty jsi řekl.“ (Mat. 26, 64). On tedy odpovídal pod přísahou a tím také přísahu schvaloval. A sv. Pavel v epištole k Filipp. (1, 8) píše: *S vědek jest mi zajiště Bůh*. Přisahal tedy i on. Proč by tu nemělo býti dovoleno přísahati i nám?

3. Kdy je dovolena? — Pod třemi podmínkami. Stanoví je sám Duch sv., an skrze proroka Jeremiáše (4, 2) dí: Přisahati budeš dle pravdy, práva a spravedlnosti.

a) První podmínkou dovolené přísahy tedy je pravda. Boha volati za svědka máme jen tehdy, když mluvíme pravdu a jsme si jí úplně jisti. Ale dnešní lidé? Tu přísahá jeden a neví ani, co přísahá. Druhý zná věc jenom z polovice. Třetí ji ani znáti nechce. Příbuzní mu domlouvají: Přece nás nepřivedeš do žaláře! A on dbá více jich, než Boha. Tam jeden zvedá ruku k nebi a Boha se dovolává, aby nebyl nucen zaplatiti dluh, který má, tam opět druhý, aby nebyl trestán: soud lidský oklamou, ale Boha? Oh, pamatujme, že každá přísaha proti pravdě je přísahou křivou, že je vždycky hříchem smrtelným! Jeť to svrchovanou urážkou Boha, svátosti nekonečné, když se ho dovoláváme, aby potvrdil naši lež a naše podvodné sliby!

Ký tedy div, že lidstvo za všech dob a na všech místech se hrozilo podobného zločinu, a že prorok

Zachariáš (5, 4), pronesl strašlivá slova: „Kletba přijde do domu toho, jenž přísahá skrze jméno mé křivé.“

b) Máme dále přísahati dle práva, t. j. s rozumnou rozvahou a jen ve věci vážné. Bůh nám dovolil volati ho za svědka, poněvadž nám chtěl dáti mocný prostředek k obhájení pravdy a odhalení lži, ale nikdy ne, abychom si s jeho svatým jménem lehkomyslně zahrávali. A přísahati ve věci nepatrné, co je to jiného, než na lehké vážky bráti jeho svrchovanou velebnost? Již zde na zemi jsou nejvyšším soudním dvorům vyhrazeny jen věci nejdůležitější. Nesměli byste se na ně obracet se spory o několik hřelérů. A k Soudci nejvyššímu bychom se již směli obracet s každou maličkostí? Nebylo by to ponížením pro toho Boha, jehožto jméno sami andělé vyslovují s posvátnou bázni a s nezměrnou úctou?

c) Třetí podmínkou dovolené přísahy je spravedlnost: věc totiž, k níž se přísahou zavazujeme má býti dobrá, zákonitá a dovolená. Hřeší tedy, kdo přísahá, že učiní něco zakázaného. Takto hříšně jednali Židé, když se zapřísáhli, že nebudou ani jísti ani píti, dokud nezabijí sv. apoštola Pavla (Sk. ap. 23, 12). A nejednají podobně lidé i dnes? Ten neb onen přijde do kostela, slyší v kázání nějakou výtku a myslí si: to padá na mne. A co tu? Ač si kazatel na něho třeba ani nevzpomněl, již se zapřísahá: Co živ budu, do kostela nevкроčím! Jiný byl uražen a tu přísahá: Jakživ ho nechci viděti! Ať mne hrom zabije, když se mu nepomstím!... Jakže? Bůh hřích svrchovaně nenávidí, a my bychom jej měli volati za svědka, že hřích doopravdy chceme spáchat? Je možná horší potupa pro Pána Boha?

Když pak již někdo na něco nedovoleného přísahal, je povinen svou přísahu splniti? Nikdy ne! Ale žel, že mnozí, kteří svých nejsvětějších slibů neplní, si myslí, že jsou hříšnou přísahou vázáni. A co zla již způsobily takovéto hříšné přísahy! Tanou mi tu obzvláště na mysli přísahy v tajných spolcích. Dá se do nich vlákati neprozřetelný jinoch, přísahá úplnou mlčelivost a poslušnost. Svůdcové mu ukládají, aby zavra-

ždil tu neb onu přední osobnost ve státě. A on — zaslepený! — tak činí, a uvaluje do neštěstí sebe, své rodiče a třebaš celý stát.

4. Jak přísahy užívat? — Jsme-li povinni přísahy použít, činme tak vždy s hlubokou úctou k svatému jménu Božímu. Slyšme, co tu dí Pán náš Ježíš Kristus: „Já pravím vám, abyste nepřisahali vůbec; budiž řeč vaše: „ano, ano“; „ne, ne“; co nad to jest, ze zlého jest (Mat. 5, 37).“ Těmito slovy nám chce říci, že máme býti tak pravdomluvní, abychom nikdy ani nejmenší lži z úst nevypustili, aby nám každý řádný člověk mohl uvěřiti na slovo, a aby volání Boha za svědka vůbec nebylo zapotřebí. A komu by tu netanuly na mysli v této věci staré zlaté doby? V našich českých chaloupkách si věřivali lidé na pouhé slovo, stačilo podání ruky... Že dnes je jinak, že ani kolkované úpisy nezaručují jistoty, že nelze věřiti takřka nikomu, je jedním ze smutných úkazů, které přivodil žalostný úpadek víry. Proto navykněme aspoň my ústa svá na pravdu tak, aby naše pouhé „ano“ nebo „ne“ dostačilo na ujištění o upřímnosti našich slov. Tak budeme věrnými učedníky Boha pravdy a dědici jeho věčných zaslíbení.

XXVIII.

Slib.

V Písmě svatém čteme následující událost: Anna, manželka Elkanova, žila již řadu let v manželství, ale neměla dosud žádného dítěte, což u Židů bylo pokládáno za trest Boží a pro ženu za hanbu. I šla do Silo a tam před stánkem Hospodinovým modlila se takto: „Hospodine zástupů, rozpomeň-li se na mne a dáš-li mi chlapečka: dám jej, aby ti sloužil po všechny dny života svého (1 Král. 1, 11).“ Z těchto slov a z celého chování jejího je patrné, že Anna učinila Bohu slib. Je pak možno, že i mezi vámi, drazí moji, jsou takoví, kteří nějakým slibem se zavázali Bohu.

Nebude tedy zbytečno, když se dnes poučíme 1. co jest slib; 2. kolikerého je druhu; 3. o jeho užitečnosti; 4. o jeho závaznosti.

1. Co jest slib? — Na tuto otázku katechismus odpovídá: Slib je dobrovolná, Bohu učiněná přípověď, kterou se člověk pode hříchem zavazuje, že vykoná něco Bohu milého. — Slib je tedy přípověď, při níž Bohu říkáme: Bože, slibuji ti, že vykonám ten a ten dobrý skutek. Pouhé předsevzetí není ještě slibem. Když si na příklad umíníme, že každodenně půjdeme na mši sv., pokud nám v tom pilná práce nebude překážeti, je to jen dobré předsevzetí: Když je splníme, je dobře, když ho nesplníme, neučiníme nic zlého. — Slib je přípověď, kterou můžeme učiniti jedině Bohu. Když slyšíme, že někdo Panně Marii neb některému svatému něco slíbil, je tomu třeba rozuměti tak, že onen slib učinil Bohu, kdežto onoho světce pouze žádal o přimluvu, aby Bůh jeho žádost tím ochotněji splnil. Je tu tomu tak, jako u kostelů, oltářů, zasvěcených Marii Panně a svatým. Víme totiž dobře, že chrám, oltář patří jedině Bohu, ale víme rovněž, že úcta, prokázaná svatým, se vztahuje na Boha. — Slib je dobrovolná přípověď. Nikdo nemůže býti nucen činiti slib. Když na příklad matka, mající nemocného syna, slíbí, jestliže syn se uzdraví, že spolu vykonají pout na nějaké posvátné místo, syn, i když se uzdraví, tím slibem vázán není, poněvadž ho sám neučinil. Byl by nejvýše povinen pout vykonati z lásky k matce, ale ne pro slib. — Smíme pouze slíbiti, že vykonáme něco Bohu milého. Kdyby tedy někdo se zavázal, že dá na mši sv., jestliže jeho nepřítele potká nějaké neštěstí, nebyl by to žádný slib, ale urážka Boha. — Obyčejně Bohu slibujeme, že vykonáme něco dobrého, k čemu jinak nejsme povinni, na příklad že dáme dar na stavbu kostela, pořízení zvonů... Ale můžeme slíbiti i něco, k čemu již zavázání jsme, na příklad, že budeme světití neděli, každoročně se zpovídati... Kdo však tu slibu nedostojí, hřeší dvojnásobně.

2. Druhy slibu. — Rozeznáváme

a) slib věčný, který činíme beze vší podmínky; na příklad slibuji, že dám dar na nějaký dobrý účel. Tu i pozůstali jsou povinni takovéto sliby vyplnit.

b) slib podmíněný je sloučen s nějakou podmínkou a váže teprve tehdy, když stanovená podmínka se uskuteční. Tak kolem roku 500., za doby hladu, povstaly Křížové dni následkem slibu sv. Mamerta, biskupa ve Vienně. Rovněž tak kolem roku 600., kdy v Římě zuřil mor, vznikl průvod na sv. Marka následkem slibu papeže Řehoře Velikého. Až podnes lidé v těžké nemoci, neb v neštěstí slibují, že vykonají pout na některé posvátné místo, že dají dar kostelu, jak to tam záslibné tabulky a takto pořízená kostelní roucha dosvědčují.

c) Slib trestný, jímž za nějaký hřích, když bychom se ho v budoucnosti dopustili, si ukládáme nějakou přesně stanovenou pokutu, na příklad: kdykoli se prohřeším klením, pomodlím se růženec.

d) Sliby slavné, které za zvláštních obřadů se skládají při svěcení na kněze, neb při řeholní professi v rádech církevně schválených.

e) Sliby jednoduché, které se nedějí způsobem předepsaným pro sliby slavné.

3. Užitečnost slibu. — Slib, učiněný za náležitých podmínek, je úkonem náboženským a přináší našim dobrým skutkům větší stupeň záslužnosti před Bohem.

Jestliže jsou svatí, kteří uvedli ve skutek nejkrásnější a nejužitečnější díla ve prospěch trpících, jestliže nám sami na sobě podali nejkrásnější vzory ctností, není to proto, že se obzvláštním způsobem zasvětili Bohu, složivše mu sliby ustavičné chudoby, čistoty a poslušnosti? Slibem chudoby se připravili o všechn svůj majetek, ba zřekli se docela možnosti získati si nový. Slibem čistoty učinili ze svého těla oběť živou, čistou a svatou, kterou každodenně přinášejí Bohu na oltáři svého srdce. Slibem poslušnosti obětovali Bohu to, co člověk má nejdražšího: svou vůli, svobodu.

Dnešní svět sice vznešenosti těchto řeholních slibů nechápe, pokládá je za šilenství, výstřednost, za bezpráví, páchané na důstojnosti lidské. On nechápe, že tyto tři sliby chudoby, čistoty a poslušnosti jsou nejčistším, nejvznešenějším, nejdokonalejším výrazem křesťanství. On nechápe, že zbožný řeholník kráčí ve slépějích Ježíše Krista a, pokud jen možno, nejbliže za ním; že je učedníkem, který osvědčuje skutkem slova Ježíše Krista: „Chceš-li dokonalý býtí, jdi, prodej, co máš a dej chudým, a budeš mítí poklad v nebi; a pojď a následuj mne (Mat. 19, 21).“ „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sám sebe a vezmi kříž svůj a následuj mne (Mat. 16, 24).“

Jestliže v tom všichni nemohou následovati řeholníků, aspoň všichni se jim mají podívatí a je chovati v úctě jako plnitele i toho, co Kristus Pán pouze radil.

4. **Z á v a z n o s t s l i b ů.** — Kdo učinil slib, je pod hříchem vázán jej plniti. „Když učiníš Hospodinu, Bohu svému, slib, nebudeš otáletí, abys jej splnil (Dt. 23, 21).“ Všim právem bychom se obávali, že ztratíme všechnu úctu, kdybychom někomu něco upřímně slibili a pak to nesplnili. Oč tedy více máme státi pevně ve slově, které jsme dali Bohu! „Mnohem lépe jest neslibovati, než po slibu, co připověděno, nesplniti (Kaz. 5, 4).“ Podvodný dlužník, který v daném slově nestojí, může býti soudně donucen k placení; a kdo se vymyká Bohu, by měl zůstatí bez trestu? Kdo svého slibu neplní, dopouští se buď těžkého, buď lehkého hříchu, dle toho, je-li slíbená věc důležitá neb méně důležitá; dle toho, zavázal-li se pod těžkým neb pouze lehkým hříchem.

Proto každý, kdo chce slib učiniti, má napřed dobře uvážiti, zda je s to, aby svůj slib zachovával. Proto nikdo nemá činiti slibu hned na celý život, nýbrž s počátku jen na nějaký krátký čas a teprve později jej může prodloužiti. Sv. František Sal. složil slib, že až do konce svého života se bude denně modliti růženec, ale často toho želel, že tento slib tak ukvapeně učinil. Z téže příčiny nařizuje Církev, by ten,

kdo míní složit sliby řeholní, dříve celý rok žil v noviciátě. V té době je povinen uvažovati, má-li povolání ke stavu řeholnímu čili nic.

Když pak by se stalo, že jste slib učinili, ale později ho rozhodně plnit nemohli, poradte se se zpovědníkem, a on potřebné již zařídí. Jinak však vám volám se Žalmistou Páně: Čiňte a plňte sliby Pánu (Ž. 75, 12), a hojná bude za to odplata vaše v nebesích.

XXIX.

Úcta k jménu Božímu.

Druhé přikázání Boží „Nevezmeš jména Božího nadarmo!“ sestává ze dvou částí. V první se zakazuje toto přesvaté jméno zneužívati, což se děje lehkomyslným jeho vyslovováním, klením, rouháním, křivou přísahou a neplněním Bohu učiněných slibů. Ve druhé části se přikazuje, abychom jméno Boží světili. A jak to máme činiti? Máme je 1. ctíti; 2. velebiti; 3. vzývati.

1. Ctíti — což znamená vždy, je vyslovati s velikou úctou. Když pak je slyšíme vyslovovati od jiných, máme při tom rovněž býti naplněni úctou. Jako hodný syn mluví vždy jen uctivě o svém dobrém otci, a, když o něm pěkně mluví jiní a ho chválí, se raduje; když pak ho tupí, je nad tím pln bolu a nevole: tak tím spíše má činiti opravdový křesťan, když běží o jeho nejlepšího Otce nebeského. Pán náš Ježíš Kristus vložil do své modlitby „Otčenáše“ prosbu „Posvěť se jméno tvé!“ právě z toho důvodu, abychom na svou povinnost chovati jméno Boží v úctě často byli upamatováváni.

Slavný hvězdář Newton, jenž z pozorování hvězd poznal neskonalou velebnost Boží, byl naplněn tak velikou úctou před jeho jménem, že vždy obnažil a sklonil hlavu, kdykoli je slyšel vysloviti. Toto jméno mu totiž přivádělo na mysl všemohoucnost, moudrost, dobrotivost a všechny ostatní vlastnosti Boží. A tak tomu

má býti i u nás. Proto zbožní křesťané sklánějí hlavu, kdykoli v modlitbě vysloví jméno Ježíš; rovněž tak činí kněz při modlitbách mešních.

Jak krásně zní z úst katolického křesťana, obzvláště z úst dítek, pozdrav, jenž je zároveň vyznáním naší svaté víry, „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ Protestantský básník Klopstock býval vždy hluboce dojat, kdykoli mezi katolíky slyšel tento pozdrav. Tím však nepravím, že byste takto měli zdraviti kde koho. Lidem protináboženským byste tím jen zavdávali příležitost k rouhání. Nikdy však neužívejte směšných způsobů pozdravu, nechtějte tu býti pohany, ale zdravte: „Zdať Bůh!“, „Pozdrav Bůh“, „s Bohem!“ ... I když jinému budete přát „Dobré jitro“, „Dobrý večer“, dodejte k tomu aspoň v duchu „Dej ti Pán Bůh!“ Bude to rozhodně lepší, než abyste při pozdravu sice vyslovovali jméno Boží, ale bezmyšlenkovitě a lehkomyšlně.

2. Velebiti. — Máme tak činiti ustavičně. Vzorem nám tu má býti prorok David, jenž děl: Velebit chci Pána každého času (Ž. 33, 2).

a) Máme tak činiti, když se nám daří dobře: když zdraví naše kvete, majetek náš vzrůstá, když v domácnostech našich panuje blaho, mír a spokojenost. Máme tu býti pamětlivi, že všechno toto požehnání pochází od Boha. Tak činil Žalmista Páně, an volal: Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co prokázal mi (Ž. 115, 12)? Tři mládenci v peci ohnivé, když je v ní Bůh uchránil před smrtí, jali se mu pěti velebný chvalozpěv. Tobíáš, když opět nabyl zraku, ihned chválil Boha. Vzpomeňme si tu i na Marii Pannu, která, když se stala Matkou Boží, nadšeně pěla svůj chvalozpěv: „Velebí duše má Hospodina“. Podobně po každém dobrodiní, kterého se nám dostane, řekjeme i my: „Bohu díky!“ neb „Sláva Otci i Synu i Duchu sv.“ Tato vděčnost nám přivodí další milosti s nebes, kdežto nevděk by jim učinil přítrž.

b) Máme velebiti Pána i v protivenstvích, neštěstích, utrapách a strastech: Vzývej mne v den, kdy budeš soužen, já tě vytrhnu, a ty mne oslavuj, volá opět Žalmista Páně (49, 15). Tak činil

zbožný Job: Když přišel o všechnen svůj majetek a všechny děti své, zvolal: „Hospodin dal a Hospodin vzal, jak se mu líbilo, tak se stalo, buď jméno Hospodinovo žehnáno (Job 1, 21)!“ Oh, dí sv. František Saleský, jedno „Bohu díky!“ v protivenstvích, souženích a nenadálém neštěstí platí více, než všechna „Te Deum“ ve zdaru a štěstí! — Jak dojemno je slyšeti nemocného, jenž ve svých bolestech velebí Otce nebeského a volá se sv. Augustinem: „Zde, ó Pane, pal, zde řež, zde mne nešetři, jen když mne ušetříš na věčnosti!“ — Jak krásné je viděti bývalého boháče, který přišel na mizinu a trpí hlad, ale přece opakuje slova Jobova: „Bud jméno Hospodinovo žehnáno!“

3. V zývati. — Chválil jsem a vzýval Hospodina, a tak nepřítel svých byl jsem zbaven (Ž. 17, 4), volal David. Bůh pak skrze téhož proroka o člověku dí: Vzývá mne, i slyším ho; jsem při něm v tísní, vytrhuji ho a oslavuji (Ž. 90, 15). Vzývejme tedy často, ve všech okolnostech svého života, dobrých i zlých, jméno Boží, t. j. jeho všemohoucnost, moudrost, milosrdenství a dobrotivost; vzývejme jména Ježíš a Maria. Jak velikou útěchu, pomoc a posilu nám to přinese! Místo aby-chom spoléhali na ochranu a pomoc lidskou a pak vyšli s prázdnýma rukama, vzývejme s důvěrou Pána. Získáme si tak u něho hojně zásluh a dojdeme jeho požehnání i ve věcech pozemských.

Vzývejme tato přesvatá jména obzvláště v hodině smrti. V nemocnici ve městě Bonnu na Rýně měl býti nemocnému vyříznut jazyk; dostal do něho rakovinu, a nebylo jiného prostředku k záchraně jeho života. Lékaři se hotovili k operaci, když tu primář, jat jsa k ubožáku soucitěm, mu laskavě děl: Za několik minut vás budeme operovati, a pak nebudete již moci mluvit. Máte-li tedy něco důležitého říci, učiňte tak. Mluvíte naposled. — Nemocný se na chvilku zamyslíl a pak mocným hlasem děl: „Budiž jméno Páně pochváleno!“ Lékaři byli tímto zvoláním dojati až k slzám. — I my prosme o milost, aby poslední slovo naše před smrtí bylo: Ježíš! Jak krásné jest viděti křesťana,

kterak umírá a při tom pronáší toto přesladké jméno! On následuje svého Vykupitele, jenž na kříži vydechl duši, vzýváje svaté jméno svého nebeského Otce. On následuje sv. Štěpána, jenž, když byl kamenován, pozvedl oči své k nebesům a se modlil: „Pane Ježíši, přijmi ducha mého (Sk. ap. 7, 59)!“

Drazi moji! Čím více vzrůstá počet těch, kteří jména Božího nectí, neb, což je mnohem horší, je klením a rouháním zneuctívají, tím více opět my se máme vynasnažovati tyto urážky napravit: máme vroucně ctíti, velebiti a vzývati svaté jméno Boží. Tak, jakýmsi způsobem, Boha pohneme, aby těmto nevďěčným spolubratřím našim odpustil. Sami pak dosáhneme od něho tisíce a tisíce milostí a požehnání, z nichž poslední bude, že jednoho dne přijdeme do nebe, kde s anděly a svatými budeme Bohu pěti chvály věčné a velebiti jeho dobrotivost a milosrdenství: O milostech Páně věčně chci zpívat (Ž. 88, 2).

XXX.

Pomni, abys den sváteční světil.

(Část negativní.)

Mezi přikázáními Božími je jedno, na jehožto plnění závisí plnění všech přikázání jeho ostatních. Je jím přikázání třetí: Pomni, abys den sváteční světil. Nepotřebuji vysvětlovati, že tímto dnem svátečním v Novém zákoně je neděle, protože ji Kristus Pán za den sváteční povznesl tím, že v neděli vstal z mrtvých a seslal Ducha sv. To je vám známo. Obracím spíše pozornost vaši na slůvko: Pomni... Když někomu chceme něco důležitého, co nám velice na srdci leží, sdělit, používáme k tomu zvláštních, vroucích slov. A podobně také Bůh. Co neučinil při žádném z ostatních přikázání, činí při přikázání třetím a volá: Pomni! jakoby říci chtěl: Přikázání, která ti dávám, jsou tato, ale pamatuj, že obzvláště mi leží na srdci svěcení

neděle. A proč to? Poněvadž obzvláště v něm projevil svou lásku k nám a do něho vložil hojnost svého požehnání pro čas i pro věčnost, a to 1. pro jednotlivce; 2. pro rodiny; 3. pro celou společnost lidskou.

1. Pro jednotlivce. — Bůh nám třetím svým přikázáním zakazuje ve dny sváteční veškeru práci služebnou, tedy práci rolnickou, řemeslnickou, nádenickou; práci v obchodech a úřadovnách, zkrátka veškeru práci namáhavou a vysilující. A není to dobře tak? Tělo naše není ze železa, ono je pouze z masa a kostí, a ty práce vysiluje a ničí. Vidíme to jasně na lidech, pracujících u strojů v továrnách. Stroj letí, a dělník je nucen pracovat s ním zároveň a nemůže si popřát ani chvilky oddechu. Proto hleďte mezi nimi lidi vpravdě zdravím kvetoucí... Najdete jich málo. K práci sice stvořil Bůh člověka, ale odpočinek od práce je pro něho právě tak nutný, jako chléb vezdejší. To dobře věděl náš nejvyšší moudrý Bůh, a proto z lásky k nám nařídil: Šest dní budeš pracovat, sedmého dne však nebudeš konat žádné práce (Ex. 20, 9)!

Pouze k našemu dobru Bůh tento příkaz dal, ale co je dnes těch, kteří proti němu mají námitky, steré!

a) Jedni volají: „Ale mnohdy není možno, abychom od práce úplně odpočinuli: Jsou věci, které je nutno vykonat i v neděli!“ — Na to odpovídám: Ví to rovněž i Bůh, a on není tak velice přísný, aby od svého přikázání nepřipustil nějaké výjimky. I on dovoluje pracovat ve dny sváteční, když běží o jeho větší čest a slávu, jako na příklad stavěti a zdobiti oltáře na Boží tělo. I on dovoluje pracovat, když běží o skutek lásky k bližnímu: Proto nehřeší žena, která by mimo služby Boží za chudou a nemocnou sousedku v neděli v jejím příbytku úklid učinila a pod. Bůh nepokládá za hřích, když by matka, která je celý týden do práce zapřažena, v neděli odpoledne dítčám prádlo vyspravila; když by někdo za hrozící bouře trochu suchého sena do stodoly odvezl. Bůh nezakazuje v den sváteční nutnou práci v plynárnách, elektrárnách, opravu

strženého mostu a jiné výmínečné práce v případech takových, kdy by jinak veliká škoda vzešla společnosti lidské. Dáť on nám své třetí přikázání pro naše blaho, a ne pro naši škodu!

b) Jiní namítají: „Když je v neděli třeba jísti, je tu třeba i pracovati!“ — Že máme i ve dny sváteční chleba zapotřebí, věděl Bůh také, když na své třetí přikázání dával. A přece tak učinil! Proč? Protože rovněž věděl, že ten, kdo bude svědomitě pracovati po šest dní, si vydělá tolik, aby měl co jísti v neděli bez práce. Naši předkové světili neděli svědomitě, a přece byli živi! Vizte, jak se v Anglii, Americe, neděle přísně světi: A není tam blahobyť mnohem větší, než u nás? Ostatně pracují ti, kteří pracují v neděli, po celých 365 dní v roce? Nepopřejí si snad odpočinku nikdy? „Světí“ opět pondělí, úterý...

c) „Ale my bychom mnoho ztratili, kdybychom ve dny sváteční práci zastavili!“ volají opět zaměstnavatelé ve velkých závodech. — O zisk jim běží, a proto jsou ukrutnější ke svým dělníkům, než byli pohané ke svým otrokům. Oni měli otroky za dělné stroje, ale při tom hleděli, aby tyto živé stroje mohly pracovati co nejdéle: Proto jich rozumně šetřili. Něco takového však neznají někteří zaměstnavatelé dnešní. Pokud jsou jejich dělníci zdraví, nechť pracují! Když onemocní, pošlou je do nemocnice a propustí. Tak jednají s těmi, kteří pro ně pracují!

A nenamítejte mi tu nikterak, ó páni zaměstnavatelé: My je za jejich zvláštní práci také zvláště platíme. Není to pro vás žádnou omluvou, poněvadž jim tím neskonale více berete. Vy jim berete Boha, náboženství! A jak to zodpovíte, když vaši dělníci, vaši čeledínové, vaše služby Boha ani jednou za rok v kostele nenavštíví, ani jednu mši sv. neslyší?

Že o to nestojí? Ale kdo je tomu naučil? Vy sami jste jim v tom předcházeli špatným příkladem! Však kletba tohoto vašeho jednání na vás již dopadá! Slychám z vašich vlastních úst nářek: Takové nouze o spolehlivého dělníka, jako nyní, nebylo ještě nikdy! Dříve se říkalo: Či chléb jídáš, toho píseň zpívej! Dnes

to neplatí. Dnes zaměstnáváte lidi, kteří potají proti vám pěstěmi hrozí a zradu kují. A čím to vina? Hlavně vaše, kteří jste je naučili znesvěcovati den Páně.

2. Pro rodiny. — Neděle má býti dnem rodiny. Tu má člověk vědět i cítit, že přináležejí Bohu a svým domácím. Žena, děti mnohdy po celý týden manžela a otce takřka ani nespátří. A jestliže ho spatří, bývá to jen tak z polovice. Jeho zaměstnání jej zaneprázdnňuje od rána do noci. Ale v neděli, když svlékne svůj pracovní šat a s ním všední myšlenky, tu nechť jeho děti cítí: Dnes patří otec nám. Otec se tak posílí k nové radostné práci v nastávajícím týdnu. A to právě chtěl Bůh, když volal: Pomni, abys den sváteční světil.

Než dnes tomu lidé nechtějí rozumět. I když od práce služebné odpočinou, k čemu neděle používají? Ne, aby se věnovali Bohu a rodině, ale aby spěchali do hostinců, po zábavách, a tam vyhazovali peníze, kterých by bylo pro domácnost tak velice třeba. Ale kde se má potom vzít stará kázeň, kde štěstí a pokoj v rodinách? kde síla a odevzdanost v neštěstích? Bývaly i dříve nešťastné rodiny. Nejsem z těch, kteří vychvalují minulost na úkor přítomnosti. Ale jisto je, že tolik zničeného rodinného štěstí, tolik neposlušnosti a neúcty k rodičům, tolik chladnosti a odcizenosti v rodinách jako za naší doby, kdy je v módě znesvěcovati neděli, nebylo nikdy.

3. Pro společnost lidskou. — Mezi lidmi na zemi je a bude různost v postavení. A tu zámožnost jedněch, mnohdy spojená s pýchou, budí zlou krev u druhých. Palác s pohrdáním patří na chatrč, a ta opět závidí paláci. V sousedství milionářově žijí sta dělníků, kteří stěží vydělají na chléb pro své rodiny. Bohatá dáma, letící ve svém automobilu, pohází prachem a blátem ty, které cestou potká. Volá se po rovnosti, ale kde ji nalézt? Na jediném místě: V domě Božím, v den sváteční. Tam bohatý sedí vedle chudého, zaměstnavatel vedle služebníka, tam všichni vzývají Boha touž sladkou modlitbou: „Otče náš, jenž jsi na nebesích“. Tam Ukřižovaný má pro všechny něžný

a soucítňý pohled. Tam kněz pozdravuje všechny vřelým oslovením: „Moji bratři“ a tak odstraňuje zdi, které vznešené a nízké od sebe dělí. Tam hlásá, že každý má býti spokojen v postavení, jež mu Bůh vykázal; že člověk je k práci stvořen, a že práce rozumem je neméně namáhavá, než rukama; že cena člověka se neměří bohatstvím, ale ctností; že cílem našim je Bůh, jenž nás očekává, aby nás po životě, stráveném v práci a útrapách, korunoval slávou a nesmrtelností.

Oh, učiňte, aby lidstvo náležitě světilo neděli, a rozluštěte tak tři čtvrtiny otázky sociální, která společností lidskou zmítá!

Draží moji! Z nezměrné lásky k jednotlivcům, rodinám, veškerému lidstvu dal Bůh své přikázání: Pomni, abys den sváteční světil. Plňme je svědomitě. Pamatujme, že ti, kteří neděle nesvětili zde na zemi, nebudou jí míti ani na věčnosti!

XXXI.

Sváteční neděle.

(Část pozitivní.)

Žalmista Páně dí: Jak je dobrý Bůh těm, kteří jsou čistého srdce (Ž. 72, 1)! Pravdivost těchto slov vidíme zcela jasně na jeho přikázání třetím: „Pomni, abys den sváteční světil!“ Blaho našeho těla, jeho sílu, zdraví, statné stáří měl Bůh na mysli, když nám je dával a poroučel, abychom v neděli od práce služebné odpočinuli. Ale mnohem větší měrou mu při tom leželo na srdci blaho našich duší: jejich posvěcení. A jak na tomto posvěcování duší svých v den sváteční máme pracovati? 1. Slyšením mše sv.; 2. slyšením kázání; 3. přijímáním sv. svátostí; 4. konáním skutků milosrdenství.

1. Mše sv. — Ano, ve dny sváteční je přísnou naší povinností slyšeti mši sv. A je to k našemu velikému prospěchu. Jeť úkolem našim zde na zemi Boha chváliti, jemu děkovati, jej prositi za dobrodiní a milosti, zvláště pak za odpuštění hříchů. Než my sami

ze sebe na vyplnění této povinnosti nejsme s to učiniti takřka nic. A tu Bůh, ve své dobrotivosti, nám dal oběť mše sv., v níž Ježíš Kristus tuto povinnost plní za nás a za všechny ty, kteří na ní jsou přítomni.

Jak tedy nevděční, jak krutí jsou sami proti sobě, proti svým podřízeným ti, kteří aspoň ve dny sváteční na mši sv. nejdou, jiným pak neposkytnou příležitost ji slyšeti! Nešťastní! Ježíš Kristus při mši sv. sestupuje s nebes na zem, aby nám odtamtud přinesl vše dobré pro tělo a pro duši, ale mnozí nedbají. A pak si stěžují, že mají své kříže, nemoci, soužení... Jaká zaslepenost! Jestliže pak někdy na mši sv. přece jdou, slyší ji jenom zpola, s hlavou vztyčenou a s touhou býti co nejdříve z kostela...

Co byste řekli o synu neb člověku štedře obdarováném, kterého by otec neb dobrodinec pozval, aby v týdně půl hodinky strávil v jeho společnosti, a on by pod různými záminkami tak učiniti odmítl? Kým div, když by onen otec neb dobrodinec, jsouce rozhořčen nad takovýmto nevděkem, s nevolí se od něho odvrátil? A měl by Bůh jednati jinak, když ani v neděli nedbáme na chvíli ho navštívit, an se za nás při mši sv. na oltáři obětuje a k té oběti nás zve? A Bůh je náš nejlepší Otec a náš největší dobrodinec!

Zanedbati mši sv., bez náležitého důvodu, je hřích těžký. A žel, co je těch, kteří právě tu kupí smrtelný hřích na hřích až do své smrti... a pak se zatracují na celou věčnost! — Je sice pravda, že jsou důvody, které nás od přítomnosti na mši sv. omlouvají, jako na příklad nemoc, nepohoda, péče o malé děti... Ale jinak máme neděli světití slyšením mše sv.!

2. K á z á n í. — Církev sv. a naše duchovní potřeby, ve dny sváteční od nás žádají ještě něco více: slyšeti výklad evangelia a katechismu. Člověk nežije toliko chlebem, ale má zapotřebí i pokrmu duchovního, přiměřeného božskému jeho původu a vznešenému určení. Slovo Boží, slyšené v kostele, od kněze, jenž v něm mluví mocí svého úřadu, je spojeno se zvláštní milostí, jež osvěcuje rozum, hýbá duši a nás pobádá, abychom se stali lepšími. Co je těch, i velmi učených,

kteří za své obrácení a svou svatost děkují kázání! Při slyšení kázání sv. Ambrože se Augustin rozhodl učiniti konec svému hříšnému životu a pracovati na své křesťanské dokonalosti. Podobně sv. Kamilu z Lellis a sv. Janu z Boha bylo slyšení kázání popudem k životu lepšímu a svatému.

Vim, že někteří, pyšní na svou domnělou učinnost, mají za to, že pro ně kázání není. Ale — jako kněz to pravím otevřeně — oni v náboženské nevědomosti přímo tonou! My všichni, všichni bez výjimky, máme zapotřebí slova Božího, poněvadž všem nám je třeba těch pravd, jež Písmo sv. nazývá Chlebem duchovním. Muži i ženy, dospělí i dívky, měšťané i venkované, páni i služebníci, bohatí i chudí, učení i neučení, kněží i laici, všichni jsme syny Církve, a proto všichni jsme povinni choditi do její školy!

Kéž by křesťané tuto velikou pravdu pochopili! Pak ve dny sváteční naše kostely by byly přeplněny nejen při mši sv., ale i při odpoledních pobožnostech. Pouze katechetickým vyučováním lze zasít do duší plodné símě života křesťanského, na který obzvláště dnešní pokolení je tak velice chudé. Pouze touto cestou lze uskutečniti mravní obrození lidu a obnovení všeho v Ježíši Kristu.

3. Přijímání sv. svátostí. — Kdo chce býti dobrým křesťanem, musí žíti ve stavu posvěcující milosti Boží. Abychom pak si tuto vyzískali a ji uchovali, k tomu mocným prostředkem je přijímání sv. svátostí. A kněží obzvláště ve dny sváteční zasedají ve zpovědnici, aby ve jménu Božím přijímali ubohé hříšníky. Obzvláště v tyto dny Ježíš Kristus ze svatostánku na oltáři, ozářeném svícemi a ozdobeném květinami, nám volá: Pojdte ke mně všichni, a já vás občerstvím (Mat. 11, 28).

Ve svatostánku je on dobrovolným vězněm, aby nám otevíral poklady svých vědomostí, udílel rady ze své moudrosti, podával důkazy své nezměrné lásky k nám. Než, aby tak činiti mohl, je třeba, abychom obzvláště v neděli přistupovali k jeho stolu: tu obzvláště chce býti našim hostem, našim pokrmem, na-

ším vším... Blaze tomu křesťanu, který ve dny sváteční se spojuje s Ježíšem ve sv. přijímání!

4. Skutky milosrdenství. — Neděli je konečně třeba světití prokazováním lásky k bližnímu. „Nábožnost čistá a neposkvrněná před Bohem jest tato: Navštěvovati vdovy a sirotky v soužení jejich a zachovati se neposkvrněným od tohoto světa (Jak. 1, 27.)“ Skutky křesťanského milosrdenství jsou drahocennými oběťmi, které přinášíme Pánu, a jimiž si vyzískáváme jeho nejvznešenější milosti a požehnání. Když člověk koná skutky milosrdenství, si připomíná, že všichni jsme dítkami velikého Otce, jenž jest v nebesích. Křesťan tu přemáhá všechnen svůj odpor i proti nejubožejšímu bližnímu. Ať již ve společnosti lidské zaujímá postavení jakékoli, patří okem laskavým a uctivým jak na ty, kteří stojí výše než on, tak na ty, kteří mají jsou podřízeni. A k prokazování těchto skutků má obzvláštní příležitost ve dny sváteční!

Drazí moji! Vložil jsem vám na srdce čtyři hlavní povinnosti, které máte plnit ve dny sváteční: slyšeti mši sv., kázání, přijímatí sv. svátosti, konati skutky milosrdenství. Tím však nikterak nechci tvrditi, že v tyto dny jsou vám zakázány i všechny nevinné zábavy, slušné rozhovory. Vždyť sám Žalmista Páně nás napomíná: Služte Hospodinu s veselím (Ž. 99, 2)! Ale při tom nezapomínejme, že zde na zemi jsme pouze poutníky do království nebeského; ubohými vydědenci, hledajícími svou pravou; že nynější život náš je prudkým bojem proti nepřítelům naší spásy, a že den sváteční je dnem příměří, v němž máme k dalšímu boji osvěžití své síly. Jestliže zbožnost mezi námi tak velice ochabla, je to tím, že neděle není svěcena dle vůle Boží. Jak blahá změna by nastala v soukromých i veřejných mravech ve vlasti naší, kdyby příkázání: „Pomni, abys den sváteční světil“, bylo náležitě plněno! Oh, usilujme o to sami u sebe i u jiných: rodiče nechť k tomu vedou své dítky, páni své služebníky, zaměstnavatelé své dělníky, a pak hojně požehnání Boží oblaží již i vezdejší život náš pozemský!

Povinnosti dítek k rodičům.

Když nám Bůh v prvních třech svých přikázáních vložil na srdce povinnosti, které máme k němu, přikazuje dále: Cti otce svého i matku svou! Po Bohu tedy ihned rodiče; po povinnostech lidí k Bohu, otci nebeskému, povinnosti dítek k otci pozemskému. Jak důležité je v očích Božích toto přikázání, plyne jednak ze zvláštního zaslíbení: abys dlouho žil byl a dobře ti bylo na zemi, jednak z četných hrozeb v Písmě sv. kletbou a neštěstím i v životě pozemském těm dítkám, které by je přestupovaly. Hlavně čtyři povinnosti ukládá dítkám toto přikázání: 1. lásku; 2. úctu; 3. poslušnost; 4. podporu.

1. **Láska.** — Dítky mají rodičům vše dobré přát, svým chováním jim působiti radost a o to, aby jim dobře bylo, ze všech sil svých se vynasnažovati. Takovouto lásku jim ukládá

a) **vrozený cit.** — Sv. Ambrož vypravuje o čápech: Když věkem síly jejich ochabnou, peří jim vy-padává, takže nemohou létat a potravu si vyhledati, tu mláďata jejich je obklopují, křídly svými je zahřívají a potřebný pokrm jim přinášejí. Když pak již takto jedná nemá tvář, kterak by neměl tím spíše podobně činiti člověk?

b) **vděčnost.** — Rodiče, ó dítky, jsou po Bohu největšími vašimi dobrodinci. Spočítejte, můžete-li, co dobrodiní jste od rodičů svých přijali. Považte, co se pro vás nastarali, napracovali, nastrodali, co lásky se vám naprokazovali! A nemá láska budití opět lásku? Nebyl by syn, který by otce a matky nemiloval, synem zrůdným? A přece, jak i pohané nejedny dítky v této lásce zahanbují! Když Řekové dobyli města Troje a hotovili se je zapáliti, dovolili, aby si každý Trojan na bedrech odtamtud odnesl, co má nejdražšího. Sotvaže o tom zvěděl muž, jménem Eneáš, vzal na ramena sošky bůžků, které ho rodiče naučili ctíti. Tato zbožnost dojala Řeky tak, že mu dovolili, aby se do

města vrátil znova a odnesl, co tam má ještě drahého. Než jaký byl jejich úžas, když spatřili Eneáše, kterak nese ne zlato a stříbro, ale otce Anchisa, který pro stáří již nemohl choditi. Na odměnu za jeho úctu k bohům a lásku k rodičům vydali Řekové Eneášovi veškerý jeho majetek.

2. Úcta. — Rodičů, ó dítky, použil Bůh jako nástrojů, aby vám dal život. Po Bohu vám vaši rodičové mají býti předmětem nejsvětějším a nejctihodnějším. Tato úcta má naplňovati vaše srdce a vytryskovati z něho na venek tak, aby sejevila v celém vašem chování k nim. Josef, stav se místokrálem v Egyptě, uvítal svého otce, prostého pastýře, před tváří všeho lidu s velikou okázalostí a úctou. Šalamoun ve vsi slávě své zasedal na trůně. Šla k němu jeho matka Betsabe, a on ihned sestoupil s trůnu, poklonil se jí a posadil ji na trůn vedle sebe. I kdyby rodiče měli své chyby, je třeba jich politovati, za ně se modliti, ale nikdy ne ochabovati v úctě k nim. Kříž, i když je z prostého dřeva, špatně vyřezávaný a zaprášený, je hoden vsi úcty. Máme totiž hleděti na Toho, koho představuje, a ne na nedovednou řezbu a prach, jenž jej pokrývá. Podobně otec váš je stále vaším otcem, vaše matka stále vaší matkou, a vy nemáte hleděti na jejich chyby, ale ctíti je právě tak, jako kdyby jich neměli. Oni se ze svého špatného jednání budou zodpovídati Bohu, vy pak, když je budete ctíti, si získáte tím větší zásluhy před Pánem. Pamatujte, jaký trest stihl Cháma a jeho potomky pro nedostatek úcty k jeho otci Noemovi, a stěžte se!

3. Poslušnost. — Rodiče jsou zástupci Božími. Neposlouchati jich tedy bylo by tolik, jako neposlouchati samého Boha. Duch sv. skrze sv. Pavla přikazuje: Dítky, poslouvejte svých rodičů ve všem, neboť to jest milé Pánu (Kol. 3, 20)! Máte je poslouchati, když jste malí, máte je poslouchati jako jinoši, jako dospělí, dokud budete v jejich domě. I když se stanete samostatnými, máte si jejich upozornění, rad a napomenutí vážiti, poněvadž jsou zkušenější, nežli vy.

A jak poslouchatí rodiče? Pokorně, bez přílišného zkoumání, proč to neb ono poroučejí. Je tu třeba následovati sv. Josefa: Když anděl Páně se mu zjevil ve snách a mu děl: Vezmi dítě a matku jeho a utec ihned do Egypta, co námitek tu mohl činiti! Mohl říci: Anděle Boží, co mi to praviš? utikati v noci, za počasí tak chladného, s dítětem tak útlým...! utikati do země neznámé, modloslužebné, beze všech prostředků k živobytí...! Než Josef se neptá na nic z toho všeho, ale budí ihned matku a Dítě a jde. Tak i vy máte poslouchatí ochotně, ihned po udělení rozkazu, jako by to poručil sám Bůh, stále vždy a všude.

Abyste se, ó děti, k takovéto poslušnosti povzbudily, čtete životopisy svatých. Dočtete se, kterak Isaak poslouchá svého otce Abrahama, i když tento ho svazuje, aby ho obětoval Hospodinu; kterak Josef Eg. se vydává na dalekou a obtížnou cestu, jen aby vyplnil přání otce svého Jakuba, a pohřbil tělesné pozůstatky jeho vedle otců Abrahama a Isaaka. Nejvznešenější pak příklad poslušnosti dal nám Ježíš Kristus, pravý člověk a pravý Bůh. On, jak dí evangelium, byl poslušen sv. Josefa a Marie Panny až do svého třicátého roku: a byl jim poddán.

Toliko tehdy, když by se rodiče zapomněli tak, že by poroučeli něco proti zákonu Božímu, nemají děti uposlechnouti. Bůh je Otcem našim nebeským a jemu jsme povinni poslušností na předním místě.

4. Podpora. — a) V potřebách časných. — Dolehne na rodiče stáří a s ním neschopnost k práci, bolesti, nemoci, různé útrapy. Tu pak je na vás, ó děti, abyste jim spěly na pomoc. Tu vaše láska a povinná vděčnost k nim žádají, abyste jim prokazovali vše dobré, co vám jen možno. Pamatujte, že jim nikdy nesplatíte to, co pro vás učinili. Sv. Rosa Limánská, když její rodiče upadli do chudoby, šla do služby a pracovala dnem i nocí, jen aby neměli nouze. Sv. Culman, když mu zemřel otec, staral se pečlivě o svou staříčkou matku a nestyděl se ani jíti na ulici pro ni žebrať.

b) V potřebách duchovních. — Jestliže, ó dítky, rodiče vaše pro upříližené starosti o věci časné odvykli sloužiti Bohu, máte se za ně modliti, je laskavě upozorniti, aby pamatovali na svou spásu. Když onemocní, máte zdvojnásobiti svou péči o ně a povolati k nim včas kněze, aby se připravili na cestu do věčnosti. Když pak zemrou, vyplňte přesně jejich poslední vůli: zbožné odkazy jejich mají třeba býti náhradou za to, čím jiné na majetku poškodili. Pamatujte na ně dále modlitbou, obětí mše sv., almužnou, získáváním pro ně odpustků!

Sv. Petr Domiánský měl krušné mládí. Matka jeho, jsouc rozmrzelá, že jí k četným dítkám přibyl ještě on, nedala mu ani potřebného pokrmu. Byl by zemřel hladu, kdyby se nad ním nebyla slitovala zbožná sousedka. Když mu rodiče záhy zemřeli, vzal ho starší bratr jako nezbytné břímě do svého domu. Ale byl to bratr necitelný: hrubě mu spílal, najísti mu nedal, v hadrech ho choditi nechal. Tento malý Petr nalezl jednou na pastvě peníz. Tak velikého pokladu posud nikdy neměl v ruce. Přemýšlel chvíli, jak s ním naložiti? Koupiti si pokrm, aby se najedl? oděv, aby se oblékl? Neučinil tak, ale donesl peníz knězi, aby sloužena byla za nebožtíka otce mše sv. Dobrý tento skutek byl mu odměněn tak, že se stal slavným biskupem a kardinálem.

Dítky! Prokazujte rodičům svým lásku, úctu, poslušnost a buďte jim podporou ve všech jejich potřebách! Zasloužíte si tak blaženost věčnou a dlouhý a šťastný život již zde na zemi: Abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.

XXXIII.

Povinnosti rodičů k dítkám.

Není pro rodiče drahocennějšího pokladu na této zemi nad jejich dítky. Poklad tento svěřil jim Bůh, aby nad ním svědomitě bděli, jej pečlivě opatrovali, aby dítky své dobře vychovávali. Bůh jedenkrát na nich

bude žádati přísný počet, jak tomuto velikému úkolu dostáli. Kdyby rodiče na tuto zodpovědnost svou před Bohem pamatovali, chvěli by se úzkostí a plnili povinnosti k dětkám svým se svrchovanou horlivostí. Než žel, co je dnes rodičů takových, kteří nedbají tyto povinnosti své znáti, tím méně je plniti. Které tedy jsou povinnosti jejich k dětkám? Mají je 1. vyučovati; 2. nad nimi bděti; 3. je kárat; 4. jim dávati dobrý příklad.

1. Vyučovati. — Mám tu na mysli vyučování náboženské. Poroučí jim to sám sv. Pavel slovy: Vychovávejte je v kázni Páně (Ef. 6, 4)! Učitelé církevní nazývají rodiče apoštoly a biskupy jejich domácností. Chtějí tím říci, že již v nejtělejší mládí mají dětkám vštěpovati, že jsou na světě, aby Boha poznávaly, jej milovaly, jemu sloužily a tak šly k blaženosti věčné. Mají jim uváděti na paměť, že kromě otce a matky pozemské mají nejlepšího Otce a nejdobrotivější Matku v nebesích. Již na klíně matčině má se dítě učiti prvním modlitbám, základním pravdám sv. náboženství, hlavním otázkám z oné knížky, jež se jmenuje katechismus a je nejkrásnější ze všech. První dojmy, obzvláště náboženské, jsou nejhlubší, a dětky zásad tak záhy jim vštěpených nezapomenou nikdy.

Filosofa Rousseaua překvapil jednou jeho přítel, když vyučoval svou dcerušku katechismu. Užasl nad tím a zvolal: „Jakže, ty, nevěrec, učíš dceru katechismu?“ Rousseau zvažněl a děl: „Chci, aby z mého dítěte byla dobrá dcera a jednou dobrá manželka a matka. Kdybych k tomu znal nějaký lepší prostředek, učil bych je tomu. Ale poněvadž žádného jiného neznám, učím je katechismu.“

Tak jednal nevěrec; a vy, ó drazí? Pokládáte se namnoze za šťastny, když se děti vaše trochu vyznají ve vědách světských, dovedou zpívati, hráti na nějaký hudební nástroj, ale o výchovu náboženskou se pro ně nestaráte. Než pak se nedivte, když — bude to dříve, než se nadějete! — nebudou dobrými ani k jiným ani k vám.

2. Bdíti. — Mají od nich vzdalovati vše, co by je mohlo svézti ke zlému. Jaká je to tedy od nich zaslepenost, když se nestarají, čemu se ve škole učí; když na stole nechávají ležeti noviny protináboženské, románány nemravné, časopisy s obrazy nestoudnými; když dítkám do rukou dávají knihy takové, kterých by ani sami čísti neměli, se slovy: přečti nám něco! Jak smutné je, když rodiče po celý den si dítek nevšimnou, nedbají kam chodí, s kým se stýkají, co dělají! Jak je žalostné, když jim takřka nikdy neřeknou: pomodli se, jdi do kostela, jdi k velikonoční sv. zpovědi! Ne, nebude dlouho trvati, a špatné ovoce takovéto výchovy se ukáže. Rodiče se tu budou diviti, kde se to v tom dítěti vzalo, ale budou se moci bít v prsa a si říci: Má vina!

3. Káratí. — Z povinnosti rodičů nad dítkami bdíti vyplývá další jejich povinnost je káratí. Mají bdíti nad dítkami, aby je udrželi na dobré cestě; odbočí-li někdy od ní, je třeba je na ni znova uvéstí káráním. Pozorovali jste kdy pilného zahradníka? Bdí nad svými květinami, dle potřeby je více méně mrví neb zalévá; je přištípuje, je přesazuje, je narovnává, jen aby svou dobou daly žádoucí květy a ovoce, a aby byly okrasou jeho zahrady. Lidskými květinami jsou vaše dítky, ó rodičové; vy v nich máte moudře a opatrně potlačovati všesky chyby a vésti je k dobrému. Máte je tak vychovávatí k ozdobě svých rodin. Než kterak je káratí? Klidně, bez hněvu a klení, aby mohly vypozerovati, že je káráte z lásky k nim a pro jejich dobro. Spravedlivě, t. j. přiměřeně k jejich věku a chybám. Nestranně k dítkám všem: bylo by velikým pochybením, kdybyste jedno dítko kárali pro každou maličkost, druhému pak, mazlíčkovi, prominuli takřka vše. Rozvážně: vaše káráni má pro ně býti lékem, a proto ho máte užívatí dle potřeby. Stačí-li v tom neb onom případě přísný pohled, dosti na něm; stačí-li slovo jedno, nebudiž jich říkáno dvacet. A což tresty tělesné? Když jste vyčerpali prostředky mírné i vážné domluvy, máte sáhnouti k metle? Ano, neb kdo šetří metly, nenávidí

syna svého (Přisl. 13, 24). Jsou jisté povahy nepoddajné a zatvrzelé, které se dají obломiti jen bolestí a strachem, a ty za našich dob nejsou žádnou vzácností.

4. Dobrý příklad. — Rodiče ve svých slovech, skutech, v celém svém chování mají se zdržovati všeho, co by mohlo ublížiti nevinnosti dítek. „Buď dceři své učitelkou ve všech křesťanských ctnostech“, děl sv. Jeronym jedné matce, „aby na tobě jako v zrcadle viděla povinnosti dobré dcery.“ Jako se dítky beze vší námahy od rodičů naučí mluvit, tak lehce se od nich naučí i řádným mravům, svatosti života. Než čeho všeho tu je želeť v mnohých křesťanských rodinách!

Rodiče, kteří se nemilují, nemají ve vespolečné úctě; kteří v přítomnosti dítek si spílají a vyhrožují; otec, který takřka každodenně propuká v hněv, proklínání, rouhání proti Bohu a všemu svatému; jenž mluví řeči nestoudné; jenž v hostincích utrácí svůj výdělek a pozdě v noci v nestřízlivém stavu se vrací domů; jenž se nemodlí, nechodí do kostela, se posmívá přikázáním Božím i církevním; matky, jež si před dítkami stěžují do manželů a odhalují jejich chyby; jež zanedbávají domácí práce, shánějí klepy, běhají po zábavách a radovánkách: nelze takového rodiče nazvati opravdovými vrahy jejich dítek pro pohoršení, která jim dávají?

Jeden jinoch, jenž až do svého 16 roku byl zbožný, najednou ochladl v modlitbě a přistupování ke stolu Páně. Jeho zbožná a pečlivá matka to s bolem v srdci pozorovala. Konečně se mu jala domlouvati: Ty ses změnil, synu můj; odkud to? — Oh ne, matinko, jsem stále týž; miluji tě stále stejně. — Neběží o mne, synu můj, ale o Pána Boha; ty ses změnil ve svém chování k němu; odkud to? — Na tato slova jinoch propukl v slzy a dí: Matičko, poslyš: až do nynějška jsem byl zbožný, poněvadž jsem viděl, kterak jsi zbožná ty; následoval jsem tebe. Nyní však jsem již vyrostl, stal jsem se mužem a chci následovati otce. A tatínek nejde takřka nikdy do kostela, nikdy se nezpovídá...

Zarmoucená matka brzo v soukromí manželů vypravovala, co slyšela. Otec pak pochopil svou povinnost, požádal syna za prominutí pohoršení, které mu dával, a příští neděli byli oba společně u stolu Páně.

Otcové a matky! Vychovávejte dobře děti své: vyučujte je ve sv. náboženství, bděte nad nimi, kárejte je, dávejte jim dobrý příklad! Pak vás v hodině smrti nebude skličovati starost, ani jak vypadne počet, který vám z nich bude vydávati Bohu, ani o jejich budoucnost. Když jim zanecháte bázeň Boží a jeho sv. požehnání, bude to dědictví neskonale cennější, než všechny poklady pozemské.

XXXIV.

Povinnosti zaměstnavatelů ke služebníkům.

Když Bůh s hory Sinai volal: Cti otce svého i matku svou, chtěl tím dle nejsvětější vůle své upravit veškerý život rodinný. Rodina však nesestává toliko z rodičů a dětí, ale zhusta i z osob služebných. I ty měl na mysli Pán a ve svém čtvrtém přikázání stanovil vzájemné povinnosti pánů a služebníků. A které? Popatřme dnes na povinnosti zaměstnavatelů ke služebníkům a to: 1. vzhledem k jejich tělu; 2. vzhledem k jejich duši.

1. Povinnosti vzhledem k tělu. — a) Mzda. — Vy, kteří jiné ve svých službách zaměstnáváte, je máte za jejich práci slušně a spravedlivě platiti. Hoden jest dělník mzdy své (Tim. 5, 18), volá vám sv. Apoštol. Uznávám, že mnozí chlebo-dárcové tu činí, co jim jen možno jest, a volám nejenom já, ale zajisté i andělé v nebesích: chvála jim! Nemohu však pominouti mlčením těch, kteří přepychový život vedou, na hostiny, zábavy, oděv peníze přímo vyhazují, ale, pokud se dělníka týče, každý halét škrtí. Bůh prohlásil utiskování chudých za hřích do nebe volající. Jak se tedy jedenkrát zodpoví na soudu jeho, když i pracovitému a spornému dělníku odměří mzdu tako-

vou, z níž není takřka s to užítí sám sebe, natož manželku a děti? Má srdce takovýto člověk?

b) **L á s k a.** — Zaměstnavatelé mají pamatovati, že jejich osoby služebné jsou dítkami téhož Otce nebeského, že i ony jsou vykoupěny krví Kristovou, že mají právo na totéž nebe, jako oni. Mají povážiti, že tito majetkově méně šťastní lidé, aby jim mohli sloužiti, třebas opustili otce, matku, a že jim tedy otce a matku mají nahraditi oni. Napomíná je k tomu sám Duch sv., an dí: Máš-li služebníka věrného, budiž tobě jako tvá duše, a jako s bratrem, tak s ním nakládej (Sir. 33, 31)! Co tu však třeba říci o těch — a je dosti takových! — kteří jsou plni laskavosti ke každému, ale jakmile běží o služebníka, ihned pro ně platí napomenutí Písma sv.: Nebývej jako lev ve svém domě, utiskuje poddané (Sir. 4, 35)! Pro ně nemají takřka nikdy vlivného slova, nikdy jich nepochválí, nikdy nepovzbudí, nikdy nepoděkují. Stále je jenom plísni a nic jim od nich není vhod. Za nízký plat by chtěli, aby jim byli stále k službám, a ani nejnutnějšího odpočinku by jim nepopřáli; v místnostech člověka nedůstojných a úplně nezdravých je bydlet nechávají, když pak onemocní, beze všeho milosrdenství je z domu vyhánějí. Kdyby jen týden měli býti na místě těch, kteří ve své chudobě jsou nuceni jim sloužiti, pocítili by, jak trpce chutná cizí chléb! A tu si stěžují, že dnes již takřka není možno někoho nalézt, kdo by jim věrně a oddaně sloužil. Tu vzpomínají na staré zlaté časy, kdy osoby služebné u jedněch pánů vydržely takřka po celý život, s rodinou jejich byly úplně srostlé a zájmy jejich hájily jako své vlastní. Ano, odpovídám, bylo tomu tak, ale tu se s nimi také jednalo, jako by byly členy rodiny. Ale jak můžete něco takového od nich žádati vy, kteří s nimi lidsky jednati nedovedete, kteří je pokládáte za něco nižšího, protože jim štěstí pozemské bylo méně příznivo, než vám?

2. **Povinnosti vzhledem k duši.** — Jak již bylo řečeno, patří osoby služebné v jistém stupni k rodině. A tak čtvrté přikázání Boží zavazuje hospodáře,

mistry, představené v jejich svědomí, aby o ně pečovali podobně, jako rodiče o děti své. Mají je slovem i příkladem přidržovati k plnění jejich křesťanských povinností a ke všemu dobrému, mají je chrániti přede vším zlým a veškerými příležitostmi ke zlu.

Než co naše víře odcizená doba s těmito povinnostmi učinila? Odhodila je pryč. Z křesťanských služebníků a dělníků učinila pouhé najaté síly, které za jejich práci platí, ale jinak se o ně nestará. Dnes se namnoze říkává: Jen když dělník vykoná svou práci, po ostatním mně nic není. Co mi po tom, zda moji čeledínové a služky mají náboženství, zda chodí do kostela, zda plní své křesťanské povinnosti, zda jeden s druhým v nedovoleném poměru žije čili nic, to vše je jejich věcí! Tak se dnes hovoří. Ale, křesťané drazí, hrozím se této řeči. Je z ní viděti, kterak se mezi nás vrací staré pohanství, které říkalo, že otrok je jen živým domácím pracovním strojem a ničím více. Dnes prý páni nemají času, aby se starali o duchovní potřeby svých služebníků. Ale je od plnění náboženských povinností odvraceti, jim slovem i příkladem viru ze srdce rváti, na to čas mají!

Vy, ó zaměstnavatelé, jste naučili dělníky a služebníky své pohrdati náboženstvím, ale špatně jste si tím posloužili. Vyplňují se na vás slova: Čím kdo hřeší, tím také bývá trestán (Ez. 18, 24):

a) Vzali jste jim katechismus z rukou, ale pak se nedivte, že nechtějí již nic věděti o napomenutí sv. Petra: Služebníci, poddáni buďte ve vši bázni pánům svým (1 Petr. 2, 18), že k vám nemají úcty. Pak se nedivte, že v tom vidí velikou sociální nespravedlnost, že vy můžete poroučeti, kdežto oni mají poslouchati. Oni vás jako lépe postavené nenávidí, a když volají „Pryč s pány!“, myslí také vás.

b) Vzali jste jim katechismus, a oni nechtějí nic věděti o příkazu sv. Pavla: Služebníci, poslušni buďte pánů svých tělesných (Kolos. 3, 22), a nemají k vám poslušnosti. Než ne, oni vás poslouchají a pracují i v neděli a ve svátek, jen když jim lépe zaplatíte, jedí ochotně ten kousek masa, který jim v

pátek předložíte. Ale jinak pracují pouze na oko, vám do očí odmlouvají, proti vám pikle a stávky osnují. Vy se toho hrozíte a voláte: Kam to povede? Ale nevychovali jste si je tak sami?

c) Vzali jste jim katechismus, a oni teď nechtějí vědět o povinné věrnosti k vám. Jsme tu u věci nejhorší: služebníka dobrého a věrného kde nalézt? Vy nyní naříkáte: Člověk, aby před nimi dal pozor na každé slovo, vše, aby před nimi zavíral, v nejpilnější práci odejdou do služby jinam... Ale čím vina? Rozhlédněte se jen po tomto kostele: kolik je tu služek a čeledínů vašich? Odpovídáte: Oni o kostel nestojí! Víím to, ale kde se tomu naučili? U vás, a ne-li u vás, tedy ve službě u zaměstnavatelů předešlých.

Věřte mi, největší nevěrci byli moudřejší, nežli vy. Voltaire, úplný nevěrec, pořádal jedenkrát hostinu. Hosté byli lidé nevěrečtí, jako byl on sám. Poněvadž pak nevěrci jinak nedovedou, začali brzy mluvit proti víře. Ale Voltaire je napomenul: Pro Bůh, nemluvte tak před mými služebníky, nebo mi do zítřka všechny stříbrné přibory poberou. — Tuto moudrost voltairovskou mají i dnes někteří zaměstnavatelé: I oni žádají na svých služebnících, aby byli věrní, poctiví, pracovití. Zcela správně. Ale myslí, že to půjde, když jim sami nebudou předcházeti dobrým příkladem? Nepomyslí si tu služebníci: Což pak má náboženství být jen pro nás dobré? Vy je svádíte svým špatným příkladem, a oni ještě špatnějším budou svádět vaše děti. Vy před nimi čtete nevěrecké noviny, zbožnosti se posmíváte, a oni se posmívají vašim chybám a vaše rodinná tajemství vyzvánějí do světa. Oh, na věky zůstane pravdou: Čím kdo hřeší, tím také bývá trestán!

Máte, drazí moji, služebníky? Pak hleďte napravit, co až dosud bylo pokaženo. Jednejte s nimi tak, jak vám předpisuje naše sv. náboženství. Buďte jim opravdovými otci a matkami. Dle možnosti je slušně plaťte, bděte nad jejich chováním a slovem i příkladem je ved'te ke všemu dobrému!

Povinnosti služebníků k zaměstnavatelům.

Jako již v rodině bývá mezi jednotlivými členy rozdíl v nadání, podnikavosti, zdraví, tělesné síle, v náklonnosti k dobru neb zlu, tak tomu je i ve veliké rodině sociální, ve společnosti lidské. A pokud tomu bude tak, potud budou na světě představení a podřízení, páni a služebníci. Poněvadž pak tyto rozdíly nepřestanou nikdy, jsou veškeré snahy po zavedení úplné rovnosti lidí všech pouhým snem, který se nikdy nesplní. Je však třeba usilovati o to, aby se výše a níže postavení vespolek v lásce sblížili, a rozdíly mezi nimi, pokud jen možno, vyrovnaly. Zlepšení postavení dělníků bylo vždy úsilovnou snahou Církve. A ono se uskuteční, jen když i zaměstnavatelé i dělníci budou plniti ty povinnosti, které jim ukládá Bůh ve svém čtvrtém přikázání. My jsme minule mluvili o povinnostech pánů, dnes si vyložíme povinnosti služebníků k nim. Jsou jimi: 1. úcta; 2. poslušnost; 3. věrnost.

1. Úcta. — Povinnost tuto, služebníci, klade vám na srdce sv. Apoštol Pavel slovy: Pokládejte své pány za hodny veškeré úcty (1 Tim. 6, 1). Abyste pak jí dostáli i tehdy, když by s vámi jednali nelaskavě a tvrdě, dává vám též Apoštol na ruku účinný prostředek: Služte jim jako Pánu a ne jako lidem (Kolos. 3, 23)! Když tedy s nimi budete mluvit, jim odpovídati, představte si, jako byste stáli před Kristem a mluvili s ním. Sv. Zitta byla též služebnou. Pán byl prudký, paní pyšná a neústupná, děti nezvedené, a ostatní služebníci zlí a nestoudní. Jak blízko bylo pokušení rozhorliti se a slova neuctivá k pánu a k paní promluvit! Ale sv. Zitta hleděla ráda na kříž Spasitelův a přemýšlela, jak On tiše a odevzdaně potupy, křivdy, a útisky snášel; a tak vždy se utišila. 48 let sloužila u téhož panstva, až konečně v 60. roce věku svého bohabojně a sladce v Pánu zesnula.

Hle! Ze stavu služebného povznešena byla až do nebe, jelikož jho Páně tíše nesla a pánům svým, i nehodným, vždy úctu prokazovala.

2. Poslušnost. — Nařizuje vám ji, ó služebníci, opět Bůh ústy sv. Pavla: Služebníci, poslouchajte pánů svých tělesných... jako Krista (Ef. 6, 5). Jakmile jste se dohodli o mzdě a nastoupili službu, máte plnit rozkazy jejích tak ochotně a přesně, jako by vám je dával sám Kristus Pán. Máte jim býti poddáni ve všem, beze vši nevole, reptání a odmlouvání ne proto, že vám to ukládá vaše postavení, ale z lásky k povinnosti. Služte jako Pánu a ne jako lidem!

Právo zaměstnavatelů vám poroučeti pochází od Boha. Proto by toto právo ztratili ihned, jakmile by na vás žádali něco proti jeho svatému zákonu. Nedopustíte se tedy žádné neposlušnosti, když odmítnete vykonati to, co by se nesrovnávalo s vůlí Boží a bylo proti vašemu svědomí. Pána, který radí neb poroučí vykonati něco zlého, nemá služebník uposlechnouti nikdy. Tu je nejenom jeho právem, ale povinností poslušnost odepřítí, poněvadž poslouchati sluší více Boha než lidí (Sk. ap. 5, 29). Josef Eg. raději na sebe uvalil pomstychtivost nekalé manželky svého pána, než by byl přivolil k jejím nestoudným návrhům. Ejhle příklad pro vás, ó služebníci: Kdybyste viděli, že vaše nevinnost u některých zaměstnavatelů je v nebezpečení, utecte, je-li toho třeba, ztraťte raději vše, než byste ztratili duši! Jste povinni poslušností, ale toliko v tom, co je rozumného a spravedlivého.

3. Věrnost. — toť třetí vaší povinností k zaměstnavatelům.

a) Máte býti pečliví o jejich majetek a dbali jejich prospěchu tak, jako byste pečovali o majetek a zisk svůj. Máte se vystříhati všeho, čím byste jim přivodili nějakou škodu. Buďte pamětliví sv. evangelia, které vzdává velikou chválu služebníkovi dobrému a věrnému, jenž o výnos z majetku svého pána se dle sil svých staral a k němu svědomitě napomáhal (Mat. 25, 14).

b) Střežte se bráti něco pro sebe neb pro jiné z toho, co patří vašim pánům. Z toho, co jejich jest, nesmíte nic půjčovati, nic rozdávatí bez jejich souhlasu. Nemáte-li k tomu svolení, ani almužen nesmíte rozdávatí z jejich majetku. Můžete-li uděluje malé almužny ze svého: budete míti zásluhu před Bohem. Pamatujte stále, že jste pouze strážci, opatrovníky věcí vám svěřených. Namítne mi někdo z vás: Moji páni jsou zámožní, a když si nějakou maličkost přisvojím, ani toho neucítí. — Ony maličkosti, odpovídám, postupem času vzrostou na věc velkou, a vy byste se dopustili hříchu smrtelného. Ostatně, kdo není věren v malém, nebude ani ve velkém. — Ale já za svou práci dostávám malý plat! — Připouštím to, ale nemůže vám váš zaměstnavatel říci s hospodářem z evangelia: Zdali nesmluvil jsi se mnou mzdy své (Mat. 20, 13)? Tu žádejte o zvýšení platu, jinak dejte řádnou výpověď a vyhledejte si, službu jinou. Potají však neodcizujte nic, neb Bůh sám vám nařizuje ústy sv. Pavla: „Služebníci ať jsou poddáni pánům svým ve všem, neokrádajíce, nýbrž v každé příčině věrnost pravou osvědčujíce.“ (Tit. 2, 10).

c) Věrnost svou osvědčujte rovněž prací dle sil svých, vystříhajíce se vši nedbalosti, sloužíce ne na oko (Ef. 6, 6). Bděte nad věcmi vám svěřenými, jako by byly vaše, a snažte se ve všem býti hodnými důvěry svých zaměstnavatelů.

d) Jsou-li dítky v domě, střežte se dávatí jim pohoršení. Jakou zodpovědnost byste na sebe uvalili, kdybyste je slovem neb příkladem svedli ke zlému! Pamatujte na kletbu, kterou hrozí Ježíš Kristus těm, kteří by pohoršili malé dítě (Mat. 18, 6).

e) Věrnost vás konečně zavazuje, abyste o rodinách, v nichž sloužíte, neroznášeli žádných klepů. Není domácnosti, aby někdy v ní nebylo nedorozumění. A co tu říci o služce, která to rozkřičí, zve-ličí, která je šťastna, může-li roznášeti i nejdůležitější tajemství, jichž se dopátrala? A kdyby aspoň mluvila pravdu, ale ne! Páni ji živí a platí, a ona o nich nestoudně lže.

Eliezer, sluha Abrahamův, měl všechny vlastnosti dobrého služebníka. Abraham byl již stár, neměl daleko do smrti, a tu si ještě přál obstarati dobrou manželku pro svého syna. Chtěl, aby byla z jeho vlasti, z níž se na rozkaz Boží vystěhoval. Poněvadž sám na tak dalekou cestu se vydati nemohl, pověřil tímto úkolem sluhu svého Eliezera a svěřil mu bohaté dary pro nastávající nevěstu a její domácí. Eliezer nebezpečnou cestu poslušně nastoupil, byl pln starostlivosti, aby posláni jeho mělo šťastný výsledek, z pokladů sobě svěřených pro sebe nic neponechal a byl šťasten, že úkol svůj vyplnil k úplné spokojenosti svého pána.

Služebníci! Po příkladě Eliezerově zachovávejte i vy povinnou úctu, poslušnost a věrnost ke svým pánům. Zasloužíte si tak jedenkrát uslyšeti z úst Pána nejvyššího radostná slova: „Vzhůru, služebníče dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věren, ustanovím tě pánem nad mnohým: vejdi v radost Pána svého.“ (Mat. 25, 21).

XXXVI.

Povinnosti k vrchnostem světským a duchovním.

Člověk je tvor společenský a potřebuje žiti ve společnosti lidí jiných. Co by z něho bylo, kdyby ho v dětství rodiče neopatrovali, jiní ho o svých zkušenostech a vědeckých výzkumech nepoučovali? jaký by vedl život, kdyby žil úplně osamocen a vše potřebné si měl pořizovati sám? Proto lidé tvoří nejenom rodiny, ale seskupují se i v rodiny velké, v státy. Jako však již v rodinách obyčejných, má-li v nich býti pořádek, je třeba hlavy, tím více ve státech. V nich obzvláště je třeba představených, kteří by vládli, a poddaných, kteří by svou poslušností ke společnému blahu napomáhali. — Poněvadž pak člověk sestává z těla a duše, má potřeby tělesné a duchovní. A péčí o ně pověřil Bůh vrchnosti světské a církevní. I na tyto dvě vrchnosti vztahuje se čtvrté přikázání Boží, a my dnes popatřme na naše povinnosti k nim.

1. Povinnosti k vrchnostem světským. — Dle různého druhu vlády se země jmenuje buď monarchie, republika, neb i jinak. Církev se nestaví ani proti jedné, ani proti druhé. Pro nás tu je důležité věděti tolik, že každá takováto vláda, jen když je zákonitá, má svou moc od Boha. Práví to výslovně Bůh sám, an v Písmě sv. volá: Skrze mne králové králují, skrze mne knížata panují (Přisl. 8, 15). Sv. apoštol Pavel pak dí: Není mocnosti, leč od Boha (Řím. 13, 1). Plyne z toho, že poddaní ke svým vladařům mají míti:

a) Úctu. — Poroučí to Písmo sv.: Krále v uctivosti mějte (1 Petr. 2, 17). Tuto úctu mají jim prokazovati hlavně modlitbou. Tak si to přeje sv. Pavel, jenž dí: Prosim pak především, aby činěny byly prosby, modlitby za krále i za všecky, kteříž jsou ve vysokých úřadech postaveni, abychom pokojný a tichý život vedli (Tim. 2, 1). Není to sice přikázáno pod hříchem těžkým, ale sv. Augustin praví, že první křesťané obzvláště modlitbou dosáhli obrácení národů a jejich panovníků ke Kristu. A této moci neztratila modlitba ani v našich těžkých dobách.

2. Poslušnost. — Jako syn poslouchá svého otce, tak je povinen poddaný poslouchati svého mocnáře, a to nejenom z bázně před žalářem, ale proto, že ho k tomu ve svědomí zavazuje Bůh. Poddání buďte nejen pro hněv, nýbrž i pro svědomí (Řím. 13, 5)! napomíná sv. Pavel.

Než kdyby se některý vladař, některý stát — a není to dnes řídké — zapomněl tak, že by chtěl Církev potlačovati a vydával zákony, protivící se zákonu Páně? Mají křesťané poslouchati i tu? Zajisté nikoliv. Tu se mají řídití příkladem prvních křesťanů, když na nich caesarové žádali, aby na potupu pravého Boha obětovali modlám. Co oni? Raději se nechali na kusy rozsekati, než by se byli zpronevěřili víře své. Z přemnohých případů, které by tu bylo lze uvéstí, slyšte tento: Bylo to roku 301, kdy císař Maximián táhl proti vzbouřivším se Germánům. Maje před bitvou, poručil, aby vojíní obětovali modlám. Mezi voj-

skem byla legie thebánská, sestávající z 10.000 křesťanů. V čele jejich stál sv. Mauritius. Když bylo nařízeno obětovati i jim, odmítli tak učiniti všichni do jednoho. Bylo jim hrozeno, že budou decimováni. Velitelé legie však s neohrožeností ještě větší, než jakou ve mnohých bitvách osvědčili, císaři vzkázali: Přisahal jsem dříve věrnost Bohu, než praporu svému. Jemu nevěrnými se nestaneme nikdy. — A zemřeli smrtí mučednickou všichni.

Je-li však převelikým hříchem poslouchati zákonů proti víře, jakého hříchu se teprve dopouštějí ti, kteří takovéto zákony na vladařích žádají, kteří při volbách dávají hlas kandidátům poslanectví takovým, o nichž lze předvídati, že pro protináboženské zákony hlasovati budou?!

2. Povinnosti k vrchnostem duchovním. — Jsou jimi papež, biskupové, katolické duchovenstvo. Jim Kristus Pán: Jako mne poslal Otec, i já posílám vás (Jan 20, 21). Protož jdouce, učte všechny národy, učíce je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám (Mat. 28, 19). Kdo vás slyší, mne slyší (Luk. 10, 16). Jak z těchto slov zřejmo, je povinností věřících k jejich duchovním představeným, opět

a) Úcta. — Přiznávám, že my kněží jsme také lidé a máme své chyby. Ale patří dítko na nedokonalosti svého otce? Ono jich takřka ani nevidí, poněvadž mu před očima stojí nesčetná dobrodiní, kterých se mu od něho dostalo a dostává. A podobně také vy, ó drazí, máte spíše než na naše křehkosti patřiti na dobrodiní, která vám skrze ruce naše rozdává Pán. Katolický kněz to je, jenž vás ve vodách křestních obmyl od hříchu dědičného; on to jest, který ve svátosti pokání navrácí ztracený pokoj duši vaší; on to jest, který obětováním mše sv. vám přivlastňuje neskonalé zásluhy utrpení a smrti Páně; on to jest, který, když onemocníte, ochotně spěchá k bolestnému lůžku vašemu, aby vám ve svátosti pomazání nemocných buď zdraví navrátil, neb aspoň vám polehčil a způsobil, by odchod váš s tohoto světa byl odchodem k Otci

nebeskému. Chápete tu již, proč císař Theodosius řekl: „Kdybych potkal anděla a kněze, dříve bych kněze pozdravil“? A kdo z vás by chtěl tvrdit, že katolické duchovenstvo se stará pouze o zájmy vaše věčné? Nemluví tu na obranu jeho chudobince, sirotčince, nemocnice a steré dobročinné ústavy, které kněží zakládali a ponejvíce vydržují?

b) **Poslušnost.** — Slyšte, jak to myslím: To slovo, které my s tohoto posvátného místa hlásáme, není naše, ale je to slovo Boží. Je to slovo Toho, který pravost jeho potvrdil svatostí svého života, svými zázraky, svým utrpením a svou smrtí. A proto, když vám vykládáme pravdy naší svaté víry, máte v ně věřit. A nejenom to: vy se také dle slov našich, pokud se aspoň týkají vaší spásy věčné, máte řídit. Říkám-li vašim dětem, aby byly poslušny a uctivy, oběma rukama tleskáte pochvalu a voláte: Ano, tak to má být! Nuže, když ve jménu téhož Boha, jehož zastupujeme mezi vámi, říkáme opět vám: Klanějte se Bohu, svěťte neděle, buďte poctivi a počestní; zachovávejte všechna přikázání svého Otce na nebesích i přikázání své matky, sv. Církve katolické, pak volejte i tu: Ano, tak to má být! Ne nás, ale samého Boha v tom budete poslouchati.

Než, žel, dnes se proti církevní vrchnosti přímo zběsile štví a autorita papeže, biskupů, kněží v lidu podlamuje. Učelivý lid pak je zpracován již tak daleko, že volání „Nevěřte kněžím!“ uposlechl. On dnes volá „ni Bůh“, ale pozor! on také ihned dokládá „ni pán!“ a žízni po krvi nejen sluhů oltářů, ale i vládařů. On tu volá: Když jste mi vzali víru v nebe na věčnosti, chci mít nebe na zemi, a kdo mi k němu stojí v cestě, pryč s ním! A dle toho také jedná. Dnes tak mnozí sejí vítr, ale brzo budou klidit bouři. Veliká bouře sociální se nám již vznáší nad hlavou, a té nerozeženou žádné kanony. Pouze úcta k Církvi a její vrchnosti přivede za sebou i úctu k vrchnosti světské a s ní zároveň pokoj a mír poddaným.

Sebevražda.

V pátém přikázání Božím: Nezabiješ! se zakazuje ublížiti sobě neb jinému na životě. Na životě tělesném můžeme tak učiniti sobě hlavně tím, když si život vezmeme, když se dopustíme sebevraždy. Sebevražda je jednou z ran, na které těžce krvácí nynější společnost lidská. Dříve již pouhá myšlenka na ni plnila hrůzou, a když se někdo přece tak zapomněl, že si vzal život, lidé si to nedovedli vysvětliti jinak, než pomatením smyslů. Kdežto dnes jsou sebevraždy na denním pořádku. Dnes si bere život učedník, když byl od mistra pokárán; dnes se střílí student, že mu profesor dal špatnou známku; dnes se vraždí milenci z „nešťastné lásky“; dnes se věší starci z omrzelosti života. Abychom si zopakovali, jak ošklivého činu se takovíto lidé dopouštějí, uvažujme dnes, že sebevražda jest 1. veliká zbabělost; 2. děsné provinění; 3. které Církev přísně trestá.

1. Veliká zbabělost. — Dnes se najdou lidé, kteří sebevraždu prohlašují za hrdinství a volají: Když se člověku život stane břemenem, je zcela moudré se ho zbavit. Když mu v něm nejsou údělem žádné radosti, ale pouze nekonečná řada bolů a bídy, proč by se z něho neměl vykoupiti sebevraždou? Ale jaký je to klam! Ne, to není žádné hrdinství, ale zbabělost! Co byste řekli o vojínu, který by ze stráže utíkal, že mu na ní státi je nepříjemno a obtížno? Co tedy tím spíše říci o člověku, kterého Bůh postavil na tuto zemi, aby na ní vyplnil svůj úkol, a on, když na něho nějaké utrpení dolehne, nemá tolik statečnosti, aby je snesl a mu vzdoroval, ale zbaběle utíká a bere si život?

2. Děsný zločin. — a) proti Bohu. Bůh je pánem nad životem a smrtí. Písmo sv. to potvrzuje výslovně, ano dí: Ty jsi, Pane, který máš moc nad smrtí i nad životem (Moudr. 16, 13). On sám nám život dal a on jediný má právo nám jej opět vzíti, až za dobré uzná. Ale sebevrah mu toto právo

bere a je přivlastňuje sám sobě. Není to hrubou a trestu hodnou vzpourou proti jeho Stvořiteli? A Bůh, kdyby takovéhoho jednání zaslouženě netrestal, by, ani Bohem nebyl.

b) proti společnosti lidské. — Co na tom jiným záleží, řekne někdo, jestliže se světa zmizím za několik dní, neb teprve za několik roků? Společnost lidská byla proti mně mnohdy nespravedlivá; když využítkovala mé tělesné síly, mého duševního nadání, dala mi za to v odměnu bídu a utrpení. Místo, abych já ji byl něco dlužen, je ona dlužnicí mou. — Slyš mne, ó bratře, který takto mluvíš: Říkej co chceš, ale společnost lidská má na tebe právo, které obdržela od Boha samého, a které obzvláště vyplývá ze služeb, jež ti prokázala. Ona tě přijala do svého středu, ona tě vychovala, ona tě s vymoženostmi vědy seznamovala, i k tvému prospěchu jich využítkovávala, zkrátka ona tě nesčetnými dobrodiními zahrнула a stále zahrnuje. Nemáš se tedy dle síl svých vynasnažovati, aby ses jí za to, co nejvíce a pokud možno nejdéle odměňoval? A kdybys ji sebevraždou opouštěl, nebylo by to velikou zradou na ni spáchanou? Ty namítáš, žeš od ní nebyl odměněn dle své zásluhy. Dobře, ale já opět ti připomínám, že spravedlivou odměnu máme očekávatí od Boha, a ne od lidí, ne na tomto světě. Vyznamenání, jež září na prsou vojína, šťastně vyvážnuvšího ze vřavy bitevní, není zcela nic při měřeno k ráně, kterou utřžil, ba ani ne ke krupěji prolité krve. Proto nelze říci: nejsem ničím povinen společnosti lidské. Ne, máš ji sloužiti až do posledního vzdechnutí svého!

c) proti rodině. — Ta má na tebe ještě mnohem větší, mnohem světlejší právo. Což nemluví k srdci tvému myšlenka na otce, sešedivělého ve starostech o tebe? Není ani s to vzpomínka na dobrou matku tvou, jejíž úsměv tě tolik blažil v kolébce, jež pro tebe tolik vytrpěla, jež ti tolik lásky prokázala, odzbrojiti tvé sebevražedné ruky? A manželka tvá, kterou jsi snad opustil, aby ses spustil do hříšných známostí, má vytrpěti i tuto poslední potupu, má dále

nésti jméno dvakráte zneuctěné? A nepodávají ti nevinné dítky tvé, které chceš učiniti sirotky, mocný lék proti tvé pokleslosti na mysli a proti tvému zoufalství? Kdybych tak stál před někým, kdo si chce vzít život, řekl bych mu: Ale popatř, nešťastníče, na oči těchto drahých bytostí: smrt tvá je okamžitě přeměně ve zdroje slz! A jak dlouho potekou tyto slzy? Stále. Jak dlouho potrvá bol, který jim připravuješ? Stále. Nešťastníče! Jestliže již vrozená láska k otci, matce, manželce a dítkám nedochází ohlasu ve tvém srdci, pak slyš aspoň hlas ohrožené jejich cti. Čest je v rodině nade všechno! — Ale marnost, drazí moji, on již neslyší hlasu žádného; on šlape nohama čest, jako jimi šlapal po všech ostatních svých povinnostech; on si bere život a nutí společnost lidskou, aby při pohledu na jeho rodinu zvolala: hle, rodina sebevrahova!

d) sám proti sobě. — Víím sice, že pro nic za nic si zpravidla život nebere nikdo. Byť by však zlo, kterému chce utéci, bylo sebe větší, co si tím prospěje? On skáče, jak dí přísloví, s deště pod okap, a jak veliký! Před nepatrným a chvilkovým zlem utíká a padá do strašlivého a věčného utrpení v pekle. To je to nejstrašlivější při sebevraždě: Jiný hříšník, byť by byl sebe větší, má ještě příležitost ku pokání, ale on? Po smrti již není možno činiti pokání. A tak si pomáhá tam, kde stále bude volati: Kde je ten provaz, kde ona střelná zbraň, abych učinil konec svému trápení nyní? Ale nebude jich již, bude mu trpěti bez konce, věčně. — A nechť si nikdo nemyslí, když se před sebevraždou pomodlí, že již Bůh na jeho strašlivý čin zapomene! To může očekávati pouze ten, kdo bude plnit jeho vůli. Jeho však vůle zní: Nezabiješ!

3. I Církev ji trestá. — Ona sice uznává, že ten neb onen, když si bere život, jedná v pomatenosti smyslů a za svůj čin nemůže, neb hřích je vědomé přestoupení zákona Božího. Jinak však sebevrahům odpírá církevní pohřeb a veřejné modlitby za ně. Činí tak ne snad proto, že by je již bez milosti po-

silala do pekla — o tom ona soud zůstavuje Pánu — ale proto, že sebevrah svým činem ji pohrdá a z ní sám jaksí se vylučuje. Proto je nepřístojné a nerozumné hubovati na nás kněze, že pohřbu sebevrahů se zúčastniti nechceme, neb, jsouce sluhy Církve, jsme povinni poslouchati jejích zákonů. Míti soustrast a lítost nad sebevrahem je dovoleno, neb je to člověk vpravdě nešťastný. I modliti se soukromě a v tichosti za pokoj jeho duše je věc dovolená. Sebevraždu však za bezhrášnou, ba za hrdinský čin prohlašovati, sebevrahům demonstrativní pohřby vypravovati je věc nekřesťanská a škodlivá. Tak se odnímá hrůza před tímto zločinem, a nerozvážné a nemoudré hlavy se tím pobádají, aby činily rovněž tak.

Drazí moji! Hledám lék na tuto zhoubnou ránu společnosti lidské. A tu pravím: Dnešní lidé nedovedou již žíti, poněvadž nedovedou již trpěti. Nedovedou pak trpěti, poněvadž již nechodí do školy Ukřižovaného. Kdyby byli ti, kteří klesli pod tíží života, dovedli upřítí zrak svůj na ukřižovaného Boha, byli by se styděli za svou slabost a svou pokleslost na mysli odložili. Byli by si řekli: Ten, jenž pní na kříži, je můj Pán, jenž sestoupil na zem právě proto, aby mne učil trpěti. On byl svrchovaně spravedlivý, a já jsem hříšník. On byl nevinný, a já jsem pln vin. A on i přesto trpěl s odevzdaností a bez reptání. On vypil až do dna kalich přeplněný bolestí, kdežto já? Tento vznešený pohled by jim byl dodal odvahy, ihned by se byli vrátili na cestu dobrou a hrdinně snášeli bolesti, neštěstí, hořké ztráty, majíce na rtech modlitbu, jež těší a sílí: Smiluj se na de mnou, ó Bože!

XXXVIII.

Vražda.

Kain a Abel obětovali Pánu Bohu. Poněvadž Abel byl hodný, shlédl Hospodin na jeho oběť se zalíbením, kdežto na Kainovu nikoliv. Kain, vida to, velice se rozhněval, ve tváři celý zesinal a řekl bratru svému:

Vyjděme si! A když byli na poli, povstal Kain proti bratru svému Abelovi a zabil jej (Gen. 4, 8). Tak vypravuje nám Písmo sv. o první vraždě, která byla spáchána na této zemi, strašlivém to hříchu, který zakazuje Bůh ve svém pátém přikázání: Nezabiješ! My pak dnes vizme 1. v čem vražda spočívá; 2. jak velikým je hříchem; 3. jak ji Bůh trestá.

1. Vraždy se dopouští, kdo bližnímu zúmyslně a nespravedlivě bere život tělesný. Řekl jsem nespravedlivě, neb jsou případy, kdy lze jinému vzíti život spravedlivě, a tedy beze hříchu. Tak tomu je u zákonité vrchnosti, která odsoudí na smrt zločince. Ona k tomu má právo od Boha, neb on to je, jenž skrze Mojžíše poručil: Zločincům nedopustíš živu býti (Ex. 22, 18). A sv. apoštol Pavel píše: „Ne nadarmo (světská vrchnost) nosí meč; jest zajisté mstitelům k vyhlazení hněvu na toho, kdo páše zlé (Řim. 13, 4).“ Je v tom třeba viděti nutnou sebeobranu společnosti lidské, obnovení porušeného pořádku, odstrašující naučení lidem špatným a i občanům všem. — Totéž je dovoleno vojínům ve spravedlivé válce. Ne snad, že by tím Církev sv., v jejížto jménu mluvím, válku schvalovala. Jeť válka zlem převelikým, a vy víte, že z rozkazu Církve se modlíme: od války vysvoboď nás Pane! Ale když je národ těžce uražen, ve svých právech zkrácen, ve své samostatnosti ohrožen a žádného lidštějšího prostředku po ruce nemá, je dovoleno utéci se i k této strašlivé svépomoci. — Konečně není hříchem vzíti jinému život, když činí nespravedlivě útok na život náš, a když žádným jiným způsobem, jako na příklad útekem, si pomoci nemůžeme.

Mimo tyto případy každý, kdo jinému zúmyslně bere život, dopouští se vraždy. Poněvadž pak život mají i dítky ještě na svět nezrozené, jsou vražednicemi ty ženy, které se dopouštějí vyhánění počatého plodu. Ba je to hřích ještě horší, než vražda, poněvadž tu tvor Boží je připravován nejen o život tělesný, ale i o život duchovní, kterého by se mu dostalo na křtu sv. A spoluvinníky na tomto hříchu

jsou všichni ti, kteří k němu radou, skytáním léků neb jakýmkoliv jiným způsobem napomáhají.

2. Veliký hřích — a to a) opět proti Bohu. Řekli jsme si již minule: Bůh sám je pánem nad životem a smrtí. On, dav člověku život, dal mu něco, co mu nikdo jiný dát nemůže a proto také brát nesmí. Proto, kdo svou ruku proti bližnímu pozvedne, pozvedá ji proti tomu, jenž mu život dal, on se bouří proti Bohu.

b) Vrah se převelice prohřešuje proti své oběti. On totiž člověku bere největší statek na této zemi. Jak drahý je člověku zpravidla život, vizte z toho, co pro něj lidé všechno neudělají. Pozorujte je v nějakém velikém nebezpečnosti života, na př. při požáru, bouři na moři, kterak obětují veškeren majetek, přetrhávají všechny svazky přátelské a příbuzenské, jen aby zachránili holý život svůj. A proto, když někdo druhému tento tak drahocenný život bere, chová se k němu stokrátě hůře, než kdyby mu vzal veškerý majetek a cokoli jiného. — Ba na tom ještě není dosti! On ho častokrátě připravuje i o ten statek největší, kterým je jeho věčná spása. On je tím vinen, že zavražděný umírá beze vší přípravy na smrt, zcela lehce ve hříchu smrtelném. Kdyby byl zůstal na živu, mohl činiti pokání a přijíti do nebe, takto však se třebas říti do záhuby věčné. A či vinou? Vrah ho má na svědomí.

c) Jakou pak dále bolest, jaký žal působí vrah příbuzným a domácím zavražděného! Jak častokrátě je připravuje o osobu vroucně milovanou, o jejího živitele, jak častokrátě je tímto činem svým přivádí předčasně do hrobu! Oh, jakou vinu, jakou zodpovědnost to na sebe bere!

d) A tu právě jsem u toho nejhoršího: on se prohřešuje neskonale sám proti sobě. On totiž nemůže svého kletého činu nikdy, již úplně napravit. Kdyby byl tisíce ukradl, může je ještě navrátiti — ale je mu možno do zkrvácené, ztuhlé mrtvolky vlítí nový život? Proto, i když čin jeho zůstane utajen, a on spravedlnosti světské unikne, nemůže nikdy žiti v klidu a po-

koji! Ne! Vbrzku se u něho dostaví poznání, co nevýslovně zlého učinil, a s tím zároveň výčitky svědomí. A ty mu nepopřeji klidu dnem i nocí: on takřka neustále zavražděného před sebou vidí, kterak je celý zkrvácený, kterak mu hrozí a pomstu Boží na něj svolává. Proto není divu, že mnohý těchto výčitek svědomí snést nemůže a sám se vydává do rukou spravedlnosti světské. Jiní pak častokráte upadají v zoufalství takové, že svůj zločin dovršují zločinem novým, sebevraždou.

3. Jak jej Bůh trestá. — Chápete již, drazí moji, proč Písmo sv. vraždu počítá mezi ony hříchy, které volají do nebe o pomstu? Chápete již, proč Bůh sám poručí v Písmě sv.:

Kdokoliv lidskou krev prolije, toho krev budiž prolita (Gen. .9, 6)? Chápete již, proč on sám spravedlnosti světské, jen aby tak činiti mohla, nejednou přispívá k vypátrání vrahů? Co případů bych vám tu mohl uvést z dob nejnovějších! Než slyšte pouze tento, který je zaznamenán v životopisech svatých Božích: Sv. Menrád žil jako poustevník na úpatí hory, Etzelu ve Švýcarsku. V jeho osamocenosti mu skýtalí společnost pouze dva ochočení havrani. Tu se stalo, že dva zbojníci ho přepadli. Domnívajíce se, že má v poustevně nashromážděné veliké poklady, přihnali se k němu. Menrád právě ve své kapli dosloužil mši sv., když lotři zabušili na dveře. Laskavě je uvítal, uvedl do své chyšky, nabídl jim k občerstvení chléb a víno. Oni však zhurta na něm žádali peněz. Když jim řekl, že ve své chudičké poustevně žádných pokladů nemá, vrhli se na něho a jej zardousili. Stalo se tak dne 21. ledna 861. Vrahové v poustce ovšem pokladů nenašli a, jati jsouce hrůzou, dali se na útěk. A tu havrani sv. Menráda letěli za nimi, žalostně krákorajíce. Jeden tesař z nedaleké osady slyšel jejich lkavé krákaní, spatřil utíkající vrahy, spěl ku poustevně, v níž našel světce usmrceného. I sledoval vrahy, dohonil je v Curychu, kde oba byli jati a popraveni.

A což teprve, jaký trest připravuje Bůh pro vražedníky na věčnosti! Jiné vrhali do bídy časné i věčné..

Je možno, aby po smrti byli na tom lépe, než oběti jejich zlotřilosti? Ne, spravedlnost Boží žádá, aby se jim vedlo hůře, stokráte hůře!

Draží moji, kéž tato dnešní má promluva o veliké ošklivosti a trestuhodnosti vraždy je naučením pro nás všechny, obzvláště pak pro nejedny dnešní ženy!

XXXIX.

Alkohol, vrah zdraví.

Všemohoucí Bůh určil duši lidské po dobu putování jejího pozemského za přibyték těla, tělo sice pomíjející a smrtelné, ale krásné a zdravé. Je krásné tělo lidské: malíři, sochaři, básníci bývají souladem jeho údů celí nadšeni. Ústrojí našeho těla je tak moudře sestaveno, že lékaři, zkoumajíce je, jsou plni úžasu nad mistrnou, jemnou a zároveň pevnou a odolnou konstrukcí jeho. Proto je člověk povinen těla a zdraví svého si vážit, vystříhati se všeho, co by mu škodilo, je oslabovalo, neb docela zabíjelo.

Zdraví lidské má nepřátel mnoho. Nejnebezpečnějším z nich je alkohol, strašlivý a tajemný plyn, nalézající se ve víně, pivě, likérech a podobných nápojích, kterých lidé často a takřka každodenně požívají. Alkohol sice nezabije člověka tak rychle, jako arsenik nebo strychnin, ale vliv jeho je tím nebezpečnější, že s počátku ani nepozorujeme, jak velikým je pro tělo naše jedem, ba že jej pokládáme za něco pro sebe velice oblažujícího a dobrého. Proto vám, draží moji, dnes chci dokázati, 1. jak strašlivým vrahem je alkohol; 2. co mu dopomáhá ke vzrůstu; 3. jak se mu máme brániti.

1. Je strašlivým vrahem. — Již staří Egypťané znali vaření piva. Číňané měli alkoholické nápoje, vytlačené z rýže. Skandinávci, Germáni, Slované pily medovinu. Tataři vyráběli opojný nápoj z mléka, zvaný kumys.

Uznávám, že alkohol v malých dávkách občas posílí tělesnou činnost povzbuzuje a rozkladu bílkovin

poněkud zabraňuje. Je-li ho však požíváno z návyku a ve větších dávkách, je potměšilým a zhoubným jedem. On předně zle působí na žaludek a játra. Poněvadž pak žaludek je hospodářem celého našeho ústrojí tělesného, slábnou i jiné části těla, když tento hospodář stůně. Ze žaludku se alkohol jako vetřelec prodírá do krve lidské a, krouže v žilách, roznáší všude svou zkázu. Nemá žádného ústrojí v těle našem, jemuž by alkohol časem neuškodil. Stává se, že lidé předčasně, náhle umírají... Proč? Oni nešťastníci požívali ve větší míře alkoholických nápojů. Ač nebyli žádnými pijany, alkohol zničil jejich útroby tak, že předčasně nadešla katastrofa, smrt. — Největší počet alkoholiků podléhá různým nahodilým nemocem, neboť tělo jejich pozbylo proti nim odolnosti, a průběh nemoci je u nich zhoubnější. Kdo by neznal, jak nebezpečné jsou u alkoholiků záněty plic; jak mnohdy nepatrné porušení zdraví se jim stává smrtonosným; jak četných obětí mezi opilci si vyžadují epidemie, za nichž je rozhodně úmrtnost u alkoholiků větší, než u lidí střídmých. V opilství se přihází poměrně nejvíce smrtelných úrazů. — Že dvě třetiny zločinů a provinění, které přijdou před soud, bývají v bližším neb vzdálenějším spojení s opilstvím, že opilství přeplyne žaláře a káznice, tolik nám tvrdí soudcové a správcové káznice. — Všem zajisté je známa smutná historie Noema, který vinem se opil, i osud nešťastného Chama, jehož potomci, černoši, až dodnes úpějí pod břemenem starého prokletí. A jak hrozný hřích v opilství spáchal Lot! — Nechybíme rovněž, když opilství připišeme i valnou část sebevražd. — Alkoholismus je hlavní příčinou úžasné se šířících chorob duševních. Dle zpráv vynikajících lékařů čtvrtina těch, kteří jsou v blázincích, se tam dostala jeho vinou. — K tomu je třeba podotknouti, že alkoholismus má svůj zhoubný vliv i na potomstvo opilců, bývá průvodcem jeho žalostných chorob tělesných i duševních.

Kterak alkoholismus podrývá nejen zdraví, ale i rodinný blahobyt, na to se ptejte těch, kteří, ač dříve zámožní, to přivedli až na žebráckou hůl. Ptejte se

jich slovy proroka: „Co boří veliké domy v rozvaliny a domky v padrť (Am. 6, 12)?“ Odpověď bude zníti: Muž odnosil vše do hostince. — Že pak tato nepravost i na blahobytu celých obcí a zemí hlodá, o tom nás poučuje dnešní národohospodářství. Ono vypočítalo, že obrovské částky, které se ročně vydají za opojné nápoje, by stačily na zaplacení všech zemských daní. — Není konečně třeba, abych vám dokazoval, jak tato nepravost v rodinách pokoj a štěstí rdousí. Slzy, srdce-
rvoucí pláč a neustálý nářek nesčetných nešťastných matek a dětí tu mluví řečí zcela jasnou. Opilství učinilo z rodinného života peklo.

2. Co mu dopomáhá ke vzrůstu. — Příčinu toho je třeba hledati v úbytku náboženství. Úpadek křesťanského smýšlení, odvrácení se od křesťanské životosprávy, opovrhování katolickou Církví, toť dopomohlo této nepravosti k úžasnému vzrůstu. Je sice pravda, že i věřící katolik se může zapomenouti, a někdy přes míru opojných nápojů požíti, ale rovněž je pravda, že by nestřídmost v pití nikdy tak nevzrostla, kdyby křesťanská víra a křesťanský život v tak mnohých kruzích společnosti lidské byly nepoklesly. Křesťanský život znamená život dle nauky a příkladu Ježíše Krista. Než božský Spasitel po životě plném odříkání a sebezapírání byl na kříži napájen octem a žlučí. Co tedy má nestřídmý s Kristem společného? „Nemůžeš přece“, dí sv. Bernard, „zároveň pít kalich Kristův a ďáblův. Kalichem ďáblovým je opilství, kalichem Kristovým je zdrželivost a střídmost.“

Tak na jedné straně odvrát od Krista a jeho zákona dopomohl nestřídmosti ke vzrůstu; na druhé pak tato nepravost přispívá stále více k vytláčení náboženství ze srdcí lidských. Že pijan nemá žádného zálibení v Bohu, je na jev. On že by byl mužem pevným ve víře? on že by byl mužem zbožným? on mužem nábožensky horlivým? Bylo by to možno? A táži se dále: Alkoholik že by byl mužem, dbalým svých povinností? Povinnost volá: Je čas jít do práce! Sklenice volá: Práce neuteče! A on se drží sklenice. —

Jaké pak řeči pijan vede, o tom není třeba ani se šířiti.

3. Jak se mu brániti? — Drazí moji! Nepodezřívám nikoho z vás, že by této nepravosti byl oddán. Bůh uchovej! Ale zkoumejme se vážně, zda ji jsme prosti úplně. Sv. Augustin o sobě dí: „Bojuji denně proti chuti k jídlu a pití. Ale kdo se občas nedá zavést, aby tu nepřekročil mezi nutné potřeby? Kdo to dokáže, toho je třeba velebiti: Ale já to nejsem, poněvadž jsem hříšný člověk (Vyzn. 10, 31).“

Jestliže to takový muž, jako je sv. Augustin, o sobě vyznává, oč větší důvod máme my, abychom se tu měli na pozoru! Pokoj svědomí, klid, mír a štěstí v domácnosti stojí za to, abychom náklonnost k nestřídmosti přemáhali. Jdi domů, ó muži, v kruhu tvých drahých na tebe čeká větší štěstí, než v opojení u sklenice! Jakou radost způsobíš manželce, dětkám, když budou moci zvolati: Máme tatínka opět!

U nejedněch kulturních a rozvázných národů, jako na příklad ve Spojených státech amerických, i občanské zákonodárství zhoubnému působení alkoholu hledí učiniti přítrž a výrobu opojných nápojů a jich požívání přísně zakazuje. V Anglii byly nedávno sebrány dva miliony podpisů, žádajících ministra Asquitha (čti: Askysa), aby zakázal prodej alkoholických nápojů. Jinde aspoň proti alkoholu bojují zaváděním spolků střídmosti... Nemělo by tomu býti tak i u nás? Ale, i když do žádného takového spolku zapsáni nejsme, proto přece heslem naším budiž: Pryč s alkoholem, pryč s tím vrahem lidského zdraví! Aspoň my pamatujme na slova Pisma sv.: Nehleď na víno, kterak se červená, kterak se stkví jeho barva v poháru; přelahodně se pije, ale naposled uštne jako had (Přísl. 23, 31)!

Pohoršení.

„Nad celý svět je drahocennější duše“, volá sv. Jan Zlatoústý. Čím tedy jsou u porovnání s duší všechny statky pozemské? Ničím. Z toho však, draží moji, suďte: Je-li již velikým hříchem bráti člověku život tělesný, oč větším a děsnějším hříchem je bráti mu život duchovní? Než bohužel! Jsou-li v naší době vraždy na denním pořádku, je dnes vraždění duší tisíckrát a tisíckrát čtenější. Toto vraždění se děje pohoršením, které Bůh rovněž zapovídá ve svém přikázání pátém. Věnujme mu dnes svou pozornost a vezme 1. kdo se pohoršení dopouští; 2. jak děsného hříchu se to dopouští; 3. jak jej Bůh trestá; 4. jak jej napravit.

1. Kdo se ho dopouští? — Na tuto otázku odpovídá katechismus slovy: Blížnímu dává pohoršení, kdo mu vlastní vinou, slovem a nebo skutkem, zavdává příležitost ke hříchu, neb jej snad i úmyslně do hříchu svádí. Tedy každé slovo, každý skutek, ba i úsměv, pohled, posuněk, jen když může býti předvídaným popudem pro jiné ke hříchu, je pohoršením, ať již kdo něco takového v úmyslu má či nikoliv. Ba, aby naše jednání bylo pohoršlivé, není třeba, aby bližního do hříchu svedlo, stačí, jen když by něco takového učiniti bylo s to.

Dává tedy pohoršení, kdo na příklad jde po ulici v opilém stavu, kdo před jinými nemravně mluví, nebo před dětmi kleje, kdo vystavuje nemravné obrazy, kdo spisuje a hraje nemravné divadelní kusy, v pátek jí veřejně maso, v neděli na poli pracuje, při službách Božích se nechová slušně, kdo vydává bezbožné knihy, kdo se v novinách posmívá náboženským pravdám, tupí kněze a pod. Tím se zavdává bližnímu příležitost, aby jednal podobně a tak se stal horším. Odtud právě jméno pohoršení.

2. Jak děsným je hříchem. — a) Vrah, který bližnímu bere život tělesný, je všude předmětem opo-

vržení a hrůzy; společnost lidská ho vylučuje ze svého středu a žádá pro něho trest smrti. Ale oč vinnějším je ten, kdo dává pohoršení! On mu nebere, jako vrah, život krátký, pomíjející a často nešťastný, ale život duchovní, život věčný.

b) Je to hřích ďábelský. Dábel je vrah od počátku (Jan 8, 44). Jeho zaměstnáním je hubiti duše. A kdo jiné pohoršuje, stává se jeho pomocníkem!

c) Je to hřích proti vykupitelskému dílu Ježíše Krista. Tento Bůh-člověk sestoupil s nebes, aby učil pravdě, kdežto pohoršovatel učí bludu. On přišel, aby učil dobrou a ctnost, kdežto pohoršovatel učí zlu a nepravosti. On přišel vykoupit duše svou krví, kdežto pohoršovatel jej o tyto duše olupuje a je vrhá do záhuby věčné.

d) Je to hřích, z něhož Bůh bude žádati přísný počet. Stojí totiž psáno: Umře on, bezbožník, ve své nepravosti, ale krev jeho z ruky tvé vymáháti budu (Ezech. 3, 18). A kterak se pohoršovatel zodpoví z nesčetných hříchů, které budou páhány snad až do konce světa vinou špatných příkladů, které on jiným dal?...

e) Je to hřích dvojnásobně trestný, když pochází od těch, kteří mají dávat dobrý příklad. Otcové a matky, kteří pohoršujete své děti, zaměstnavatelé a zaměstnatelky, kteří jste duchovní zkázou svých služebníků, vy křesťané, kteří následkem svého křtu a slavnostně na něm přejatých závazků jste obzvláště povinni dávat jiným dobrý příklad, jak děsnou zodpovědnost na sebe berete, když se stáváte původci pohoršení!...

3. Tresty za pohoršení. — Je tedy nějaký div, když Ježíš Kristus světu hrozí veškerým prokletím proto, že je pařeníštěm pohoršení? Běda světu pro pohoršení (Mat. 18, 7)! K tomu pak božský Spasitel ihned dokládá: Jest nutno, aby přicházela pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází! A jakého teprve trestu zaslouží ten, kdo pohoršuje jeho miláčky, malé

dítky? Slyšte: „Kdo by však pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby kámen mlýnský zavěšen na hrdlo jeho, a on pohroužen byl do hlubokosti mořské (Mat. 18, 6).“ A není to žádný smrtelník, jenž takto mluví; není to žádný úředník, jenž pronáší tento přísný výrok; je to Ježíš Kristus sám. Jestliže pak takovéhoho spravedlivého trestu zaslouží ten, kdo pohorší nejmenší z těch, kteří věří ve jméno Ježíšovo, jakých muk, jakých ran od božské spravedlnosti mohou se nadíti teprve ti, kteří rozsévají a šíří pohoršení po celém okolí, v celých národech, v Církvi, po celé zeměkouli? Kde by se tu našlo dosti mlýnských kamenů, aby byly zavěšeny na hrdla tak mnohých spisovatelů, básníků, romanopisců, malířů, žurnalistů, kteří jenom šíří kolem sebe jed a kazí dobré mravy? který oceán by byl tak široký a hluboký, aby do něho všichni mohli býti uvrženi? „Kdyby mi nebylo oplakávati, než pouze mé hříchy osobní“, děl na svém smrtelném lůžku jeden knihkupec, kterého ziskuchtivost zavedla, aby prodával i kde které knihy špatné, „doufal bych ještě v milosrdenství Boží; ale já jsem byl příčinou zkázy tak mnohých duší! kterak bych tu směl doufati v odpuštění?“

4. Jak napravit pohoršení? — Není snad hříchu, u něhož by to bylo obtížněji možno, než u pohoršení. Či kterak zastaviti slovo, jež neprozřetelně bylo vypuštěno z úst? jak zabrániti, aby špatný čin neměl svého zhoubného vlivu na jednání bližního, který tohoto činu byl svědkem? Než byť by bylo sebe více obtížno napravit zlé následky pohoršení, přece je přísnou povinností učiniti k napravení jeho vše, co jen je možno. A kterak? Jednáním, jež by bylo pravým opakem toho, čím pohoršení bylo přivoděno. Dali jste pohoršení svými nepravostmi? vzdělávejte od nynějška své bližní prospíváním právě v těch ctnostech, které jsou opakem oněch vašich nepravostí: čím jste jiné zavedli na cestu špatnou, v tom opět svým dobrým příkladem se je snažte přivést na cestu dobrou. Pohoršovali jste až dosud své bližní nenávisť, pomstychtivostí, bezbožností, náboženskou lhostejností? Staňte

se v budoucnosti opravdovými vzory laskavosti, smířlivosti, hluboké víry a věrného plnění všech svých křesťanských povinností! Byli jste až dosud služebníky satanovými ve zlém? buďte nyní apoštoly Ježíše Krista v dobrém!

Abychom pak vůbec nebyli povinni napravovati pohoršení, k tomu nejlepším prostředkem je nikomu k němu nezavdávati příčiny. Sami pak se mějme pilně na pozoru, abychom se ničím pohoršiti nedali. Čiňme tak, byť by nás to stálo i sebe větší oběti. „Pohoršuje-li vás ruka vaše neb noha vaše, utněte ji a vrhněte do sebe. Lépe jest vám vejíti do života bez ruky neb bez nohy, než s oběma rukama neb oběma nohama býti uvrženu do věčného ohně (Mat. 18, 8).“ Utíkejte před špatnými společnostmi, jež kazí dobré mravy! Utečte z obvodu Babylona, zachraň každý svůj život, ať nezhyne pro nepravost jeho (Jer. 51, 6)! Opatřte se ochrannými prostředky, proti moru pohoršení! Když se budete vynasnažovati uchovati si nevinnost svou, nebudete míti příležitosti poskvřňovati ji u jiných, a budete šťastni na věky.

XXXXI.

Nesesmilníš!

Je hřích, o němž sluha Boží s kazatelnou se neodvažuje pojednávat, leč s chvěním. Sv. apoštol Pavel byl by si přál, aby i samo jméno jeho zůstalo křesťanům neznámo: Nebudiž ani jmenováno mezi vámi, jak sluší na věřící (Ef. 5, 3). Než, jak mlčeti o nepravosti, která každodenně si vyžaduje početné oběti? Dětství, do tohoto hříchu předčasně zasvěcované, mládí, chtivě se ženoucí za ukájením choutek, kterých nelze jmenovati, věk zralý, tonoucí v žalostných nestoudnostech, stáří, stravované žárem špatně vyhaslých vášní z dřívějších dob: čeho je třeba více, aby kazatel přemohl vrozený odpor a plnil svou přísnou

povinnost poučovati duše a chrániti je před zhoubnými následky smilstva?

Postav, ó Bože můj, stráž k mým ústům (Ž. 140, 3), aby z nich nevyšlo nic, co by nebylo důstojno tvé svaté velebnosti, co by nebylo poučné pro křesťany, kteří mne poslouchají! Promluvím dnes o smilstvu, a to 1. jak ošklivým je hříchem; 2. jak smutné má následky; 3. jaké tresty na lidi svolává; 4. o prostředcích, jak se ho uvarovati.

1. Ošklivý hřích. — Mám zapotřebí křesťanským posluchačům připomínati, že tu neběží toliko o cizoložství, ale o vše, co s tímto hříchem je ve spojení: o myšlenky, žádosti, řeči, všechny skutky proti čistotě? Používám tu slov sv. Pavla: „Vůle Boží jest, abyste byli svatí: Aby každý z vás dovedl držeti tělo své ve svatosti a ve cti, nikoli v náruživé žádostivosti, jako pohané, kteří neznají Boha (1. Thes. 4, 3).“ „Tělo není pro smilství, nýbrž pro Pána (1. Kor. 6, 13).“

Co tedy činí smilstvo těžkým hříchem? To, že tato nepravost

a) poskvvrňuje tělo člověka. I když se tělo důstojností duši nevyrovná, je přece, jako duše, dílem Božím. Bůh, rozhodnuv se je stvořiti, nespokojil se poručiti zemi, aby je vyvedla, jako ostatní tvory, ale učinil je sám svou vlastní rukou. Tělo lidské je vevedlím hmotného stvoření. Jestliže je tedy znesvěcujete a potupujete hříchem, urážíte tím Boha, jenž je stvořil.

b) Smilstvo poskvvrňuje tělo jako úd těla Ježíše Krista. Tělo naše bylo vykoupeno krví božského Spasitele, stalo se údem jeho těla tajemného, jímž jest Církev. Učí nás tomu sv. Pavel: „Nevíte, že těla vaše jsou údy Kristovy? Mám tedy snad vzíti údy Kristovy a učiniti je údy nevěstky? Nikoliv (1. Kor. 6, 15)!“

c) Smilstvo poskvvrňuje tělo jako chrám Ducha sv. Slysme tu opět velikého apoštola sv. Pavla: „Nevíte-li, že tělo vaše jest chrámem Ducha svatého, jenž je ve vás?... Oslavujte a noste Boha v těle svém (1. Kor. 6, 19).“ „Chrám Boží, jímž jste

vy, jest svatý. Kází-li jej někdo, toho zkazí Bůh (1. Kor. 3, 17).“

2 S m u t n é n á s l e d k y. — a) Tento hřích je zdrojem žárlivosti, nenávisti, svárů a hádek, ba velmi často i ukrutných vražd. Novinářské kroniky se takřka hemží zprávami o truchlohrách, které přivodila tato nepravost.

b) Rodiny, v nichž tato nepravost zakotví, jsou sídlem bolu a bojů. Kdo by byl s to vylíčiti boľ manželky nad nevěrným manželem, a mnohdy opět hodného manžela nad pobloudilou a nevěrnou manželkou? kdo boľ rodičů nad dětmi, které se v této věci zapomínají?... K tomu pak přidejte, že tato nepravost stravuje majetek a uvádí do rodin nouzi a bídu, vzpomeňte na hanbu, kterou nevinní členové jejich se trápí, a budete se diviti, když řeknu, že život v takových rodinách je peklem již zde na zemi?

c) Vinou této neřesti celé říše propadly do zkázy. Kdo důkladně studuje úpadek osvěty řecké a římské, neváhá ani na okamžik tvrditi, že právě ona jej zavinila. A jak tomu bylo u národů starých, tak tomu je a bude u národů nynějších, v nichž hynou dobré mravy.

d) Než vizme následky smilstva u jednotlivců. Co lidí mladých, zdravých a silných kleslo a klesá předčasně do hrobu! Jsou mladí na léta, ale na čele mají vrásky stáří, kůži sežloutlou, krev zkaženou, zkrátka jsou mrtvolou, vlekoucí se na hřbitov! A proč to? Inu jsou to smilníci, a to stačí. — Z lidí tato hříšná náruživost učinila mrtvoly, pokud se duše týče. Co nadaných jinochů proměnila v lidi slabomyslné! Co lidem urvala srdce a naplnila je otupělostí pro vše vznešené a ideální, umrtvila v nich lásku k vědám a uměním, lásku k rodině, přátelům a vlasti! T ě l e s n ý č l o v ě k n e c h á p e t ě c h v ě c í (1 Kor. 2, 14)!

Co pak je ještě horšího, tento hřích člověka připravuje o víru. Dějiny všech dob potvrzují tuto pravdu. Šalamoun, král svrchovaně moudrý a Bohem omilostněný, dal se smilností zavést až ke svatokrádežnému modlářství. Naplnilo se na něm, co dříve vyřkl

o jiných: Ženy k odpadu vedou moudré (Sir. 19, 2). Totéž platí o anglickém králi Jindřichu VIII.

3. Tresty, které svolává. — Ze všech hříchů, kterých se člověk může dopustiti, měl za všech dob hřích smilstva tu smutnou výsadu, že vyzbrojoval nebe k obzvláštní přísnosti proti zemi. Mám to dokazovati? Není toho třeba. Stačí, když si na příklad vzpomenete na potopu světa. Tenkrát lidstvo hřešilo tímto hřichem tak, že Bůh „želel, že učinil na zemi člověka (Gen. 6, 6)“ a se rozhodl, že ho vyhladí s povrchu země. A hle, již se otevírají nebesa, protrhávají se studnice zemské a chrlí ze sebe vodu po čtyřicet dní a nocí tak, že všechno, v čem jest na zemi dech života, vymřelo. Stačí, když si dále vzpomenete na nešťastná města Sodomu a Gomorrhů. Vy víte, kterak na ně Bůh deštil síru a oheň. Jak strašlivá to byla smrt pro jejich obyvatele! A proč to? Pro jejich smilstvo. — A v nedávné naší době? Roku 1902 rozzuřila se sopka Mont Pelé v Americe. Chrlila ze sebe obrovskou povodeň lávy, a ta se řítila rychlostí 200 km za hodinu na blízké město Martinic. V několika okamžicích pohřbila v něm přes 300.000 lidí. Proč to? Nevím. Ale nápadný je list tamnějšího biskupa Mons. De Cormont, který několik dní před neštěstím napsal: Znemravnělost je veliká; čtyři pětiny mých diecesánů se nežení a nev dávají. Vydal jsem hojně pastýřských listů o tomto předmětu... Je to hrozné...

4. Prostředky, jak se ho uvarovati. — Když povážíme, jak nepravost smilstva je člověka a křesťana nedůstojna, jak přísné tresty svolává na ty, kteří se jí poskvírají, co tu zbývá jiného, než vážně se uchopiti všech prostředků, abychom se jí uchránili? Prostředky tyto jsou:

a) Modlitba. — „Když jsem poznal, že se nedomohu čistoty jinak, než dá-li mi ji Bůh — děl nejmoudřejší z králů — prosil jsem ho o tuto milost (Moudr. 8, 21).“ Proste tedy i vy o ni často, proste o ni vroucně a ke své modlitbě připojte rozjímání o posledních věcech člověka. Pamatuj na poslední své věci, a na věky nezhřešíš (Sir. 7, 40)! Doporučujte se pod

ochranu svaté Panny: jeť ona opravdovou královnou čistých srdcí: Matka přečistá, Matka neposkvrněná...

b) Půst je druhým prostředkem k uchránění se před útoky této nepravosti. Jestliže opojné nápoje jsou pro tělo nebezpečným popudem k ní: ve víně jest prostopášnost (Ef. 5, 18), byly půst, umrtvování, práce, zkrátka vše to, co krotí tělo, obvyklým prostředkem světců, aby se uchovali v nevinnosti a čistotě.

c) Konečně v častém přijímání svátosti pokání a svátosti oltární naleznete mocnou pomoc, abyste posílili duši svou proti pokušením proti ctnosti čistoty. Při křehkosti lidské budete mít stále potřebu volati se sv. Pavlem: Já nešťastný člověk! Kdo mě vysvobodí z těla smrti této (Řím. 7, 24)? Je to milost Boží, jež vás vysvobodí. A tu naleznete obzvláště u stolu Páně. Tam budete opojeni vínem, jež plodí panny: víno, plodící panny (Zach. 9, 17). A pannicům a pannám je vyhrazena výsada, že přijdou za Beránkem Božím do nebes!

XXXXII.

Cizoložství.

Veliký pohanský filosof Seneka, který později všeobecným souhlasem lidu byl nazván Mravokárce, na mnohých místech svých spisů horlil proti znemravňlosti, která za jeho doby panovala v Itálii a obzvláště v jejím hlavním městě Římě. Hlavně pak přímo hřměl proti mezi lidem, a zvláště v tak zvaných vyšších kruzích, velice rozšířené nepravosti, cizoložství. — Co teprve by byl tento filosof nucen napsati, kdyby žil v době naší, tedy ne již v době pohanské, ale křesťanské! Drazí moji! K svému zahanbení si přiznejme, že dnešní společnost lidská je až příliš nakažena zhoubným morem pro život rodinný pro pokoj a blaho celých států, morem, jehožto jméno jest cizoložství. Nerad mluvím o tomto hříchu, ale když apoštol sv. Pavel věřící své doby tak přísně před ním varoval — a ni smilněme (1 Kor. 10, 8)! — měl by jej katolický

kněz přejíti mlčením? Není dnes proti němu se ozvatí mnohem více třeba, než tehdy? Proto považte se mnou v dnešní rozmluvě 1. jak velikým hříchem jest cizoložství; 2. zda může od Boha dojíti odpuštění.

1. Jak velikým jest hříchem. — Sv. Kliment v jedné ze svých epištol klade sv. Petru do úst otázku: Který ze všech hříchů je těžší nad cizoložství? Je to právě tento hřích, který v knize Genesis (20,9) je nazván velikým proviněním, v knize pak Jobově (31,11) nešlechetností, zločinem trestního soudu hodným; a prorok Oseáš (9, 9) jej nazývá hříchem hlubokým. Že je tomu skutečně tak, je patrné i z trestu, který Bůh stanovil na cizoložnici. Jako na veřejného rouhače, tak i na cizoložnici byl v knize Levitiků (20, 10) stanoven trest smrti ukamenováním. Ukamenována měla býti nevinná Susanna; kamenovati chtěli fariseové onu ženu, již dopadli v cizoložství a předvedli před Ježíše Krista, aby ji soudil. A dovedli byste mi vysvětliti, proč na cizoložnici Pán stanovil právě tento trest? Myslím, že jím chtěl ukázati, že takováto žena jest před nebem i zemí tak vinna, že její tělo si ani nezaslouží, aby se ho dotkly ruce katovy, ale aby toliko zasažena byla zdaleka házenými kameny; že si nezaslouží, aby ani po smrti na ní spočinouti mohly zraky diváků, nýbrž aby byla pohřbena pod hromadou kamení.

A tento trest není jediný, kterým Bůh cizoložníkům hrozí. On v Písmě sv. častěji prohlašuje, že se na nich pomstí. Navštívím vás, dí skrze proroka Jeremiáše (5,9), ó cizoložníci, ale mé navštívení bude navštívením pomsty, vydám vás v ruce vašich nepřátel (9, 16), shrnu na hlavu vaši, tak dokládá v knize Přísloví (6,33), mrzkost a hanbu, a hanby s čela vašeho neshladím. V knize pak Moudrosti a v knize Královské (II. 12, 10) stojí psáno: Meč pomsty mé dopadne navždy na dům váš!

A jsou zcela oprávněny takovéto tresty, poněvadž cizoložník přímo usiluje zničiti to, co Bůh sám zřídil: Bůh totiž učinil muže pro ženu a ženu pro muže,

aby se vzájemně podporovali, a je posvátným svazkem manželským spojil v jedno tělo. A co Bůh spojil, není dovoleno člověku rozlučovati, jak děl Ježíš Kristus. Než co činí muž a žena cizoložná? Oni onen svazek, kterým manželé od samého Boha spojeni jsou, přetrhávají; oni rozdělují tu jednotu těla, které Bůh požehnal ve svátosti stavu manželského. A proč tak činí? Pro ukojení chlipné žádosti. Kterak tedy by jim Bůh nezlořečil, jich netrestal?

V ev. sv. Matouše je cizoložství postaveno mezi vraždou a krádeží — nezabiješ, nez cizoložíš, nepokradeš (Mat. 19, 18)! — a vším právem, poněvadž tento hřích má podíl i na vraždě i na krádeži. Cizoložník je vrahem, poněvadž nejen zabíjí duši svou — kdo jest cizoložníkem, ztratí duši svou (Přisl. 6, 32), ale on zabíjí i rodinu svou nectí, kterou na ni uvaluje, a ztrátou majetku, který rozplývá. On je zlodějem — cizoložství je zlodějství, dí sv. Jan Zlatoustý — on krade manželům věrnost, kterou si přísahali, dítkám manželské zrození, domácnosti pokoj, rodině její důstojnost a Bohu čest. Ba, jak dokládá Šalamoun, není provinění při krádeži nikdy tak veliké, jako při cizoložství (Přisl. 6, 30). A jako zloděj, jako vrah, jako nepřítel a škůdce lidského pokolení je cizoložník také stíhán všemi zákony božskými i lidskými. Docela i pohané, kteří ve svých zákonících nejednu nepravost dovolili, přece cizoložství jednohlasně odsoudili jako největší ohavnost ze všech.

Tato nepravost člověka zrůdňuje a činí z něho zpořenáhla nerozumné zvíře. V knize Přísloví stojí o cizoložství psáno, že uvádí do zatracení duši; ale k tomu se tam rovněž dokládá, že ten, kdo se ho dopouští, pozbyl rozumu: Kdo jest cizoložníkem, pozbyl rozumu a ztratí duši svou.

Nyní chápu, proč apoštol sv. Pavel si nedovedl vysvětliti, že město Korint mohlo klidně snést a nepohřížilo se v hluboký smutek, když vidělo, co se stalo v jeho zdích vinou krvesmilného cizoložníka. Kterak to, tak tamním křesťanům volá, že jste se všichni nevzbouřili a nevyhnali ze svého středu toho, kdo se do-

pustil tak veliké nepravosti? — aby byl vyloučen z prostředí vašeho ten, jenž ten skutek spáchal (1 Kor. 5, 2). — Rcete, drazí moji, kdyby sv. Apoštol radil tak činiti i v době naší, co měst a vesnic by bylo ve smutku a poloprázdných?

2. Může cizoložství býti odpuštěno? — Může cizoložník dojíti spáasy? Dříve než na tuto otázku odpovím, mi rcete: Může on nahraditi čest zneuctěné rodině, dáti své jméno nemanželsky zrozeným dítkám, nahraditi majetek, o který svým hříchem oloupil své domácí, bezpráví, které učinil své manželce, urážku, způsobenou Bohu a Církvi? A bez náležité náhrady, a napravení spáchaného zla se vina neodpouští! Proto všim právem mohu se sv. Pavlem prohlásiti: Nemylte se, smilníci neobdrží království nebeského (1 Kor. 6, 9).

Namítne se mi: Což nedošla odpuštění cizoložnice z evangelia? Ano, ale pamatuj, ó příteli, který jsi takto hřešil, a jsi-li ovšem přítomen mezi námi, co v této věci děl sv. Augustin, když mluvil o dobrém lotru na pravici Kristově při jeho ukřižování: Že se obrátil on, proto nesmíme nikdy předpokládati, že podobně na konci života se obrátí hříšník každý. To byla pouze výjimka, a lze takový případ z evangelia uvést pouze jeden. Chceš i ty dojíti odpuštění? chceš i ty uslyšeti z úst Ježíšových — ani já tě neodsoudím (Jan 8, 11)? Pak pamatuj na to, co on řekl ženě, cizoložnici: jdi a již nehřeš! — Vy pak, drazí moji, se za takovéto hříšníky modlete, aby se obrátili a přestali působiti pohoršení. Získáte si tak nemalou zásluhu před Bohem!

XXXXIII.

Nepokradeš.

Když Bůh dal člověku život, dal mu také právo na prostředky, ze kterých by mohl býti živ, tedy právo na soukromý majetek. A nejenom to: Bůh, aby tento soukromý majetek proti všem škůdcům chránil, položil

mezi svá přikázání i přikázání: Nepokradeš! a zakazuje bližnímu nespravedlivě škoditi na jeho majetku neb statku. Staví se jím nejenom proti obyčejným zlodějům a lupičům, ale i proti oněm domnělým zákonodárcům, kteří chtějí, aby vše připadlo tomu, co pyšně nazývají státem. Staví se dále proti oněm nebezpečným revolucionářům, kteří se opovažují soukromý majetek prohlašovati za krádež. Dle jejich zásad nemá na zemi býti ani chudých, ani bohatých. Usilují, aby vše patřilo všem společně, a soukromý majetek byl odstraněn. Ale Církev, hlasatelka vůle Boží, zakazuje krádež každou, tedy i tu, kterou samozvaní právnické společnosti lidské hledí povýšiti na sociální zákon. Abychom se aspoň my utvrdili v účtě k cizímu majetku, rozjímejme dnes, že 1. krádež je hříšná; 2. velice rozšířená; 3. jak ji Bůh trestá.

1. Krádež je hříšná. — Zakazuje ji nejenom Bůh ve svém Desateru, ale i zákon přirozený, který nám Bůh do srdce vložil. Ten totiž velí, abychom jiným nečinili nic, co bychom sami rozumně nechtěli, aby oni činili nám. Co nechceš, by od jiného dalo se tobě, hleď, bys ty nikdy nečinil jinému (Tob. 4, 16). A kdo by si přál, aby mu jiní na jeho majetku škodili? — Mimo to je krádež i proti lásce k bližnímu, jež nám přikazuje, abychom bližnímu přáli a prokazovali vše dobré. A je pro něho nějakým dobrodiním, když ho nespravedlivě poškodíme na majetku?

2. Krádež je velice rozšířená. — Já, abych někomu něco vzal? Bůh mne chraň! ... Tak se vychvalují mnozí a mnozí, ale nejednou pouze proto, že se do cizího příbytku nevloupali, nikoho nepřepadli a neoloupili. Než jaká to nevědomost! Oh, cizím majetkem si lze poskvrniti ruce mnohem snadněji, než si myslí! Je to hřích mezi lidmi tak hojný, že Duch sv. volá: Šťasten, který po penězích nedychtil. Kdo je takový? Abychom ho chválili! Neboť činil divy v životě svém (Sir. 31, 8—9). Rozumíte těmto slovům? Duchu sv. se zdá takřka nemožno najíti člověka takového, který by se proti přikázání Nepokradeš! neprohřešil. Po-

kládá jej za člověka neobyčejného a hodného nemalé vážnosti a chvály. A má také pravdu, neb krade se

a) Na venkově. — Tam prohřešují se na majetku svých bližních všichni ti, kteří neoprávněně od-
cizují úrodu s cizích polí, ovoce s cizích stromů, dříví z cizích lesů. Tu ovšem nemluvíme o oněch chudásech, kteří beze škody v lese sesbírají trochu suchých větví, aby si měli čím zatopiti, na poli po sklizni zbylý klas. Proti tomu žádný soucitný majitel nic nenamítá, a kdyby tak činil, měl by hřích sám.

b) V domácnostech. — Činí tak dítky, osoby služebné, manželky, odnášejíce z domu potají peníze, obilí a vůbec věci zpeněžitelné. Dítka nemají žádného práva libovolně nakládati s majetkem svých rodičů; činí-li tak proti vůli jejich přece, není to nic jiného, než krádež. — Služebníci nechť se nikterak nedávají svěsti planými výmluvami na malý plat, špatnou stravu, na mimořádné služby, za které se jim nedostalo odměny. Chtít si takovýmto tajným způsobem pomáhati k náhradě je dovoleno pouze tenkrát, když by jejich právo bylo úplně zákonité, a oni k němu žádným jiným způsobem přijíti nemohli. Proto nechť takovouto službu opustí a jdou jinam, ale ať nekradou! — Pokud se manželek týče, pravda, nejsou žádnými služkami, ale byť by i byly spolumajitelkami, přece se společným jměním bez vědomí hlavy rodiny libovolně nakládati nesmějí, již pro pokoj a mír v rodině. Něco takového by jim bylo dovoleno pouze výminečně, kdyby na příklad manžel na věci v domácnosti nutné nic dáti nechtěl; kdyby byl marnotratníkem, neb pomaten na mysli. Ale proti vůli jeho vydávati peníze na rozmařilý život synům, na zbytečnou parádu dcerám není nic jiného, než krádež. — Kradou i mnozí manželé, mnozí otcové, kteří promarnějí nejenom svůj, ale i majetek manželčin, peníze, které dítky po jiných zdědily. Je to hanebné od manžela, když při pití, kartách a jiných hříších vyhazuje peníze, které mají sloužiti na zaopatření rodiny.

c) Při obchodech — a to způsobem tisíce-
rým: šiděním na váze, na míře, placením penězi padě-

lanými neb z oběhu vyšlými, prodáváním za dobré zboží všelijak porušeného, přeháněním dobrých vlastností neb zatajováním podstatných vad a chyb při prodeji dobytka a zboží. Tu neplatí nikterak výmluva: „Kdo je hloupý, jeho vina. Proč se dal oklamati?“ Ne, něco takového je vždy proti lásce k bližnímu a proti spravedlnosti; je to zlodějství.

d) Takřka všude. — Ke krádeži není třeba, aby člověk jiné přepadával a je o majetek olupoval. Zloději jsou lichváři, kteří potraviny a věci k živobytí potřebné uměle zdražují. Zloději jsou ti, kteří dělají dluhy a nestarají se o jich zaplacení. Zloději jsou ti, kteří si nalezené věci přivlastňují. Krade se zaviněnými a podvodnými úpadky, zúmyslně založenými požáry, braním úplatků. Krade se v záložnách, bankách, na bursách... Oh, jak nejednou jsou sprostými zloději ti, které svět vynáší až do nebes, a jimž se kde kdo klaní!

e) Nesmíme pak zapomínati, že proti sedmému přikázání Božímu se nehřeší toliko skutky, ale také nedbalostí. Co dělníků, co řemeslníků se prohřešuje krádeží, že nevykonávají řádně práce, za kterou jsou placeni! Co zaměstnavatelů krade zdržováním neb nespravedlivým ujímáním mzdy dělníkům! Co dědiců krade neplněním poslední vůle v Pánu zesnulých! — V oné rodině přinášejí dítky do domu věci, které jsou očité cizí... Dostane se jim přísného pokárání? Naopak! Mlčením, které tu není pranic na místě, se jejich jednání schvaluje. Do onoho obchodu, do oné dílny se dostavují osoby podezřelé a prodávají věci, o kterých lze zcela vážně pochybovati, že jich poctivě nabyly. Pátrá se patřičně po jejich původu? Co pravíte? Jen když se lacino koupí! .

3. Jak Bůh krádež trestá. — Je-li škoda, kterou takto bližnímu na majetku způsobíte, značnější, jste vinni hříchem smrtelným. Ale tu porovnejte zisk, který vám vaše chtivost cizího statku přinese se ztrátou, kterou utrpíte. Co ztratíte, je milost Boží, poklad nabytých zásluh pro nebe, věčný život vaší duše; co získáte, je majetek, o který vás opět jiní zloději mo-

hou připravití, a o který vás nakonec oloupí smrt. Zisk bude ve vaší pokladně, ale ztráta ve vašem svědomí. Rozmnožíte svůj majetek, ale připravíte se o vážnost u lidí, neb již pouhé jméno zloděj budí ošklivost a opovržení. A neznáte latinského přísloví: „Špatně nabytý majetek se bídě shroutí“? Nehrozí Duch sv. ústy proroka Habakuka (2, 9): Běda tomu, kdo kupí hříšně zisk svého domu? Bůh pak zpravidla nedovoluje, aby zloději unikli lidské spravedlnosti. Dříve neb později vyjde jejich špatnost najevo... Či kdo jsou z valné části ti, kdo plní káznice a žaláře, ne-li uchvatitelé cizího majetku?

Drazí moji! Nevydávejme se nikdy pro špatně nabytý zisk hmotný v nebezpečení ztráty pokladu nevýslovného, blaženosti věčné! Buďme stále pamětlivi slov sv. Pavla: Ani zloději, ani lupiči neobdrží království nebeského (1. Kor. 6, 10)!

XXXXIV.

Náhrada.

Sv. Medardovi, jak se vypravuje, byla jednoho dne ukradena kravička, která měla na krku zavěšený zvonek. Zloděj, aby jeho zvukem nebyl prozrazen, jej ucpal senem a hnal zvíře ku předu. Ale zvonek zvonil dále. Sňal jej tedy kravičce s krku a doma uzavřel do skříně. Než i odtamtud zazníval nepohodlný jeho zvuk. Zakopal jej tedy do země. Ale marnost! Zvonění bylo tím mocnější. A tak zloděj, jsa celý ustrašen, spěchal ke sv. Medardovi, kravičku mu vrátil a prosil za odpuštění. Teprve tu zvonek utichl. — Drazí moji! V této legendě je ukryta pěkná myšlenka. Na každém nespravedlivě nabytém haléři, na každé odcizené věci je také zvonek, jenž zní dnem i nocí a člověku ve svědomí volá: Nahraď, oč jsi bližního nespravedlivě na majetku poškodil!

Poučme se dnes 1. o přísné povinnosti náhrady; 2. kdo jest náhradou povinen; 3. jak je náhradu třeba učiniti.

1. Povinnost nahradití. — Týž zákon, který zakazuje odciziti to, co není našeho, poroučí rovněž nahraditi krádeží způsobenou škodu. Povinnost náhrady spočívá i na zákoně přirozeném: Kdyby vám někdo nespravedlivě něco vzal, co si přejete? co žádáte? Aby vám navrátil, o co vás připravil. A rovněž tak v podobném případě by jednali všichni lidé... Je tedy náhrada všeobecným požadavkem, vstípeným do přirozenosti lidské. — A jaký rozvrat v rodinách, ve společnosti lidské by nastal, kdyby tomu nemělo býti tak!

K náhradě nás dále zavazuje naše věčná spása, bez níž od Boha není odpuštění. Král Achab se nespravedlivě zmocnil vinice Nabotovy. Prorok Eliáš mu toto provinění vytýká. Achab na znamení kajcnosti se obléká v žíněné roucho, postí se, ale vinice nevrací. Než Bůh také mu nedává odpuštění (3 Král., 21). Sv. Augustin dí výslovně: Bez náhrady není odpuštění. Týž církevní Otec dokládá: „Pokání toho, kdo cizí majetek, ač může, nevrátí, není opravdové, ale ličené.“ Nechť člověk činí cokoli dobrého, vše to před Bohem neplatí nic, jestliže je povinen náhradou a nedbá, aby ji učinil. Přísná povinnost náhrady je tedy zcela jasná. Běží při ní o věčnou spásu.

Odkud tedy to, že se lidé navrácení cizího majetku odhodlávají zřídka kdy? Je to tím, že se nechávají okouzlití statky tohoto světa. Lakomství, dí Duch sv., je modloslužebnost (Efes. 5, 5). Toto modlářství vede k zapomenutí na pravého Boha, na jeho zákon, na jeho zaslíbení, a místo něho staví za bůžky zlato a stříbro. Jestliže svědomí volá, umlčuje se jeho hlas, uvádějí se liché výmluvy od vyplnění této svaté povinnosti. Ale tu platí zásada: „Ztrať nespravedlivě nabyté peníze, nechceš-li ztratiti duši!“

2. Kdo jest náhradou povinen? — Všichni ti, kteří se jakýmkoli způsobem provinili na cizím statku. Je povinen nahraditi předně ten, kdo u sebe chová cizí majetek, ať vědomě, či nevědomě. Když by někdo nevěděl, že vládne cizím majetkem, je povinen k náhradě od té chvíle, jakmile o tom zví. Povinností

této by byl zproštěn pouze tenkrát, když by o to, co nebylo jeho, přišel v době, dokud o tom nevěděl; neb když by nevědomky cizím majetkem vládl po dobu stanovenou zákonem o vydržení. Jinak tu platí právní zásada: Věc volá po svém pánu.

Je dále povinen náhradou ten, kdo se jakýmkoli nespravedlivým způsobem zmocnil majetku svého bližního. A to, obzvláště v naší době, kdy panuje přímá horečka po obohacení se buď jak buď, se děje způsobem tisícovým. Vysvětlete mi jen ono rychlé zbohatnutí nejedněch lidí ve společnosti lidské výše postavených. Kdo by se opovážil tvrditi, že svědomí takovýchto zbohatlíků zůstalo čisté od jakékoli nespravedlnosti? Neplatí o nich slova Písma: Kdo chtějí zbohatnouti, upadají v pokušení a v osídlo ďáblovo (1 Tim. 6, 9)? Aby se z něho vymanili, k tomu nemají, než jediný prostředek: Náhradu.

Není-li pak ten, kdo si cizí majetek osvojil, již naživě, jsou v jeho jménu povinni k náhradě dědicové.

3. Jak je třeba náhradu učiniti? — a) Nestačí náhrada všelijaká, ale je třeba, aby byla úplná. Kdo by na příklad ukradl sto peněz, nestačí, aby jich navrátil deset; ne, on je povinen navrátiti všecko. A ani na tom není dosti! Okradený bývá poškozen ještě jinak: Jednak přichází o užitek z ukradené věci, jako na příklad o úroky, jednak třebas nemůže dostáti svým povinnostem a postarati se o svou rodinu, vésti svou živnost a pod. A kdo jiný má tuto škodu napraviti, než ten, kdo ji zavinil?

b) Komu je třeba náhradu učiniti? — To mu, komu bylo na majetku ublíženo. Není-li již naživě, přechází jeho právo na jeho zákonité dědice, a těm se má náhrada státi. Než, otázka se někdo, nebylo by možno povinnosti náhrady dostáti tím, že by se, místo poškozeným, příslušná peněžitá částka věnovala chudým, nemocnicím, řeholím, zkrátka na dobré účely? Nikoliv, odpovídám, poněvadž náhrada je příkazem spravedlnosti, a spravedlnost jde před láskou k bližnímu.

c) Kdy je třeba náhradu učiniti? — Ihned, a ne až někdy později. Kdyby vám na holou dlaň spadl žhavý uhl, řekli byste také: Počkám ještě, setřesu jej až později? Nuže, cizí statek pálí žhavým uhlem na našem svědomí, a bude jednou pálení po celou věčnost — a o to bychom se neměli starati? Žel, že se tak děje až příliš často! Slyšte poučný příběh, který vypravuje sv. Ambrož: Nepoctivým způsobem zbohatlý lakomec vešel náhodou do chrámu, právě když kněz s kazatelnou výmluvně a úchvatně líčil a dokazoval povinnost náhrady. Slova jeho mocně otřásla duší lakomcovou. Najednou s hrůzou viděl, co cizích mizolů má na svědomí, co zla napůsobil, a rozhodl se, že navrátí vše, čeho nepoctivě nabyl. Přišel domů, jal se počítati peníze. Dukát za dukátem kladl na stůl, ale čím více jich bylo, tím více v něm rostla lakota, až konečně zvolal: Kázání bylo krásné, ale mé zlato je ještě krásnější. — Chápete již, drazí moji, velikou důležitost přísloví: „Co chceš učiniti dnes, neodkládej na zítřek“?

Než tu již slyším, kterak mi někdo namítá: „Kterak navrátiti, když pak celý svět ve mně bude viděti zloděje? Jak může kdo žádati, abych se sám připravil o své dobré jméno? Takový trest by byl příliš přísný!“ — Ano, ale což pak to Bůh neb Církev skutečně žádá? Stačí, když nahradíte způsobenou škodu tajně, když neprozradíte svého jména... Nevíte-li, jak to učiniti, poraďte se se zkušeným zpovědníkem. V jeho věrném a mlčelivém srdci zůstane vaše tajemství pohřbeno, a on najde cestu a prostředky, jak dáti náhradu, aby ani stín zneuctění nepadl na vaše jméno. Tolik však pravím, že by vám sloužilo jenom ke cti, kdybyste se ke svému činu přiznali.

Ostatně, proč bychom měli nechatí dojiti až na navracování cizího majetku? Pamatujme, že tisíckrát lépe je pro nás, když budeme i chudšasy, ale chudšasy v nitru svém spokojenými, než abychom byli milionáři a při tom zloději, kterým by svědomí nedalo pokoje po celou věčnost.

Lež.

Jedním z nej přednějších darů přirozených, jimiž Stvořitel člověka vyznamenal, je řeč. Již tou my, lidé, neskonale převyšujeme všechny ostatní tvory pozemské. Než Bůh, dávaje nám tento dar řeči, chtěl, abychom ho dle vůle jeho užívali. Tuto pak vůli svou vyjádřil jednak v přikázání druhém: Nevezmeš jména Božího nadarmo! jednak v přikázání osmém: Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému! V tomto přikázání zakazuje Pán hříchů několik: křivé svědectví; lež a přetvářku; každý hřích proti cti a dobrému jménu bližního. Dnes se poučme o lži. Vizme 1. co je lháti; 2. jaká špatnost je lháti; 3. jak nicotné jsou výmluvy těch, kteří lhají; 4. jak je lež trestána.

1. Co je lháti? — Na tuto otázku katechismus odpovídá: Lháti jest vědomě jinak mluvit, než jak myslíme. Důležité tu je slovo vědomě. Kdo by totiž omylem pokládal něco za pravdu, co ve skutečnosti pravda není, a jiným to jako pravdivé vypravoval, nelže. On se klame sám, ale nemá úmyslu klamati jiné. Kdežto naopak, kdo by, měl to, co vypravuje, za nepravdivé, lže, třebaš to i pravda byla. Spočívá tedy lež v úmyslu, ve vůli předkládati jiným jako pravdivé to, co pravda není.

2. Jaká špatnost je lháti. — Co řekneme o hodinách, které jinak ukazují a jinak bíjí? Tolik, že jsou pokažené. Podobně zkažený je ten člověk, který jinak mluví a jinak myslí. On se totiž proviňuje!

a) proti bližnímu, a to jednak proti jeho rozumu, jednak proti jeho právům.

b) Rozum lidský je stvořen pro pravdu. Pravda je pro rozum tím, čím je chléb pro naše ústa, světlo pro naše oči, libozvuk pro naše uši. Předkládati mu lež, je tolik, jako podávati ústům nechutný pokrm, sluchu neladné zvuky. Zbavovati jej této přirozené jeho potavy, jíž je pravda, znamená ho ubíjeti.

Lež se rovněž staví proti právům člověka. — Zákon přirozený a láska k bližnímu přikazují, abyste mu prokazovali všechno, co můžete právem žádati, aby prokazoval on vám, a nečinili mu nic, co byste nechtěli, aby činil on vám. A kdyby obelhával on vás, líbilo by se vám to? Nikoliv. Proto také, když 'vy lžete jemu, dopouštíte se na něm provinění, prohřešujete se proti jeho právu, aby nebyl uváděn v klam.

b) proti společnosti lidské. — Společnost lidská má zapotřebí žítí v lásce, pokoji a míru. To však je možno pouze tehdy, když si lidé budou mluvit pravdu. Vložte místo pravdy lež do úst sousedů, obchodníků, úředníků, spisovatelů, řečníků, co z toho vyplyne? Hádky, sváry, rozbroje, úpadek společnosti lidské.

A dnes? Dnes jako by řeč byla dána člověku proto, aby jiné klamal. Dějiny daly nějaké jméno každému století. Jaké jednou dají jméno století našemu? Století lži. Dnes panuje lež jako královna na dvorech mocnářů, na kathedrách učitelských, v soudních síních, v obchodě a řemesle... Lže poslanec ve sněmovně, spisovatel v románech, řečník na schůzích, žurnalista v novinách. Lže se obzvláště zavile proti Církvi, papeži a kněžím... Proti Církvi se zlomyslně překrucují dějiny, proti ní je heslem: „Lžete, lžete, ono se vždy něco uchyť!“ Ale kam to povede? Lži, vychrlené proti Církvi a Římu Lutherem, Zvinglim, Kalvinem, Jindřichem VIII., uvrhly svět do bouří tak zhoubných, že jejich důsledky pocítujeme až dosud. Dnes pak Evropa stojí na sopce, která ji každou chvíli může uvrhnouti do plamenů. Oh, plnou pravdu má sv. Jakub, když dí, že jazyk lživý je příčinou všeho zla, že z něho pochází veškerost nepravosti (3, 6)!

c) Proti Bohu. — Bůh je pravda. Já jsem pravda (Jan 14, 6), děl o sobě Kristus Pán, jenž je jednorozeným synem Otce, plného milosti a pravdy (Jan 1, 14). Poněvadž pak Bůh miluje sám sebe, nemůže jinak, než milovati pravdu: Nebo hle pravdu zamiloval jsi (Ž. 50, 8), dí David. Následkem toho nemůže Bůh jinak, než svrchovaně nenáviděti

lež. Proto ji zakázal v témž Desateru, v němž zavrhl nepravosti největší. V něm prohlásil: Nepromluvíš křivého svědectví! A Ježíš Kristus v Novém zákoně Desatera nejen neodvolal, ale je znova potvrdil. Pokud pak lži se týče, doložil ještě tento krásný výrok: Buď řeč vaše, jest jest, ne ne (Mat. 5, 37)!

Proto svatí a světice Boží milovali pravdu tak, že pro ni obětovali vše, i život. Sv. Ondřej Avellinský, sv. Alfons z Liguori byli advokáty. Při obhajobě u soudu jim ze rtů unikla lež. Rozpomenuli se tu na slova Písma: Ústa, která lhou, zabíjejí duši. (Moudr. 1, 11). Aby se lži nadále vystříhali, raději se svého postavení zřekli. Slyšte, co vypravují dějiny o sv. Antimovi, biskupu Nikodémském: Na rozkaz císaře Maximiana pro svou křesťanskou víru měl býti uvržen do žaláře. Vojáci k jeho polapení vyslaní přišli náhodou do jeho příbytku a žádali něčeho k jídlu. Antimus je přívětivě přijal a pohostil. Pak se ho vojíní ptali, kde by mohli najíti biskupa Antima. Světec jim otevřeně prohlásil: „Antimus stojí před vámi; já to jsem.“ Vojáci chtěli mu ukázati svou vděčnost a pravili: „My tě nezajmeme; řekneme, že jsme tě nemohli nalézt.“ Avšak Antimus s tím nesouhlasil a děl: „Nečinitež toho, nebo lež je hřích, a já nechci lži hájiti svého života.“ A dal se zajmouti. Rovněž všichni sv. mučedníci, a byly jich miliony, raději za největších bolestí obětovali životy své, než by se dopustili lži.

Podobně si umiňme i my! Než dovedou se k tomu dnešní lidé odhodlati? Nikoliv, ale uvádějí pro své lži

3. nicotné omluvy. — a) Když zalhu je to pouze proto, abych jiné pobavil, je to lež žertovná! — I taková lež je člověka nedůstojná. Je možno i jí se velice prohřešiti, když jí někomu na cti neb jinak ublížíte. I kdyby se tak nestalo, přece je projevem nedostatečné úcty k Bohu. Proto nechtějte se ukazovati před světem jako lidé zábavní na účet svého svědomí. Ostatně, že ze žertu často veliké sváry a nepřátelství povstávají, tomu nás učí denní zkušenost.

b) Mnohdy jsem nucen zalhati, abych prospěl sobě neb bližnímu: abych uchoval mír v domě, předešel sporům, zachránil čest neb majetek svého přítele! — Chcete tedy hájiti lež služebnou! Ale na to odpovídám, že nikdy není dovoleno činiti zlé, aby z toho vyplynulo něco dobrého!

c) Někdy je lež nutná: bez ní bych v obchodě a pod. nikam nedošel! — Jakže? nutná? Pak by bylo třeba říci, že nutný je i hřích. Ne, i kdyby běželo o nevím jaký zisk, o sebe větší škodu, ba i o život, lži nepomáhejme sobě! Co platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši své škodu utrpěl?

4. Tresty za lež. — Opomímám již mluvit o nejhorším druhu lži, lži zlomyslné, které se dopouští ten, kdo lže, aby jiného poškodil na cti, majetku neb zdraví, jako na př. žena Putifarova, která nevinného Josefa Egyptského lži přivedla do žaláře. Obracím spíše pozornost vaši na slova Pisma sv.: Kdo mluví lež, neuteče trestu (Přisl. 19, 5). Tímto trestem je opovržení u lidí. Lež má krátké nohy, brzo vyjde najevo, a pak se lháři každý vyhýbá jako nějakému zločinci. A jak Bůh lež přísně trestá, vidíme na Ananiášovi a Safíře, kteří klesli, náhlou smrtí jsouce raněni, k nohám sv. Petra, protože lhali apoštolovi a Duchu sv. (Sk. ap. 5, 1).

Kdo se chce odebrati do cizí země, učí se již předem té řeči, kterou se tam mluví. My jsme stvořeni pro nebe. A jakou řeči se mluví tam? Nebe je království Boží, království pravdy, proto se tam nemůže mluvit nic, než pravda. Rozhodněme se tedy se sv. Jobem: Dokud je dýchání ve mně, nebudou mluvití rtové moji nepravosti, ani jazyk můj vynášeti lži (20, 4)!

Pomluva.

Slyšeli jste, drazí, již někdy o vrahu, který člověka, klidně cestou se ubírajícího, zákeřně přepadl a k zemi skolil? Oh ano, odpovídáte, a již nejednou! Srdce vaše se při vzpomínce na takovýto zločin plní hrůzou. Běteť vrah člověku život, velice drahocenný statek na této zemi! Neslyšeli jste však ještě, že si ten neb onen vzal život proto, že byl připraven o čest? Rovněž ano. Ale tu rcete: Není tedy čest drahocennější, než život? A přece jak četně a jak chladnokrevně připravují dnes jedni druhé právě o ni! Činí tak obzvláště pomluvou. Právě tento hřích si zvolme za předmět dnešní své promluvy. Popatřme 1. na její podlost, 2. na její zbabělost, 3. na její tresty.

1. Podlost. — Pomluvou se prohřešuje, kdo o bližním chyby vymýšlí nebo jeho skutečné chyby zveličuje. Dopouští se jí tedy, kdo vědomě a zúmyslně bližního obviní z poklesku, kterého se nedopustil, připsuje mu vady, špatnosti, ba i zločiny, kterých nespáchal, šíří o něm zprávy, historky vymyšlené, neb pouze z části na pravdě spočívající. A proč tak činí? Jednak ze ziskuchtivosti, jednak ze zlomyslnosti.

a) Spisovatel Dr. Jakub Schmitt vypravuje následující případ: V jedné vsi v Horních Rakousích žila chudá a hodná švadlena, která šitím živila sebe a pětiletou dcerušku svého zemřelého bratra. Než přistěhovala se tam švadlena nová, jménem Geiszlová. Ta, aby získala hojně zakázek, rozšířila o staré švadleně úplně nepravdivou zvěst, že trpí tajnou ošklivou a nakažlivou nemocí. Následek toho byl, že ženy, bojíce se nákazy, si u pomluvené přestaly dávat šiti. Ani do práce polní jí nikdo nechtěl, a tak byla nucena jíti na žebrotu. I tu se jí lidé štilili a almužnu jí dávali s nechutí. R. 1847 byla v oné obci sv. missie. Puzena jsouc výčitkami svědomí, šla ke sv. zpovědi i Geiszlová. Aby došla odpuštění, dala druhého dne z rána na obecní tabuli vyhlášku, v níž pomluvu o staré švad-

leně odvolala, zanechala pro ni 50 zl. náhrady za utrpenou škodu a z vesnice zmizela. — Podobně z ohavné ziskuchtivosti nejednou pomluví řemeslník řemeslníka, obchodník obchodníka...

b) Co je dnes lidí zaslepených nenávistí proti Bohu, náboženství a Církvi! .Ve své ďábelské snaze ji zničití horečně se pídí po chybách papežů, biskupů, kněží, řeholníků, zbožných a horlivých katolíků... Když pak nějakou najdou, 'oh, jaká radost! Ihned ji zveličí, běží s ní do novin a vyzvánějí ji do celého světa. Poněvadž však takové pochoutky se jim dostane zřídka kdy, a oni tupití chtějí stále, bidně o nich lhau. Jaká podlost!

Mnohým způsobem může člověk zneužívat jazyka svého. Ale ze všech těch způsobů není špatnějšího, ohavnějšího a pro bližního škodlivějšího, než zneužívat ho ku pomluvě. Je-li již na cti utržení hříchem, který volá o pomstu k Bohu, a jestliže sv. Pavel prohlašuje (1 Kor. 6, 10), že utrhači neobdrží království nebeského, co teprve bude s pomlouvači? Nemohou očekávatí nic jiného, než přísnost od Toho, který se zove mstitelem nevinných.

2. Zbabělost. — S podlostí pojí pomlouvač zbabělost. Vrahu je zapotřebí smělosti a odvahy, když napadá tvář v tvář pocestného, kterého chce oloupiti, neb nepřitele, jemuž se chce pomstítí. Ale pomlouvač se neodvažuje vystoupiti na světlo denní: potají brousí svou dýku, v úkrytu číhá na okamžik, kdy jeho oběť nebude nic tušití, a tu její cti, počestnosti, nevinnosti zasazuje smrtelnou ránu. Vrah se vydává v nebezpečensví, že jeho protivník se bude bránití, a že může ztratití i svůj vlastní život. Chce bítí a zasazovatí rány jinému, ale může býti zraněn a usmrčen i sám. Pomlouvač však přepadá tak, aby se všemu nebezpečensví vyhnul. Zákeřný žurnalista na př. ve svých novinách napadá kněze: Jednou přináší potupné zprávy, o faráři neb kaplanu tam a tam, ale hledejte osadu toho jména, kterou uvádí, hledejte ji po celém světě a — nenajdete jí. Někdy ji najdete, ale opět tam žádné fary není... Jindy zase tam fara sice je,

ale žádný kněz toho jména, o němž on své „krásné“ historky vypravuje. Účelu svého dosahuje: Církev je potupena, a kdo se má bránit? On svými pomluvami obzvláště drze napadá osoby i ústavy, jako na př. jeptišky, o nichž ví, i kdyby měly zbraň v ruce, že se brániti nebudou. Zbabělost jeho je tak veliká, že, když je odhalen, nemá odvahy se ke své vině hlásiti. Uveďte proti němu důkazy neklamné, ukažte na něho prstem a zvoltejte mu jako kdysi prorok Nathan Davidovi: Ty jsi ten muž (2 Král. 12, 7), ty jsi ten pomlouvač! on nepřizná: zhřešil jsem, ale bude zbaběle zpíratí...

3. Tresty. — Za trest jeho podlosti a zbabělosti pomlouvače stihá odsouzení před soudní stolicí jeho vlastního svědomí, před soudní stolicí veřejného mínění, před soudní stolicí Boží.

a) Již před dávnou dobou řekl Duch sv.: Není pokoje bezbožným (Is. 48, 22). Jak by tedy mohl míti pokoj pomlouvač, když vidí, kterak jiné svými pomluvami o zdraví připravil, do opovržení, nouze a zoufalství uvrhl? Nadarmo, aby oklamal sebe i jiné, předstírá duševní klid; nadarmo hledí potlačiti výčitky svědomí světskými rozkošemi a návštěvou hlučných radovánek. Jediným prostředkem, aby si ulehčil, by bylo spáchané bezpráví napravití a své pomluvy odvolati. Než odhodlá se k tomu? Ke ctihodnému františkánu Alfonsu de Castro přišel jeden španělský šlechtic a vyznal se mu: „Já jsem před celou společností pomluvil jednu vznešenou dámu, chlubě se, jako bych s ní měl bližší styky, ač to nebylo pravda.“ „Pro vás není žádného odpuštění“, odpověděl zpovědník. „To bych se podíval!“ pomyslí si šlechtic. A šel na universitu v Salamance otázat se na to doktorů bohosloví. „Bylo by to možno“, odpověděli mu oni, „ale bylo by vám před celou onou společností prohlásiti, že jste tenkrát nemluvil pravdu.“ „Kterak bych něco takového mohl učiniti?“ odvětil šlechtic, „to bych zničil svou čest!“ A doktoři bohosloví? Ti mu řekli: „Pak měl váš zpovědník úplnou pravdu: Pro vás není odpuštění!“ — A tak pomlouvač

zůstane stále Kainem, pobíhajícím po světě, jen aby zahladil vzpomínku na krev Abelovu (Gen. 4, 16).

b) Před soudem veřejného mínění je pomlouvač pokládán za nejzbabělejšího a nejhanebnějšího z lidí. Najdou se provinění, která jsou ve cti u světa, jako na př. souboj. Jsou nepravosti, na které se hledí shovívavě; jsou náruživosti, kterými se lidé vychloubají... Ale v žádné době a u žádného národu pomluva dosud nebyla vzata na milost.

c) Než pomlouvač má se obzvláště co báti nevyhnutelného soudu Božího. Před tímto soudem nebude lichotníků, kteří by mu tleskali, nebude přátel, kteří by ho povzbuzovali, nebude advokátů, kteří by ho hájili. Bůh, ochránce nízkých, slabých, pomlouvaných, mu vyčte špatnost jeho jazyka, ohavnost jeho srdce, hanebnost jeho pera... Bude nad ním opakovati výrok z Pisma sv.: Král poníží násilníka (Ž. 71, 4) a odsoudí ho k věčnému pokání za hříchy jeho vražedného jazyka.

XXXXVII.

Na cti utrhaní.

Sv. apoštol Jakub (3, 7) dí, že člověk všelikou divou zvěř zkrotiti dovede, jenom jazyka v ústech svých nikoliv. Co zla způsobilo již na světě zneužívání jazyka! Kde se sejdou dva lidé, ať již to je na návštěvě, v hostinci, při práci na poli, ba i na cestě do kostela, baví se zpravidla na účet osoby třetí. Posuzují a odsuzují její život, její chování, slova i skutky, jenom nic dobrého o ní říci nedovedou. Chtěli byste však takévéto na cti utrhaní proto, že je zjevem takřka všeobecným, pokládati za hřích pouze lehký? Sv. Pavel o tom soudí jinak o prohlašuje: Utrhači neobdrží království nebeského (1 Kor. 6, 10). Abychom se o tomto hříchu poučili, promluvme si dnes: 1. v čem spočívá; 2. jak velká je jeho zloba; 3. jak těžko je napraviti zhoubné jeho následky.

1. V čem spočívá. — Katechismus náš praví, že na cti utrhaním se prohřešuje, kdo skuteč-

né chyby bližního bez dostatečné příčiny vyjevuje. I když se člověk něčeho zlého dopustil, přece má právo na čest a vážnost. My pak, když o jeho provinění zvíme, jsme povinni je přikrýti závojem mlčení a nikdy ne je do světa rozhlašovati. Nařizuje nám to sám Duch sv.: Slyšel jsi slovo proti bližnímu svému? Ať s tebou zemře (Sir. 19, 10)!

Mluvit o chybách svého spolubližního je dovoleno jen v určitých případech. Tak může vypovědět utrpěné bezpráví manželka manžel, dítě rodičům... Je tomu dále tak, když jsme žádáni o podání zprávy o rodině, u níž má někdo vstoupiti do služby, o osobě, které má býti udělen úřad neb zaměstnání, neb když běží o uzavření sňatku... Ba jsme povinni vyjeviti cizí chyby, když tím můžeme nějakou škodu zameziti, nějakému nebezpečství předejiti. Jsme povinni upozorniti rodiče, když něco víme o poklescích jejich dětí. Příslušné vrchnosti máme oznámiti, když se nějaké zločiny páchají, když nesvědomici lidé pokojný lid štvou, jej k bezbožnosti a ke vzpourám popuzují. Máme se však při tom míti na pozor, abychom mluvili pouhou pravdu, abychom nic nezvětšovali, nic nepřekrucovali.

2. Zloba tohoto hříchu. — O starých Athénanech se vypravuje, že byli velice zvědaví a na potkání jeden druhého se tázali: Co nového? A co je podobné v našich novot a ostud chtivých dobách těch, kteří, jako by neměli žádného důležitějšího zaměstnání, jenom po chybách spolubližních se pídí a žádné větší radosti nemají, než když o nich mohou vypravovati! A co je těch, kteří, místo aby takovýmto řečem přítrž učinili, je chtivě poslouchají! Jaký rozdíl mezi nimi a Tomášem Morem, který, když se někdo v jeho přítomnosti jal dotýkati cizí cti, jen aby řeč obrátil, se přítomných dotazoval: „Viděli jste ten a ten dům? Jak krásná je to stavba, jakou chválu hlásá svému staviteli!“

V Písmě sv. čteme, kterak Židé přivedli ke Kristu Pánu ženu v cizoložství dopadenou, chtějice ji ukamenovati. Božský Mistr pak jim děl: „Kdo z vás jest bez hříchu, vrz na ni první kamenem.“ A učinil tak někdo? Žádný. Jsme pak my lepší oněch lidí? Jakým právem

bychom tedy měli házetí kamením na cti utrhaní po jiných? Nemáme spíše mésti před svým vlastním prahem a řídit se napomenutím Krista Pána: „Pokrytče, vyvrz nejprve trám z oka svého a potom přihlédni, abys vyvrhl třísku z oka bratra svého (Luk. 6, 42)?“ A pak, co bychom říkali, kdyby někdo nějaké naše utajené provinění do světa roznesl? Jakou zlobou bychom proti němu zahořeli! Proč bychom tedy neměli býti pamětlivi slov: „Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim“?

A oh, jak krásně by bylo na světě, kdyby všichni takto jednali! Oč méně slz a bolu by na něm bylo! Spočítejte jenom, můžete-li, ty nešťastníky, kterým na cti utrhači nesčetně bezesných nocí přivodili, ty rodiny, které o domácí pokoj a mír připravili, do červena uplakané oči, které na svědomí mají, ale zároveň i prokletí, která je do hrobu provázeti budou.

Oh, jak jim bude, až budou spočívati na lůžku smrtelném? Jak tu budou moci svolávatí na sebe milosrdenství Boží, když sami tak často beze všeho milosrdenství svým ostrým jazykem jiné přepadávali? Chlubili se, že nic neukradli... A přece byli zloději cti! Co věděli, do celého světa vyzvonili. Nejtajnější rodinné záležitosti s ďábelskou rozkoší vysliďovali a na všechny strany rozšiřovali. Žádný stav, žádná důstojnost, ni muž, ni žena nezůstali jejich zlým jazykem ušetřeni. Ale jak se jim povede, až jim Pán jedenkrát zvolá: Což jste nevěděli o mé hrozbě: „Utrhači neobdrží království nebeského“? Jak jim bude, až jim bude diktovati přiměřený trest?

3. Jak těžko je napravití zhoubné jeho následky. — Máme se na cti utrhaní vystříhati i proto, že je velice těžko zhoubné jeho následky napravití. Zneužitím jazyka jsme bližního poškodili na cti. Tuto škodu je třeba nahraditi. Uloupenou čest je nutno mu navrátiti. Tolik požaduje spravedlnost. Ale jak to učiniti? Je to velice těžké. Mluvte boháči, aby vyprázdnil svou pokladnu a navrátil vše, čeho nepoctivým způsobem nabyl, a očistil tak své svědomí. On tak učiniti může, ale odhodlá se k tomu zřídka kdy. Kdežto

na cti utrhač? Může jíti a prohlašovati, že to, co o blížním zlého mluvil, není pravda? Ne, to by lhal. Měl by tedy aspoň vypravovati, co o něm ví dobrého. Ale uvěří mu lidé tak ochotně, jako když o nich šířil věci špatné? A pak, i kdyby byl s to učiněné bezpráví napravit v očích toho, před kým se na cti utrhání dopustil, bude mu to možno u všech, kteří o něm zvěděli? Na cti utrhání jako by mělo křídla letí z úst do úst. Zanedlouho je ho plno širé okolí. Sv. Filip z Neri jedenkrát zpovídal ženu, která na sebe žalovala hřích na cti utrhání. — Dopouštěla jste se ho často? tázal se světec? — Velice často, odpověděla upřímně kajícnice. Zkušený zpovědník jí tu chtěl dáti naučení, jak děsné následky má její hřích, a proto jí děl: — Váš poklesek je veliký, ale milosrdenství Boží je ještě větší. Je však třeba, abyste činila pokání. Jděte tedy na trh, kupte tam zabité kuře, ale s peřím. Pak choďte po ulicích města, škubejte je a peří rozhazujte do vzduchu. Až tak učiníte, vraťte se ke mně, a já vám povím, co vám bude činiti dále. Když se tak stalo, světec oné ženě děl: — Nyní choďte po ulicích znova, peří z onoho kuřete do jednoho sebeřte a přineste sem. — Ale, ctihodný otče, to není možné, vítr je roznesl, kdož ví kam! zhrozila se žena. — Máte pravdu, děl jí na to sv. Filip, ale já jsem vám chtěl dáti naučení, že na cti utrhání je podobno tomuto peří. I ono se rozletí kraj světa, a pak je napravujte! — Jak krásné naučení!

Je tedy lépe na cti utrhání se úplně vystříhati, než pak naříkati po celý život, že není možno jeho smutným následkům učiniti přítrž. Proto modlívejme se často: Polož, Hospodine, stráž ústům mým (Ž. 140, 3)! Chraň ústa má před na cti utrháním!

XXXXVIII.

Opovážlivé posuzování.

Božský Učitel náš Ježíš Kristus, chtěje, abychom byli dokonalí, jako je on sám, a jako je dokonalý Otec jeho, nám prikazuje: — Nesuďte a nebudete souzeni (Luk. 6, 37). Zapovídá tím opovážlivé po-

suzování, jímž se prohřešuje ten, kdo bez dostatečné příčiny o bližním něco zlého za jisté a pravdivé pokládá. A věru že by pomluva, nactiutrhání a všechny hříchy jazykem proti bližnímu se světa takřka vymizely, kdyby se lidé vystříhali tohoto hříchu! Abychom si to umínili aspoň my, uvažujme dnes: 1. Proč se toto posuzování jmenuje opovážlivé; 2. o zhoubných jeho následcích; 3. o prostředcích, jak se ho uvarovati.

1. Proč se jmenuje opovážlivé. — Jakým právem se osmělujeme posuzovati svého bližního? Dal nám k tomu právo Bůh? Nikoliv. Ten takovéto jednání přísně zakazuje ve svém osmém přikázání: — Nepromluviš křivého svědectví proti bližnímu svému. Dali nám je snad lidé? Žádný člověk nemůže nám dát práva k tomu, co zapovídá Bůh. Ostatně jsme nadřízenými, představenými, rodiči, poručíky svého bližního? Nepřísluší nám tedy pranic souditi o jeho skutečích, o jeho mravech. Všim právem se tu táže sv. Jakub: — Ty, kdo jsi, že soudíš bližního (4, 13)? Posuzovati ho je opovážlivost tím větší, že soudíme služebníka téhož pána, kterého máme i my, totiž Boha. Není se nám obávati, že uslyšíme z úst jeho výtku: „Služebníče nešlechtný, neměl jsi se slitovati nad spoluslužebníkem svým (Mat. 18, 33)?“ Abyste poznali oškřivost takového jednání, představte si, že by ve vaší nepřítomnosti nad vámi zasedl soud a vás odsoudil. Vám by bylo naprosto nemožno nějak se obhájit. Nevzkypělo by srdce vaše hněvem nad podobnou nespravedlností? A přece co činíme my? Stačí nám nějaký zlomyslný klep, pouhé zdání, neoprávněné podezření, a již býváme se svým úsudkem hotovi a říkáme: Ten a ten je nepoctivec; ta a ta je špatná žena. A z ubohých těch lidí ani jediný se nemůže hájit, netuší, co o něm soudíte, neví, jak jej odsuzujete. Rcete sami, kde tu je spravedlnost? V tom právě záleží zloba podobných úsudků.

2. Zhoubné následky. — Kdo vypoví, co zhouby, opovážlivé posuzování mezi lidmi působí? Do

kolika rodin, které žily ve svatém pokoji, přineslo zkázu? Tu budí nenávisť mezi manželi, tam nesvár mezi bratry; tu rozsévá nedůvěru mezi přáteli, tam připravuje o přízeň zaměstnavatelů věrné služebníky, počestné dělníky. A ještě více! Slyšte případ, který zaznamenaly naše staré letopisy: Magdalena Dvorecká, paní na Načeraci, po úmrtí svého manžela Viléma trávila život osamělý. Takřka jedinou její radostí byl ochočený špaček. K obsluze své měla měšťanskou dívku Ludmilu Lužanovu, která jí byla celou duší oddána. Ale ubohá! Paní její jednoho dne zpozorovala, že se jí ztratil drahocenný šperk. „Nikdo jiný ho nemohl ukrásti, než Ludmila“, tak ihned usoudila. Pátrala dále a viděla, že jí chybí šperků více. Plna jsouc hněvu, dala Ludmilu vsaditi do šatlavy a mučiti přese všechno její ujišťování, že jest nevinna. Ba zatvrdila se tak, že ji poručila stíti na místě popravném. Smutný průvod vyšel z hradu, a jí sevřelo se srdce zvláštní úzkostí. Chtěla se převléknouti; odložila zlatou jehlici... A tu najednou vidí, kterak její zamilovaný špaček přilétá, ji do zobáku uchvacuje a zanáší za na stěně zavěšený obraz. Celá zděšena ihned obraz sundává, a všechny ji pohřešované šperky sypou se na zem. Okamžitě posílá rychlého posla, aby popravu odvolal. Bylo však již pozdě. Ludmila byla šfata.

Ale my neposuzujeme lidí jiných, namítne se mi, nikdy neoprávněně. — Že ne neoprávněně? Slyšte. Kdybyste náhodou byli viděli mladého muže utíkat z příbytku jeho paní, která, plášť jeho držíc v rukou, volá o pomoc proti jeho násilí, co byste řekli? Zajisté byste ho prohlásili za vinníka. A přece byste se klamali, poněvadž oním jinochem byl Josef Egyptský, syn Jakubův, jehožto ctnost a nevinność je známa celému světu. Kdybyste byli viděli muže, kterak, zahalen jsa v plášť, po třikráte šel v noci pod okno světnice tří dospělých dívek, zajisté byste usoudili, že to není žádný svatý muž. Ale byla by to od vás přenáhlenost a nesvědomitost. Víme totiž, že oním mužem byl sv. biskup Mikuláš, že tam šel potají proto, aby svým štědrým darem

oněm třem pannám pomohl z bídy a jim zabezpečil čestnou budoucnost.

Jakým právem se tedy opovažujete podezřívati a odsuzovati jiné na podkladě pouhé zdánlivosti a pravděpodobnosti? Je to od vás jednání oprávněné, když máte za zloděje neb lichváře ihned toho, kdo rychle zbohatl? Je to oprávněné vinit toho neb onoho, kdo s osobou druhého pohlaví promluví, ihned z hříšného poměru mezi nimi? Je to oprávněné, když, nemohouce nic vytýkati veřejnému životu svého bližního, se derete do jeho srdce a myšlenek a mermocí ho chcete odsouditi? Oh, zanechte takového jednání! Pamatujte, že soudcem živých i mrtvých je Ježíš Kristus sám, jemužto božský Otec veškerý soud předal: — Otec veškeren soud předal Synu (Jan 5, 22). Proto toliko jemu přísluší souditi, a nikdy, ne vám!

3. Jak se ho uvarovati. — a) Předně vězme, že ti, kteří jiné posuzují, obvykle jsou sami poskvrněni hříchy, které jim vytýkají. Kdo sám krade, těžko věří, v cizí poctivost. Člověk prostopášný a žena záleťná si ani představití nedovedou, že by možno bylo žítí cudně a s milostí Boží přemáhati, vášně, jichž otroky jsou sami. Tak je dnes a tak bylo ode dávna. Podle sebe soudím tebe. Takovýchto lidí se chraňme, abychom se od nich nenakazili.

b) Vypejte ze srdce svého kořeny opovážlivého posuzování, jimiž, dle sv. Augustina, jsou pýcha a závist. Kdo jsme, že se opovažujeme souditi svého bližního? Jsme rovněž lidé hříšní. Ti pak, které tak nepříznivě posuzujeme, jsou našimi bratry, které máme milovati, politovati, jim spěti ku pomoci. Proč je tedy svými nespravedlivými posudky připravovati o čest?

c) Suďme přísně sami sebe. Místo o jiné, stařme se o sebe. Či jsme tak čisti, tak spravedliví, tak bezúhonni, abychom mohli zasednouti na soud nad jinými? Patřme dobře do svého svědomí a najdeme tam dosti, zač se nám bude hanbiti, a co je třeba napraviti.

d) Pamatujme, že nás jednou bude souditi Bůh. Při myšlence na tento soud jeho se chvěli svatí, ač se jedni z nich káli ze spáchaných hříchů takřka po celý život, druzí pak si uchovali svou křestní nevinnost neposkvřenou. Co tedy bude s námi, kteří jsme hříchů plní a o kajcnosti nechceme ani slyšeti? kteří máme tolik dluhů u Boha a na splacení jich ani nevzpomeneme? Máme-li se tedy tolik co báti soudů Božích, proč se ho nesnažíme nakloniti k milosrdenství k nám tím, že budeme milosrdnými k jiným? Nesuďte, a nebudete souzeni.

XXXXIX.

Socialismus.

Světské zákony mohou zakazovati a trestati pouze ty činy, které lidé skutečně spáchali. Žádný zákonodárce se až dosud nepokusil stanoviti tresty na toho, kdo by měl pouze vůli, chuť a touhu vykonati něco zlého. Toliko zákon Boží je tak dokonalý, že člověku zakazuje nejen všechny špatné skutky, ale klade meze i jeho hříšným žádostem. A tak Bůh v desátém svém přikázání velí: Nepožádáš statku bližního svého! Poněvadž pak po zničení soukromého majetku touží socialismus a při tom viní Církev z nepřátelství proti chudému lidu, uvažujme dnes 1. zda je Církev nepřítelkyní chudého lidu; 2. co je třeba souditi o socialismu.

1. Je Církev nepřítelkyní lidu? — Rozhodně nikoliv. Ona právě naopak usiluje o jeho blaho. Základem pozemského blaha je práce: a Církev práci nejen dovoluje, ale ji poroučí; ona ji žehná, ji zušlechťuje, ji posvěcuje; ona jí a výsledkům jejím hledí dopomoci k rozkvětu v každém oboru. Kdo by se opovážil tvrditi opak toho? Ona hlásáním a šířením střidmosti, sebezapírání, dobrých mravů podporuje, nepřimo sice, ale mocně, hospodárnost, šetrnost, pokoj v rodinách. Ona pánům, kapitalistům, boháčům klade na srdce nejen spravedlnost, ale i lásku,

štědlost a milosrdenství. Ona jim přikazuje: Co v á m přebývá, rozdejte chudým! Jinak jim hrozí: Běda v á m bohatým (Luk. 6, 24)! Bylo by si jediné přát, aby boháči měli trochu více víry a náboženství, poněvadž by pak měli rovněž i mnohem více spravedlnosti a citu k chudým! — Studujte jen poněkud dějiny a budete nuceni přiznati, že převalná část zřízení a ústavů ve prospěch lidí ubohých a trpících vděčí za svůj vznik osobám plným víry a křesťanské lásky: L á s k a K r i s t o v a n á s p u d í (2 Kor. 5, 14)... Toť jsou činy tak výmluvné, že platí o něco více, než plané a štvavé řeči, které ohlušují uši ubohého lidu, ale nechávají žaludek jeho lačný... Církev ovšem v á m bude říkati vždy, že zároveň s chlebem tělesným je v á m třeba pečovati o chléb duchovní: Hledejte království Božího, a toto všechno bude v á m přidáno (Luk. 12, 32). A kdyby jednala jinak, pak by v á s klamala.

2. Co je třeba souditi o socialismu? — a) Chce v á s připraviti o náboženství. Je sice lehce možno, že se někdo prohlašuje za socialistu, ale při tom věří a se modlí a chodí do kostela... Ale to jsou výjimky: takoví lidé jsou v socialismu pouhými nováčky, nejsou dosud zasvěceni do všech jeho tajností, nevyznají se v jeho zásadách a cíli, který má. Je jisto, že socialističtí pohlaváři a ti, kteří do socialismu poněkud jsou zasvěceni, náboženství nemají a mítí si ho nepřejí. A nemohou ani jinak, chtějí-li býti důsledni a nechtějí-li zapřítí svých zásad.

Říkají sice, že u nich bude každému volno věřiti neb nevěřiti; že u nich náboženství je věcí soukromou... Ale ponechají kostely sloužiti jejich účelu, dovolí kněžím kázati, křtiti, rozhřešovati, udíleti sv. svátosti? Budou pečovati, pokud toho bude třeba, o opravu a okrasu kostelů, o výživu sluhů Božích...? Jaké náboženství bude ještě možné bez kostelů, bez kněží?... Víra z kázání... A kterak uvěří bez hlasatele (Řím. 10, 14, 17)? Říkati tedy, že po všem tom ještě n á m bude volno věřiti, jak

nám bude libo, je holá nepravda a krutý posměch. Ze srdce by vám vyrvali poslední kořínek víry, který by tam snad ještě zůstal! Socialismus vám slibuje (aniž by vám je dal!) nebe na zemi, ale pod tou podmínkou, že se zřeknete nebe na onom světě.

b) Socialismus člověku bere jedinou pravou potěchu. — Socialisté slibují, že vám dají chleba hojnost, a že tak odstraní bídu se světa. Kdo však by nevěděl, když odstraní hlad s povrchu zemského, že tím odstraní bídu pouze jednu, ale ne bídu všechnu? Zůstává jich ještě mnoho jiných: odstraní snad i smrt, nemoci, krupobití, povodně, zemětřesení, požáry, neštěstí, závist, spory, sváry, nespravedlnost?... A jakou útěchu dá socialismus na tak mnohá zla, kterých není s to odstraniti se světa?... Nedovedou ovšem ani kněží zabrániti nemocem, smrti, neštěstím, ale dovedou vás aspoň vážně a rozumně potěšiti. Ale mohli byste za vlády socialismu ještě dojíti útěchy v modlitbě za své drahé v pevné naději, že je jednoho dne opět uzříte? Mohli byste v hodině smrti ještě zvolati: Plesal jsem, do domu Hospodínova půjdeme (Ž. 121, 1)? Mohli byste ve strastech ještě pěti: tak veliké je blaho, které očekávám, že každé nynější utrpení je pro mne rozkoší? Kdyby tedy i socialismus vás učinil všechny bohatými (což rozhodně neučiní), pouze tím by vám všem ke štěstí ještě nedopomohl. Ne, on na světě ponechává miliony nešťastných a při tom jim bere potěchu a vrhá je do zoufalství.

c) Socialismus pudí k nenávisti. — On ve všech tonínách hlásá, že soukromý majetek je krádež; že všichni boháči jsou zloději; že nebe máme hledati a si připraviti zde na zemi; že si máme býti všichni rovni; že se máme míti všichni stejně dobře... Kdo by neviděl, že takto štvou lid, tak snadno vznětlivý a důvěřivý, proti bohatým, proti těm, kteří jsou u vlády; že mu plní hlavu názory přehnanými; srdce tužbami nezřízenými, nespravedlivými a neproveditelnými?... Socialisté mu konečně říkají: když ti na světě nikdo nechce učiniti po právu, můžeš a máš

si je zjednati sám; nedávají-li ti dobrovolně, co ti patří, vezmi si to mocí! Když pak lid, omámený takovými zásadami, boháče a vladaře proklíná; v srdci a na schůzích přísahá pomstu, boj a záhubu těm, které pokládá za příčinu své bídy, či je to vina?

Vím i já, že na světě jsou nespravedlnosti; že někteří si dopomohli k bohatství způsobem nepoctivým; že některý vladař je tyran. Ale nejsou všichni boháči zloději, ne všichni vladaři tyrany, ne každý soukromý majetek je krádeží... Krade-li jeden boháč a je zloděj, nebyl bych zlodějem i já, kdybych kradl jemu? Jestliže jeden král zneužívá své mocí, měl bych povražditi všechny, i hodné?... A nebyl bych vrahem i já, kdybych dle své choutky vraždil, koho pokládám za tyrana? Proto klid: nespravedlnost budíž napravena všemožným způsobem, ale ne pácháním nových nespravedlností!...

d) Socialismus chce zničiti soukromý majetek. — Někdo z vás si třebaš myslí, že socialismus chce rozdělití pozemky, paláce, peníze, vše na tolik stejných dílů, kolik je občanů!... Ale právě naopak: on chce zničiti veškerý soukromý majetek: nikdo již nemá býti pánem nad něčím; stát má býti pánem všeho; on má býti poručníkem všech. My všichni bychom byli otroky státu, který by měl vše ve svých rukou a o živobytí každého se staral. — Přenechali byste veškerý svůj majetek starostovi neb obecnímu zástupitelstvu, které by vám pak dělalo opatrovníka úplně a ve všem? Nuže, socialismus chce učiniti mnohem více: on chce dáti ne jedno město, ne pouze naši republiku, ale celou zemi do rukou pána jediného, státu.

e) Socialismus usiluje o zkázu rodin: — starce chce poslati do chorobinců, dívky do útluků, matky do dílen, k práci: nechť dívky pláčí, matky naříkají, starci reptají a proklínají dle libosti!... Stát má zapotřebí, aby dospěli lidé, muži i ženy, pracovali a vyráběli, vše ostatní, jako polibky, svazky příbuzenské, skytání útěchy, vše to je zbytečné citli-

vůstkářství, ztráta času! Co rodin již zničil zavedením rozluky manželské! Ale to mu je ještě málo: on chce z manželky učiniti pouze družku na výpověď. O jak děsné a pohoršlivé věci tedy usiluje socialismus!

Pamatujte, drazí moji: socialismus chce zkázu náboženství, soukromého majetku, rodin; šíří třídní nenávisť a bere útěchu ve strastech. Proto nedejte se klamati! Buďte křesťany: pomáhejte si, a Bůh vám pomůže!

Použito spisů:

1. A. Juge: Prontuario di predicazione.
2. P. Boggio: Istruzioni parrocchiali.
3. F. Stinger: Das Gesetz der zwei Tafeln.
4. Dr. F. Šulc: Kázání.

O B S A H :

1. Desatero	3
2. Vlastnosti víry	7
3. Nevěra	11
4. Zdroje nevěry	14
5. Bludařství	17
6. Odpadlictví	21
7. Lhostejnost ve víře	26
8. Lásky k Bohu	29
9. Lásky k bližnímu	33
10. Almužna	37
11. Trpělivost s lidmi obtížnými	41
12. Lásky k nepřítelům	44
13. Bohu se klaněti budeš!	48
14. Zevnější lesk při bohoslužbě	51
15. Bohu sloužiti budeš!	55
16. Modlářství	59
17. Pověra	63
18. Spířitismus	66
19. Pokoušení Boha	70
20. Úcta k božskému Srdci Páně	73
21. Úcta k Marii Panně	77
22. Úcta k svatým	80
23. Úcta k svatým obrazům	84
24. Úcta k svatým ostatkům	88
25. Klení	92
26. Rouhání	95
27. Přísaha	98
28. Slíb	102
29. Úcta k jménu Božímu	106
30. Pomni, abys den sváteční světil. (Část negativní.)	109
31. Svěcení neděle. (Část pozitivní.)	113
32. Povinnosti dítek k rodičům	117
33. Povinnosti rodičů k dítkám	120
34. Povinnosti zaměstnavatelů ke služebním	124

35. Povinnosti služebníků k zaměstnavatelům	128
36. Povinností k vrchnostem světským a duchovním	131
37. Sebevražda	135
38. Vražda	138
39. Alkohol, vrah zdraví	142
40. Pohoršení	146
41. Nesesmilníš !	139
42. Cizoložství	153
43. Nepokradeš !	156
44. Náhrada	160
45. Lež	164
46. Pomluva	168
47. Na cti utržení	171
48. Opovážlivé posuzování	174
49. Socialismus	179
